

MARLITT E.

A BÉRGAZDA CSELÉDLEÁNYA

REGÉNY

**FORDITOTTA
TÁBORI RÓBERTNÉ**

**BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-217-8 (online)
MEK-17455

I.

Éppen egy éve mult, hogy a főerdészné nagyasszonyom örökre elhagyta ezt az árnyékvilágot. A holtakat tudvalevő dolog, hogy gyorsan szokás feledni, egy esztendő tehát igen hosszú idő, különösen a főntemlitett öreg asszonyságra nézve, a ki egyetlenegy rokont se hagyott maga után, sőt közel és távolban nem akadt egy lélek, a ki még csak egy kis gyászszalagot is viselt volna utána. Így bizony könnyen megesik, hogy nyom nélkül elaludt volna, mint egy szál gyertya, ha különöc hírében állva, egyes furcsaságaira nem emlékeztek volna az emberek.

A falu népe, a kit utja néha a Szarvas-telep felé vezetett, még mindig kereste az urasági lak ablakain keresztül azt a kis asszonyfejet, melynek homlokát és halántékát hófehér karikák környezik és a melynek orrán acélpápaszem ül szilárdan, mint a szigor jelképe. Még mindig várták, hogy lépteik neszére a nagyasszony gyorsan, nyugtalanul kidugja fejét az ablakon és tekintete rögtön fölfedezi a félve rejtegetett szakadásokat a kötényen, vagy a foltot a szoknyán. De épp úgy remélték, hogy fölismeri a néma bánatot az arcokon és a szerint, a mit látott, osztogatja a szidalmakat, vagy a vigasztaló, biztató szavakat.

Legjobban nélkülözték azonban az erdei munkások, fabéresek, koromégetők és a szurokfőző mesterei. Mint valami erdei manó, úgy jelent meg mindig a szokott pillanatban, szilárd léptekkel közeledve feléjük. A fekete búbos túllfejkötő, a duplacsíkos vállkendő éppen olyan ismeretes volt már előttük, mint a fehér harisnyákon, vizözönelőtti divat szerint, keresztbe kötött fekete cipőszalag, a karján alálógó zöld atlaszpamuk-tartó és az okosszemű fehér kutyus, a mely nyomon követte urnőjét.

A zöld atlasz-cekkerben, a kötésen kívül, egész gyógyszerár volt fölhalmozva. Gyökér, gyógyfü, melynek minden szála után le kellett hajolnia a fáradt deréknak, egész lerakodó helye a tapaszok, porok és üvegcséknek. E fontos tárgyakon kívül még néhány darabka szappant is rejtegetett az az állítólagos pamuk-tartó. Mert a hogy más irgalmas lélek tápláló levest szokott főzni az ő szegényei számára, a nagyasszony ilyen arányban főzte nekik a szappant. Rémképe a szennynek, bátor, fáradhatatlan orvosa és ápolója volt ő a betegeinek. Az igaz, hogy aztán irgalmatlan tudott lenni a Thüningiában lábrakapott babonával szemben.

Természetes halállal mult ki. Mindig az erdőben barangolva gyökér után, egyszer nagyon meghűlt és hosszabb betegség után meghalt. Miután azonban az első naptól kezdve, az utolsó leheletéig nem tudott magáról semmit és folytonosan lázban beszélt, a nép ebben természetes módon valami gonosz szellemnek a tüntetését látta, mivel hogy életében annyira merte ostromozni a babonát.

Végrendeletet nem hagyott hátra és így rendesen kezelt birtokát, kis kastélyával együtt, valami élő rokona örökölte, a kinek a létezéséről azonban a mai napig senki sem tudott.

Az örökös azontul sem mutatkozott, de annyi nagy nehezen mégis kitudódott, hogy Márkusznak hívják és hogy egy nagy gépgyárnak a tulajdonosa, valahol Berlin közelében.

Nem sokat látszott törődni a rámaradt örökséggel, nem igen lehetett inyére annak kezelése, mert bérbeadta a birtokot kastélyostul, mindenestől. A bérlő a földszinten lakott, az emeleti lakosztályban az egerek ütötték föl birodalmukat.

- Hisz a pókháló még a kulcslyukakat is be fogja tömni undok, szürke hálójával, - szokta volt megjegyezni a bérlő szeretett oldalbordája, Griebel asszonyság, mivelhogy sem neki, sem az általa szentté avatott seprűnek vagy sikáló rongynak nem volt szabad oda behatolnia.

A thüringiai erdőnek magasabban fekvő talajában nem igen termett a buzakalász, a földnek ez a része inkább takarmány- és burgonyatermelésre alkalmas. A keskeny völgyfenék zöldje néhol egy órányi távolságban is elhúzódik az erdős hegyek között, mint valami csillogó bársonyszőnyeg.

Egyáltalán nincs itt egyéb, mint egy-egy csillogó vizvonal, magas fü, vagy egy kis pisztrágtavacska, mely a sima, fehér országutal váltakozik.

A Szarvas-telep földjét azonban ápolja és bearanyozza a nap. Egy kis ígértföldje az, melyből embernagyságra nő ki a kalász és a keleti szél az aranykalász érett koronája között nyargalhat végig a dúsan termő rónán. A csinos birtok, mintegy az erdő kulisszái mögött, kissé félreeső helyen fekszik, a hova nem jut el az élénk köznapi közlekedés zaja. Innen van az, hogy az utas, a ki teljes egy óra óta halad az erdei uton, egy kis vizet merit a patakból, hogy szomjúságát csillapítsa, azt hívén, hogy legalább is még egyszer ennyi ut van előtte a Szarvas-telep határáig.

Az a vékonyka vizsugár, mely egy fenyőfa ágas-bogas gyökere mellől kibugyogott, olyan hideg volt, mint a jég és a közeledő utasnak olyan pompásan ízlett, hogy utazó kis ezüst-serlegével háromszor is meritett belőle, aztán biztos léptekkel folytatta útját.

Balvállán könnyű plaid, jobbkezében kis bőrrönd, könnyű, csekély utazókészlet, a mely nem okoz sok alkalmatlanságot.

Ha az utasok eme apró jeleit nem vitte volna magával, az ember azt hihetné, hogy ez a szürkekabátos sugár alak csak egy kis sétára indult az erdőbe. Kényelmes lassusággal lépked, egészen belemerülve a természet szépségeibe, úgy halad a keskeny uton, melyet az erdő sűrűjében még meghagytak a százados fák szélesen elterülő tölgyei.

Eddig egyedül bolyongott, mint valami magános vándor, egyetlen élő lényvel sem találkozott. Ráért körülnézni. Megfigyelte az evetkét, a mint ágról-ágra siklik, nézte a páfrányt, a mint meg-megrezzent, ha apró állatkák bujkáltak alatta.

A hatalmas erdő helyenként még azt a keskeny utat is ellepte, a melyen ugyanis csak egy ember számára volt hely.

Az enyhe levegő telve volt szamóca-illattal, de itt-ott közéje vegyült egy kis étvágyat gerjesztő sült burgonya-illat is.

A távolból tompa ütések hallatszottak, a fejszék működése a terebélyes fatörzseken.

Egy negyedóra óta kíséri a vizek mormolása is, de tekintete hiába keresi forrásukat.

Most azonban ritkulni kezd a sűrű homály és napsugaras rét meleg fénye világítja be az utat. Gyorsan csörgedező patak szeli ketté a bokor-kerítést és az hajtja a hirtelen fölmerülő fűrészmalom kerekeit.

Gyönyörű erdei idyll volt ez, a maga teljes egyszerűségében.

Keskeny hidacska vezet át a vizen, melynek széles deszkarészein keresztül látszott a víz-hólyagok bugyogása.

Az idegen megkérte lépteit. A hidacsára lépett, bizonyára csak azért, hogy teljesen élvezhesse azt a természeti képet.

De hát az ilyen keskeny hidacska ravaszsága kiszámíthatatlan, mert azalatt, a míg szemeit a tájon és a fűrészmalom kerekein jártatta, jobblába belesüppedt a deszkarés közé és annyira bele volt szorulva, hogy az utas fájdalomában fölszisszent.

Szitokkal ajkán, dühös türelmetlenséggel erőlködött, hogy lábát kiszabadítsa valahogy, de hát a hidnak nem volt karfája, nála pedig még egy sétatbot sem volt, melyre felső testét támasztva, erősebben megránthatta volna a lábát. Reszketve a dühtől, abbahagyta az erőlködést és tekintete segítséget keresett a távolban, a melyre azonban kevés kilátás mutatkozott ebben a völgyben.

És mégis! E pillanatban egy női alak bukkant föl a fűrészmalom kanyarulatánál és az utas nagy örömére, az alak egyenesen a hidnak tartott.

Egyik karjával megtámasztotta a nagy csomó fűvet, melyet fején cipelt, hogy valahogy el ne veszítse az egyensúlyt. Minden valószínűség szerint valami bárgyu cselédleány lehetett, a ki félelemmel tekintett a hidon álló idegenre és lépteit föltűnően meglassította.

- Halló! Jobban aprózd a lépteidet, leányom! - kiáltott feléje a beszorult utas.

Erre a megszólításra meg már éppenséggel gyökeret vert a lába.

Az idegen egynéhány udvariatlanságot morzsol el a fogai között a parasztok butaságáról és még egy kétségbeesett kísérletet tett, hogy lábát kiszabadítsa a résből.

Ezt látva, a leány mégis megérthette most már, hogy nincs mit félnie az idegentől, mert inkább sajnálatraméltó, mint félelmes a helyzete. Nem gondolkozott hát sokáig, hanem hozzája közeledett.

- Így hát! Belátod-e már, hogy nem áll előtted valami emberevő vadállat? - szólott az idegen, a nélkül, hogy reá is nézett volna a leányra.

- Nézz ide, leány! Ebből a rabságból csak te általad szabadulhatsz ki. Gyere egészen közel hozzám, tartsd ide a válladat, hogy erősen rátámaszkodhassam.

A leány szó nélkül közelebb lépett, de a mint látta, hogy az idegen rá akar támaszkodni, az észrevette, hogy a leány hirtelen egy marok fűvet vett ki batyujából és a vállára tette azt, nehogy az idegen karja hozzáérhessen vállkendőjéhez.

- Nevetséges! Ez a parasztleány rátartós! - kiáltott, de egyszersmind visszakapta a karját:

- Nem akarod, hogy megérintselek? - kérdezte gunyosan.

- Nem azért! - felelt a leány alig hallhatóan, - de a fűrészmolnár és segédje csak este térnek haza, a molnárné pedig egyedül fekszik otthon, betegen.

- Tehát itt vagyunk? De hisz én itt elpusztulhatnék, mint az egér a csapdában, ha te meg nem könyörülsz rajtam! - gunyolódott tovább az idegen és erősen előre hajolt, hogy belenézhesen a leány arcába. Abból azonban nem látszott ki egyéb, mint egy orrocaska, mert kartonkendőt viselt a fején, melyet annyira a szemére huzott, hogy egészen beárnyalta arcát, mint egy napernyő. Hogy szép vagy rút volt-e tehát az a leányzó, azzal nem tudott tisztába jönni.

- No, édes kicsikém, csak rajta! Nem irgalmazhatok neked! Küzdjed le büszkeségedet! - szólott elfojtott kacagással, - képzeld, hogy valami irgalmas apáca vagy és a Jézus nevében kisegited felebarátodat a bajból.

A leány némán csipőre illesztette balkarját, hogy szilárdabban tudjon megállani. Magas, sugár leány volt, úgy állott ott, mint egy sugár tölgy, mikor az idegen rászoritotta a karját a vállára és néhányszor erőset rántott a beszorult lábán.

Egy fájdalmas szisszenés, egy szitok hangzott el hirtelen és az idegen ott állt előtte, néhányszor toppantott a lábával. Meg akart győződni, hogy nem-e esett valami baja a csontjainak.

A leány ezalatt már utnak indult.

- Megállj! Egy szóra! - hangzott.

- Nem érek rá! Elromlik a hálóban a hal, melyet a karomon viszek, - volt a rövid válasz és meg sem állott, csak féloldalt mutatott a karjára, a melyen csakugyan kis háló lógott alá.

- Ha megromlana is! Hát nem lehetne azt a halacskát aztán egy másikkal fölcserélni?

- Nem.

- Nem? Tehát nem! De köszönetet szeretnék mondani...

- Csak tartsa meg!

- Ejha! Ez ugyan röviden volt mondva, galambom! - kacagott az idegen, és zsebrevágta finom vászonzsebkendőjét, melylyel még az imént néhány pormaradékot verdesett le fényes cipőiről, aztán minden további nélkül ott termett a leány oldala mellett.

- Azt, hiszem, hogy a csuf kendő ördögösen dacos fejcskét takar, - kezdte újra a társalgást. - De hátha most én is megkötném magam és éppen olyan dacosan kijelenteném, hogy nem akarom jutalom nélkül hagyni segítségedet?

- Akkor okosabban teszi, ha visszatér a hidra, a deszkarés közé.

Az idegen hangosan föl kacagott és minden áron egy tekintetet akart vetni a kendő alá bujt arcocskára. De a leány természetes észszel kitalálta a ravasz szándékot, a „paraszt-bárgyság”, melylyel még az előbb gyanusították, úgy látszik, mégsem volt sajátja, mert hirtelen elfordította fejét és az idegen nézhette a fejkendő apró virágait.

Szeme tehát alakját nézte műértő tekintettel.

Öltözéke szegényes volt. A nyakig begombolt ruha fölfeslett és látni engedte a hófehér ing ujjait. Keblét és vállát egy idomtalanul vastag kendő takarta és a kemény ráncokba suhogó konyhakötény eltakarták a csipő formáját. Ruhája, mely bár meglehetősen el volt kopva, mégis uriszabású volt, a mi arra vall, hogy urnője ruhaszekrényéből került elő.

- Nos hát, engedd meg, hogy segítségedet legalább egy meleg kézszorítással megháláljam, - kezdte újra az idegen, - és gyorsan lehuzta jobb kezéről a keztyűt és a leány elé tartotta, fehér, aranygyűrűs kezét.

- Az én kezem nagyon érdes, - felelt a leány kitérőleg és ijedten dugta el mindkét kezét a kemény konyhakötény ráncai alá.

- Igaz biz a'! Ezt magamtól is kitalálhattam volna, - volt a tréfás válasz, - a thüringiai csalán nagyon szurós, mihelyt csak hozzáér az ember; ezt már máma tapasztaltam. Odaát szolgálsz a malomban?

Egyideig nem felelt, aztán meggondolta és ezeket mondotta:

- A fűrész-molnár nem tarthat magának cselédet, a malmot csak bérbevette, ez is hozzátartozik a Szarvas-telephez! - e szavak alatt tovább haladt, egyenes tartással, mint a jegenye. Egyik karjával ismét megtámasztotta a füvet, nem nézett sem jobbra, sem balra és kissé meggyorsítva lépteit, egyenesen az országutnak tartott. Egész leplezetlenül tudtára akarta adni az idegennek, hogy semmi kedve továbbra is beszédbe elegyedni vele.

Ez a paraszt hozzáférhetetlenség rendkívül mulattatta az idegent. Fiatal ember volt még, a ki ruganyos léptekkel szorosan követte a leányt.

- A malom tehát a Szarvas-telephez tartozik? - ismétlé előbbi kérdését. - Lám, lám! Hisz most már azt is tudom, hogy te hová tartozol. Ez az út ugyebár egyenesen a Szarvas-telephez vezet?

- A majorba is ez vezet.

Az idegen hirtelen megállott:

- Most már kezdek tisztába lenni! Ez a kis birtok az, melyet a bérgazda jogtalanul lefoglal.

A kendőbe burkolt fejecske most hirtelenül az idegen felé fordult. Az arcnak alsó része most kibontakozott egy pillanatra és az idegen meglátott egy csinos állacskát, egy pici, halvány-piros száját, melyet a harag egy vonása beárnyalt.

- Én a bérgazdánál szolgállok, - vágta ketté az idegen beszélgetését, és ez a szolgálat jármában élő teremtés szinte fenyegetően kiegyenesedett.

- Mi az ördög? Hisz akkor talán meg is sértettelek? Ugy látszik, nagyra vagy a gazdáddal?

Semmi felelet, mely dacos hallgatásnak látszott.

Az idegen rejtett mosolylyal folytatta:

- Ugy látszik, hogy „különc” vagy, no, de hogy is ne! Mikor az ember a bérgazdánál van szolgálatban! De tudod-e, leányom, hogy éppen ezért hatalmam van fölöttem?

Ugy, ugy! Egészen komolyan mondom! Ha akarom, elvehetem tőled ezt a csomó füvet és zálogba kérhetem fejkendődet is, ha be nem tudod bizonyítani, hogy a bérgazdádé-e az a rét, a melyről ezt a füvet lekaszáltad. A te gazdád sohasem fizeti a bérletet és folyton használja a birtokot mindamellett, hogy már egy év előtt föl lett neki mondva a bérlete... Nos, mit felelsz erre, halljuk hát! - Kezdetben nem tudott szólni egy szót sem; de később halk hangon válaszolt:

- Azt mondom, hogy ezek után bizonyára ön a Szarvas-telep birtokosa.

- Az vagyok. Nos, belátod most már, hogy kedveskedned kellene nekem?

- Nekem kedveskedni - önnek? - kiáltott és egész alakja reszketett a fölindulástól.

- Légy nyugodt, gyermekem! - kacagott. - Nem vagyok én rossz ember; sőt ellenkezőleg - most már éppenséggel a kezét sem akarom többé megszorítani a „nebántsvirág” kisasszonynak, a melyet az imént olyan büszkén elrejtett előttem és nem szorítanám meg akkor sem, ha még olyan barátságosan nyujtaná is felém... De kissé több udvariasságot szívesen látnék tőled.

- Udvariasságot, azok ellensége iránt, a kiket szívből szeretek?

- Ellenség? Azaz, igen, a mennyiben ellensége vagyok a léha szédelgőknek. A te gazdád pedig virágja e két föntnevezett fajnak.

Mély sóhajítás tört fel a leány kebléből és félénken kérdezte.

- Akkor ön bizonyára röviden fog...

- Hogy röviden fogok-e végezni gazdáddal? Bizonyára ezt akartad kérdezni, - vágott bele szigorú hanggal, a nélkül, hogy egy arcizma is megrándult volna. - Ez magától értetődik. Kiteszem a szűrét, még pedig azonnal, annak a nagyzoló, pazar, léha embernek, arról bizonyos lehetsz! Üzleti ügyekben nem ismerek tréfát! Nos, tudod-e most már, hogy ki áll előttem?

- Oh igen, tudom. Egy gazdag ember áll előttem, olyan, mint a milyenről már a biblia is regélt.

- Csakugyan! Egy gazdag ember, a ki abszolút nem fog a mennyországba jutni - a szegény! - Igen! igen, igazad van! Egy zsarnok, egy vérszopó pióca, egy ember, a ki pénzbeli dolgokban kemény, azaz szívtelen, olyan, mint a milyennek minden praktikus üzletembernek lennie kell!... De hát, ugyan ne rohanj úgy, leány!

Ez egyszer csakugyan futásnak eredt a leány és Márkus ur visszamaradt. Feszült figyelemmel nézett utána és azt látta, hogy bár az idomtalan öltözék elégtelenítette is alakját, mégis nemes thüringiai törzsnek a hajtása az. Öntudatlan grácia nyilvánult benne és sugár alakja úgy hajladozott, mint a ringó rózsaszál.

- Kár ezért a gyönyörű fiatal leányért, hogy a nap perzselő lángja, a durva munka és nélkülözések olyan hamar meg fogják véníteni és leszedik majd arcáról a bájt, az üdeséget.

Nem volt ugyan bizonyos, hogy ha a fejkendő lehull a fejről, nem-e rontaná el a fej azt a hatást, melyet a nemes alak keltett? A pici piros száj magában még nem bizonyít semmit. Hátha bandzsit, hátha durvák a vonásai, ha ragyás, szeplős vagy pláne ha vereshaju?

De nem! A kendő alól véletlenül a homlokára hullott egy bársonyos, puha, fényes hajkarika - vereshaju tehát nem volt.

II.

A leány még alig távozhatott husz lépésnyire, midőn egy zömök, alacsony asszonyság lépett ki az országutat szegélyező fenyvesek mögül, fején gömbölyű, barna szalmakalappal és olyan bő kabátban, a melyben terjedelmes alakja éppen nem látszott karcsubbna. Egyenesen a leánynak tartott és megfogta kötétyét:

- Hallod-e te leány, hát annyi még nálatok junius végével a finom, sárga burgonya, hogy torkig tömőd vele azokat a mocskos legényeket? - kérdezte.

Ez azonban nem mehetett szidalomszámba. A mit mondott, azt halkan, higgadtan mondta, csak kissé erősebb hangsúlylyal. Látszott, hogy az emberek arcába szokta mondani az igazat, a legnagyobb kedélyesség hangján.

- Én naponta négykézláb kuporgok a pince minden sarkába, hogy még elő tudjak teremteni néhány burgonyát ebédhez való salátának és ott - az irány felé mutatott, a honnan éppen jött - dobzódnak és rakásszámba sütik a finom sárga krumplit a parázsban. Ez aztán ne bosszantsa az embert! Mi a pillanatra pontosan megfizetjük rossz földünkért a bérletet és a gazdád learatja a zamatját az áldásnak. Ugy élnek ott, mint a gondatlan madár és eszük ágába sincs törődni a fizetség kötelezettségével.

- Kérem, asszonyság, hagyjon nekem békét! - szólott a leány félig parancsoló, félig ijedt hangon és tovább akart sietni.

- Asszonyság! Asszonyság! - ismétlé a kicsi asszony ingerülten, a nélkül, hogy eleresztette volna a leány kötétyét. - Hát napszámosnő vagyok tán? Nincs benned egy kis illemtudás, leány? Ha még azt mondtad volna, hogy tisztartóné asszonyom, vagy Griebel asszonyság, de így simán csak „asszonyság”! Nem vagy te jobb egy hajszállal sem, mint a te uraságod. Elajándékozod minden további nélkül a jó holmikat, melyek még nincsenek kifizetve és a mellett - gögös vagy és a fejed tele van hozzád éppen nem illő bogarakkal. Hát kimégy-e te valaha aratásra e nélkül az éktelen ernyő nélkül, - és e mellett fejkendőjére mutatott. - Hallod-e, leány, a kinek szolgálnia kell, annak nem szabad azzal törődni, hogy a nap néhány szeplőt freccsent-e a bőrére vagy sem. Az cselédleányhoz nem való, ezért csak kinevetnek az emberek, mint a hogy kacagnak rajtad azért is, hogy a füvet sohasem viszed kosárban, hanem mindig batyuba kötöd. Ezen a vidéken senki sem hordja a füvet a fején, ez nálunk nem módi! Aztán meg hadd lássam csak, - és a leány vállára hajolt, - Jézuskám! Bizony pisztrángot viszel a hálódban, no nézze meg az ember, a' biz a' pisztráng! Hja! Tudják azt a majorban, hogy mitől döglük a légy!

- A pisztráng a betegnek való.

- Az hát! A beteg számára fogják s a bérgazda eszi meg! Az a vén kecske. Lásd, leány, ha én ezt nem tudnám, bizony néha szívesen küldenék át vagy egy foglyot, vagy egyebet a betegnek, hiszen csak van az embernek egy kis szíve, vagy mi, és tudja sajnálni a...

- Köszönjük! - hangzott röviden és ridegen a leány ajkáról.

- Köszönjük! - csufolódott a vastag asszony. - Gögös teremtés te! Ki az a „köszönjük”? Ki az a „mi”? Hisz igaz, hogy a bérgazdák nagyon rosszul gazdálkodtak a vagyonukkal és hogy azing sem az övék már, a mit viselnek, de azért mégis csak uri népség az és még mindig nem azonosítható össze a magad formájával.

Közben Márkus ur már régen ott állott a bőbeszédű asszonyság mellett, de az a nagy hév miatt észre sem vette. Csak nagy nehezen tudta elfojtani a kacagást.

A furcsa teremtés, mikor utánózta a „köszönjük” szót, úgy odavágódott a földhöz, hogy már több volt, mint egy mély bók, beillett volna pottyanásnak is, az pedig roppant komikus hatást tett. Még mindig fogva tartotta a leányt és a ki ezt megfigyelte, vágyat érzett, hogy kiszabadítsa a madárkát ebből a kegyetlen rabságból.

- Ugyan, kérem, minek magát annyira fölizgatni, kis hölgyem! - szakította meg a szózáport Márkus ur.

A „hölgy” egy kissé összerezzent ugyan erre a váratlan megszólításra, de egészen ki nem jött azért a sodrából. Lassan feléje fordította vastag nyakát és pici, kék szemével szurósan végignézett a jövevényen.

- Miféle ember az ur? - szólott szárazan. - Én tisztességes asszony vagyok és korántsem „kis hölgyem”, mint a hogy az imént az ur szólított. Különösen nem vagyok az olyanok számára, a kik hirtelen itt teremnek, mint a patkány.

Márkus ur rejtett mosollyal és kétségbeejtő közönyt nyel folytatta a beszélgetést:

- Ágálhat, a mennyit tetszik, ez mit sem segít magának. Az én „kis hölgyem” még ez órában fog teát főzni számomra, sőt még egy jó omelettet is süt majd hozzá. Az én „kis hölgyem” még kitűnő éjjeli szállásról is fog gondoskodni és szelid lesz, mint a galamb, még akkor is, ha én úgy járok-kelek majd a Szarvas-telepen, mintha odahaza volnék.

- Uram, Jézus! Ez aztán a tréfa! Ön a Márkus ur! - kiáltott boldog meglepetéssel a kövér asszonyság, de higgadságán azért még ez a körülmény sem ejtett csorbát.

Hát miért is nem mondta ön ezt mindjárt? Hát végre kibujt abból a német homokviskóból, hogy megtekintse ezt az áldott, gyönyörű darab földet, melyet a jó Isten csak úgy a maga jószántából a lábai elé rakott? Nos, és ugyan mit szól hozzá? Hát látott-e már valaha életében ilyen erdőt, rétet és mezőt? Csak ne szóljon egy szót sem ellene, mert azt úgy sem tudnám elhinni önnek. No, én csak annyit mondok, legfőbb ideje volt hazajönnie! Aszondom, hogy legfőbb ideje volt! A fejünk fölött kánkánt cincognak már az egerek és én látni akarnám azt a moly- és pókhálófelhőt, mely a boldogult főerdészné nagyasszonyom harisnyáiból és szoknyaiból kibontakozik, ha egyszer, valahára már kinyitják a fészek ajtaját!

E szózápor alatt a leány elrohant, mintha szélvész kergetné, hátra sem tekintve többé. Márkus ur utána nézett Griebel asszonyság fején keresztül. Léptei nyomán a napfény árjában uszott az országút. Jobbról mezősík szegélyezte, az ellenkező oldalon pedig szétvált az erdő sűrűje. A fenyvesek szorosan egymás mellé sorakozva, árnyékot vetettek helyenkint az utra, a mely erősen balfelé kanyarodott.

- Abban az irányban fekszik a Szarvas-telep? - kérdezte Márkus ur és egy facsoport felé mutatott, mely mögé eltűnt a leány alakja.

A kanyarulatnál még egyszer meglátta amaz alak körvonalait az erdő árnyékában és csak profiljára esett egy halvány sugár, de határozottan inkább erdei nimfához volt hasonló, mint egy vállas thüringiai leányzóhoz.

- Jézuskám! Milyen bolondot kérdezett most tőlem! - kacagott Griebel asszonyság. - Hiszen már is a Szarvas-telep kellő közepén állunk és ön már vagy egy félóra óta a saját birtokán sétálgat. Ott a fák között még az urasági laknak az ablakai is idelátszanak... De igaz a'! Ön az imént kávét emlegetett. Nos, Márkus ur, olyan kávét főz majd a Griebelné az ő uraságának, a melyet még nem ivott sehol a világon! Ön csak menjen tovább, szép lassan ezen a száraz uton. Csak egyenes irányban, nem is lehet itt eltévedni. Én meg majd erre hátra kerülök, a konyhába, hadd lássam, van-e a cselédemnek forró vize a kávéhoz.

A kövér asszonyság lábai alatt csak úgy recsegett a száraz galy, mely itt-ott keresztbe feküdt az uton, de azért nem volt nehézkes, mert alig néhány pillanat alatt eltűnt Márkus ur szemei elől, a ki most már tovább folytatta sétáját.

A kastély nem volt diszes épület. Ósdi volt az alakja, magasba nyuló tetővel és az egyik oldala márvánnyal körülvéve, hogy a vihar kárt ne tehessen benne. Egyszínű fehérre volt meszelve és ezt az egyhangu külsőt csak egy erkély élénkitette, mely annyira el volt lepve vadszőlővel, hogy a három ablak az emeleten alig látszott ki belőle. Földszinten zöld zsálugáterek voltak az ablakokon, de az emeleten csak durva, fehér vászonrolló volt leeresztve és nem lehetett tisztába jönni, hogy az ablakokon sűrű-e a por, vagy a fehérnek látszó rolókon. A széles középfal oldalán volt egy nagy, dupla kapu, fényes rézfogantyúval, a kapu fölött pedig kikandikáltak a lombos hársak ágai, sőt itt-ott fölmerült egy cseresznye- vagy almafa és lombja keresztültört a magas kapu résein is.

A főerdészné egykori otthona igen barátságos benyomást gyakorolt és jólétről tanuskodott.

Az ablak alatt gyönyörű, zöld fű terült el, olyan pontos egyenességben, mintha olló nyeste volna ilyen egyformára és kissé távolabb a róna terjeszti ki birodalmát. Dús kalász csillog a napfényben és himbálja terhes koronáját. Valóságos buzatenger ez ott, jobbra az árpa, és a rozs az innenső szélén.

Márkus ur folytatta sétáját és miután a kövér asszony eltűnt, megnézhetette végre jól azt a darab földet, melyet „a jó Isten a lábai elé rakott”.

A néma erdő édes lehellete megcsapta arcát. Gyárának zakatoló gépei, a berlini utcák zaja, a munkások moraja, ez a második otthona neki, mennyire távol volt most tőle mindez! Milyen más világ volt e pillanatban körülötte!

Néhány gyöngytyuk sétált el most előtte és az ajtó hirtelen kinyílott, valószínűleg az ő fogadtatására. A kéményből nagy füstfelhő szállt föl, úgy látszik Griebel asszonyság száraz galy mellett főzi azt a híres kávét, azért takarja el a nagy füstfelhő a ragyogó, kék láthatárt. Bizonyára az omelette is készen van már, az új vendég nagy tiszteletére.

- Édes nyugalom! Boldog együgyűség! - suttogja Márkus ur magában. - Lélek altatója, falusi idyll!

De e lelkesült hangulatból fölzavarta néhány zongora-akkord, mely a nyitott ablakon keresztül elhatott hozzá.

- Uram, teremtőm! Te zsarnoka és kinzója az emberiségnek! Hát már idáig is eljutottál? Itt sem pihenhet az általad meggyötört áldozat? - kiáltott tréfás páthosszal, és gyorsan befordult az ajtón, be az udvarra.

Vad kutyaugatás fogadta.

- Szultán! Te gézengúz, elhallgatsz mindjárt? Hisz az ember saját szavát sem érti! - kiáltott le Griebel asszonyság a lépcső legfelsőbb fokáról. - Kuss! Különben botot veszek elő.

Szultán a kutyaólba menekült.

- Isten hozta! - szólt most Griebelné, kenetteljesre változtatva hangját és mindkét kezét az új uraság felé nyújtotta:

- Ez, Griebel Péter ur, az én jó uram, - hangzott a bemutatás, és szerelme bizonyítékául, karonfogta az ő „jó urát”. És hallja? Hallja, Márkusz ur, a zongorát? A ki ilyen szépen zongorázik odabenn, az az én Lujza leányom. Az ön tiszteletére a Prófétából most játszsza az indulót, tetszik tudni, az én leányom a legjelesebb tanítvány az intézetben, igen, kérem, ki akarja magát képezni, mint nevelőnő akarja megszerezni a kenyerét. Így ni! Most mind bemutattam, a kiket e házban fölhalál.

III.

Az új birtokos lemondott az élvezetről, hogy a parádés-szobába vitesse a kávéját, a hol Lujza kisasszony még mindig vad dühvel verte a rekedt zongorát és bár Griebel asszonyság rémképeket festett neki az egerekről, molyokról és porrétegekről, melyekkel most el van lepve a felső lakosztály, ő mégis határozottan azt kívánta, hogy vigyék neki a kávé az ő saját négy fala közé és fölment a lépcsőn.

Kiadta volt a parancsot, hogy a felső lakosztály pecsétjét senki se merje letörni, a míg ő maga nem oldja le azt a kilincsről, most tehát letépte a ragaszokat az ajtóról és Griebel ur fölzárta az ajtót.

A felső lakosztály ugyanolyan kedves és barátságos volt, mint a ház többi része.

Griebel asszonyság óvatosan fölhozta a rollókat és diadalmaskodott, mert az ablakok csakugyan el voltak lepve porral és a párkányra vastag mutatóujjával néhány idéttlen betűt is rajzolt, bizonyítékául annak, hogy neki van igaza.

A padló azonban hófehér és tiszta volt és a levegő tele volt kellemes, mindenféle erdei gyökér illatával, a melyhez a tető résein keresztül néha egy-egy parányi friss levegő is járulhatott.

- Néhány órára kinyitjuk az ablakokat és ha egy kis söprést pazarolunk a szobákra, ismét rendben lesz minden, - szólott vigan az új birtokos, és fölnyitotta az erkélyre vezető ablakot.

- Látod, Jettukám, hogy az csak tulzás volt, hogy a kulcslyukak is el lesznek dugaszolva a pókhálóval, - enyelgett Griebel ur. - Nos, hol van az a sok moly, a melyekről egész télen regéltél? Hja! A mi nagyasszonyunk nagyon pedáns asszonyság volt, az nem tűrte az ilyen férget a közelében, honnan is venné hát magát az ő szobájába, ugy-e, Jettuka?

- No, no, csak nézz be előbb a könyves-szobába, mielőtt olyan nagyra vagy a bölcseséggel. Az égbenyuló papircsomók és könyvek mögött csodát látsz majd, annyi lesz ott a por, meg a piszok, csak nézz be oda, Péter! Ott aztán talál egy kis olvasni valót Márkusz ur! Könyv, könyv! Az ember azt hiszi, hogy sohasem szakad annak vége! És a mi azokba a könyvekbe írva van, azt a mi nagyasszonyunk, mind kívülről tudta. Ő orvos és gyógyszeráros volt egy személyben és ezerszer többet ért az ő tudománya, mint azé a szédelgőé odaát Tillrodában, a ki orvosnak nevezteti magát. Az igaz, hogy gyűlölte is a nagyasszonyt éppen úgy, mint a pap, a ki azt prédikálta a temetésén, hogy istentelen teremtes volt, mert nem hitt az ő szemforgatásában, sem abban a rút babonában, melylyel eltántorították a népet az igaz utról. De hát

a mi nagyasszonyunk azért mégis odajutott a mennyországba, mert hát végre is, a pap mégsem irhatja elő a jó Istennek, hogy kit bocsásson be oda és kit nem!

- No az már igaz, hogy rendkívül derék, jó asszony volt a mi nagyasszonyunk! - folytatta most Griebel a megkezdett fonalat. - A gazdaságban annyira jártas volt, hogy lefőzte a gazdákat. Én csak az utolsó két évben szolgáltam őt, mint tiszttartó, de mondhatom, hogy ez idő alatt többet tanultam, mint az előbbi uraságomnál tíz év alatt. Ugyan nézzen csak oda, Márkus ur, - és kezével a gabonarétre mutatott, - mindez egyedül az ő műve, mert a mint beszélük, az öreg főerdész ur semmit sem értett a gazdászathoz. Persze az a néhány hold, mely az alacsony fenyves mögött van, az nagyon silány állapotban van, az a majorhoz tartozik, és ott furcsa világ járja, de hisz erről bizonyára irt önnek az ügyésze.

- Igen, irt róla. Négy éve annak, hogy Franc bérgazda bérbevette a majort és a megboldogult pontosan vezetett könyveiben egyetlen egyszer sincs följegyezve, hogy a kialkudott bért kifizették volna.

- A nagyasszony mindig elnézte ezt a dolgot, mert a bérgazda felesége gyermekkori barátnője volt neki, - egészítette ki Griebel asszonyság. - A bérgazdáéknak annyi adósságuk volt, mint a mennyi homokszem van a tenger fenekén és a hitelezők lassankint elvették mindenüket, ekkor megkönyörült rajtuk a nagyasszony és odaadta nekik a majort, persze nem ingyen, ahhoz már sokkal pontosabb és szigorubb volt pénzbeli ügyeiben, de azért potom áron adta oda és az a szédelgő még azt sem fizette meg!

Egy pillanatra elhallgatott és belenyult a zsebébe.

- Ide nézz, ezt nézd Péter! Ez az, a miről én neked mindig beszélek! - kiáltott férjéhez fordulva, és összenyomott egy ropogós, sült burgonyát, úgy, hogy a sárga, omlós belseje kipukkant belőle és kellemes illatot terjesztett a szobában. - Amott a Gráfenfa oldalán szedik a tillrodi fiuk a szamócat és közben vékával sütik ezt a finom burgonyát a saját hasuknak.

- Nos, Jetti, hát aztán?

- Hát aztán? Hát aztán? - ismételte mérgesen az asszony. - Nem értelek. Hát éppen a legjobbat kell nekik megenniök? Nem elég jó volna nekik az a nagyfajta rózsakrumpli is? És mikor kérdezem, hogy honnan van ez nekik, szemtelenül azt felelik: „Nem a Griebel asszonyságtól kaptuk, az bizonyos, hanem a bérgazda cselédleányától!” Márkus ur! Hisz én nem akarok azokkal odaát kikötni, hisz miattam akár ítéletnapig is ülhetnek a majorban, anélkül, hogy a bérletet megfizetnék, de higgye el, hogy nekik van a legfinomabb krumpliföldjük az egész birtokban!

- Jetti! Vigyázz a lelkiismeretedre! - figyelmeztette az ura. - Nekünk semmi okunk panaszra, jó dolgunk van és az én családomból senkise járuljon hozzá, hogy Márkus ur kitegye őket. A bérgazda öreg ember már, a felesége teljes egy esztendő óta fekszik betegen és hogyha a cselédjük nem ért a háztartáshoz...

- Az, az, a cseléd! Az aztán a gyönyörű portéka! - vágott közbe megvetően Griebel asszonyság. - De hisz ön látta Márkus ur, az a leány, a kopott városi öltözetben! Most persze mégis füvet cipel a fején, úgy, mintha azzal jött volna a világra, de csak látta volna eleinte, Isten irgalmazzon, hogy az miféle teremtés volt!

- Hát nem erről a vidékről való? - kérdezte Márkus ur érdeklődéssel.

- Ments Isten! A beszédje után ítélve, nagyon messziről jöhetett. Tudja kérem, ez így volt. Rögtön a nagyasszony halála után a bérgazda felesége is ágyban fekvő beteg lett és a cselédjük otthagyták őket, mert soha egy krajcár bért sem látott tőlük, ez pedig nagy csapás volt, mert más cseléd hamarjában nem igen akadt. Már elhatároztam, hogy majd én megyek át, egy kis

rendet csinálni, habár azok sohasem törődtek a magunk fajtájával, de ekkor egyszerre megérkezett a bérgazdának egy másodhuga; nevelőnő volt egy nagyvárosban, így mondta nekem egy alkalommal a boldogult nagyasszony, és az a nevelőnő hozta magával ezt a cselédleányt.

- Az egész ház a leányzó vállát terheli, az igaz, mert a nevelő-kisasszony bizonyára nem nyúl sem a serpenyőhöz, sem a poroló-keféhez.

- Brr! - kiáltott föl Márkus ur, és megrázta magát, mintha borzongatást érezne.

- No, mi baj van? - kérdezte ijedten Griebel asszonyság és fölrántotta apró kék szemét, hogy jobban láthasson.

- Láss, Griebelné, én gyenge idegzetű ember vagyok és irtózom minden gouvernanttól! - S érdekes vonásain humoros mosoly vonult végig, mint egy kis sugár.

- Ez annyit jelent, hogy ön ki nem állhatja a nevelőnőket? No hiszen, nekünk ugyan beadta Márkus ur! Hisz az én Lujzám is azzá akarja magát képezni - persze, de nem olyannak, mint a minő az odaát! Azt én nem is tűrném! A szünidőben befogom a munkához, nálam nem lehet uraskodni! tud az sütni, főzni, libát tömni és a tejkezelést éppen olyan jól érti, mint én magam; e mellett olyan az arca, mint a piros alma és olyan egészséges, hála Isten! mint a makk! Ő ugyan nem is szegődik el valami nagyvárosba, mert onnan rendesen sápadt arccal és kiállhatatlan modorossággal térnek vissza, úgy, mint az a Francz-kisasszony is, a majorban. Csak egyetlenegyszer láttam, a tillrodi templomban, de az éppen elég volt. Éppen olyan hosszú, mint a cselédje, roppant sokat tart magára és a mint a templomban a távolság dacára, mely tőle elválasztott, kivehettem, hát az arca keskeny és nagyon sápadt...

Saját magát félbeszakítva, hirtelen az ajtó felé fordult:

- Én meg itt állok, mint egy kereplőgép és eltereferélem az időt, pedig annyi dolgom van, hogy alig tudom, hol áll a fejem! Péter lelkem, te fogjál rögtön néhány galambot, aztán kutass néhány tojás után, azalatt én meg majd betöltöm a kávé. Azután majd idefönt tisztogatunk! Addig meg ön, Márkus ur, majd csak eltölti az időt, nemde? és megtekinti ezt a sok ritkáságot ezekben a szobákban.

Ezzel kisietett az ajtón, az ő lelke, Péterkéje nyomon követte és az új birtokos otthagya az ablakot, kissé körülnézett a szobákban.

Az erkély választotta el a fal közepét és az üvegajtóban még három kinyitható ablak is volt. Ezek után természetesen erősen betűzött a sugár, a melyet kissé beárnyaltak a ritkás, zöld függönyök. De azért elég világosan mutatott a falon függő két alakra.

A birtokos homlokát és arcát a harag pirja borította és szinte kellemetlenül összeráncolta a szemöldökeit az egyik kép látásán. Gyönyörű, férfias alak állt előtte, zöld vadászkabátban, vállára egy sárguló faág hajlott.

- Igen! így nézhetett ki az a gögös főerdész ur, a ki teljesen szakított saját édes testvérével, mert megszeretett egy embert a munkásvilágból és mert az ő tilalma és ellenkezése dacára el mert hozzá menni feleségül! Ez a testvér, ez a kitagadott teremtség, volt az ő édesanyja. Igen! Ez volt a bürokrata gögnek a képviselője, a ki sohasem akarta látni a lakatosmester rokonát, a kormos munkást és műhelyét, habár szorgalma odáig vitte a szegényes műhelyt, hogy nagy gyár lett belőle és hírneve ismeretes volt egy jó darab területen...

A főerdész ur mindig a magasba vágyott. Felesége is egy régi nemes család sarja volt és bár egy krajcárja sem volt, de magával hozta nemesi címerét. De hogy ez a címer lett volna az egyedüli varázshatalom, azt, a két képet maga előtt látva, most már el nem hitte többé.

A vadász büszke arcán mély szenvedély volt látható, szemei sötét fényben csillogtak még a képen is.

Ifju arája kápráztatóan szép volt, keblén a myrtusbokrétával. Arcán annyi báj és kellem tükrözött, hogy az ember önkénytelen fölajdult a gondolatnál, hogy az ilyen tökéletes szépség is hervadandó, sőt, hogy elenyészik a föld porában, mint a többi ember.

Márkus ur szülői házában sohasem említették ezt a két nevet, sőt gyermekkorában azt sem tudta, hogy neki Thüningiában van egy nagynénje, meg nagybátyja. Roppantul meg volt lepve, mikor édesanyjához egy napon levél érkezett a főerdészné asszonytól, a melyben arról értesítette, hogy férje, a főerdész meghalt, hercegi vadászaton megütötte a guta és hogy kötelességének tartja erről férje testvérét értesíteni.

Ez a halálhír órákig tartó tanácskozást idézett elő Márkus ur szüleinél.

A tanácskozás eredménye az volt, hogy atyja egy röviden fogalmazott részvétnyilatkozatot intézett a főerdészné özvegy önagyságához és hogy édesanyja később kijelentette, hogy lemond minden örökségről, mely gyermektelen bátyja halála után reámaradt.

Ezután úgy látszott, hogy a feledés fátyola borult az egész eseményre, a házban legalább sohasem beszéltek többé róla. Ha a gögös bürokrata valamikor meg tudta tagadni testvérét, sógorát, a munkásban is volt annyi büszkeség, hogy a maga részéről viszont még a siron tul is ignorálja nagyuri rokonát.

Hogy vajjon mint gondolkozott ez a szép asszony a fölött a furcsa viszony fölött? Ebben az arcban egy szikrája sem volt a nemesi gögnek, sőt valami véghetetlen gyöngédség és boldogság tükrözött vonásain. Bizonyára véghetetlenül szerette ezt az embert és vakon követte hívását. Lehet, hogy férje halála után békejobbát akarta nyújtani férje testvérenek, azért kereste az írásbeli érintkezést, de közeledését ridegen visszautasították.

És mégis! Itt áll most annak az egyetlen testvérnek a fia előttük, mint a Szarvas-telep egyedüli örököse!

Vajjon nem-e hagyott mégis az öreg főerdészné valami végrendeletet, a mely annak ítéli oda az örökséget, a kit elsősorban megilletne?

Alig tudta levenni tekintetét arról a gyönyörű női arcról, melynek sűrű aranyhaja úgy kerítette be homlokát, mint egy diadém. De még nagyobb vágyat érezett, hogy végigjárja ezeket a szobákat, a hol az a nő visszavonulva a világtól, csendes magányban élt már évek óta.

Az egymásba nyíló szobák ajtai nyitva állottak és ő egy tekintettel a végére láthatott az egész lakosztálynak.

Minő különbség, ez ósdi, roskatag épület, ez idomtalan, kopottas berendezés és amaz utolsó divat szerint épült, pazar fénynyel berendezett villa között, melyet az ő boldogult atyja építtetett a gyár közelében.

Az erkélyes szoba alkothatta az öreg asszonyság legnagyobb büszkeségét. A zöldvirágos karton-garnitúra, a teljesen vele azonos ablakfüggönyök gyengéd kéznek a gondos ápolásáról tanuskodtak. Néhány porcellán-disztárgy is ékeskedett egy széles fiókszekrény tetején és a falakon, meglehetősen jóízű olajfestmények között, egy nagy tükör volt elhelyezve.

Ezt a szobát, úgy látszik, mindig a főerdészné lakta, a másikon meg az ura uralkodott. Az öreg hölgy husz évvel élte tul férjét, de a hálókabát még most is ott lógott a szögön, mintha a férfi most vetette volna le, hogy fölvegye büszke erdész-öltönyét. A pipák pedáns sorrendben állottak a pipaasztalon és az íróasztalhoz, úgy látszik, senkinek sem volt szabad nyulnia, hogy megmaradjon egy hajszálnyira minden abban a költői rendetlenségben, a hogy a boldogult hagyta, a mikor az udvari vadászatra indult, melyből többé vissza sem tért lakásába.

Különös érzés szállotta meg a fiatalembert. Ugy tetszett neki, mintha okvetetlenül még járna itt kivülről valaki ezekben a szobákban, mintha tisztán hallaná valakinek a lépéseit.

A boldogult főerdésznő értett hozzá, hogy miként kell szeretetet lehelni mindenbe, hogy halála után is megérezze az, aki ide belép.

Két lépésnyire volt innen a hálószoja. Az egyik ágyhoz szorosan gyermekágy simult és vánkossai, valamint himzett, színes paplankája úgy voltak elhelyezve, mintha szeszélyes, kis lakója éppen ismét belekiváncskoznék.

Ügyésze leírásából tudta, hogy a Szarvas-telepen kis örökös született, de már nagyon korán elhalt.

Egy tenger vágy és gyöngédség dagaszthatta a magányos nő szívét utolsó dobbanásáig; de szerencsére egészséges, okos gondolkozással bírt, úgy, hogy mégsem töltötte életét hiábavaló bánkódás és a múlt ábrándjai között. Erről tanuskodott az a gyógyfűhalmaz, melynek minden szálát maga szedte az erdőben, hogy külön-külön osztályozva őket, kis laboratóriumában elkészítse a különféle orvosságot a lakosság számára.

Márkusz ur visszatért az erkélyes szobába és arra menőben kihuzott egy nyitott fiókot.

A fiókban egy csinosan összehajtogatott kendő feküdt és egy kis zöld bársonycekker, melynek nyílásán megcsárgult fűszálak kandikáltak elő.

Ez volt bizonyára az utolsó és egyszersmind végzetes gyógyfű, melyet a megboldogult szélvészben szedett a sziklahasadékok oldalain.

A fiatalember fölbontotta az ugynevezett pamuttartót. Néhány száraz levél zizegve hullott a földre. A száraz fű között egy üvegcsé korból feküdt és egy kis jegyzet, ez volt minden, amit benne talált.

Kissé reszketett a keze, mikor lapozgatni kezdett a kis jegyzetben.

Itt is száritott gyógyfüvek voltak a lapok között és korrekt latinsággal voltak megjegyzések hozzacsatolva mindenikhez. Receptek, gazdasági följegyzések, háztartási számlák, gondolatok, sőt néhány megkezdett levél váltakoztak benne.

- Ez a jegyzet bizonyára hű kísérlője volt magános utain, a melyre minden gondolatát bizta, villant át hirtelen az agyán. Különös egy tükör, mely visszaadja hiven az elköltözött lélek gondolkodását, minden külső máz nélkül, leplezetlenül, talán hivebben, mint a hogy az élő szóval, vagy tekintettel valaha elárulta volna.

A cekkert kegyelettel visszatette a helyére. De a jegyzettel Márkusz ur kiült az erkélyre a megboldogult dolgozó-asztalkája mögé, hogy figyelmesen tovább kutassa e lélektükör tartalmát.

Vajjon mire gondolhatott utoljára az öreg hölgy, mielőtt örök álomra hajtotta fejét?

Apró, finom vonásokkal teleirt oldal, aztán a tiszta, fehér papírlap, melyet nem érint többé gyengéd kéz írása.

Azon a teleirt lapon ez állott:

„Lelkiismeretes megfontolás után mégis elhatároztam, hogy végrendeletet csinállok. Nem az egész vagyon fölött akarok rendelkezni, mely férjemről reám maradt, hisz ön tudja, hogy sohasem éreztem magamat erre jogosultnak, ellenkezőleg mindig csak annak ideiglenes kezelőjének tekintettem magamat.

De a majorral másképpen áll a dolog. Az volt legelső születésnap ajándékom jegyesem részéről. Ebből merittem házasesetemet ideje alatt zsebpénzemet, ebből láttam el szegényeimet, sőt egy kis maradékot is félretettem a tillrodi vendéglőből. E fölött tehát rendelkezhetem a saját belátásom és kívánságom szerint.

Lehet, hogy korábban halok meg, mint boldogtalan majorbeli barátnőm, abban az esetben a legnagyobb nyomornak volna kitéve, ha én idejekorán nem rendelkezem. A bérgazdához, kinek pazarlási szenvedélyét és léhaságát megvetem, ahhoz semmi közöm, de viszont nem tudom, hogyan biztosítsam az asszonynak a majort, mert ha egyszerűen csak a nevére írom, úgy fölbomlik és eltűnik egy év alatt, mintha sohasem létezett volna. Szegény asszony, végtelenül gyenge a férjével szemben, olyan, mint egy levél a vihar szárnyán!

Mit gondol, kérem, nem volna jobb, ha Francz Ágnesnek, a bérgazda hugának hagynám végrendeletileg, a mivel bírok?

Jöjjön kérem a legközelebbi napokban hozzám, a Szarvas-telepre, de természetesen, hozza el magával a szükséges két tanut is...”

Ez a levél mindenesetre a megboldogult meghitt ügyészének szólt.

Lehet, hogy az első botanikus utra indulva, betért a majorba és a mit ott látott, arra készítette, hogy ügyészének sürgősen megírja ezt a levelet, de valószínű, hogy a halál megakadályozta abban, hogy a jegyzetről ismét levélalakban leírja azt és elküldje ügyvédjének.

Márkusz ur becsukta a könyvecskét és gondosan elhelyezte belső zsebébe.

Hisz ez érdekes fölfedezést tartalmazott, egy nem sejtett fordulat, mely missziót rakott a vállára!

Arca határozott ellenszenvet fejezett ki. A megboldogult mitsem akart tudni arról a léha, pazar bérgazdáról, nos, az ő örököse meg éppen így van a nevelő-kisasszony hugával.

Már szinte látta maga előtt, fehér, jól gondozott kezeivel, melyek olyan kacérul tudják mozgatni ujjait a férfiak jelenlétében, összefoglalta azt a kis francia hebegést, egy kis rajzművészetet, a „Mondschein-szonátát” és azt a szenvedő arckifejezést a kacérul lesütött szempillákkal; mindmegannyi kellék, a melyből rendesen elő szokott állani egy teljes, tökéletes, általa sokszor látott nevelőnő.

Hosszu évekkal édesanyja halála után, apja ujra megházasodott.

Ebből a házasságból egy leányka született, egy bájos, ennivaló gyermek, melyet az „öreg” testvér majd megevett örömeiben. Mostohája, a ki apja halála után az ő háztartását vezette, azt hitte, hogy nem lesz képes elég gondosan nevelni leánykáját, ha nem tart neki nevelőnőt és így négy év óta megsaporodott a kis család egy gouvernantal.

De ezalatt az idő alatt háromszor kellett a kisasszonyok közül ujra választani, mert annyira kitűzték célul, hogy urnókká akarnak lenni idővel a Márkusz-féle villában, hogy e cél miatt teljesen megfeledeztek egyéb kötelességeikről.

Fanyar guny vonult végig az arcán. Hogy is ne! Még csak az kellett volna, hogy a villája kedvéért elvétesse magát!

Önkénytelen a falon levő női arcra esett a tekintete. Nem! ennek az arcnak semmi paránya sem hasonlít ama teremtményekhez.

Tehát csak a Szarvas-telep kezelőjének tekintette magát özvegysége alatt.

Őrizte, szaporította, és erősen tartogatta a mesterember fiának az örökségét, mert nemes szíve őt tartotta a birtok jogos örökösének, mindamellett, hogy gyengéd közeledési kísérletét ilyen ridegen visszautasították volt!

Jellem volt az az asszony, nemes, erős lélek lakott abban a karcsu liliomszámban, a ki aranyhaju fejcskáját olyan szerelmesen emeli reá, a férjre. Szerelmi vágy, odaadás ragyog két szemében!

Valami különös epedés, mámorféle szállta meg szívét.

Ej mit? Szentimentalizmus? Lerázta magáról ezt a bolondos hangulatot, mint valami beteges csirát, a mely megragadja az ember testét.

- Ugy látszik, Márkus ur észre sem vett, mikor beléptem, - szólalt meg Griebel asszonyság és odahelyezte a kávé a kis szalonszékére. - Pedig a csésze meg a pohár eleget kalimpált, de nem csoda, hisz ön oly elmélyedve nézte azt a női képet a falon, hogy az ember megesküdné rá, hogy még halálosan bele fog szeretni a megboldogultba!

Fölkacagott és fölugrott helyéből.

- Belészerettem volna a fejem bubjáig, Griebel asszonyság, akármikor ismertem volna meg!

- Ugyan no! Ne tréfáljon Márkus ur! - szólott duzzogva Griebel asszonyság és abbahagyta a portörölést, melybe éppen szenvedélyvel belefogott. - Az olyan apró-cseprő pókháló-asszonyságba! A távolból, az igaz, néha még szép, fehér és piros volt, mint az almavirág, de azért mégis olyan ráncos volt már az arca, mint az aszalt gyümölcs és azokat az aranykarikákat a homloka körül, hófehérre festette az idő. Aztán meg parancsolni úgy tudott az a kicsi hölgy, mint egy generális!

IV.

Márkus ur eredetileg csak négy napra tervezte a Szarvas-telepen való tartózkodását.

Meg akarta vizsgálni az állapotokat, az már elodázhatatlan volt, aztán a thüringiai erdőn keresztül meg akarta látogatni a frankokat. Pedig a három nap letelte után még, ime, eszébe sem jutott az elutazás, valamint az sem jutott többé eszébe, a mit otthon határozott, hogy ezt a távoli, reá nézve sok kellemetlenséggel járó birtokot eladja. A világ minden kincséért sem vált volna meg többé attól a birtoktól, mely olyan kedves lett reá nézve, mintha itt született volna és itt élte volna legboldogabb idejét.

Az erkélyes szobában ütötte föl tanyáját, egy mellette való fülke volt a hálószobája.

A főerdész dolgozószobájától kezdve, egészen a kis laboratóriumig, minden ki lett szellőztetve és ismét elzárva, mint egy drága ereklyét tartalmazó oltár. Griebel asszonyság nagy bosszuságára kiadta a rendeletet, hogy azt sohasem szabad senkinek használnia.

Ugy képzelte, hogy ő most remete-életet él valamely sziklacsucson és nem is hiszi többé, hogy lábai alatt, a völgyben még él és mozog az emberár, elfelejtette, mert nem hallja őket.

A kastély csakugyan nagyon csendes hely volt. Mindaz, a mi a gazdasághoz tartozott, a második udvarra szorult és ott is, a fehér homokuton, majdnem elhangzottak a léptek zaja. Az első udvaron csak az elkényeztetett gyöngytyukoknak volt szabad a bejárás, egy tarkára festett galambdúc, egy dúslombozatu, magas körtefa és Szultán urfi szalmával fődött lakosztálya az udvar sarkában, ez volt minden zaj, a mi az új földbirtokost körülvette.

Bármilyen fürgén és zajosan járt-kelt is Griebel asszonyság a saját birodalmában, de az első udvaron szinte ájtatos csöndnek kellett lennie.

Nem tűrte, hogy bárki is arra járjon, vagy csapkodja az ajtókat, az ablak előtt meg éppen-séggel némaság uralkodott.

Ez a körülmény maga még nem birt volna annyi varázshatalommal Márkus urra, hogy itt maradjon, de fontos ügyek merültek föl, a melyeket most már okvetetlenül el kellett intéznie.

A Szarvas-telep mentén vasuti építkezést terveztek és e miatt állott alkudozásban. Folyton firkálnia kellett. E terv szerint a vasut egy gyönyörű darab földet rabolt a birtokából, pedig Griebel ur nézete szerint ez fölösleges volt, mert a vasut éppen jól fölépülhetne egy kevésbé értékes földdarabon.

Márkus ur már teljesen végignézte volt új örökét. Bárhová nézett, mindenütt a legnagyobb rendet találta és minden parányi földön meglátszott az igyekezet, a munka, hogy ápolták, őrizték, mint a legdrágább kincset, melyre vigyázni kell.

A major persze úgy simult ehhez a hatalmas, dúsan termő rónához, mint valami szegény nyomorék.

A míg a mi nagyasszonyunk élt, addig a major meglehetősen jó állapotban volt, mert a bérgazda roppantul félt a nagyasszonytól. Néha napján még maga is megfogta az eke szarvát.

Akkor még szolgát tartott magának, de mikor a cselédjük elment, az is elszaladt utána, nála pedig elérkezett az aggkor, azóta mankón jár.

A földet most már föl se szánhatnák, ha a gróftelep erdőőre meg nem könyörülne rajta. Az ő földije a bérgazdának, napszámos volt nála, mikor még a hercegi birtok bérlője volt és úgy látszik, annyira ragaszkodik régi uraságához, hogy azt a csekély időt, melyet nehéz szolgáltatából szakíthat, a majorban tölti, az eke mellett. És bármit mondjon is az asszony, a cselédleány bizony sokat segít és nehéz munkát végez künn a réten.

A majort már látta Márkus ur, de a majorépületek közelében sem volt még. Az volt a szándéka, hogy bár a megboldogult végakarata a zöld cekkerben maradt és nem lett törvényesítve, azért tiszteletben fogja tartani azt a végrendelkezést és szószerint követi annak minden pontját. De majd csak akkorra hagyja, ha ismét otthon lesz és az egész ügyet néhány levélben el fogja intézhetni, mert mitől sem irtózott jobban, mint hogy személyes érintkezésbe kelljen lépnie a bérgazdával és annak előkelő gouvernant rokonával.

Különben is zavartalanul akarta élvezni a magányt, nem vágyott senki és semmi után a világon. Fenékig akarta üriteni a pihenés gyönyörét, az áhitatos csendet, az erdő édes, mámoros levegőjét.

Kém mintha fásult lett volna a nagyvilági élvezetek iránt! Hisz fiatalember volt még, a kiből pezsgett az élet, a kinek ereiben meleg, egészséges vér folyt és a ki fogékony volt minden gyönyör iránt, melyet a zajos, fővárosi élet az ilyen fiatalember számára magában rejtett.

De az utolsó év fáradalmai, a gépek folytonos zakatolásának siketítő lármája, a sok munkással való apró bosszuság úgy elfárasztották idegeit, hogy véghetetlen áldás volt neki ez az erdei magány.

Volt már neki itt egy kedvenc tartózkodási helye is. A kerti fal keleti részén emelkedett egy kis pavillon nyolcszögbe építve, úgy hogy üvegajtaján és számtalan kis ablakain keresztül, nyolcféle irányba lehetett látni. A pavillon, falai szürke alapon, buzavirágkék kis bokrétákkal voltak befestve.

Kis gömbölyű asztal előtt kényelmes pamlag állott, néhány nádszék és egy könyves állvány, ez alkotta a pavillon teljes, fényes berendezését. Az ajtó és ablakok üvegeit biborpiros függönyök ékesítették, a mi kísérteties fényt árasztott, ha a nap odatüzött az ablakokra.

Az üvegajtón ha kilépett, keskeny, hosszú erkély huzódott végig és ez volt tulajdonképpen, a mi olyan nagy varázst gyakorolt rá, mert onnan egy lépcső egyenesen a rétre vezetett. Csak egy kis fűszalag választotta el a pavillont a kalászttermő rónától.

Ittlétének negyedik reggelén Márkus ur ismét ott ült kedvenc helyén és irt. A könyves-szobában fölfedezett néhány érdekes könyvet, íróeszközt és jegyzeteket és ezeket az új kincseket összehordozta a rejték helyre és mélyebben foglalkozott velük.

Szivarra gyújtott és szinte félálomban szívta magába a levendula, viola és egyéb virágnak az illatát, melyet a hűs reggeli levegő behozott a pavillonba.

A pamlagon ült, szemben az erkély üvegajtójával.

Ha onnan föltekintett, beláthatott egészen a róna kanyarulatáig, a hol már a keskeny, fényes út a major felé vezet.

Azon az úton fölmerült most egy női alak, a ki egyenesen a majorból jött és a kiben Márkus ur a bérgazda cselédleányát ismerte föl. Alakjáról és járásáról rögtön ráismert, habár ma a Griebel asszonyág által meggyűlölt fejkendőn kívül még egy széles szalmakalapot is viselt a fején.

Elmélázva, lassu léptekkel folytatta útját. Balkezeiben gereblyét tartott, jobbkeze ujjai pedig önfeledten simogatták a zöld kalászsokat, ott a hol megérinthette őket. Fénytengerben uszott a róna és a néma vidéken közel és távol nem volt senki, csak a leány alakja emelkedett ki az aranyos kalászsok közül.

Bizonyára a rétre készült, hogy a fűvet, melyet két nap előtt lekaszált, megforgassa.

Mind közelebb-közelebb volt már. Bizonyára nem is sejtette, hogy a pavillon ablakából valaki olyan mohón lesi minden egyes mozdulatát, hisz neki gyakran kellett a pavillon mellett elmennie és annyira megszokta már, hogy soha föl sem tekintett rája.

Márkus ur már rég megfeledkezett a leányról, a ki a hidon olyan ridegen viselkedett vele szemben. De most ismét eszébe jutott az a különös, kurta modor, melyet vele szemben tanusított és föl kacagott. Végtelen vágy epedt benne, hogy még egyszer belekössön abba a leányba.

Fölkelt tehát a pamlagról és kilépett az erkélyre. A leány e pillanatban megállott a kerítés előtt és zsebéből kihuzott egy levelet. Ugy látszott, hogy keres valakit, egy cselédet, a kinek a levelet átadhatná, de sem a kertben, sem az udvaron nem mutatkozott élő lény. Hirtelen megfordult tehát, hogy megkerülve a kastélyt, a második udvaron keressen valakit.

De Márkus ur hirtelen lerohant a keskeny lépcsőn és egy pillanat alatt elállta a leány útját.

A leány összerezzent és elejtette a gereblyét, úgy érezte, mintha a föld szétvált volna előtte, hogy elnyelje.

- Ez a levél bizonyára ide szól, valakinek a kastélybeliek közül, add ide, majd én átadom annak, a kihez címezve van! - szólt mosolyogva a fiatal ember és kinyújtotta kezét a keskeny boríték után.

Némán átadta neki a levelet.

- Mi az ördög? Hisz ez egyenesen nekem szól! - kiáltott föl, miután a címet átfutotta. - És kitől jön?

Lehajolt és fölvette az elejtett gereblyét.

- Talán csak nem a gazdától? - faggatta tovább, miután nem kapott feleletet.
- De igen, a bérgazdától, - válaszolt végre abban a rövid, kimért modorban, melyet a fiatal-ember már megszokott tőle.

Megcsóválta a fejét és mosolyogva folytatta:

- Lám, lám, milyen finom női írása van a bérgazdának!
- Ez nem az ő írása! Szemei nagyon gyöngék...
- Ej, ej! Tehát ő diktált és egyike a hölgyei közül, ugy sejtem, hogy a nevelő-kisasszony - megírta.

Alaposan vizsgálni kezdte az írást.

- Szép, karcsu vonások, hófehér papírlapon, na, a mint az egy olyan hölgyhöz illik, kinek semmi köze a konyhaedényhez és a porkeféhez.

A leány fölvetette fejét és Márkus ur már erős replikára volt elkészülve, de hiába, ismét lehorgasztotta fejét és hallgatott.

- Ugy látszik, nagyon szereted a fiatal hölgyet? - kérdezte és ismét szájába fogta égő szivarját.
- Nem nagyon! - válaszolt, és kissé hátrább lépett, mintha ki akarna térni a szivarfüst elől, mely felhőt képezett körülötte.

Nevetséges! Ez a leány, a ki nyilvános mulatóhelyeken a legbüzösebb dohányt szokta magába szívni, most megrázkódik egy finom szivar füstjétől, mintha valami finom idegzetű hölgy volna. Nyilvánvaló, hogy nevelőnő urnőjét utánozza mindenben. Ez bosszantotta és ingerelte, azért is még néhányszor erőset szippantott és feléje eregette a füstöt.

- Nem nagyon szereted? - folytatta ismét a megkezdett tárgyat. - De azért azt hiszem, nagyon tetszik neked előkelő egyénisége és fogadni mernék, hogy nagyon szeretnél hozzá hasonló lenni. Nemde?

- Ez ugyan különös kívánság volna.

- Miért? Ápolni a szép kezecskéket és ott ülni a kellemes, hűvös szobában, csak mindenesetre kívánatosabb, mint kijárni a rétre és munka közben megasztatni a nap perzselő hevétől.

- Ön azt hiszi, hogy a kisasszony nem dolgozik?

- Édes Istenem! Dehogyan dolgozik! - szólt gunyosan. - Sőt meg vagyok győződve, hogy keztyüs kacsóval néha mezei virágot szakít és vagy megszáritja jegyzetei számára, vagy lefesti őket. Lehet az is, hogy himez, olvas, ír, sőt valószínű, hogy pedáns technikával veri a zongorát, minden ideges földi lény gyönyörűségére. Nos, eltaláltam?

- Részben, igen! - hagyta jóvá a leány és még mélyebben arcába huzta a széles szalmakalapot.

Hosszu, karcsu, de napégetett ujjacskák igazgatták a kalapot.

- Látod? - folytatta hamis mosolylyal, - én még azt is hajlandó vagyok elhinni, hogy urnőd pompásan meg tudja ítélni, hogy tisztán takarítottad-e ki a szobáját és éppen úgy tudja méltányolni, ha a sütemény, melyet számára készítettél, fényesen sikerült.

A leány halkan föl kacagott:

- Én csak annyit tudok, hogy ritkán van velem megelégedve! - szólt a leány határozott hangon.
- Bizonyára nem vagy eléggé alázatos, kicsikém; sokat bánt miatta az a tudós kisasszony?

- Azért nem bánt. De azért igenis keserű szemrehányást tesz, ha erőm nem képes lépést tartani akaratommal!

A fiatalember letette szivarját és lázas érdeklődéssel keresett egy rést, a melyen keresztül tisztán láthatna ennek a leánynak az arcába.

- Hisz' te bámulatosan beszélsz a magad fajtabeli leányokhoz mérten! - szólott, erősen figyelve.

Ijedten összerezsent és szinte elutasító kézmozdulattal hátrább lépett.

- Igaz, elfelejtettem, hogy hiszen te nem vagy a falu gyermeke! - tette hozzá a fiatalember és homlokát tenyerébe fogta, aztán végigjártatta sűrű haján. - Ugy látszik, a városban szolgáltál, finom házban és rádragadt valami abból az uri modorból. A te fiatal urnőd hozott magával, ugy hallottam, talán vele egy házban szolgáltál?

A leány kissé habozott a felelettel.

- Nos igen, egy házban voltunk, Guzek generális házában, Frankfurt városában, - szólott elfordított fejjel és keze öntudatlanul letépett egy fűszálat. - Mindig együtt voltam vele, komornája vagyok, mint a milyenre egy ilyen elkényeztetett kisasszonynak okvetetlenül szüksége van és miután elválaszthatatlanok vagyunk...

- Tehát idáig követted, egyenesen a nyomoruságba, - vágott közbe. - Csodálatos egy leány! Azt állítod, hogy nem szereted valami nagyon és mégis elmegy vele ördög-poklon keresztül. Valami varázs lehet a lényében, valami a démonok varázsából. Csinos?

Majdnem egészen áthajolt a kalászokra és vállvonogatva mondta:

- Azt, a ki annyira közel áll hozzánk, ritkán tudjuk helyesen megítélni.

- Sphynx! - kiáltott és közelebb lépett a leányhoz. - Ugy látszik, föl akarod kelteni érdeklődésemet urnőd iránt, rejtélyes válaszaiddal. - Gunyosan föl kacagott. - Hiábavaló fáradság, kicsikém! Az ő nevelőnői nimbusa engem nem vonz egy csepp sem, sőt a hol csak látom, ki fogok téni utjából; egy kívánságom van csak, hogy követő árnyékának egyszer a szemébe nézhessek!

Még mielőtt védekezhetett volna, föltopta a kalapot és kendőt egyszerre a leány arcáról, de ugyanabban a pillanatban zavart csodálkozással visszalépett. Meglepően szép arc volt az, a melybe tekintett.

A leány sértődve fölkiáltott és gyorsan ismét arcára huzta kendőjét és kalapját és elrohant a fiatalember mellett.

Néhány lépésnyi távolságban szemben mégis megállott és ezeket mondta, megvető, izgatott hangon:

- Ön kigunyolja a majorbeli hölgyet szellemi foglalkozása miatt, nekem pedig magaviseletével éppen az imént bizonyította be, hogy milyen kevésre becsüli ön az olyan munkára kárhoztatott nőt, mint a milyen én vagyok; ezt nevezi ön férfias ítélőképességnek?

Ezzel ismét hátat fordított neki és úgy elkezdett rohanni, hogy néhány pillanat múlva teljesen eltűnt a szemei elől.

A fiatalember mérgesen az ajkába harapott és szivarját messzire eldobta magától a föbe.

Maga is csodálkozott a magaviseletén. Ő, a kit mostohaanyja annyiszor kigunyolt, hogy még tánc közben sem meri megérinteni a leányokat, az most ugyancsak kirugott a hámból és mostohaanyja nagy szemeket meresztett volna reá, ha ezt látja.

De valami mámor szállt volt a fejébe az imént, a varázs okozta, mely a talányszerű hang és beszédből eredt.

Ugyanolyan gyorsan, mint a hogy lesietett, ugyanolyan gyorsan rohant most fölfelé a lépcsőn, becsapta maga után az üvegajtót és kelleetlenül odatámaszkodott az egyik ablakhoz.

- Ej mit? Ugyan mit is bántja annyira ez a dolog? Kollégái közül egy sincs, a ki vagy egyszer meg nem csipkedett volna valami csinos szobacicut, vagy csókot ne nyomott volna egy piros, egészséges munkásleány arcára. Senkinek sem jutott volna valaha eszébe ezt vétségnek tekinteni, még ha az illetők erősen szabadkoztak is a váratlan támadás ellen.

Olyan nagy vétek volt-e, hogy kezével meg merte érinteni azt a durva szalmakalapot, meg a rút kartonfejkendő?

Egyedül csak a tekintete lehetett, a miért rendreutasították, profán lélek volt, a ki az oltárképről le merte venni a leplet!

Hisz végre is, az a leány mezei munka alatt sokszor lehetett abban a helyzetben, hogy eltűrjön egy-egy szemtelen tekintetet, el kellett tűrnie minden mesterlegény nézését is, a ki véletlenül erre a vidékre tévedt és tőle kérdezi meg az utat.

De hát persze egyuttal komorna is volt a majorban. A kultura máza őt is megérintette. Az igaz, hogy igen sok természetes ész felett is rendelkezett és hogy feleleteit, mint valami röppentyűt tudta az ember felé röpíteni és azért valószínűleg ő is a bérgazda családjához tartozónak tekintette magát, mindamellett, hogy fején füvet kellett cipelnie és úgy dolgozott kint a réten, mint akármelyik napszámos.

Bármennyire szerette volna tréfás oldaláról fogni föl a dolgot és egyet kacagni fölötte, nem volt képes rá. Mindig ismét visszatért az a kellemetlen, megszégyenítő tudat, hogy őt valaki megleckéztette.

A mai napra legalább vége volt minden jókedvének...

V.

Griebel Péter ur fölrázta kellemetlen tépelődéseiből. Éppen a rétről érkezett és kezeit dörzsölgetve, derült mosolylyal széles arcán, azt beszélte el, hogy a mérnökök a másik kijelölt irányt is alkalmasnak tartják a vasuti építkezéshez és a Szarvas-telep földje e szerint érintetlen marad.

Annál elégedetlenebb azonban a bérgazda. Nagy dérral-durral kikelt eme jogtalan eljárás ellen és Griebel ur a távolból nézte, mint szabadkozott és mérgelődött az öreg ur.

Igaz, hogy a sineket egyenesen a ház mentén rakják, úgy, hogy néhány év múlva annak a régi épületnek okvetetlenül össze kell roskadnia.

Ebből az alkalomból eszébe jutott Márkusz urnak a levél, melyet zsebébe dugott és a leánynyal való konfliktus miatt teljesen ott felejtett. Fölbontotta és félig mulatva, félig bosszusan futotta át annak tartalmát.

Az a majorbeli népség, kezdve a gazdától egészen lefelé a cselédig, nagyzási hóbortban szenved. Különös egy társaság! Vegyüléke a nevetségesnek, szédelgésnek és prüdériának!

A bérgazda teljesen ignorálta azt a körülményt, hogy az örökös ügyésze már egy év előtt fölmondotta neki a majort. A legerélyesebben protestált a birtokos eljárása ellen, melyet vele, a bérlővel szemben tanusít. Fölháborodik a fölött, hogy meg akarják károsítani!

Egyszer s mindenkorra kijelenti, hogy sohasem fog abba beleegyezni, hogy a vasut kettészelje a majort, és hogy egy szép napon feje fölött összedőljön a tető. Csak a végén, néhány szóval, csak úgy felületesen említette meg, hogy bár még hátralékban van azzal a kis bérlettel, de naponta tetemes összeget vár fiától, a ki Kaliforniában óriás vagyon fölött rendelkezik. Csodálkozik, hogy a pénz annyi ideig késik, de rögtön, a mint megérkezik, rendbehozza azt a csekélységet.

- Igen, igen, így tesz a bérgazda! - kacagott jóindulattal Griebel ur, miután Márkus ur engedelmével ő is elolvasta a levél tartalmát. - Hja! Az bizony hóbortos egy ur!

- Micsoda? Hóbortos egy ur? Hogy te miféle enyhítő körülményt fedezel föl mindig „azok” számára! Az egy nagyzó, gögös fráter! - szakította félbe drága élete párja. Éppen petrezselyemért volt a kertben és meglátva az urát, ő is utána jött és beszédközben egy csomó petrezselyemmel a kezében hadonászott fenyegetően a levegőbe.

- Kérem, Márkus ur, csak azzal ne bocsátkozzék alkudozásokba, mert úgy megcsalja, hogy sohasem tud majd kitápaszkodni belőle. Ő is úgy tesz, mint a struccmadár, behunyja a szemét és meg van győződve róla, hogy senkisémet látja. Azzal a kaliforniai csodafiával is csak félre akarja önt vezetni. Minden alkalommal ezzel áll elő, ha nem tudja megfizetni a pénzt, a mit az ostoba emberek a mese hallatára kölcsön adnak neki. Gyönyörű mákvirág lehet az ilyen szédelgő apának a csemetéje!

- Ugyan ne gyalázd már annyira, Jettikém! Hisz te különben nem vagy olyan kegyetlen! - csititgatta a férje. - A megboldogult nagyasszonytól tudom, hogy a fiatal Francz nagyon derék fiu volt és csak azért ment világgá, mert nem tudta tovább nézni apja pazarlását, mint a hercegi birtok kezelője. Az pedig igaz, hogy már egyizben tetemes összeget küldött haza az apjának! Persze azóta eltűnt és szegény anyja halálra epesztí magát miatta.

- Itt van, ni! Most hallotta Márkus ur! - jegyezte meg Griebelné asszonyság, - és az én férjem még azt kívánja, hogy valaki respektálja az olyan fiut, a ki még egy kis tintát és papirost is sajnál az anyjától! Erre ugyan várhatsz, Péter! - Ezzel ismét lecsoszogott a lépcsőn, hogy a petrezselyem sorsát a konyhában elintézzé.

Márkus ur folyton föl-alá járt a pavillonban és észre sem vette, mikor Griebel ur távozott, hogy leánykája két keze által készített reggelijét elköltse.

Ez a levél egészen más irányba terelte most azt az örökségi kérdést, melynek megoldása egy véletlen által szakadt Márkus ur nyakába. Még ma reggel is azt hitte, hogy elég lesz, ha megbeszéli ügyvédjével a dolgot röviddel, mielőtt elutazik és aztán néhány levél útján sikerül majd teljesítenie a megboldogult végakarátát, a nélkül, hogy kénytelen volna azzal a reá nézve annyira ellenszenves emberrel személyesen tárgyalni. Ám most egy uj alak tűnik föl a láthatáron, hisz annak az embernek még egy fia is volt, a kiről a megboldogult igen jó véleményt táplált, a mint Griebel ur ajkáról ismételten hallotta és különös, hogy végrendeletében egy szóval sem említi.

Talán az is olyan gyöngé, jószívű és engedelmes volt a bérgazdával szemben, mint az édesanyja és azért talán attól félt a megboldogult, hogy az ő kezében sincs megvéde az az utolsó falat kenyér?

E szerint legnagyobb tiszteletet és bizalmat a fiatal leány iránt érezhette az öreg urhölgy, mert az ő kezében biztonságban vélte az örökséget, a melyet legutolsó elhatározása szerint csakis reá akart hagyni. Márkus ur ezt föl nem tudta fogni, ez szemfényvesztés lehetett.

Hisz az öreg nő maga volt a munkaerő és kötelességérzet. Egyforma otthonossággal járt-kelt a pincében, a konyhában, mint a kis laboratóriumában, betegek, szegényei mellett, az íróasztalnál, a kézimunka mellett mindig és pontos időben volt föltalálható. Sohasem jutott volna eszébe, hogy haját, vagy csak egy szalagját idegen kéz segítségül megérintse.

Hogy a manóba juthatott hát az a praktikus, szorgalmas asszony arra a gondolatra, ilyen örököt bizni egy leányra, a ki, - a mint éppen az imént hallotta, - még mostani környezetében is a világi hölgyet adja. Kezét sem mozgatja, hogy az elhanyagolt háztartást rendezze, sőt még komornai szolgálatokra is kényszeríti azt a szegény leányt, a ki reggeltől estig nehéz munkában tölti életét.

Megátkozta azt az ostoba ötletét, melynek folytán kikutatta a kis cekkert. Bár elég bölcs lett volna ahhoz, hogy ezt a vizözönelőtti butordarabot, tartalmával együtt, láttatlanba átadta volna az enyészetnek.

De hisz most meg annyira együgyű, hogy a majorbeli öregasszony sorsa mélyen meghatotta szívét és kötelességének tartja azon tépelődni, hogy miképpen biztosíthatná sorsát a legjobban.

Az bizonyos, hogy a főerdésznő alaposan csalódott a leány feletti nézetében! Nem igen ismerhette közelebről gondolkozását és jellemét, lehet különben az is, hogy előtte színlelni tudott.

Vajjon nem volna-e szabad a tévutról idejekorán visszatérni és inkább Francz urfira iratni a kis örököt? Ki áll jól azért, hogy ha hire jár a fiatal hölgy örökségének, nem-e akadna rögtön néhány kérő, a kik közül végre is egyet férjül választana? Akkor a major idegen kézbe kerül és a szegény, öreg, beteg asszony ütheti a nyomát az utolsó betevő falatjának.

Bosszusan dobantott a lábával. Tehát mégsem marad más hátra, minthogy beleharapjon a savanyu almába, saját két szemével kellett megvizsgálnia a bérgazda és nevelő-kisasszonya életmódját és jellemét.

Egész nap rosszkedvű maradt, estefelé pedig fogta a kalapját és elment az erdőbe sétálni. Feje fölött a lombtető, lábai alatt az össze-visszaágazó bokor, ezeket a helyeket szerette legjobban. Itt csak nagy nehezen törhetett keresztül a sűrűsége és ez a vadregényes állapot valóságos gyönyörrel töltötte el. Ha léptei nyomán fölzizegett a lehullott levelek szőnyege és hozzáhatott a föld egészséges illata, olyankor gunymosolylyal ajakán gondolt arra a mesterséges zöldre, melyet édesapja a modern villa kemény földjéből nagy nehezen elő tudott varázsolni. A tiszta, ápolt utak, kétoldalt fasorok, mint a kulisszák pedáns rendben fölállítva, milyen természeti csalódásnak látszott most mindez.

A Szarvas-telepet csak egy országut választotta el a grófi erdőségtől, azon az országuton is csak az erdei fát szállították, ezzel aztán vége is volt a sík földnek. Innen kezdődött a meredek hegység sűrű fákkal takarva.

Még egy dombos, pázsitos darab föld állott a hegy mentén és ezen volt fölépítve a gróf erdőőrének a házikója.

Szép, új téглаépület volt, nagy, fényes ablakkal és szép, fehér kerítéssel, melyen belül csinos virágágyak illatoztak.

Már kétszer járt erre Márkus ur és mindig megállott a ház előtt, mely oly föltűnően kiemelkedett a zöld keretből. Az erdőőr valami nagyon fukar ember lehetett, bizonyára agglegény volt, mert a ház ajtaja mindig el volt zárva, a kéményből még egy kis füstfelhő sem szállt föl soha.

A kulcsot zsebrevágta és bizonyára egész nap a hivatása után járt.

Az ablakok belső párkányain viritott ugyan néhány cserépvirág, de függöny nem volt sehol, a mely barátságossá tenné az ablakokat. Soha élő lény ott nem mutatkozott, de még egy jel sem mutatott arra, mintha ott valaha ember járt volna.

Csak fönt, a padlásszoba ablakából látszott három-négy madárkalitka, melyekben vigan ugrándoztak idestova a madárkák és a ház mögött két nyalánk kecske kapaszkodott a falra, ezek bizonyára az erdőőr istállójából kerültek ide.

Az új birtokos már gyakran szeretett volna a ház ablakain betekinteni, hogy lássa, miféle olvasmányokkal mulat az egykori napszámos-gyerek, szűkre szabott szabadidejében, melyet nehéz hivatása és a majorban való segédkezése meghagyott a számára.

Lehet, hogy ez az erdőőr intelligens, nagyvilági ember volt, hisz igen sokat járt a majorba, a hol még a cseléd, a ki fát cipel, meg sikál, az is a legválogatottabb stílusban társalog.

Gunymosolylyal az ajkán, szétválasztotta a bokrot maga előtt, hogy ismét kiléphessen az országútra, midőn az egyik kecske viselkedése megragadta figyelmét. Fiatal, karcsu gida volt, a mely hirtelen leugrott a falról és elkezdett eszeveszetten futni a rét szélének irányába. Társa is arra tartott, bár lassabban lépkedve és néhány pillanat múlva csakugyan könnyű léptek nesze közeledett.

Márkus ur türelmetlenül dobbantott a lábával: Már megint az a leány, a ki miatt már kiállhatatlanná vált neki az erdő is.

Tehát a bérgazda cselédjén kívül nem élt más női lény erdőn és mezőn?

Csakugyan itt volt megint az utált kendővel a fején, karján kosárral és a két gida vigan üdvözölve körülfogta, ő pedig nagy darab kenyeret osztogatott el köztük, melyet a két nyalánk állat mohón bekapott.

Márkus ur mélyebben visszalépett a bokor mögé, nem akart újra bosszankodni, mint ma reggel.

Valósággal gyűlölte ezt a leányt és úgy, a hogy ma reggel, bodor füstöt eresztett szivarjából, csak azért, hogy ingerelje a leányt, most összetiporta szivarját, hogy még egy parányi füstfelhő se árulja el a leány előtt az ő közellétét.

A leány megsimogatta gidáit, aztán a lépcsőre lépett és az első ablakon betekintett a házba. A szoba úgy látszik üres volt. Ismételt kocogásra sem mozdult meg odabenn senki és az ajtó zárva maradt, tehát várakoznia kellett türelmesen.

A leány letette kosarát maga mellé és leült a házelőtti zöld padra, bizonyára be akarta várni a házigazdát.

Leoldotta fejéről a kendőt és a nyakán lógatta alá.

Ugy! Ez volt a bérgazda hű cselédje tetőtől-talpig, a ki egy parányi foltocskát sem tűrt meg az arcán, a mint Griebel asszonyosság bosszusan megjegyezte. De bármennyire elítélte ő is e miatt, azt mégis be kellett vallania, hogy kár lett volna azért a kissé sápadt, de finom arcborért.

Mint ma reggel, úgy most is el kellett ismernie, hogy a fej éppen nem rontotta a nemes alak hatását, sőt határozottan még vonzóbbá tette azt. Ez még jobban fölingerelte.

Ezerszer jobban szeretete volna, ha bandzsál, ragyás, szeplős lett volna, kellemetlen, durva vonásokkal, az a - külön.

A csillogó kis hajkarikákat fehér homlokáról hátrasimitotta, a hol az egy nehéz fonadékban csomóba volt tűzve és egy fésűvel megerősítve. Aztán mélyen föllélegzett és kezeit az ölébe eresztve, a ház falához támaszkodott, úgy látszik, jól esett neki az erdei szellő.

Némi gond tükrözött az arcán, bár nem volt éppen szomoru, különben is sokkal élénkebb volt a természete, semhogy soká tudott volna nyugodtan egy helyben maradni.

A kosárból kivett egy tárgyat, kiterítette a térdére és vizsgaszemmel végignézett rajta. Márkus ur látta, hogy az egy fehér csipkedarab, bizonyára a nevelő-kisasszony pipereszekrényéből való, a melyet még majd fehér nyaka körül tűz a cselédleánya.

Gyors ujjai között ide-oda forgatta a finom szövést, szinte úgy látszott, mintha jobbkezével kétszer is gyengéden végigsimogatná, aztán félrefordította fejét, gyorsan összehajtogatta és ismét visszahelyezte a kosárba és fölállott.

Zöldkabátos, csinos férfiü közeledett az országutról. A mint megpillantotta a várakozót, megkétszerezte lépteit, sőt kutyája, a mely fáradtan előtte ballagott, most hirtelen ugrással a leány mellé termett.

- E ház előtt pompásan esik a pihenés, Frici, de azért mégis örülök, hogy jön, mert sietek! - szólott és bizonyára a legapróbb részletekig utánozta urnőjét, mert leereszkedő barátsága, melylyel a férfit fogadta, bizonyára hű utánzata annak, a melylyel a nevelő-kisasszony az egykori napszámos-fiut fogadni szokta.

- Sürgős megbízásom van a számára, - folytatta. - De előbb átadok önnek valami jót - és kosarából kivett egy kenyeret. - Ma éppen kenyeret sütöttem és olyan remekül sikerült, hogy önnek is kóstolnia kell belőle. Lásza, Fric, most már ezt is leküzdöttem és most kacagok a pillanat fölött, mikor ügyetlen ujjaimmal először dagasztottam a tésztát és mikor minden erőlködésem dacára nehéz fekete golyókat huztunk ki a kemencéből.

- Az bizony sok könybe került, a nagy önuralom dacára, - szólott a fiatalember kedélyes mosolylyal. A kenyeret letette a külső ablakpárkányra, de azalatt is folyton visszanézett a leányra. - Hát megint csak meg kell tenni? A zsidóhoz, vagy L.-be az aranymiveshez? - szólott és bizonyára a megbízásra vonatkoztak szavai.

- Hisz ön tudja legjobban, hogy az aranymiveshez már nem lehet bekopogtatnunk, a zsidóhoz kell mennie! Holnaputánig 8 tallért kell előteremteni!

A férfi kétségbeesetten simított végig homlokán.

- Lásza, Fric! Annyira vigyáztunk, úgy lesben voltunk, mint a zsandárok és valami bátor legény mégis becsempészett hozzá egy kis láda finom szivart. A szivarnak vége és most folyton jönnek a fenyegető levelek az árért, máma meg már be van perelve, megkaptuk az ügyvédi értesítést.

- Édes, jó Isten! Nekem bizonyára csak elég nagy a türelmem! De az végre mégis fölbósziti az embert, ha látja, hogy nincsen belátása és a nagy nyomor dacára még mindig úgy gondolkodik, mint a régi jó időkben, mikor tele volt még a zacskó pénzzel.

A leány arcán szomoru vonás tükrözött és ajkán halvány mosoly játszadozott. - Minden szabad percében nyakig beletemeti magát természetrajzi könyveibe és azt sem tudja, hogy a víz abszolute nem akar a hegynek fölfelé folyni. Régi szokások, régi szenvedélyek nem tágitanak az öregemberek oldala mellől.

- De ilyen istenkáromló könnyelműség egy agg emberben!

- Csend! - szakította félbe izgatottan; parancsoló hangon. - Kettőnknek nincs jogunk ítéletet mondani fölötte. Mi csak jószágára és jótéteményeire kell, hogy visszagondoljunk! Ime, - ismét kivette a csipkét, - ez értékes tárgy, az utolsó, egy darab igazi csipke! Arról biztosítottak, hogy még 20 tallért, de Mendel Baruchtól nem szabad érte a felénél többet remélni.

- De vajjon foglalkozik-e egyáltalában ilyesmivel? - szólt a fiatalember vállvonogatva, kétkedő pillantást vetve a vékony szövésre. - A két selyemruhát és a török kendőt megvette, de az ilyen átlátszó dolgot? Azt hiszem, még majd ki is nevet vele, talán még jobb volna egy pár ezüstkanalat...

- Az utolsó kettőt? - szólt a leány duzzogva. - Hová gondol? Csak nem teszek a szegény betegnek egy pléhkanalat a tányérja mellé? Az nem fog bekövetkezni, a míg én két kezemet mozgatni tudom! Ön nem ért a csipkéhez, - szólott aztán szelidebben, mialatt ismét összehajtogatta a drága kincset és átnyújtotta neki. - Az a zsidó éppen úgy ért a csipkéhez, mint az ékszerhez, ha talán holnap ráérne, vagy éppen valami dolga akadna a városban...

- És ha nem is akad! Annyi időt azért szakítok magamnak, ha bármily áron is, hisz ön tudja...

- Óh igen, tudom, hogy ön a legderekabb ember a világon!

Ez az egyszerű, meleg hangon mondott dicséret kissé zavarba hozta a férfiut. Kissé ügyetlenül kezébe fogta sapkáját és forgatta.

- Ma döntenek majd a vasuti kérdés fölött is, - szólt, másra terelve a beszélgetés tárgyát.

- Igen, ma, képzelheti milyen lármát és rombolást okozott az a mi házunkban. Ma különben is csunya egy napom volt, - hirtelen elhallgatott és összeszorította ajkait.

- Meghiszem azt! De hát furcsa is, hogy az öreg urat annyira fölizgatja ez a dolog. Hisz reá nézve már mindegy! Ő azt úgy sem fogja már megérni, a mikor a vasut kettészeli az udvarát és robogásától összeomlik feje fölött a ház, a mint ő szokta mondani. Az új birtokos pedig nemsokára ismét itthagya ezt a vidéket, aztán meg teljes jogában van földje fölött rendelkezni.

- Oh igen, teljes jogában! - szólott keserűen a leány. - Mi köze neki a régi kötelékhez?

- Édes Istenem! Mit is törődik egy olyan világfi a régi barátsággal, melyet nem is volt soha alkalma megfigyelni? Még csak el sem lehet itélni érte! Tegnap arra menőben megláttam. Csinos fiatalember, előkelő külsővel! Az igaz, hogy van lényében valami lenéző, mint a pénzarisztokraták mindenikében, hisz' mint hadnagy, nagyon jól ismerem ezt a modort. Éppen ott állt az öreg Griebellel a malom előtt, melyet ujonnan föl akar építtetni. Ideje is lesz, mert elég rozzant.

A leány elfordult tőle, mintha nem is hallgatna arra, a miket mond és ismét lassan fejére huzta a kendőt.

- De az a sok ujtás a Szarvas-telepen mégis végtelenül nyugtalanít, - folytatta a férfi, - a majorbeli ház éppen olyan roskatag, mint a malom, ha már most ezt is föl akarná építtetni, a legjobb alkalom, röviden elbánni a mi öregünkkel!

- Hadd bánjon el röviden! - szólott a leány izgatottan, mialatt reszkető kézzel szorosra kötötte fején a kendőt. - Hadd juttasson koldusbotra! Hadd tegye, csak rajta! Én csak azon töröm egész éjjeleken át az agyvelőmet, hogy miként lehetne onnan elszállítani azt a beteg, öreg asszonyt. - Hangja megcsuklott.

- De hisz az a legkevesebb! - és szakállas arcán jószágos mosoly vonult végig. - Hát olyan vézna szabólegényfélének tart, hogy még az olyan gyenge, beteg asszonyt se bírja el az én két karom? Órákig elviszem a karjaimon és biztosítom, hogy beteg tagjai nem fognak érezni

semmi fájdalmat. Aztán meg az ut onnan nincs olyan messze *idáig*. A szép sarokszoza nagy és világos, ott állhat az ágya, a honnan aztán két oldalról is látja a szép, zöld természetet, erre pedig nagy szüksége van. Az öreg urnak meg itt, a középszobában szintén jobb dolga lesz, mint a majorban, itt mégis csak járnak-kelnek néha az emberek, de a majorban mindig csak az udvart nézheti, a hol néhány vén tyuk rekedten kotkodácsol az ablaka alatt.

- Önnek színaranyból van a szive, Fric; de hát...

- És az a kis erkélyszoba, a galambdúc alatt, - szólott, be sem várva a közbevetést, - az a legszebb szoba ebben a házban; abba kis kályhát tétetek és abban aztán egy fiatal hölgy télen-nyáron festhet és megkeresheti vele a mindennapi kenyeret. A koldulástól tehát még mindig messzire vagyunk, nagyon messzire. Csak mindig föl a fejjel, ez a földolog.

- Igen, föl a fejjel! - ismételte a leány némi daccal a hangjában. - A sorsnak megnehezítem munkáját, nem lesz neki könnyű engem lábbal tiporni. Még eddig lelkem egy csöppet sem fáradt és kezeimben ifju erőt érzek. Azt pedig senki emberfia észre ne vegye rajtam, ha önérzetemet fájdalmasan kell leküzdenem! De hisz ön mellettem van, Fric, az én hűséges támaszom!

Kosarát fölvette. - Most azonban haza kell sietnem, mert még igen sok munka várakozik reám. Pedig még vasalnom is kell, mert a szegény betegnek holnapra okvetetlenül tiszta ágy-függönyt akarok ágya elé aggatni. Csakhogy nincs már egy szikra faszenem se, - és arcán egy napsugaras mosoly ragyogott föl, - magammal hoztam tehát ezt a szemtelenül nagy kosarat.

A férfi föl kacagott. Fogta a kosarat, meg a kenyeret is, bement a házba és néhány pillanat múlva megrakottan tért vissza. Mikor a leány a kosár után nyult, kijelentette, hogy az erdőn keresztül majd csak ő viszi a kosarat és elindultak, szépen egymás mellett, két összeillő, gyönyörű alak. És a kutya közéjük furakodott, mintha a leány az ő gazdája tulajdona volna és neki most mindkettőjükre egyformán kellene ügyelnie.

Márkusz ur előugrott rejtekhelyéből és mereven nézett, a meddig csak láthatta. Aztán tekintete elsötétült és önkéntelenül végigmérte azt a házat. - Bizonyára nem sokáig tart már és az ablakokat hófehér függönyök díszítik és az ablakban szép, fiatal asszony öntözgeti a virágokat. Furcsa egy habarék lesz az a nagyvilági modort utánzó, mosni és vasalni szokott, finom beszédű, jövődöbéli erdőörné asszonyság!

De hiába, mégis így volt! Ez a két ember együtt gondoskodott, együtt dolgozott nehéz munkát a volt gazdájukért és mi természetesebb, hogy ebből az összetartó barátságból, idővel - házasság lesz? De hát mit is kívánhat többet az idegenből ideszakadt, szegény cselédleány? A maga asszonya lesz, csinos otthont kap az erdőben, derék férjet, a ki szabad idejében még természetrajzzal is foglalkozik.

Ez a rejtélyes leány, azzal a megfoghatatlan fölálodozó természetével, legalább egészen szárnyai alá veheti az ő imádott gazdáit, rokonait. Ugy mint eddig, majd azután is kiszolgálja a *gouvernant*-kisasszonyt és vigyáz, hogy ne legyen kénytelen pléhkanalat vezetni drága ajkaihoz. És odafönt, a csinos erkélyszobában, majd fest a kisasszony mezei virágot pénzért! - mondotta az erdőőr.

Az ördögbe is, zöldkabátos uram! Még attól messzire van ön! Az a pénzeszsák az ő rideg modorával, a mint önnek mondani tetszett, az nem szégyeníti meg magát senki által, még a hercegi erdőőr által sem! Azt az örömet meg éppen nem fogja önnek megszerezni, hogy gyorsan kitegye a majorból a bérgazdát és azáltal minél előbb lehetővé tegye egybekelését az erdőőr urnak a bérgazda cselédleányával, azzal a csodálatos teremtéssel, a kiről az ember hajlandó elhinni, hogy nem a modora idegenszerű rajta, hanem az a cseléduha, a mely rosszul illik rája.

Kissé izgatottan, szilárd léptekkel indult vissza, a merre jött, nem akarta látni ezt a házat.

Közbe teljesen elbucsuzott az utolsó sugár is, melytől sárgás fényben uszott az erdő és vele elbucsuzott a magány csillapító hatása.

Az a nagy árnyék, melyet az erdő sűrűje vetett a fiatalemberre, befurakodott a lelkébe és Márkus ur még rosszabb kedvű lett, mint az egész napon által. Jaj volt annak a faágnak, mely érinteni merte arcát, vagy homlokát, irgalmatlan kézzel letépte valamennyit és eldobta messzire magától.

Ugy tett ő is, mint sok ezer más egoista. A vallás parancsát és valami általános, de lanyha emberszeretetet követve, igenis hajlandók alamizsnát adni a magukéból, de mindenképpen kerülnek az érintkezést azokkal, a kiken segíteni kell. Nagy ívben kikerülnek a kellemetlen viszonyokat, nehogy az idegen sorsának szálaiból valami megakadjon a ruhájukon és a kellemetlen föladatot félrehárítják az utból, hogy aztán mindkét lábbal benteremjenek a helyzet kellő közepén, ha önszeretetük is belevonatik a játékba.

Vagy tán nem hiuság volt az, a mi arra birta, hogy a kellemetlen vadászt minden áron megelőzze emberszerető szándékaiban? Hát nem szeretett volna azonnal odasietni az eddig gondosan elkerült majorba, hogy a „vén pazarlónak, a hencegőnek és kártyásnak” bemutassa magát és arra kérje őt, valamint hozzátartozóit, hogy ne gondoljanak róla semmi rosszat. Mindez csak hiuságból keletkezett benne, valami lehetetlen haragból a zöldkabátos ellen, a ki - mint a cselédleány mondta - „hű mint az arany”. Mintha bizony az arany valaha hű lett volna s mintha a zöldkabátos ur ragaszkodásának is nem volnának meg a maga okai.

Haragos sietségében mindinkább beljebb bonyolódott a cserjébe, de csakhamar kijutott a keskeny ösvények egyikére, melyek a főútra kivezettek. Amint ideért, egyszerre csak Griebel asszonyt látta magával szemközt, a ki a fűrészmalomból jött.

Kis hálót hozott karján, a mely *ezuttal* nem ébresztett benne olyan költői gondolatokat, mint a multkor, mikor a karcsu nebántsvirág jött ilyenekkel vele szemközt. A teher is nagyobb volt ezuttal, mert a háló tele volt szebbnél-szebb pisztrángokkal.

- Ez egyszer elrontotta örömeimet, Márkus ur! - kiáltott leplezetlen nehezteléssel a természetes delnő, mikor az új földesurat megpillantotta. - Hát nem maradhatott volna még egy kicsit az erdőben, míg szerencsésen hazaértem és pisztrángjait fölbontottam?... Most várhat a terített asztal mellett, míg elkészülnek. Én bizony nem segíthetek a dolgon!... Hát csak nézze meg jól, minthogy már ugyanis meglátta. Ma estére csakugyan pisztráng lesz vacsorára, még pedig a legpompásabb, a mely egyáltalán kapható a fűrészmalom patakjában. Lujzácska vaját köpül és azonfelül félóra előtt érkezett meg az idej burgonya. Egy régi ismerős, a heinrichstali kastély lelkésze a jó barátság révén - férjem ugyanis még három év előtt tisztartó volt Heinrichstalban - átengedett egy főzésre való ebből a ritka csemegéből. Tudja-e, Márkus ur, mit tesz az ilyenkor: új burgonyát enni?...

De nem várta be a feleletet, hanem hirtelen megállt és haragosan rámutatott kinyújtott karjával egy emberi alakra, mely háttal egy bükkfának támaszkodva, a kocsiuton keresztül hevert.

- Hát ez micsoda? - kiáltott harsogva. - Csunya időket élünk, mikor a részeg vándorlegények úgy hevernek az utszélen, mint a döglött legyek őszkor s az embernek mindig vigyáznia kell, hogy ne lépjen valamelyiknek a tyukszemére. Azelőtt másképp volt! S ha ön ezerszer nagygyáros is, Márkus ur, mégis azt mondom, hogy ennek is a gyárak, na meg az örökös háboruszkodás az okai. Sokan kényszerből és a munka hiánya folytán úgy megszokják a tétlenséget, hogy később már le sem tudnak róla szokni. Hiába prédikálnak aztán a világ romlottságáról és arról, hogy miként kellene az embereket megjavítani. Mert könnyű dolog ám jóllakva prédikálni, de annál nehezebb...

A derék asszonyság hirtelen elhallgatott, mert azalatt odaértek az ut mentében heverő alakhoz és meglátták sápadt arcát, a melyből kirítt a nélkülözés.

- Ez az ember nem is részeg! - mondá Márkus ur és megtapintotta a bágyadtan lecsüngő kéz üterét.

- Isten úgy segéljen, már most magam is belátom, - válaszolt kissé nyomott hangulatban a bőbeszédű asszonyság. - S még idei burgonyát merek említeni, mikor itt valaki éhen hal. Hát nem mondtam mindig, hogy furcsán vannak elosztva a jó Isten adományai?

Hanem a derék asszonyságnak szerencsére nem csak a nyelve pergett jól, de a két keze is frissen járt. Most is benyult a zsebébe, kivett abból egy sonkás-zsemlyét és odatartotta az idegen orra alá.

- Harapjon bele, barátocskám, - biztatta nyájasan, - ez olyan dolog, mint mikor az elalvásra készülő lámpába friss olajat öntenek.

Az idegen nagyon elpirult és tiltakozó mozdulattal emelte föl jobbját.

- Hát ne huzakodjék, mint a vénleány, mikor táncra fölkérik, - dörmögött haragosan Griebelné asszony. - Hisz' ezer lépésre meglátszik önön az éhség s még el akarja hitetni az emberekkel, hogy snepfeket ebédelt... Kóstoljon csak bátran bele ebbe a zsemlyébe! Ez majd annyira lábra segíti, hogy hazavihetjük, a hol délről megmaradt egy kis jó husleves. Aztán megpihenhet jó ágyban is.

- Egyék barátom, - biztatta a vándorlegényt nyájas szóval Márkus ur, mire az idegen engedelmeskedett. Amint az első harapást elfogyasztotta, már nem birt magával és mohón költötte el a többit is.

Csinos fiatalember volt, mellére lenyuló vörösseszőke körszakállal. Ruhája még kopottságában is elárulta, hogy sokat ad a tisztaságra és az új hófehér papírgallérért, melyet nyakán viselt, tán utolsó fillérjét adta oda.

- Ha a szegény anyák azt tudnák! - mondá Griebelné asszony és sokat jelentő tekintettel nézte a falatozást. - Akárhány anyának semmiféle ágy nem elég puha és semmiféle étel nem elég tápláló gyermeke számára, aztán pedig...

Önkénytelen elnémult, mert a fiatalember olyan gyorsan nyult kalapja után, a mennyire gyöngesége csak megengedte és a széles karimát mélyen arcába huzta, mintha vonásait el akarná rejtetni.

- Hallja, fiatalember! - mondá elpusztíthatlan flegmával Griebelné asszony, - nem szükséges azért mindent zokon venni! Van akárhány nálunk, a ki azelőtt éhes gyomorral éjszakázott az országút szélén. Nem veti majd azt senkisémm szemére, ha különben jóra való ember... No de most lássunk hozzá, ha vajjon talpra állíthatjuk-e valahogy?

- Hat hétig feküdtem kórházban, - hebegett alig érthető hangon az idegen ember - és most...

- Igen, meg is látszik önön, hogy beteg volt, - szakította félbe a derék asszonyság. - Azt pedig, hogy honnan jön és mi a további szándéka, nem szükséges elmondania. Ott maradhat a birtokon egy éjszaka, mert a jó álomra tán még több szüksége van, mint az eledelre. Holnap aztán majd meglátjuk a többit. Csak bátorság és előre!

Erősen megfogta az egyik karját, Márkus ur a másik oldalát támogatta és a fiatalember talpon termett. De olyan gyönges volt, hogy támogatás nélkül nem járhatott. Engedte magát vinni, de arcának kétségbeesett kifejezésén meglátszott, hogy mennyire resteli tehetetlen állapotát.

Az urilak előtti tág mezőségen lekaszálták már a szénát és az édes szénaillat betöltötte a levegőt, mialatt a birtokhoz tartozó két cselédleány a száradó fűhalmokat kis gereblyével forgatta.

Tátott szájjal nézte a két cseléd a különös jelenetet, a mint Márkus ur és a bérlőné az idegent hozták. Lujzácska, Griebelné leánya, a ki fehér köténnyel és rózsaszínű ruhában állott a kapuban és kinézett, hogy vajjon nem jön-e még a mamája, ijedten szaladt elébe, hogy a hosszú szőke hajfonatok csak úgy táncoltak csinos fejecskéje körül.

- Mama, hát mi történt ezzel az urral? - kiáltott és szép kék szemei részvéttel néztek a széles kalapkarima alá.

A fiatalember arca elpirult és minden erejét összeszedve, megkísérelte, hogy nem mehetne-e tovább a saját lábán, de hiába volt minden erőlködése. Megint összeroskadott.

Griebelné asszony az egyik bámészkodó cselédnek odaszólt, hogy lépjen helyette a beteg idegen oldalára, mialatt ő előresiet a házba és elkészíti az ágyat. A leány közelebb jött ugyan, de morcosan kijelentette, hogy a hol eddig szolgált, még sohasem kívánták tőle, hogy részeges vándorlegényeket vezessen haza az országut széléről. Tisztát váltott és nincs kedve arra, hogy bemocskolja ruháját.

Az idegen mélyen és kinosan fölsóhajtott e szavak hallatára. Mikor Lujzácska ezt hallotta, azonnal kinyújtotta hófehér, gömbölyded karját, hogy mamáját helyettesítse.

- Elmész innen, te tollseprű! - kiáltott nevetve, - de mégis boldog anyai büszkeséggel nézett végig a lenge, csinos alakon Griebelné asszony. - Te volnál az igazi, babakarjaiddal. Mintha csak egy cinege akarna terheket cipelni... Siess előre a házba, tedd a levesesfazekat a tűzhelyre, aztán pedig huzd át hamar a nagykamrában levő ágyat... Veled is lesz még egy kis beszédem! - mondá a duzzogó cselédhez fordulva, a ki ismét a gereblye után nyult. - Most csak annyit mondok, hogy mától négy hétre nincs többé számodra hely a Szarvas-telepen.

Félóra múlva jó puha ágyban feküdt a beteg. A nagy kamara ablakán át bekandikált a viruló körtefa és az esti szellő halk suttogással osont végig az ágakon, jó illattal és üde levegővel töltve be a tiszta szobát. A lármás pulykák már nyugalomra tértek és csak egy kis cica ült a két udvart szétválasztó falon, a hol megnyalogatta hófehér szőrét.

Először történt, hogy az új földesur maga vette ki a kulcsokat az erkélyszobában levő fali szekrénykéből és lement a néhai fővadászmesterné pincéjébe, hogy egy üveget hozzon a régi, felséges borból, mely csakis a betegek számára volt félretéve.

A beteg evett, ivott is a madeirából, de ajkaira nem jött egyetlen szó sem, sőt annál kétségbeesettebben nézett ki, minél inkább magához térítette a pihenés és a jó táplálék. Tekintete vágyódva csüngött a nyitott ablakon és Márkus ur magában azt gondolta, hogy első erőpróbája valószínűleg abban fog állni, hogy kiugrik az alacsony ablakon és úgy eltűnik, hogy még emléke se maradjon meg nemesszívű megmentői lelkében.

De valamivel később a kimerült test megkövetelte jogát és a beteg mély álomba merült. Márkus ur pedig elhagyta a szobát és lement a kerti pavillonba, a hol Griebelné asszony már elkészítette számára a vacsorát. Keveset evett és neheztelve gondolt a frissen sült fekete kenyérre, mely ma az erdőfelügyelő asztalára került.

Mily hiven és szeretettel segítik egymást szegénységük dacára is ezek az emberek! Griebelné asszony bizonyára áldott lélek volt, de a pisztráng és az idejű burgonya mégis csak Márkus ur pénzébe kerültek, mert annyi bizonyos, hogy a fűrészmalom tájékán nem adták ezeket a csemegéket ingyen, az ő szép szemei kedvéért!

S hogy rossz kedvét még fokozza újabb kellemetlenség, a két cseléd is épp az ő ablaka alatt dolgozott gereblyével és egyre trécselt.

- Bánom is én! Nem törődöm vele, hogy az a vén sárkány fölmondott! - szólott a goromba cselédleány. - A ki úgy ért a munkájához, mint én, mindennap kap másik szolgálatot.

- De nem ilyenkor! - válaszolt a másik, - mert most egész Tillrodában nincs egyetlen üres hely sem. Aztán az is megeshetik veled, hogy olyan helyet kapsz, mint odakünn a majorban, a hol a bérét nem fizetik ki a cselédnek.

- A mostaninak még sincs olyan rossz dolga. Segíti az erdőkerülő, a hol csak lehet. És a bére sem lehet olyan rossz, mert mindig csinosan van öltözve. Ennyit én is láttam, habár mindig tiz lépésre kikerüli az embert.

- Sokat képzel magáról a lelkemadta! - gunyolódott a másik. - Hát még ha majd az erdei lakban lesz otthon! Az ilyen semmiházinak igazán nagy a szerencséje.

Az új földesur nem hallgathatta tovább a gonosz nyelvek beszédét, hanem mérgesen csapta be az ablakot. A két fecsegő ijedten lapult meg a szénaboglya mögött, és olyan sietve végezte munkáját, mintha már csupa szorgalomból sem érne rá más emberek becsületén rágódni.

Csendes, szép kis erdei zug volt, de még itt sem engedte az irigység és a gonoszlelkűség, hogy a béke fészket rakjon magának. Valamennyi gonosz indulat itt is otthonára talált, mint odakint a világ nagy szinpadján.

Másnap reggel már nagyon jókor megélénkült az kastély előtti tér. Márkusz ur kinézett az ablakon és a kis Lujzát látta, a mint végigsietett a kaszált réten. Világos reggeli otthonkában volt és sűrű szőke haját fehér rece fogta le, a mely kék pántlikával volt diszítve.

Ugy látszott, hogy valami elveszett tárgyat keres, mert sokszor lehajolt és kutatózott a vékony rétegben heverő kalászkok közt. A két leánycseléd pedig, mely éppen ki akart menni a mezőre, ott állott és nevetve nézte fáradozását.

- Hisz ön egyetlen lépést sem tett tegnap este erre felé, Lujza kisasszony, - mondá az, a kit elbocsátottak. - Hisz én csak tudom! Ne is keresse tovább, kár az időért! Nem vagyunk vakok, hogy az ön pántlikára akasztott aranyát észre ne vegyük, ha a gereblye alá kerül. Hisz az aranyak van csillogása és a rőfhosszuságu bársonyszalagot sem nézi senki szalmaszálnak!... Aztán a saját füleimmel hallottam, mikor azt mondta édesmamájának, hogy a régi aranyat tegnap este épp úgy, mint máskor az üvegszekrényre tette egy csészébe. S most hirtelenében más jut eszébe, mivel mindenki meg van győződve, hogy az aranyat nem lophatta el más, mint... de nem szólok többet. Ne szólj szám, nem fáj fejem!

- Ez nagyon csunya tőled, Rózi! - kiáltott csaknem szenvedélyes hangon a fiatal leány és alig birta visszafojtani könnyeit. - A kinek ilyen becsületes arca van, az nem szokott lopni.

- Ugy? Hát akkor miért távozott üdvözlés és köszöntés nélkül? Jókor reggel, mikor még senki sem volt ébren az egész házban... Na, de nem bánom! Ugy sem tartozik rám a dolog. Törődöm is én vele, hogy hol van most beszállásolva az ön régi aranya! Nálam nincs, annyi bizonyos.

Vállára vette a sarlót és tovább ment a gabonaföld irányában, mialatt Lujza haza felé indult.

- Látta, Márkusz ur, ez a jószág jutalma! - mondá Griebel asszony, mikor a birtokos lejött az emeletről és fölkereste őt konyhájában. Az asszonyság éppen kalácsot dagasztott és éppen-séggel nem volt jókedvű. - Férjem kinevet, - folytatta a tésztát csapkodva, - s még azt is kérdezi, hogy vajjon kézsókra számítottam-e azért, hogy a kamrában éjjeli szállást adtam annak az idegennek... A férjem mindig tréfás kedvében van... Az az ostoba fickó pedig úgy elment az első hajnali kakasszóval, hogy még a reggelit se várta be. Nem szép tőle, holott

édesanyja sem ápolhatta volna jobban, mint én cselekedtem. Ilyen ostobaság! S ráadásul még Lujzácska is elveszti régi aranyát, a melyet a boldogult fővadászmesterné adott neki ajándékba. De az még hagyján! A legrosszabb a dologban az, hogy a cselédség már most azt sugyabugja, hogy tolvajt fogadtunk a házba. Kinevetnek a neveletlenek és ez mindenesetre csak árthat a tekintélynek.

- Jobb lett volna, ha az országuton hagyjuk az ipszét, ugy-e, Griebel asszony? - kérdezte finom mosolyával Márkus.

- Ments Isten! - válaszolt haragosan a jószívű asszonyság, - rosszul ismeri Griebelnét, ha ilyesmit tételez föl róla. Másodizben is ugyanazt cselekedném, a mit most cselekedtem. Csak az bosszant, hogy ez az ostoba ember maga rontotta el a jó hírnevét, mert a vak is láthatta, hogy jó családból származott! Egészen megnyerte szívemet bánatos magaviseletével, de nemcsak az enyémet. Nézze csak azt ott, - e szavaknál a kis Lujzára mutatott, a ki a konyhasztalnál állott és mandulát hámozott, - annak sem izlik majd a reggelihez való kalács. Ne higgye, hogy a régi arany miatt sirta vörösre a szemeit, a jó szive vitte rá, hogy a bánatnak odaadta magát. Ugy sajnálja azt a szegény éhezőt, a kit még azzal is gyanúsítanak, hogy ő lopta volna el az aranyat. Pedig szó sem igaz belőle!

Márkus kacagott és a szőke kis fejecske még jobban munkája fölé hajolt.

Aztán otthagya az új birtokos a még mindig monologizáló Griebelnét és gyorsított tempóban ment a major felé. Ha valaki megérkezésének napján azt mondta volna neki, hogy ez a kötelességszerű ut valaha olyan sürgős és fontos lesz rá nézve s hogy a legszebb keztyűt, meg a legszebb nyakravalót fogja erre az alkalomra előszedni, hogy kinevette volna azt a bolondos prófétát!

Végigment a fenyőligeten, a melyen túl a major feküdt. Balra a rozsdülőkön hullámozott a sűrű kalász és a száraz majdnem vállig értek már, jobbra a burgonyaföld virágzott és a sárgavirágú répa földön olyan zsongás volt, a minőt csak sok ezer méhecske okozhat, ha édes teherrel megrakodva röpül a kas felé... A Szarvas-telepen volt csakugyan valami a bibliai tejjel-mézzel folyó földből. Minden megtermett ott, a mi az élethez szükséges és mégis bejuthatott a nélkülözés a majorba!

Túl a ligeten kezdett uralma. A gabona olyan vékonyan hajtott kalászokat, a barázdákban apró csigák mászkáltak és a gaz mindenütt terjeszkedett. A marhaállomány nagyon csekély lehetett a majorban és a tulságosan kihasznált föld nem jutalmazta a szorgalmas munkát, föltéve azt, hogy az erdőőr és a két cseléd jobban is ráért volna a munkára... Ha azt akarta, hogy az elhunyt fővadászmesterné utolsó akarata csakugyan teljesüljön, akkor mindenekelőtt a tillrodi vendéglőre betáblázott és megtakarított összeget kellett a major javítására fölhasználni... Megérti-e majd ennek szükségét a nevelő-kisasszony, vagy pedig nem lesz-e első gondolata az, hogy ezzel a pénzzel újból megvásárolja az eladott selyemruhákat és becsapott értéktárgyakat? A cselédség nyilatkozataiból következtetve, ebben a tekintetben nagyon is egyetérthetett nagybátyjával, a major bérlőjével.

De hisz nemsokára szemtől-szembe fogja látni. Résen is lesz vele szemben és annyi bizonyos, hogy az urihölgy egyetlen fillért sem kap tőle uri szokásainak kielégítésére, s ha még olyan csinos, elragadó modoru és a világi szokásokban jártas! Nagyon is vértézve érezte magát a nevelőnői alázatossággal szemben, a mely mögött, mint jól tudta, az uralomvágy rejtőzött.

A major hátsó része a fenyőligetet érintette. Épületei egyemeletesek voltak, nagyon kis terjedelműek és olyan roskadozó állapotban, hogy csakugyan tartani lehetett attól, hogy a gőzmozdony zakatolása romba fogja dönteni. A déli oldalon füvel elborított kert simult az épületekhez és a galagonyakerítésbe alkalmazott rácsajtó a ligetre nyílt. Mivel az ajtó nyitva állott, Márkus ur habozás nélkül belépett és végigment az egyetlen szűk ösvényen, mely a

vadvirágokkal tarkított dús rétet átszelte. Néhány magas körtefa és egy szép kőrisfa hűvös árnyékot vetettek rá. Egy lugas mellett is elvezetett az ösvény, melynek hársfáktól képezett boltozatában egy kőasztal és két gyalulatlan deszkából készült pad állott.

... Kissé szerénytelen eljárás volt az új birtokos részéről, hogy az asztalhoz lépett, a melyen olló, gyűszű és ottfelejtett fehérnemű arról tanuskodtak, hogy az imént még valaki női munkával volt itt elfoglalva. De nem ezek csábították őt, hanem inkább a nyitva felejtett, naplóalakú papírfüzet. Tehát e kedves rejtekben szokta a nevelőnő a muzsa látogatásait elfogadni és itt készítette bizonyára az émelegig szívreható verseket a holdhoz és az esthajnali csillaghoz! Látni kívánta, hogy milyen alakban nyilvánul a nevelőnő érzelő lelke és betekintett a könyvbe.

A következő pillanatban jóízűen fölkacagott, mert a mit látott, éppenséggel nem volt költői dolog, hanem inkább a megtestesült próza. Körülbelül ilyen följegyzéseket talált a könyvben:

1-én. Eladtam két pár galambot a tillrodai vendéglősnek	1	márka
3-án. 100 darab tojást Gelb urnak	5	"
5-én. 2 pár csibe Gelb urnak	2	"

...Valóban, ha a nevelőnő-kisasszony ma tintás ujjakkal kerül elébe, abban kevés érdeme van a muzsának!

Tovább ment. A mindenütt dusan burjánzó fű most helyet adott a konyhakertésznek és a magas falat málnabokrok pótolták, a melyek a kertet elválasztották az udvartól. Ez volt az a hely, a melyen a jövőben a vasut fog végigrobogni.

Az a néhány tyuk, melynek még nem akadt nyoma az imént látott „naplóban”, itt kaparászott és most egy ajtó is csikorgott, nyomban rá pedig valami hófehér volt látható.

Márkus ur önkénytelenül megigazitotta jobb kezén a kissé lazán főlhuzott keztyűt és meggyorsította lépteit, hogy a fehérbe öltözött hölgyet elérje, de csakhamar a csalódás érzése fogta el, mert a kisasszony helyett csupán a cselédleányt pillantotta meg. A vér fejébe szállt a csalódásszülte harag miatt. Hát mindig ezt a leányt fogja utjában találni? Annyit azonban mégis bevallott magának, hogy ez a cselédleány nagyon csinos. Széles, fehér konyhakötény takarta el szegényes, munkához való öltözetét, az ingujjak föl voltak gyűrve, az idomtalan nagy kendő hiányzott, épp úgy, mint a mindent eltakaró fejkendő is.

Az új földesur megállott, a leány nem vette őt észre és egyenesen a konyhakertnek tartott, a hol lehajolt, hogy egy marék levesbe való zöldséget tépjen. Csak mikor ismét fölemelkedett, látta meg a mozdulatlanul álló urat és élénk pir borította el arcát. Első mozdulata az volt, hogy az ingujjakat letérje ismét csupasz karjaira.

Valami ellenállhatatlan ösztön nógatta a fiatalembert, hogy a karcsu leány alak előtt kalapot emeljen, mint azt megtette volna, ha a nevelőnővel találkozik. De neheztelése erősebb volt, semhogy a titkos sugallatnak engedett volna. Ez a gögös cseléd ne higgye róla, hogy kölcsönbe vett urias modora őt is félrevezeti!

Azért is csak futólag érintette kalapját és hideg, hivatalos hangon tudakozódott a bérgazda után. Azalatt pedig vakmerően belenézett a szép barna szemekbe, melyek félénken viszonozták tekintetét. Valószínűleg arra gondolt a szegény leány, hogy itt van most a kegyetlen zsarnok, a ki a major lakóit kiűzi az utolsó menhelyből és koldustarisznyát akaszt a nyakukba.

Halkan és alázatos hangon, mint az a cselédhez illik, azt felelte, hogy gazdája itthon van és mindenesetre megtisztelve érzi majd magát, ha az új földesurat magánál fogadhatja.

- Hát Francz Ágnes kisasszony? - kérdezte az új földesur.

Lesujtó tekintetet vetett rá, mintha már pusztán e kérdésben is sértés volna urnőjére nézve. A magára erőszakolt pillanatnyi alázatosság nyomban eltűnt és bár még mindig lesütött szemekkel, de visszautasító hangon így válaszolt:

- Azt nem fogja ön látni!

- Miért nem? Tán elutazott?

Rejtélyes mosoly játszott körül a cselédleány ajkait.

- Nincs kedve utazásra, épp úgy, mint nincs a kalitkába zárt madárnak.

- Már megint ez a titokzatosság, mikor urnőjéről van szó! Mondja csak - tudta nélkül abban-hagyta a tegezést - mit akar azzal, hogy ilyen rejtélyes nimbust kölcsönöz neki? Velem szemben nem megy ezzel sokra, mert még néhány perc, és látni fogom őt.

- Mondtam már, hogy ebből nem lesz semmi!

- Olyan bizonyos benne? Annyira egy szív és egy lélek vele?

- Eltalálta.

Az új birtokos gunyosan mosolygott.

- Hát, hisz nem éppen lehetetlen, hogy igaza van! Már régi dolog, hogy a komorna az a hű lélek, a kinek mindent elmondanak. Csak azt nem tudom, hogy vajjon az urnők szeretik-e azt, ha ezzel a bizalmas viszonyral hancegnek!

Lehajolt, hogy néhány petrezselyemszálat fölvegyen, de aztán gyorsan fölegyenesedett ismét és szép szemében ellenséges indulat villogott a fiatal ember felé.

- Tán nem mindenütt a komorna kötelessége tudni azt, hogy ki számára van otthon urnője s ki számára nem akar otthon lenni soha? Aztán pedig...

Hirtelen ajkába harapott, nagyon elpirult és elhallgatott. Valószínűleg eszébe jutott, hogy az az ember, a kinek számára legszivesebben sohasem volna otthon urnője, e birtoknak rettegett új tulajdonosa, a kinek egyetlen szavától függ, hogy urnőjét is kitegye az utcára. Így magyarázta legalább hallgatását Márkus ur, mikor kárörömmel nézte zavarát és egyetlen jó szóval sem segítette ki belőle. Pedig ez a karcsu, alázatosan előtte álló fiatal leány e pillanatban csöppet sem hasonlított a „különködőhöz”, a minőnek előtte leírták, hanem inkább egy megriadt kis őzikéhez. De Márkus azon a nézetten volt, hogy azért mégis megérdemli ezt a kis büntetést.

- Nem kívánja, hogy magányát idegen alakok megzavarják, - folytatta hosszabb szünet után, csaknem könnyörgő hangon a fiatal leány.

- Ezt el sem hiszem önnek! - válaszolt könnyörtelen hangon a férfi. - Azok a nevelőnők, a kik az előkelő házakban minden társas összejövetelbe beleütik az orrukat, nagyon kevés hajlandóságot éreznek magukban a zárdai élethez.

Újból kiegyenesedett a szép cselédleány, de ezuttal keserű mosoly játszott ajkai körül, mikor így válaszolt:

- Tán még sem olyan gonosz, mint a többiek, a kékharisnyák, az élvezetet hajhászók, a kiknek köszönheti a nevelőnői élet alapos ismeretét... Egyébiránt eszébe juttatom tegnapi mondását...

- Miféle mondást?

- Azt, hogy ki fog térti útjából, a hol csak lehet.

- Remélem, nem mondta ezt neki vissza?

- Szóról-szóra tudja, hogy mint vélekedik ön róla!

- Természetes, hogy ez is az ön műve. Hisz a pletyka a komornák éltető eleme!... Igaz ugyan, hogy szóról-szóra mondtam ezeket s most is csak ismétélhetem, hogy csöppet sem vágyódom a hivatásbeli hölgyek ismeretsége után, a kik iránt legmélyebb ellenszenvet érzek... mint látja, nagy örömmel erősítem meg még egyszer a tegnap mondottakat... De a viszonyok olyanokká alakultak, hogy akaratom ellenére is kénytelen vagyok tőle félórai kihallgatást kérni... Hanem ezt utóvégre írásban is el lehet végezni. Hát majd írok neki.

- S ön azt hiszi, hogy mindazok után, a mit ön az imént mondott, ő majd elfogad és elolvasson öntől érkező levelet? - kérdezte a fölindulástól reszkető hangon a fiatal cselédleány.

- Egészen biztosra veszem! Mert a hölgy kénytelen lesz levelemet elolvasni, már csak saját jövője érdekében, - válaszolt Márkus ur villogó szemekkel.

A szép cselédleány kiesett ismét abból az alázatos szerepből, a melyet magára erőszakolt.

- Kénytelen lesz? - ismételte gunyos hangon - talán azért, hogy el ne kergessék erről a nyomorult rögről?... S ha mégis tévedne? Azt hiszem, hogy inkább nekiindulna sötét éjjel mezitláb a vadonnak, semhogy...

- Magam is azt hiszem, hogy nem lesz más választása! - incselkedett a férfin.

- Hisz mi sem vártunk egyebet a Szarvas-telep új tulajdonosától! - tört ki most elemi erővel a méltatlankodás a fiatal leánytól. - Hisz tudtuk, hogy az a férfin, „a kinek nincs szive, mivel egy gyakorlati észjárású üzletembernél a szív a legfölszegesebb portéka”, eljön majd egy napon és kikergeti a házból a rosszul fizetőket. Tudtuk azt is, hogy ön az a bizonyos könyörületlen gazdag, a kiről a biblia beszél.

- S ön, a népből származó cselédleány elég vakmerő a gazdaggal szembeszállni? - kérdezte csaknem mosolyogva Márkus ur, mert a fiatal leány csakugyan mulatságosnak tűnt föl előtte.

- Gondolja csak jól meg a dolgot! Gazdája nem lesz önnek tulságosan hálára kötelezve, ha megtudja, hogy ingerkedő beszéde által még megrosszabbítja különben sem kedvező helyzetét. Azonfelül pedig mondhatom, hogy a dühösködés nagyon rosszul áll önnek, szép különcködő!

Közelebb lépett hozzá, mire a fiatal leány megfordult, mintha el akarna sietni.

- A mi pedig legkevésbé illik önhöz, az a tulzott finnyáskodás! - folytatta haragosan a férfin.

- Ne tegyen úgy, mintha én Isten tudja miféle leányvadász volnék, mivel egyszer olyan vakmerő voltam kalapja alá nézni. Ezt csak azért tettem, mert van az emberi természetnek egy különös vonása, mely arra ingerli, hogy megnézze azt, a mi rejtőzik előtte. Lehet, hogy már eddig is érdekelt volna egyik vagy másik arc női ismeretségem körében, ha arcát elrejti és ezáltal fölkelte tudvágyamat, vagy kíváncsiságomat... Ma azonban szabadon engedi a napot arcára sütni s így nincs semmi oka menekülni előlem, mintha én képromboló vagy Isten tudja miféle más gonosztevő volnék... Egyébiránt nagyon szeretném megtudni, hogy mostani, a szalontól ellesett modorával mit fog kezdeni későbbi pályafutásán?

Bármennyire megneheztelt is e beszéd miatt a fiatal leány, mitsem árult el fölindulásából, sőt inkább mosoly ült ajkaira, a mely azonban csakhamar eltűnt.

- Bizza azt csak rám, - válaszolt könnyedén. - Azt hiszem, hogy a cselédleánynak sem árt a jó modor. Az én későbbi pályafutásom gondja se bántsa önt! Ezt mindenki némileg maga is előkészíti és nem bizza egészen a sorsra, hogy oda dobja és tegye, a hova neki tetszik. Én nem veszttem el olyan hamar bátorságomat. Ifju vagyok, erős is, és egészen elkészültem arra a pillanatra, mikor a vándorbotot nyomják kezünkbe és megmutatják az utat e házból kifelé.

- Könnyű annak, a ki már más menhelyről is gondoskodott, - válaszolt haragosan a férfit, - vagy tán nem vár már rég önre a vadászlak s ebben a háziasszony címe és méltósága?

A cselédleány már nem is hallotta ezt a gonosz megjegyzést, mert az udvaron támadó hatalmas lármá odaterelte figyelmét. A kutya bolondul ugatott, a csirkék lármásan kotkodácsoltak, a galambok megijedve és nagy zajjal repültek föl a tetőkre és egy mély, hatalmas férfihang többször kiáltotta:

- Hallod-e, gyermek! Hol vagy hát?

A cselédleány már is ott termett a rácsajtónál és benézett az udvarra.

- Vagy úgy? A konyhakertben voltál, - folytatta az iménti hang, - csak arra akartalak figyelmeztetni, hogy a kapu előtt már legalább öt perc óta föl-alá jár valami utszéli kóborló-féle alak. Ez a fickó, az ő gézengúz külsejével egészen kihozott sodromból, mert éppenséggel nincs benne semmi bizalomra gerjesztő. Adjál neki egy darab kenyeret és két fillért. Többet nem adhatunk, ebben a nyomorult időjárásban. Mondd meg azt neki, hogy aztán odább menjen.

Az új birtokos is közelebb jött, de aztán megállott egy pillanatra a málnabokrok közt. Innen jól láthatta a lakház előre dűledező homlokzatát a ferde és csaknem átláthatlan ablakokkal. Mily kétségbeesett lehetett Francz vagyoni helyzete, hogy ezt a nyomorult hajlékot végső menhelynek tekintették övéi, s hogy a kétségbeesés dacával akarják ezt a jogos igényekkel szemben is megtartani.

A bejáratban egy magas, sovány öreg ur állott. Jobbjában hosszú pipát tartott, balkezeivel botra támaszkodott. Nemes és erőteljes arcú volt és fiatal éveiben nagyon szép férfit lehetett. Most már sárga volt a bőr, mely a csontos arcot fedte és a sötét szempár, mint a hamvadó parázs pislogott a szemeüregében. Ez volt ő, a hírhedt játékos és pazarló, a kinek vonásai nagyon is elárulták az emésztő benső szenvedélyeket.

Ott állott a lépcsőn, mialatt a cselédleány besietett a házba, hogy kenyeret szeljen a koldus számára. Néha ajkához vette a hosszuszárú pipát és vastag füstfelhőket eregetett az illatos reggeli levegőbe, mialatt a vándorlegényt kereste tekintetével. Ez azonban jobbnak látta a visszavonulást és eltűnt az öreg ur tekintete elől.

Márkus urban is valami sajátságos gyanu ébredt a kóborlót illetőleg, úgy, hogy ő is kereste tekintetével. A ház benyílójával szemközt levő nagy kapu nyitva állott és az új földesur egészen jól látta, hogy az egyik kapuszárny mögé valaki meglapult. Arcát egy nyíláshoz szorította s úgy nézte, hogy mi történik az udvarban.

Ezt a kopott, szegényes kabátot, az összegyűrt kalapot és kockás nadrágot már tegnap látta Márkus, s most, mikor a cselédleány kijött a házból, nagy karéj kenyeret hozva kezében, a meglapuló alak arcát is megpillantotta. Csakugyan az a fiatalember volt ez, a ki előtte való este Griebelék vendége volt és reggel olyan titokzatos módon hagyta el a házat. Ráismert nagy, vörhenyes körszakáláról és sápadt arcszínéről.

Ma még nyomorultabban nézett ki a boldogtalan. Ugy látszott, hogy alig tud a lábain megállni. Menekülése az ablakon át óriás munka lehetett rá nézve és látva gyöngeségét és tehetetlenségét, valóban nevetséges lett volna föltételezni róla, hogy szökése előtt még előbb átkutatta volna a szobákat azért az egy régi aranyért, mely a legtávolabbi eső szobában hevert a tükörrállványon. Sajátságos volt az is, hogy ez az elzúllott alak mindenkire olyan megrendítő hatást gyakorolt, a ki csak arcába nézett. A cselédleány gyorsan végigment az udvaron és kilépett a nagy kapun, de ebben a pillanatban megijedve állott meg és a kenyérdarab kiesett kezéből. De csak egy pillanatig állott így, aztán odasietett a támoigó alakhoz és éppen úgy, mint tegnap a kis Lujza, ma ő fogta föl erős karjaival a roskadozót.

Márkuszt csaknem annyira bosszantotta már ez az idegen fickó, a ki minden leány előtt érdekessé tudja magát tenni, mint az a másik zöldkabátos legény, a kivel a szép cselédleányt együtt látta. Mikor azonban a nagykapu felé nézett, nem látta már sem a cselédleányt, sem pedig a kóborlót. De azt hallotta, a mint a bérgazda botját a kőkockákkal kirakott folyosón végighuzta és nagy fáradtsággal visszaiparkodott szobájába.

Odabenn nem volt senki, a ki a szegény öreget segítette volna. Mert felesége beteg volt, a cselédleány az idegennel trafikált és a nevelőnő... az bizonyára valamely lugasban ült és verseket komponált a holdhoz, vagy a nefelejts-virágról.

Márkuszt ur gyorsan kisietett haragoszöld rejtekéből és az udvaron át a ház belsejének irányította lépteit.

VI.

A bérgazda éppen rá akarta tenni kezét a szobába vezető ajtó kilincsére, mikor háta mögött lépteket hallott. Nehézkesen egyenesedett ki és fáradt nyakát hátra görbitette.

- Remélem, hogy ez a fickó nem követ a négy falom közé? - mormogott magában haragosan, de az igazat megvallva, egy kicsit félt is egymagában.

A következő pillanatban már mellette termett az új földesur és bemutatásképpen megnevezte magát.

Az öreg ur azonnal úgy kiegyenesedett, mintha villamos áram járta volna hirtelenében keresztül testét. Ugy a mint most megállott, igazán tiszteletet gerjesztő alak volt és uri modora csöppet sem vesztett azáltal, hogy sovány testét ütött-kopott hálókabát fedte.

A pipát a legközelebb fekvő zugba lökte, s mialatt jobbával gyorsan elkergette a nem épen arisztokrata illatu füstfellegeket, előkelő hanyagsággal megjegyezte:

- Kénytelen vagyok a legkönnyebb fajta dohánynal beérni, mert az orvos urak nagy zsarnokok és nem nézik azt, ha vajjon meg tudja-e szokni az ember az efféle olcsó portékát.

Aztán olyan ünnepélyességgel nyitotta ki a szoba ajtaját, mintha ez valami diszterembe, vagy szentélybe vezetne. Utóbbinak különben bevált a középnyagságu lakosztály azáltal, hogy abban már több mint egy esztendő óta súlyos betegen feküdt a ház asszonya.

Itt voltak hát az ágyfüggönyök is, melyeket a cselédleány a vadászlakból szerzett fenyőtobozok segítségével még az éjjel kivasalt. Olyan hófehéren és szép tiszta áthuzatával és dagadozó párnáival a legelőkelőbb hölgy hálószobájában is megállotta volna helyét.

Az ágy mellett kerek kis asztal állott, a melyen szépen bekötött, aranymetszésű könyvek heverték és egy festőileg rendezett nagy bokréta erdei és mezei virágokból árasztott kellemes és üdítő illatot... Ugy látszik, hogy a nyomor még sem olyan nagy itt, mint Márkuszt ur előre képzelte! A bibliai nővérek keze gondozta a szegény beteget. Az egyik, az akaraterős és munkáskezű, a kit a halászhalóval látott meg először, a testi táplálékról gondoskodott, a másik pedig, a gyöngé és szelíd, kényelmét látta el és azonfelül mindenféleképpen cicomázta. Valószínű, hogy néha annyira is leereszkedő, hogy szépen felöltözve odaül a beteg ágyához és fölolvass neki az apró könyvecskékből, hogy ilyformán az egykori fényes életnek halvány árnyékát földélezze.

- Márkuszt ur, a mi új szomszédunk, kedvesem! - mondá bemutatásképpen a bérgazda, miközben erős hangja szelíden csengett. „Új szomszéd”-ot mondott e helyett, hogy „új földesurunk”.

Egy kis női arc, mely olyan sápadt volt, mint a fal, mintegy megijedve ütötte föl magát a párnák közül és egy vékonyka hang rebegette e szavakat: „Ah, uram!” Aztán Márkus felé nyújtotta átlátszó kezeit, melyek idegesen reszkettek, Valószínű, hogy a lelke mélyiben is reszketett valami, mikor ezt a komolyan tekintő férfiut maga előtt látta, a ki a család sorsa fölött dönteni lesz hivatva.

Az új földesúr odalépett az ágyhoz és tiszteletteljesen ajkaihoz vette az apró kezét.

- Fogadja jóindulattal az új szomszédot, nagyságos asszonyom, - mondá nyájasan, - mert ő *hű* szomszéd is lesz.

A beteg még mindig szép szemeivel olyan bámulattal nézett föl rája, mintha nem értette volna meg egészen szavait. De a csinos és becsületes férfiarc, a melynek üde ajkai körül jóságos mosoly játszott, nem nézett ki úgy, mintha a banális frázisokat szokta volna használni. Itt csakugyan őszinte jóindulat jutott kifejezésre.

Ebben a boldogító tudatban mélyen vett lélegzetet és másik kezével is megszorította a fiatalember jobbát.

- Mily kedves és nemes öntől, hogy a szegényeket... - itt megakadt és félénken férjére nézett, a ki köhécselni kezdett, - hogy bérgazdáékat meglátogatja a majorban, - tette hozzá gyorsan és az iménti kifejezést mintegy kijavítva.

- Képzeld csak, Zsuzsikám, hogy mi történt! - mondá kacagva az öreg úr. - Abban a hiszemben, hogy az a kolduló vándorlegény egészen a házba jött utánam, vakmerőséget és szemtelenséget említettem és egyszerre csak nagy ijedtségemre azt veszem észre, hogy Márkus úr áll mögöttem.

A rozoga és a ránehezedő teher alatt recsegő karosszékekben foglalt helyet, szemközt a látogatóval, a ki a beteg meghívó kézmozdulatára az ágy mellett álló székre ült.

- Gelsungenben, a fejedelmi birtokon, a hol sok évet töltöttem, mint birtokigazgató, sohasem gondoltam arra, hogy meglophatnának, - folytatta az öreg úr és fájdalomra mutató arcfintorral dörzsölte meg a jobbik térdét. - Ott a félemeleten volt lakosztályunk és az egész ház hemzsegett a cselédségtől. Itt a magányban természetesen másként áll a dolog. Kevés ember van körülöttünk és az alacsonyan fekvő ablakokkal sem lehet tréfálni. Odaát az ebédlőben tucatszámra hever az ezüstkanál és az ember csak véletlenségből veszi észre, hogy meglopják.

Az új birtokos csaknem zavarba jutott, mikor ezt a hencegést hallotta, mert eszébe jutott az utolsó ezüstkanál, melyet a cselédleány tegnap olyan erélyesen védett meg hűségese bajtársa ellenében, mikor ez az eladás eszméjét merte megpendíteni. Az ágyban fekvő beteg asszony is szótlanul maga elé nézett, mialatt fölszállt arcába a pir.

- Azt hiszem, hogy a fiatalembertől, a ki a kapu előtt állott, nem telik ki ilyen gonoszság, - mondá az új földesúr. - Aztán elmondta, hogyan találkozott a boldogtalannal az országuton, hogyan helyezték el éjszakára és végre, miként szökött meg a szerencsétlen valószínűleg azért, mert becsületérzése és büszkesége föllázadt az ellen, hogy alamizsnára szorult. - Ma még betegesebbnek látszott, mint tegnap, - folytatta Márkus, - és jól láttam, mikor a cselédleány, a ki kenyeret vitt neki, segítségére sietett, mert különben a földhöz vágódott volna.

- A mi cselédleányunk? - kérde az agg nő és hirtelen fölemelte ezüsfürtös fejét.

- Csakugyan a mi cselédleányunk tette ezt, Zsuzsika, - mondá olyan hangon az öreg úr, hogy a beteg nem merte a dolgot tovább is bolygatni. - Adtam neki néhány fillért a vándorlegény számára... Most igazán sajnálom, hogy ilyen keményen bántam vele. Szeretnék segíteni a fickón és annyi bizonyos, hogy el nem kergetem innen, ha néhány napi pihenőre rászorul. A

szükölködők elkergetése különben sem volt nálunk sohasem divatban... Megyek és behozom a szegény fiut.

Föl akart állni, de Márkus ur megelőzte.

- Engedje, hogy én intézzem el ezt a dolgot! - mondá.

- De édesem, még azt sem tudom, hogy mi lesz majd ma ebédre! - szólott félénken a beteg, - aztán gondold meg azt is, hogy ágyat is kell neki adni...

- Hát aztán? Nem értelek Zsuzsikám, hogy miért beszélsz így! Ha az ember téged hallana, még azt is elhihetné, hogy nincs jó ágyunk, holott az egész világ tudja, hogy sehol a környéken nem esik olyan édes alvás, mint a mi puha ágynkban... Ne törődjél hát a háztartással, szivecském! Mindig azt gondolod, hogy szűken vagyunk, mivel te magad nem láthatsz utána! De légy nyugodt, minden a régi rendes medrében folyik. S ha külső fényben vesztett is, a régi kényelem és bőség nem enyészett el. Az igaz, hogy a bor dolgában kissé szűken vagyunk, - folytatta elkedvetlenedve. - Ebben a tekintetben nem versenyezhetek a jószívű emberekkel, a kik a birtokot lakják. Az istentelen csuz megint befészkelte magát csontjaimba és beteg lábammal nem mehetek a pincébe. Már pedig azt még sem engedem meg, hogy más valaki kezelje boraimat.

- Engedje hát, hogy elhunyt régi barátnője pincéjéből egy kosár bort bocsássak rendelkezésre, - mondá Márkus ur, a ki már az ajtóban állott és a kilincset fogta. - A nagyságos asszony is valószínűleg az említett okoknál fogva van megfosztva erősítő italától és meg fogja engedni, hogy ifjúkori barátnője hagyatékából pótoljam a hiányt.

Gyorsan elhagyta a szobát és végigsietett az udvaron. Mialatt a szobában ült az ágy mellett, nem tudott megszabadulni egy „ostoba” képzelődéstől. Az a kényeskedő cselédleány azonnal leeresztette ingujjait karjaira, mikor őt meglátta, mintha attól tartana, hogy az ő pusztá tekintete már foltot ejtene rajta és a következő pillanatban már is karjaiban fogta föl a magával tehetetlen koldusalakot. Ez a megkülönböztetés nagyon bántotta Márkus urat, úgy, hogy kapott az alkalmon, mikor elhagyhatta a szobát. Majd csak inkább ő maga segíti azt az érdekes koldust!

De a kapu előtt közel és távol nem volt látható élő lény. Valószínű, hogy az idegen összeszedte magát és a kapott alamizsnával odább állott, a cselédleány pedig munkája után látott. Mikor Márkus ur erre a következtetésre jutott, önkénytelen is megkönnyebbülten fölsóhajtott.

...Nevetséges dolog! Mi köze hozzá, ha egy fiatal legény és egy fiatal leány „a vérből” közelebbi viszonyba lépnek egymáshoz? Nem tartozik ilyesmi ő rá! Tehet tőle a cselédleány, a mit akar!

Mikor visszatért a házba, tekintete vizsgálódva járta be az épület homlokzatát. A nevelő-kisasszony valószínűleg visszavonult magányába, mikor megérkezéséről értesült, s ezen cseppet sem csodálkozott, mert hisz a kényes kisasszony megtudta, hogy az új földesur nem kívánja ismeretségét. Most sem érzett magában vágyat a vele való találkozásra, de utóvégre mégis csak kötelessége lett volna legyőzni ellenszenvét, hogy megtudja a személyes érintkezés útját, és hogy milyen szellemben nevelték a kisasszonyt. Az a gondolat, hogy írásban fog vele végezni, csak a harag egy pillanatában támadt benne, komolyan azonban nem gondolt ilyesmit soha...

Tán meglátja alakjának körvonalait, vagy valamit arcából az egyik ablaknál? Aztán mosolygott, mikor jól megnézte ezeket az ablakokat. Csakis három ezek közül volt méltó arra, hogy ilyen gögös és finnyáskodó arcnak keretül szolgáljon. A többi rettenetesen elhanyagolt állapotban volt.

Valami lengő fehér tárgy hirtelen magára vonta figyelmét. A folyosóra vezető ajtó fölött nyitva állott egy ablak és ebből kicsüngött egy könnyű mullfüggöny, a párkányzatán pedig szép rózsák virítottak. A mint benézett az ablakon, jobbra is, balra is a falakon szép festményeket pillantott meg... Tehát itt volt a nevelőnő-kisasszony székhelye!

Ma azonban nem akarta háborgatni idylli magányában, mert éppenséggel nem érzett magában kedvet szellemes frázisok gyártására, a milyeneket megkövetelt azon társadalmi kör, melyben kékharisnya-kisasszony eddig élt és működött.

Belépett újból a folyosóra, melynek hófehér homokja csikorgott lábai alatt. A konyhaajtó nyitva állott és végig lehetett nézni a kövekkel kirakott helyiséget, melynek ablakai a fenyőligetre nyitak. Griebel asszony ragyogó tisztaságú konyhája sem versenyezhetett ezzel a konyhával, melyben a hajdani gazdagság maradványait képviselő réz- és cinedény úgy ragyogott, hogy mindegyik darabját bátran lehetett volna tükör gyanánt használni.

A beteg háziasszonynak igaza lehetett, mikor az ebéd miatt aggódott. A tűzhelyen apró csuporkában forrt a leves és két kicsi galamb várta azt a pillanatot, mikor a serpenyőbe teszik. De nem volt senki a konyhában, a ki ezt megcselekedte volna. Olyan csend uralkodott a konyhában, hogy egy kívülről az ablakot megkopogtató darázsnek zsongását is jól lehetett hallani.

...Hát utóvégre is csak természetes dolog, hogy a hűséges komorna, a ki egy szív és egy lélek urnőjével, épp úgy kitér a kellemetlen látogató utjából, mint maga a finnyáskodó nevelőnő!

VII.

Mikor a lakószobába visszatért, könyek nyomait vette észre azon a szelid női arcon, mely az ágy függönyei mögé rejtőzött. A háziur pedig azon fáradozott, hogy néhány finom szivart - mindenestre csak maradékait annak a bevásárlásnak, a mely miatt az erdész kénytelen volt a csipkéket zálogba vinni - egy szivarállványon elrendezzen.

- Hol marad hát az a hosszuszakállu ur? - kiáltott a belépő Márkus felé.

Ez elmondta, hogy a vándorlegény valószínűleg odább állott, aztán pedig ismét elfoglalta helyét a beteg ágya mellett.

- Hát ő sem tudta megmondani, hogy merre ment? - kérdezte a háziur, a kit egészen elfoglalt a szivarok rendezése.

- Ő? Kicsoda?... Vagy úgy! Ön a cselédleányt érti. Nem láttam.

- Akkor hát bizonyosan az ebéd készítésével van elfoglalva.

Megkinálta szivarral az új földesurat, de ez megköszönte a szives figyelmet és nem fogadta el.

Márkus ur észrevette, hogy a beteg nő ismét lopva törült le egy könyüt szempilláiról. Talán a csipkék sorsát siratta? Lehet, hogy ezek képezték az egykori családi vagyonnak végső maradékát, a melyet a háziur elfüstölt. Mély harag fogta el a javithatatlan öreg ember ellen és a világ minden kincséért sem nyult volna szivarjaihoz.

- Gyönyörű erdei virágcsokor! - mondá, hogy a beteg nő gondolatainak más irányt adjon és rámutatott a bokrétára, mely a kristály-kehelybe volt tűzve.

- Meghiszem! - mondá élénken a háziur. - Művészi kezek kötötték ezt a csokrot. Hugom, a ki jelenleg nálam van, úgy ért a virágfestéshez, hogy ritkitja e nemben párját. Sok örömet szerez

nekünk és a pénz, melyet kiképzésére fordítottam, nem veszett kárba. Nem úgy, mint sok emberfiánál, a kit a saját költségemen kiképeztettem, hogy később...

- Az én jó férjemuram mindig azt hitte, hogy segíteni kell mindenkire, a ki a művészettől várja üdvét, - szakitotta félbe a beszélőt a beteg nő. - Ezt a gyengéjét nagyon sokan kiaknázták.

Mialatt az agg nő ezeket mondta, szeretetteljesen tekintett az öreg urra, a ki gyöngéd mosolylyal viszonzta ezt a jóakaró megjegyzést, aztán így szólt:

- Ifjúkori ostobaságok voltak ezek, de Isten látja lelkemet, hogy ma se cselekednék másként, ha... igenis, ha még részt vennék a világ dolgaiban! Nem is volna olyan rossz, föltéve, hogy agg csontjaimat nem bántaná a gonosz köszvény, melyet ebben az Istentől elhagyott zugban szereztem... De még nem szállt nyugvóra életemnek napja s ha visszatér Kaliforniából kincsekkel megrakodva az én aranyos fiam...

Hirtelen félbeszakította magát, látván azt a mozdulatot, melylyel neje arcát a váncosok közé rejtette és zavarában mindenféle tárgy után kapkodott, mely közelében hevert.

- Mit is akartam csak az imént mondani? - szólott végre. - Igaz, már tudom!... Egy szomorú napon meghalt szegény öcsém, a ki már harminc éves korában özvegyiségre jutott és rám hagyta egyetlen leányát, a kis Ágnes... Gazdag sohase volt szegény fivérem s mint Ágnes gyámja, nem sok dolgot adott az örökség kezelése. Nem maradt rá egy árva fillér sem! Mit tettünk volna? Magunkhoz vettük a cukros babát, szeretjük, mintha saját gyermekünk volna és nem vallottuk sohasem kárát ennek a cselekedetnek. Mert abban a pillanatban, mikor szegény feleségem a szó teljes értelmében leroskadott idegbaja alatt, kitűnt, hogy mit ér a mi Ágnesünk. Otthagyta pompás frankfurti állását és eljött a magányba, hogy beteg nénjét ápolhassa.

- Ágnes valósággal angyal és föláladozza magát értünk! - mondá izgatottan és olyan gyorsan az öreg nő, mintha föl kellene használni a kedvező pillanatot, hogy a leány érdemeit kellő világításba helyezze. - Olyan nyögöt vett magára, hogy...

- Látod, édesem, nem kell tulozni, - szakitotta félbe nejét, nyugtalanságot eláruló tekintettel a bérgazda, - a dolog mégsem olyan rettenetes, mint a milyennek képzeled. - A varróasztal felé nézett, mely egy ablakfülkében állott, aztán gyorsan folytatta: - Nincs itt a kalapja, sem a keztyűje. Ugy látszik, megint az erdőbe ment virágot keresni... Pedig szerettem volna önnek is bemutatni... Hát igaz, hogy a leánynak nincs itt olyan fényes élete, mint Frankfurtban, Gusek tábornok házában, de azért nem oly rettenetes itt sem a helyzete.

- Ugy látszik, hogy az ifjú hölgyet nagyon elkényeztették a tábornok házában, - szólott gunyosan mosolyogva Márkusz ur.

- Ugy élt ott, hogy a ház urnője sem különben! - válaszolt a háziur. - Képzeld csak, minden nap pompás színház, előkelő társaság ebédnél és vacsoránál, saját komorna, egy külön fogat teljesen rendelkezésére! Aztán Ágnes nagyon csinos is, comme il faut-hölgy, pompásan zongorázik... S a mi engem leginkább bánt, az a gondolat, hogy Gelsenkirchenben volt egy zongorám, a mely ezer talléromba került. Sok híres zongoraművész játszott rajta s most egy fölgazdagodott enyvgyáros szalonjában áll és féltucat enyvgyáros-csemete gyakorolja rajta ujjaknak mozgékonyaságát... Mit tehettem a sors ellen? Oda kellett adnom a pompás hangszert, mert hova is állítottam volna ebben a szűk lakásban?... Csak azt szerettem volna, ha egyetlen egyszer hallja a hugomat rajta játszani... De úgy látszik, hogy ön nem zenebarát? - mondá hirtelen, mert észrevette, hogy a fiatal földesurnak arca nagyon is gunyos kifejezést ölt.

- Csakugyan nem vagyok a zongora barátja! - válaszolt ez nyiltan. - A zongorázó hölgyek száma légió és minden társaság kinzóeszköze a zongora. Azért is a kalapomat veszem, mihelyt látom, hogy egy hölgy a billentyűket kezdi ütlegetni.

A háziur szomorúan mosolygott ennél a kijelentésnél, neje pedig így szólt:

- Higgye el, uram, hogy nálunk sohase lett volna kiteve az efféle torturának, még ha megmarad is zongoránk. Mert a mi kedves gyermekünk nem leli örömét egyoldalú és tolakodó remeklésben, mert az ő sajátképi élethivatása...

- Hisz mondtam már, hogy Ágnes par excellence festőnő is! - vetette közbe gyorsan és láthatólag türelmetlenül a háziur.

- Ért a konyhához is! - mondá a beteg nő és meglátszott rajta, hogy csak nagy megerőltetéssel hallgat el még valamit. De már ez is sok volt férjének, mert nekipirult arccal és láthatólag izgatott hangulatban így szólt:

- Nem értelek, édesem! Hát minden áron úgy akarod Ágnesünket, a ki egy előkelő tisztnek a leánya, odaállítani, mintha hamupipőke volna vagy a konyhahölgyekkel vetélkedne tudás dolgában... Nagyon sajnálnám pénzemet, ha csak idáig vitte volna... Igaz, Márkus ur, - szólította vendégét hirtelen, mintegy erőszakosan más beszéd tárgyat keresve, - meddig marad ön a Szarvas-telepen?

- Csupán néhány napig.

Ugy tetszett, mintha az öreg ur könnyebbülten venne lélegzetet, de azért mégis elégedetlen hangon folytatta:

- Csak néhány napig? De hisz akkor már nem lesz szerencsénk önt magunknál látni s mivel lábaim állapota nem engedi, hogy önt fölkeressem, arra kérem, adjon most szóbeli választ levélbeli megkeresésemre. Vagyis rövid szóval: Hogy állunk a vasuti kérdés dolgában? Ön is már meggyőződhetett arról, hogy mily kétségbeesett állapotban vannak a majorsági épületek. Itt már nem használ semmi toldás-foltozás. De leginkább dűledező a mi lakásunk s olyan biztos, mint kétszer kettő = négy, hogy összedől, a mint az első mozdony erre vágat.

- Akkor hát legjobb, ha be sem várjuk ezt, hanem már előbb leromboltatjuk.

- Uram! - fortyant föl a bérgazda és csaknem úgy tetszett, mintha torkon akarná ragadni a beszélőt, mialatt a beteg megrémülve fölemelte kezét, - ez más szóval annyit jelent, hogy ön ki akarja tenni innen a szűrünket!

Márkus ur odahajolt a beteg nőhöz és szelid, megnyugtató hangon így szólt hozzá:

- Hogyis lehet ilyen csekélység miatt ennyire megijedni, nagyságos asszonyom? Hát annyira szereti ezt az omladozó házat, hogy nem szeretne helyében ujat sem látni?... A fűrészmalmot is újból fölépíttetem, nem marad tehát egyéb hátra, minthogy a bérházzal is hasonlóképpen cselekedjem. Azonfölül itt sokkal könnyebben megy az új építkezés, mint amott a víz mellett. Igérem önnek, hogy csinos, kényelmes házacska jön a régi, bomladozó helyébe. Hátrább toljuk legalább harminc lépéssel, hogy a vasut ne legyen olyan nagyon közel hozzá, az istállókat is távolabbra fektetjük északnak és az udvart a gazdasági épületek mögé... Természetesen és csak méltányos, hogy az építkezés tartamára tisztességes lakást adok önnek, s arra kérem, hogy azalatt, míg az új lakás elkészül, az urilakba költözzenek. A felső emelet felét rendelkezésükre bocsátom. Azt hiszem, hogy az elhunyt kedves barátnője lakosztályában jól érzi majd magát addig, míg az új otthon elkészül, a mi legkésőbb jövő évi májusban lesz meg. Beleegyezik abba, a mit ajánlottam?

A szegény beteg nő keservesen zokogott e nem remélt jóságra és a fiatalember kezét ajkaihoz akarta vinni. Ez ijedten szabadította ki kezét, aztán nagyon elpirulva, így szólt:

- Ne köszönje meg nekem! Fogadja azt, a mit mondtam, mint nemes, elhunyt barátnőjének a tulvilágról jövő üdvözlését!

A háziurat is úgy meglepte a fiatalember nemes eljárása, hogy egy pillanatig szótlánul állott; aztán pedig ő is melegen akarta megköszönni jóindulatát. De utolsó szavai szeget ütöttek fejébe. Hát így áll a dolog? Ez a váratlan nagylelkűségnek nyitja? A bérgazda egyike volt azon minden körülmények közt öntudatos egyéniségeknek, a kik sohasem hiszik el, hogy eljátszották hatalmukat és befolyásukat. Minden kínálkozó helyzetből kiragadják azt, a mi hiuságuknak hizeleg s azonnal terjeszkednek, a mint csak egy icipiciny tér akad.

- Tehát a mi néhai kedves barátnőnk emlékezett meg rólunk? - mondá előkelő nyugalommal és hidegen tartózkodó magatartással. - Így már értem a dolgot! Ő legjobban tudhatta, hogy mik voltunk mi neki minden körülmények közt. Megosztottunk vele bánatot és örömet, sőt a vége felé csakis az ő kedvéért temettük magunkat el ebben az unalmas zugban, melynek Szarvas-telep a neve. Sokszor mentem el hozzá szélben és viharban, hogy a hosszú téli estéken sakkot játszam vele, sokszor szolgáltam neki jó tanácscsal. Pedig elhiheti, hogy a sakk épen nem szenvedélyem, de mit nem tesz az ember egy olyan nőért, a ki úgy meg tudta becsülni az őszinte és odaadó barátságot, mint a mi néhai fővadászmesternénk!

- Többet tett értünk, mint az összes barátok, a kik egykor ellátogattak asztalainkhoz, hogy borunkat fogyaszták és pénzt kölcsönözzenek tőled! - vetette közbe félénken és kissé reszkető hangon a beteg nő.

- Ne légy igaztalan, édesem! Ezeket a derék embereket nem engedem bántani. De abban egyetérték veled, hogy Klotild mindig hálás volt és tovább is ment volna elismerésében, ha én ennek természetes gyöngédségből útját nem állottam volna... Hát a sors is így akarta!... Ő hirtelen meghalt, anélkül, hogy ideje maradt volna rólunk jobban gondoskodni. Különben ki tudja, nem állna-e egészen másként a dolog.

Az új birtokos haragosan nézte végig az önhitt fecsegőt, a ki alig leplezve mondta szemébe, hogy jog szerint ő volna sajátképpen az ur a Szarvas-telepen, ha a halál olyan váratlanul el nem ragadja a volt tulajdonosnőt. Élesen akart visszavágni, de egyetlen tekintet a beteg nőre, a ki könnyörögve és mély aggodalommal eltelve nézett rá, ismét elenyészttette haragját. Azért is csaknem mosolyogva válaszolt:

- Nagynéném ügyvédje úgy értesített, hogy az elhunyt mindig csak férje örökségének kezelőjének vallotta magát és sohasem akarta elismerni, hogy ez az örökség az ő jogos tulajdona volna. Ez az oka, a miért nem végrendelkezett a birtokról.

A háziurat nagyon megzavarta ez a tárgyilagos válasz és fenséges magatartása egyszerre elenyészett.

- Igaza lehet, - mondá hebegve, - magam is emlékszem... hogy ilyesmit hallottam tőle. Mindenesetre elismerést érdemel, hogy ön nem ignorálja azt a sok évi barátságot, mely köztünk és az elhunyt közt fennállott... Nos tehát, köszönettel fogadom ajánlatát, mely ideiglenes lakást biztosít nekünk egy uri lakban. De kérem, mi lesz az alatt az én marhaállományomból?

Valóban nehéz föladat volt e naiv göggel szemben komolynak lenni, de Márkusz ur megkísérelte és így szólt:

- Az előbb, mikor az istálló előtt elmentem, egy tehenet láttam benne...

- Ugy van. E pillanatban, tetszik tudni, Márkusz ur, kissé szűken vagyunk. Kénytelen voltam a mészárosnak eladni két pompás svájci tehenemet... Sulyos csapás ez egy gazdára, de mit tehettem volna? Nem volt béresem s noha a világ minden irányában kerestem bérest és nagy fizetéssel kínáltam, nem akadt megbízható ember. Ugy látszik, hogy ezek is nagyon unalmasnak találják a Szarvas-telepet.

- Bizza csak rám, talán több szerencsével járok el! A tehenet az én birtokomban beállítjuk és a baromfinak is akad majd helye a többi közt. A mint pedig itt be lesz fejezve az új építkezés, mindent a régi mederbe fogunk terelni. Majd gondoskodunk a szükséges marhaállományról és a hozzávaló cselédségről... Természetes, hogy egy jóra való cselédleányra is lesz szükség... olyanra, aki érti a dolgot. Mert azt hiszem, hogy a mostani cselédleányt nem erre a munkára szerződtették...

A beteg asszony elfedte arcát sovány kezével, a háziurat pedig olyan hirtelen fogta el köhögési rohama, hogy arca csaknem belekékült.

De az új birtokos égett a vágytól, hogy többet is megtudjon a cselédleányról és könnyörtelenül kapaszkodott a megpendített témába, ám már észrevette, hogy ez nagyon kellemetlen az öreg házaspárra nézve.

- Ugy hallottam, hogy a városból való, - folytatta, - vagy tán csak a városban szolgált eddig?

- Ugy van, Frankfurtban szolgált eddig, - válaszolt a beteg nő és tekintete került az új földesurra. - Az is igaz, hogy nem nevelték az efféle munkára és...

- Azért nagy hálára vagyunk ön iránt kötelezve, hogy jóra való parasztselédet akar nekünk szerezni! - vágott közbe a bérgazda. - Mikor szándékozik, Márkus ur, az új építkezést megkezdeni?

- Még a napokban megbeszélem a dolgot a városban lakó építésszel, - válaszolt az új földesur és vonásai visszatükrözték az elégedetlenséget, hogy puhatolása ily csekély eredménnyel járt. - Ha ez megtörtént, majd megmutatom önnek az építési tervet.

- Isten áldja meg az ön nemesszívűségét! - mondá mélyen meghatva a beteg nő, mialatt az új földesur tiszteletteljesen meghajtotta magát és elbucsuzott.

A bérgazda kikísérte a folyosóra és odakünt így szólt hozzá titokzatos arckifejezéssel:

- A mit ön tesz, az nagyon szép és nemes! Hálás is vagyok érte, de ne gondolja azért, hogy valamit kockáztat. Kiegyenlitem majd tartozásomat az utolsó fillérig, erről jótállok!... Lássá odabenn nem szólhattam, mert feleségem úgy vágyódik fia után, hogy veresre sirja szemeit, ha csak a nevét említem. Ilyenek az asszonyok! Boldog volna akkor is, ha a fiú rongyokban térne vissza. De arra való a férj, hogy ilyen esetben ő legyen az okosabb. Csak nem fogom a fiam pályafutását időelőtt egy érzelmű asszony miatt félbeszakítani! Nagy szerencsével dolgozott a lurkó, mióta elhagyta szülőföldjét, biztosan tudom, hogy tetemes vagyona tett szert. Még egy-két esztendő és megkérdezem a fejedelem birtokfelügyelőjétől, hogy mibe kerül a gelsungi birtok. - Ejnye te haszontalan, lemesz onnan mindjárt! - kiáltott élénken és lekapván fejéről a házisapkát, a macska után dobta, mely éppen a konyhaasztalra ugrott, hogy az egyik galambbal közelebbi ismeretséget kössön.

A konyhába bicegett és botjával elkergette a macskát, aztán pedig becsukta a konyhaajtót. Ebben nem volt élő lélek és a tűz is elaludt a leveses fazék alatt.

- Hát ez már megint miféle ostobaság? - dörmögött haragosan a bérgazda. - Ha tíz cselédet is tart az ember drága pénzért, valamennyi másutt jár, mint a hová kötelessége szólítja. Egy hajszál csak és a macska elvitte volna ebédünket. Hol is járhat az a leány?

Ezt a kérdést az új földesur is fölvetette magában, miután bucsut vett a bérgazdától és az udvaron át a kert felé tartott, hogy ugyanazon az úton eltávozzék, a melyen ide jött. Haragos tekintet vetett a padlásszoba felé, a melynek nyitott ablakából a mullfüggöny most is alácsüngött, mint valami báránnyelű a tavaszi égboltozatról. Valószínű, hogy a nevelőnőnél rejtőzik és négy leányszem most gunyosan mosolyog le rá. Mégse szép tőle, hogy gazdája

ebédjét kockáztatja és erős szemrehányásnak teszi ki magát, csak hogy vele ne találkozzék többé.

A kertben mély csönd uralkodott. A tücskök a bokrokban csiripeltek és a lugasban még mindig ott hevert az a füzet, melyet idejöttékor megpillantott az új földesúr. Nem volt közel és távol élő lény és így nem is láthatta senki, hogy Márkus úr gunyosan mosolygott, mikor kezébe vette a füzetet.

A kis füzet első oldalát csinos írás borította, ugyanaz az írás, mely a bérgazda kihívó mondásait lemásolta. De azért nem voltak versek a füzetben, hanem csak apró mondások, rövid gondolatfüzetek, amelyek okos és higgadt észjárásra mutattak. Nagyon előnyös állását habozás nélkül hagyta ott, hogy a betegápolónő szerepét elvállalja, úgy cserélte föl a költői ömlengést rendszeres gondolkozással. Csak azt nem értette Márkus úr, hogy egy ilyen rendszeresen gondolkozó női lény, hogyan lehet még most is annyira hű, hogy komornájával kiszolgáltassa magát, mint valami hercegnő!

Haragosan összegyűrte az ártatlan füzetet, de volt is oka indulatosnak lenni. Miféle ferde helyzetbe jutott ő itt! Ő, a ki különben vidáman élvezte az életet és odahaza pontosan teljesítette kötelességeit, hogy aztán az élet örömeit ott keresse föl, a hol azok tiszta mederben csergedeztek, a ki eddig sohasem nélkülözte a jó étvágy és az egészséges álom jótéteményeit, most kedvetlen, indulatos, nem becsüli meg Griebelné asszony kitűnő konyháját, nem alszik és már talpon volt ma reggel az első hajnali kakasszónál!

Ezt a majort, ezt a régi romot a titokzatos nevelőnő urhölgygyel, a félbolond hencegő bérgazdával, a szfinksz-arcú cselédleánnyal, a ki szegényes munkásöltözékében ingerelte és boszantotta, mint még soha emberi lény, „az emberszerető és tudvágyó” erdészszel, azzal a kiállhatatlan fickóval, a ki a leányra sandít; valamennyit oda kívánta, a hol a bors terem!

Még ma indul a városba, hogy az építészszel megbeszélje az új fűrészmalom tervét. Az új majorsági épület tervrajzát már két-három nap múlva megkaphatja és a szerződést aláírhatja az építészszel. A többit bátran rábizhatja Griebel urra - aztán el innen! Megfogadta, hogy jó sokáig nem tér vissza a Szarvas-telepre. Egyelőre a főerdésznő utolsó rendelkezése, melyet a jegyzőkönyvbe írt, még az ő titka és az is marad mindaddig, míg kitudódik, hogy kire lehet aggodalom nélkül bízni a beteg asszony ápolását.

A füzetet a kőasztalra dobta és elhagyta a kertet, melynek kiérdemesült rácskapuja nyögéshez hasonló nyikorgással csukódott be mögötte. Ezzel a halk, életunt ajtóval elmaradt mögötte minden, a mi a majorban lakó egyénekhez fűzte őt. Azt mégsem akarta magának bevallani, hogy hisz csak ő maga az oka, ha idegen emberek sorsának szálai körülfonták, mert utóvégre is senkisem kényszerítette arra, hogy a dolgukba avassa magát. Senkisem, ha csak nem a saját, melegen érző szíve!

VIII.

Két nap múlt el azóta. Tegnap az építőmester ott volt a Szarvas-telepen és teljesen egyetértett a birtokos intencióival, sőt a leggyorsabb munkálatokat helyezte kilátásba.

A majorépület megtekintéséhez Márkus úr el is kísért, de természetesen, át nem lépte a ház küszöbét, ahhoz sokkal állhatatosabb jellem volt, sem hogy ezt megtegye. Azt azonban még sem akadályozhatta meg, hogy a mint közel jött a házhoz, a bérgazda az ablakhoz ne lépjen és meg ne köszönje neki a legékesebb szavakban a láda finom bort, melyet neki küldött.

Azt is köszönettel kellett elfogadnia, hogy a bérgazda bejelentette nála viszontlátogatását. El is jött még aznap estefelé.

Márkus ur a pavillon erkélyén ült, midőn két alak jelent meg a fal mentén, egy férfi, a ki egyik oldalról erősen botjára támaszkodva, majdnem vánszorgott és egy leány, a kire az öreg teljes erejéből rátámaszkodott.

Griebel asszonyság azt mondotta volt, hogy a gouvernant-kisasszony éppen olyan magas, hosszú alak, mint a cselédleány? - Csakugyan, ez volt, egy magas, sugár nőalak, elegáns, simulékony, sötét ruhában, kis szalmakalapjáról szürke fátyol lengett és eltakarta arcát, mint egy szürke pókhálószővés.

De milyen nevetséges volt látni, hogy a mint Márkus ur a lépcső felé közeledett, hogy vendégét fogadja, a kisasszony valamit sugott még nagybátyja fülébe és villámgyorsan eltűnt a bokrok mögött.

Az öreg ur megállott, botját erősen belevájta a földbe, csodálkozva nézett a leány után és valami káromkodás-féle hagyta el ajkait, a mig megjelent a vigasz Márkus ur képében, ott állott előtte és ő reá támaszkodva, még morgott valamit a mostani leányok prűderiájáról.

Bizony nehéz munka volt azt az urat a kis lépcsőn fölfelé vezetni, de mikor már fönt volt, kényelmesen elhelyezkedett a kis divánra és mosolyogva szemlélte ezt a legényfészket. Néhány pillanat múlva a legjobb szivar állott az asztalon és mellette két palack zöldes fényben játszó nedűvel. A bor kellemes illatot árasztott, a mint kibugyogott a hosszunyaku palackból a poharakba.

Márkus ur meggyújtotta a pavillon új függőlámpáját és e pillanatban tisztában lehetett azzal, hogy miért jött a bérgazda csak estefelé látogatóba. Nagyon is elkopott, vékony kabát lógott le sovány vállairól, de a fehérmű, mely alóla kilátszott, hófehér és rendes volt, sőt a nyakkenődőben egy imitált gyémántkő csillogott ósdi foglalatban.

Márkus ur azt sem tagadhatta, hogy egy igen kellemes órát töltött vendégével.

Az öreg ur nagyon érdekesen beszélt a világról, az emberekről és mint tudományosan műveltnek bontakozott ki beszélgetés közben. Az a különös vonás, mely el van róla terjedve, hogy másokról mindig és mindenkor helyesen tud ítélni és a legjobb tanácsokkal el tudja látni az embereket, csak maga iránt vak, csak a maga dolgaival szemben tehetetlen, e hír igazságáról a birtokos most személyes meggyőződést szerezhetett.

Később a birtokos maga vezette haza vendégét, ezt persze, ismét nem lehetett kikerülni. Hisz egyedül nem indulhatott utnak megmerevült tagjaival, már pedig senkisé is jött érte, hogy hazavezesse.

Márkus ur éles hallása észrevett ugyan valami neszt a kastély fái között, de miután azok olyan sértő módon kerülték őt - már akár nevelőnő volt, akár az a különös -, ő is ignorálta őket. Azért egész hangosan azt mondotta a bérgazdának, hogy valami vad ugylátszik erre tévedt, mert hallja, a mint bujkál a fák között. Gunyosan föl kacagott és tovább ment, jobb karján vezetve a nyomorék öreget, mert balkarja meg volt rakva könyvekkel, melyeket vendége kikeresett magának. Az öreg elpanaszolta, hogy valósággal eped már néhány jó könyv után, mert ő helyszűke miatt kénytelen volt nagy és válogatott könyvtárát olcsó pénzért eladni, pedig neki egy vagyonába került valamikor...

Griebel urral gyorsan tisztába jött az új birtokos.

Az a derék ember rögtön késznek nyilatkozott, hogy jótéteményeiben segítségére lesz Márkus urnak. Griebelné asszonyság pedig azzal a megjegyzéssel egyezett a dolgokba, hogy a mit az ő Péterje akar, annak mégis csak meg kell történnie, hiába csinál olyan jámbor arcot,

azért hát Isten neki, ő mindenre rááll! De azt mégsem tilthatja meg neki senki, hogy össze ne csapja kezait és meg ne csóválja a fejét a fiatal ur felett, a kinek bizonyára tulságosan jól megy a dolga, mert különben nem vágnék a jégre.

Az öreg nővel, no meg a nevelő-kisasszonynyal végre még csak kijöhetne az ember, ő neki nem volna sok a beteget éjjel-nappal ápolni, meg emelni, ezt szívesen megteszi, aztán meg a nevelő-kisasszony bogarait egyszerűen nem kell az embernek észrevennie.

De a bérgazdával, azzal a lusta, nyalánk, mindent jobban tudni akaró, disputáló szellemmel, ezzel aztán lesz háboru, ezt megmondja mindjárt előre. Hiszen ha a tehenét vajaskenyérrel etetné, meg a néhány rekedt tyukját kalácscsal tömné, az mégis morogna, ezt már ő biztosan tudja.

És az a cselédleány, az elkoptatott városias viseletével, meg urias modorával, bizony az sem illik majd ide, a hol a többi cseléd durva vászonruhában, fejkendő nélkül szokott dolgozni. Az a különc teremtés majd csak fölizgatja ezt az egész cselédséget, ő pedig a maga részéről éppenséggel ki nem állhatja. És hogy ez az ellenszenv hogyan furakodott Griebel asszonyság szívébe, azt a birtokosnak még ma végig kellett hallgatnia a következő alkalommal.

Ma éppen hosszú levelet kapott könyvvivőjétől, a melynek folytán néhány ügyet sürgősen kellett rendbe hoznia. Azért ült már órák óta a pavillonban és úgy dolgozott, hogy egészen megfeledkezett a világról.

Egyszerre azonban valaki fölrántotta az ajtót, recsegő léptek hallatszottak és belépett Griebel asszonyság az uzsonna-kávéval, melyet mint rendesen, ma is sajátkezűleg hozott be a fiatal urnak.

- Az igaz, hogy hüvös egy hely ez a mi kastélyunk, Márkus ur, - szólalt meg, miután Márkus ur ülőhelyéről kezet nyújtott neki. - Odakünn fülledt a levegő, Márkus ur, forró, mint a sütőkemencében, - köténye sarkával végigtörülte arcát, nyakát. - Mi már máma az én Lujzámmal kint voltunk gombáért, egyuttal egy kosár szamócát is szedtünk. Már négy órákor hajnalban kint voltunk az ágyból és elindultunk. Bizony nekünk messzire kell mennünk, mert nálunk nincsen gomba. De odaát a grófi telepen ezrivel nőnek ki a földből, olyanok, mint az öklöm. Hiszen ha ez nem volna, még hat ökörrrel se birhatna rá valaki, hogy fölkeressem a grófi telepet. Ki nem állhatom ott az erdőört. Éppen olyan gögös és rideg, mint a majorbeliek. Aztán meg, hogy mindjárt előre megmondjam, én nem lakom azzal az idegen leánynyal, a bérgazdáék cselédjével egy földél alatt. Azt éppenséggel nem tehetem már a Lujzám miatt sem, a ki minden szünidőben hazajön. Hiszen ma szép dolgot láttam! Mit gondol, kérem, hát nem jön az a leány félőtkor reggel az erdési lakból ki, velünk szemben? Lássá? Az ön arcát is hogy előntötte a vér! Azt mondom, hogy az embernek halálra kell magát szégyelnie a mai asszonynép miatt.

A telirakott tálcát odahelyezte irományai mellett az íróasztalra.

- Ugy ni! Most ön is tudja a botrányt és nem fog csodálkozni azon, ha Griebelné is egyszer keresztülviszi akaratát. Ha a bérgazdáéknak okvetlenül szükségük lesz még egy cselédre, majd szerzek nekik tisztességeset, de ez a leány ugyancsak nem jön be a házba. Önnek bizonyára lesz egy kis belátása, Márkus ur, és nem fogja ezt tőlem kívánni! Griebelék sokat adnak becsületre és erkölcsre! No, de most igya meg a kávéját, mert kihül, aztán meg ne írja magát agyon, hisz a feje úgy ég, mint egy tűzkatlan.

A mint Griebelné után becsukódott az ajtó, úgy ugrott föl, mintha szét akarná tépni a láncokat, melyek eddig ülőhelyére kényszerítették. A jó Griebel asszonyság fecsegett, pletykázott, mint minden öreg asszony, de neki mégis nagy megerőltetésébe került, hogy vállon ne ragadja és vissza ne rázza beléje a kiejtett szavakat.

Hisz az bizonyos, hogy az a bevádolt leány modorban és egyéniségben tulszárnyalja alantias állását és így nem csoda, ha ellenségei vannak. De jelleme tiszta, ha bármely órában jött is ki az erdészlabból!

Neki csak az volt kellemetlen és csak az ijesztette meg mindig, ha valaki összefüggésbe hozta azt a leányt a zöldkabátos uriemberrel. És most fényes világosság derengett szemei előtt. Az ő szamaritánus szolgálatai, amint Griebel ur új tervét nevezni szokta, egészen más színben tűntek föl, mint a hogy ő a legjobb megoldást keresve, az örökséggel segíteni akart a bér-gazdáékon már azelőtt is, de ez a gyors, lázas sietség, nem éppen a legnemesebb indulatból fakadt. Irigykedett arra a jótékonyági nimbuszra, mely az erdőört körülvette, elébe akart vágni és ezzel éppen az ellenkezőjét érte el annak, a mit tervezett. A leány föláldozására most már nem lesz szükségük a bér-gazdáéknak és így hamar lehet majd lakodalmat ülni.

Griebel asszonyságnak igaza volt. A feje égett, mint a parázs és a halántéka lüktetett. Folyton föl és alá járt a szobában és most hirtelen tisztába kezdett jönni azzal, a mi belsejét földulja.

Vajjon nem látott keresztül rajta az erdőör, nem-e mosolyog gunyosan az egykori „lakatos” fölött, a ki ösztönszerűleg a magához valót keresi? Szive föllobban egy leányért, a ki cselédmunkát végez és áhitozik kéréses keze után.

De hát ez itt, a ki a képről oly bájosan mosolyog alá, hát e szép, fehér homlokra rá van-e írva a nemesi származás? Nem állhatna-e bátran melléje az a fejecske, a fekete hajerdőtől környezve? Nem ugyanilyen szép-e az is? Nincs-e annak is ez a mély, babonás tekintete, melyet, a kendőt erőszakkal visszarántva, egy pillanatra meglátott és mely teljesen megigézte.

Ha akármilyen fülledt volt is odakünn a levegő, mégis csak végigrepült a síkságon néha egy kis szellő, a zöld szőnyeget pedig bevilágította az ég tiszta kékje, mégis volt ut, a melyet szabadon bejárhatott az ember, de itt, itt összezuzta agyvelejét ez az alacsony tetőzet, nem tudott megmaradni a négy fal között.

Fogta hát kalapját. Az odavágott toll ott feküdt, nagy tintafoltot terjesztve egy tiszta papírlapon, néhány cédula is ott hevert a földön, melyeket gyors mozdulatával lesöpört. De ő nem is látta ezt a rendetlenséget.

Bármilyen sürgős is mindaz, a mit a könyvelőjével közölnie kellene és a mire az lázas türelmetlenséggel várakozik, a nagy Márkusz-cég főnöke, a legpedánsabb, leglelkiesmeretesebb munkása az irodának, kirohant a szabadba és mitsem törődve az üzleti ügyekkel, otthagyt mindent elintézetlenül.

IX.

Egyenesen a fenyvesek felé tartott. Azt a határozatát, hogy a maga jószántából sohasem keresi föl többé a majort, azt elosztatta egy kis szellő, éppen úgy, mint azt a kis porfelhőt, melyet a fülledt délutáni levegőben az ő lépte vert föl néha. Sőt ma már nem röstelte megkerülni a majorbeli lakóházat és azon a két deszkarésen keresztül benézni az udvarba, a mely előtt néhány nappal ezelőtt az a koldus guggolt, a kinek a nyomor láttára néhány fillért dobtak a házból.

Az udvar sárgás-fehér kövezetén, melyet napok óta nem érintett egyetlen esőcsöpp, végigperzselt a nap heve.

Az aprójószág úgy látszik visszavonult az ól sarkába, a kutya pedig, a melyet láncra fogtak, előbb vakkantott egyet, de aztán jobbnak látta ebben a nagy melegben egyet bóbiskolni. Az

öreges lakásában, a hol a nedves falak levegője borzongatja tagjaikat, ott örömmel fogadták ezt a rekkenő hőséget, mert a két ablak tárva állott.

Az egyik ablaknál a bérgazda ült és olvasott, a másikon keresztül Márkus ur látta, összekulcsolt kezekkel, ágyban feküdni a szegény beteget. A két öreg egyedül volt a szobában. A jobboldali, függőnytelen ablak mögött nem mozdult meg senki, a virágos ablakot meg csak futólag érintette tekintete. Mit érdekelte az őt most, hogy a gouvernant-kisasszony ott ül-e a virágai mögött vagy sem?

Őt csak egy gondolat töltötte el egészen! Csak az az egyetlen! És ez arra ösztökélte, hogy megkerülje a kerítést és betekintszen a konyhaablakban is. De itt is magányos és néma volt minden. A kertben, a folyosón, a kis udvaron, sehol senki.

Ajkába harapott. Talán csakugyan el kellene mennie a grófi telepre, hogy ott belássa, mennyire bolond és hogy megszegyenítve arra a meggyőződésre jusson, hogy az ő részéről már minden késő.

Ha ezt odahaza, a távol otthonban megtudnák! Hogy diadalmaskodnának most fölötté ismerősei, a kiket halálra gunyolt szerelmi ömlengéseik miatt. Látta képzeletében mostohája haragját, a ki egy miniszteri tanácsos leánya, a hölgyek fojtott kacagását is hallani vélte, a kikkel szemben a meghódíthatatlan várat jelképezte. Mindez világosan merült föl képzeletében.

De a képzelet dacára folyton tovább haladt, lázas sietséggel keresztül törtetett a saját erdőterületén, hogy aztán a grófi telephez érve, egy fa sűrű lombjai közül jól szemügyre vehesse az erdőszlakot.

Megértette most, hogy valóságos vágy töltheti el az embert, hogy azt a roskatag, napperzselte, kietlen majorbeli lakóházat fölcserélje, ha csak néhány órára is ezzel a csöndes, hűs és illatos erdőszlakkal, a mely úgy állott itt a zöldpázsitos szőnyegen, mint egy ragyogó, piros tündérházikó, illatos, sűrű fákkal bekerítve, előtte a sötétzöld szemhatár és a számtalan rejtett patakok moraja. Az erdőszlak ma kissé megváltoztatta a külsejét. A madárkalitkák nem lógtak az erkély fölött és a sarokszobának, melyet az erdőör a beteg asszony számára akart berendezni, minden ablakán le volt eresztve a függöny. Mély csönd uralkodott a ház körül, olyan némaság, mintha az idegbeteg öreg nő már itt ütötte volna föl tanyáját.

Az azonban bizonyosnak látszott, hogy az egész lakás jól el van zárva és hogy nincs benne egy lélek sem.

A birtokos tehát elhagyta rejtekhelyét és vissza akart térni, e pillanatban hangos kacagás bénította meg lépteit. A lefüggönyözött ablakokból hangzott feléje egy hosszantartó, tomboló kacagás, mely az erdő visszhangjában durva és sértő volt. Ezt zűrzavaros, lármás hangok követték, azután az egyik függöny kissé félrelebbent, mintha valami hancurozás lebbentené föl és egy pillanatra be lehetett látni a szobába.

Az erdőörnek ugylátszik vendégei voltak, víg cimborák, a kik a hűvös szobában pompásan érezhették magukat.

Márkus ur szinte érezni vélte a dohányfüstöt és sörpárát, mely megtöltötte a levegőt és hogy ezt a mulatozást a kártya mellett elmondott rossz élcek idézik elő, abban meg éppen egy pillanatig sem kételkedett.

Nos hát, lehetetlen volt azt a leányt ebben a társaságban elképzelni. Itt tehát nincsen! Az ő büszke tekintete lenyűgözné az ilyen durva mulatozást. E pillanatban kinyílt a kis utcaajtó és a bérgazda cselédleánya lépett ki rajta.

Cserépkorsóval kezében lefelé jött a lépcsőn, karjai lazán alálógtak, szemeit lesütötte, szemöldökeit fájdalmasan összeráncolta a magába zárkózottság szomorú képe.

A fiatalember, a ki a bükkfa mögött reálesett, dühében szerette volna megrohanni.

De önkénytelenül megállott helyén, mintha erről a leányalakról egy varázshatalom áradna feléje, mely elüzi a sötét szenvedélyeket.

Megkerülte a ház sarkát és a forrás felé kanyarodott, mely kristályvizét egy egyszerű famedencébe öntötte.

Márkus ur nyomon követte és a mint a leány lépteinek neszét vette, hátrafordult. Oly közel volt a leányhoz, hogy tisztán láthatta arca pirulását, de a fájdalmasan összeráncolt szemöldök is hirtelen kisimult.

- Talán vágyik egy kis hűsítő italra? - kérdezte, a korsót a forrás alá helyezve. - Majd hozok ki a házból egy poharat.

- A bibliában is úgy van írva: „És ő sietve kezébe fogta a kancsót és megitta”, - szólt gunyosan a fiatalember és elállta a házhoz vezető útját.

- Ha ön Rebeka óhajt lenni, akkor a biblia szerint kell viselkednie. De különben is köszönöm, nem iszom ebből a kancsóból, no meg tiszta forrásvizet! - gunyolódott tovább. - Vajjon annak a kacagó társaságnak ott a sarokszobában is csak tiszta vízzel szolgál ön?

Nagyon megijedt, ezt gonosz kárörömmel vette tudomásul a fiatalember.

- Ide ki is hallatszik? - kérdezte lehangoltan.

- Ej no! És ön ezen csodálkozik? Azt hiszem, hogy elég érces hangja van annak a dáridózó társaságnak odabenn! Azt reméltem, hogy az urak majd valami bordalra gyujtanak, mert...

- Ön csalódik! - vágott szavába a leány reszkető ajakkal és szemei nedves fényben usztak.

- Nos hát - csalódom! Azok bizonyára ájtatos barátok, a kik oda összegyülekeztek, hogy imádkozzanak. Végre az is lehetséges! - Aztán vállvonogatva hozzátette. - Hisz alapjában véve, nekem semmi közöm hozzá... De egyet mégis szeretnék tudni. Van az ön gazdáinak tudomása az ön gyakori érintkezéséről az erdészlakban?

Tagadólag rázta fejét és ijedten föltekintett:

- Óh, dehogy! Az öregek ezt nem is sejtik és sohasem is szabad tudniok erről!

- Ugy, és ezzel aztán nekem is lakatot akar tenni a számra, - szólott, erőt véve indulatán és közönyt színlelve.

- Mindenesetre, nagyon kérném, ha elutazása előtt még egyszer meglátogatni szándékozik a major lakóházát, erről kérem ne tegyen említést! Kérem...

- Édes Istenem! Hiszen ha végre minden áron meg kell lennie! Én hallgatni is tudok, bár én a helytelen titoknak sohasem voltam támogatója!

- Helytelen?! - A leány visszahökkenett és Márkus ur azon tépelődött, hogy ez a mozdulat, mely az érzelmek egész viharát fejezte ki, egy komédiásnő eltanult mozdulata volt-e, vagy pedig egy magas műveltségű, nemes leány önérzetéből eredt-e?

Keserűen az előbbi volt hajlandó föltenni róla. Hát nem volt-e komédia az a prűdéria, a melylyel oly gondosan eltakarta eddig egy rút fejkendővel az arcát előtte, itt pedig a lármás férfi-társaság előtt arca szabad és a durva kendő leoldva kebléről. És még volt annyi bátorsága, hogy őt lágy szívből eredő hangon titoktartásra szólítsa?... És e mellett az a báj, mely előmlik egész alakján, az a mély lélek, mely visszatükrözik az arcon, melyet dús fekete haja csillogva bekerít és hátul nagy csomóba kanyarodik! Ugy érezte, mintha egy tarka-

csillogásu kigyó szeliden odatapadna szívéhez és benne azt az érzést keltené, hogy azt a kigyót össze kell tipornia.

- Bosszantja önt az a csunya szó? - kérdezte élesen. - Nos hát, mondjuk érdekesnek, ez az érdekes titok. Hisz az öregekkel könnyű dolga lesz önnek, azok sohasem hagyják el házuk küszöbét és így nem követhetik figyelemmel az ön lépteit, én meg, no, én meg titoktartást fogadtam önnek, igen, hallgatok, mintha gyilkoskéz torkomba fojtaná a szót... De hogy állunk a gouvernant-kisasszonynyal? Ő nincs hozzákötve a virágos ablakához és igen gyors a járása, arról az este meggyőződhettem. Ugy repül, mint valami tündér és úgy eltűnik, mint a nyári felhő az égboltozaton. Így aztán akármikor megjelenhetnek, szürke pókháló-fátyolában, váratlanul, nem is sejtve, mi lesz aztán?

Egy halvány mosoly vonult végig alig észrevehetően a leány arcán. Ráhajolt a kut deszkájára és hosszú ujjait a forrás alá tartotta:

- Hisz már, ugy tudom, megmondtam önnek, hogy az ő tudta nélkül semmit sem vagyok képes tenni! - válaszolt, elmerülve a víz sugaraiba.

- Igen, ezt már mondta, - hagyta rá a fiatalember. - Különbözik az csak természetes, hogy az ön kisasszonya az ilyen titkot védelme alá keríti? Hisz az intrika mindennapi kenyere a nevelőnőknek. És ha nem üzheti eme kedvtelését a szalonokban, hát megelégszik alantabb környezettel is, különösen ha ő is kedvét leli a titok e nemében... Ismerem ezt a csendes vakmunkát a családi körben, nagyon is jól ismerem! Természetes, hogy legszívesebben a saját előnyükre dolgoznak. Ugy tetszik, mintha nem látnának, nem hallanának, de valósággal magukba szívják a család összes titkait. Lépteik persze észre sem vehetők, de azért biztosan lépnek és fokról-fokra emelkednek, míg egyszerre csak fönt vannak a lajtorja csucsán, ők, a kiket eddig még észre sem vettek! Aztán diadalmat ülnék a megcsalt menyasszony vagy a meglepett családtagok fölött és terpeszkednek a bőségben és kényelemben, melyet rút fondorlatok után értek el... De minek is mondom én el mindezeket önnek? Ha jól tudom, ön megbízottja annak, a ki Gusek tábornok házában nevelőnő volt s tán még nekem is mondhatna érdekes részleteket erről a témáról!

A cselédleány még mindig a kutnál állott, félig elfordulva a beszélőtől. Egyszer fölemelte kezeit, de aztán ismét összekulcsolva, aláhullottak ezek. Most pedig hátratekintett, de arcában nem tükröződött sértődés, hanem inkább fájdalmas meglepetés és szemrehányás. Végre így szólt:

- Gusek tábornok özvegyember létére, tizenhét éves leányát, a ki már menyasszony volt, egy nevelőnőre bízta. Az is tény, hogy van egy felnőtt fia. De sem a tábornoknak, sem a gyermekeinek nem volt okuk arra, hogy megbánják azt a bizalmat, melyet a nevelőnőbe helyeztek. Én tudom ezt legjobban s merném is tűzbe tenni kezemet azért, a ki...

- Még csak az kellene! - szakította félbe Márkus gyönyörű mosollyal a beszélőt, - ezt a szegényt, munkában kidurult kezet sohse tegye ön tűzbe a megtestesült önzésért!... Hát nem cipelték önt is ide ebbe a sivatagba, a hol nyomor és szükség uralkodik, csak hogy az elkényeztetett delnőnek meglegyen a saját külön kiszolgálata? A beteg asszonyság a majorban maga mondta, hogy nem nevelték önt erre a kemény munkára, s most mégis kénytelen ezzel tölteni napjait, mivel az ön imádott urnőjének különben alig volna betevő falatja.

A cselédleány fejét rázta s mialatt valami pajkos érzés csillogott föl szemében, meglátszott rajta, hogy szeretne valamit mondani, de Márkus ur be sem várta a feleletet.

- Sohse fárasztja magát! - mondá gyönyörűen. - A nevelőnőket mégsem fogja rehabilitálni az én szemeimben. Jobban ismerem én ezeket a hölgyeket, mint ön. S azt mondom önnek, hogy

inkább venném feleségül az első utamba akadó parasztleányt, hacsak becsületes, semmint megosztanám szívem érzését egy nevelőnővel.

Észrevette, hogy minden vér elhagyta a leány arcát, de feleletet nem kapott már erre a legutolsó kijelentésére. A leány fölkapta a kancsót és az erdőszlak felé indult.

- Csakugyan oda megy? - kérdezte őt Márkusz ur, - hát nem rettentí önt vissza az a rút láрма, mely folyton kihallatszik ebből a házból?

- Erős idegeim vannak, csaknem olyanok, mint bármely parasztleánynak, - válaszolt élesen a cselédleány. - S ebben az esetben nem is kérdezik tőlem, akarok-e, nem akarok-e odamenni, hanem „muszáj” odamenni!

- Ezzel azt akarja mondani, hogy már kötelességek fűzik az erdőszlakhoz! - szólott mélyen lehangolva a férfiu; - de hogy milyenek ezek a kötelességek, az éppen olyan titok, mint maga a nevelőnő-kisasszony, a ki örökké fátyolfelhők mögött lebeg... Istenem! hisz olyan mulatságos dolog lehet az egész világot orránál fogva vezetni, s nem is veszem öntől rossz néven, hogy kedveli ezt a szórakozást. Az is igaz, hogy a Szarvas-telep lakói nem olyan ártatlan gondolkozásuak, mint szegény magam és rossz néven is veszik öntől, hogy a nap minden idejében egyedül megy az erdőszlakba. Utóvégre is kissé különös ez a folytonos sétálás és...

Hirtelen elhallgatott, mert nagyon fájt neki, mikor látta, hogy a leány arcát bíborpir borítja és tekintete szégyenkezve keresi a földet. Egy pillanatig így állott és a férfiu remélte, hogy szavai megtették hatásukat, hogy a cselédleány nem megy többé az erdőszlakba. De ez a reménye csakhamar szétfoszlott, mert a leányban fölülkerekedett a dac és röviden így válaszolt:

- Nem törődöm a rágalom nyelvével!

- Akkor sem, ha a tisztességes emberek becsukják ön előtt ajtójukat? Griebelné asszony tiltakozik az ellen, hogy ön is az urilakba költözzön, mert van neki egy fiatal leánya!

Ez a kijelentés szívére találta a leányt. Összeszorított kezeit szívéhez emelte, mintha le akarná szorítani onnan a fájdalmas érzést, de nyomban erőlesen kijelentette:

- Ez az asszony majd bocsánatot kér még tőlem, ha megtudja a teljes valóságot. Különben nem ő parancsol az urilakban, hanem ön, s annyit tudok, hogy ön nem fog kiutasítani.

- Azt hiszi? - kacagott gunyosan a férfiu, - minek tarthat engemet?

A fiatal leány lassan fölemelte hozzá tekintetét, aztán halk hangon így szólt:

- Hogy minek tartom önt? Nemes férfiunak, a megtestesült jóságnak és nagylelkűségnek. Ha teheti, felejtse el azokat a gonosz szavakat, melyeket elvakultságomban önhöz intéztem... Mennyire szégyeltem magamat, mikor megtudtam, hogy minő szándékkal jött ön a majorba! Ön megmentette azokat a szegény öregeket a nyomorból és szükségből. Csak látná, hogy éled föl ismét az a szegény beteg, mióta tudja, hogy az ön oltalma alatt áll! Már ezért is hálás volnék önnek egész életemre, ha különben is nem...

Hirtelen elhallgatott, mert Márkusz tiltakozó kézmozdulattal közbevágott.

- Hagyjuk ezt! - mondá nyers hangon. - Mi köze önnek különben ehhez? Mi köze a cselédleánynak ahhoz, ha bérlőmmel egyezkedem? Ehhez nem ért ön és nem is tudom, hogy miért avatkozik ilyen dologba!... A mi pedig vádjait illeti, csak tessék azokat föntartani! Nem vagyok jó és nemes, különösen ebben a pillanatban nem, mikor föléled bennem minden gonosz és a káröröm uralkodik egész lényemen. Igazán, ha valami fájdalmat okozhatnék önnek, nagy élvezetemre szolgálna!

A leány félénken tekintett föl a haragos férfiúhoz, a ki hevesen és csaknem magánkiül beszélt hozzá.

- Aztán maradjunk csak az igazság mellett, - folytatta Márkusz, - köszönetet mond az öreg beteg asszony nevében, pedig nem is gondol rá, hanem csakis arra az elkényeztetett finyáskodó nevelőnőre. Tán már el is képzelte magában azt az örömteljes jelenetet, mikor a delnő bevonul diadalmasan az urilakba? Látja maga előtt a koszorukat, az ünnepi szónokot és a tizenkét fehérbe öltözött leányt? Ugy-e, hogy úgy van, amint mondom?

A cselédleány szomorúan tekintett a földre.

- Azok a szegény nevelőnők! - mondá kis szünet múlva, - vajjon mit véthettek önnek, hogy ilyen nagyon neheztel rájuk? Tán jobban cselekednének, ha sutba dobnák könyveiket és a padlókat surolnák? Ön tehát azt hiszi, hogy Francz Ágnes egy munkakerülő, hiu bábu...

- Valóban, azt hiszem!

- Hisz ha az is lett volna, bizony isten elvesztette volna minden kedvét a világi hiuságtól, mikor hazaérkezett! Nem tagadom, hogy eleinte csaknem kétségbeesett és közel volt ahhoz, hogy a sulyos kötelesség elől megszökjön. Mert sok, nagyon sok kell ahhoz, hogy egy husz éves leányfej föl tudja fogni helyzetét, melyet a kegyetlen sors készít számára s bele tudja magát találni a sötétségbe, holott eddig napfényes virányokon tartózkodott... De most már minden jóra fordul! A szegény öregekről gondoskodva van életük fogytáig és a nevelőnő mehet ismét, hogy hivatását folytassa. De addig, míg a beteg ápolásra szorul, mégis kénytelen lesz az ön vendégszeretetét igénybe venni.

- Törődöm is én vele, akár megy, akár marad! Mi ketten úgy sem fogunk találkozni. Néhány nap múlva elutazom és tőlem addig maradhat az urilakban, amíg kedve tartja. De ön...

- Én? - szívére tette kezét és mosolygott, a mely mosoly nagyon megszépítette bájos arcát, de azért mégis neheztelt érte a férfiú. - Hogy is lehet ebben a pillanatban mosolyogni?

- Hát én is maradok! Ha az egyiket *óhajtja*, kénytelen lesz a másikba *belenyugodni*.

- Ugyan ugy-e?! Ebben már alaposan téved, mert én nem fogok belenyugodni, hacsak nem...

- Folytassa!

- Hacsak nem igéri meg, hogy nem lépi többé át az erdészlak küszöbét.

- Ezt nem ígérhetem! - válaszolt habozás nélkül és komoly hangon a cselédleány.

A férfi arcát elöntötte az epe és szemeiben szikrát vetett a harag és a gyűlölet.

- Akkor hát menjen isten hírével! - mondá, nem vesztegetek többé egyetlen szót sem önre... De tudja még meg azt az egyet, hogy szívem mélyéből megvetem!

A leány méltatlankodva kapta hátra fejét és egy pillanatig farkasszemet nézett a sértegetővel. De ha ez azt hitte, hogy a leány szemében rezgő könnyek gyöngeséget jelentenek, akkor nagyon tévedett. Mert a következő pillanatban hátat fordított neki büszke mozdulattal és az erdészlak felé tartott.

- Hát nem tud erre semmit sem válaszolni? - kiáltott utána a férfiú.

- Nincs többé semmi mondanivalóm! A bérgazda cselédleányára nézve közönyös lehet az ön megvetése. Hisz ő csak néhány ember kedvéért van itt, s ha mások is megfigyelik, ez fájdalmat okoz neki!

- Tiszteltetem az ön mulatni szerető barátait! - kiáltott a távozó után Márkusz ur.

Egyetlen mozdulat sem árulta el a leány részéről, hogy ezt az impertinens bucsuszt meghallotta. Tovább ment és a következő pillanatban már el is tűnt az erdőszlakban.

X.

Márkus ur még ugyanazon este megtette előkészületeit az utazásra... Hisz ez már türehtetlen volt! Mi kényszerítette őt arra, hogy továbbra is odaláncolja magát a thüringiai kőpadhoz? Hisz tárva-nyitva előtte az egész nagy világ, s ha egyszer benn lesz ismét zajában, a hol a vidám és üde élet árja körülveszi, majd szétfoszlik a vastag, tompító köd, mely agyára nehezült, úgy, hogy összes gondolkozása csak egy tárgyban központosult, a mely azonfelül még gyűlöletes is volt előtte. Ha egyszer távol lesz, bizonyosan kineveti magát az othelloi érzésért, a mely folyton arra ösztönzi és nógatja, hogy ezt az erdei fészket kémlelje, mint a görény a galambfészket.

Nem galambfészkek ez, hanem erdei korcsma, zsufolva iszogató, dalolható vendégekkel. Igaz ugyan, hogy egy galamb ki- és bejár rajta, de ez sem törődött azzal, ha vajjon hófehér tollzatát bepiszkítja-e ez a rut környezet, csak a titok legyen jól megóva, mely körülveszi járását-kelését!

Hazugság és csalás szálldos végig ezen a csendes, a világtól távol fekvő zugon. S miért ne? Hisz a belladonna, ez a mérges növény is az erdei gyümölcs szomszédjában terem és a hatalmas törzsek kötésfonadékai közt a mérges vipera üti föl tanyáját.

Rendbe hozta papírjait a könyvelő számára, becsomagolta azokat és levélben értesítette, hogy kényeztetése nemcsak Nürnbergig és Münchenig viszi ezuttal, hanem sokkal tovább egészen Rómáig és Nápolyig, s ezért nem is jön egyhamar haza.

Mikor ezeket megírta, haragos mosolylyal arra gondolt, hogy a római építkezések és művészi kincsek szemlélésénél csakhamar megfeledkezik majd erről a cselédleányról, valamint a thüringiai erdő szűk kis völgyeiről, s bizonyára meg se fogja érteni mostani hóbortját.

De mikor aztán másnap reggel félretolta a függönyöket, kinyitotta az ablakot és lenézett, az erős levegő, mint a földnek illatos lehelete csapta meg arcát és a völgyzél hullámzó kalászdűlői a napfényben ragyogva föltekintettek hozzá, megmagyarázhatlan fájdalom fogta el az elkeseredett férfiú szívét. Az a forró vágyódás, mely ekkor elfogta, nem vonzotta szívét a dél felé, nem szólt Róma kincseinek, Nápoly örökké kék egének, hanem csak ennek a vidéknek, a mely lebilincselte szívét és lelkét.

Hamarosan félrerakta az utazóbőröndöt meg a plaidet és mint rendesen, úgy ma is egész napra a kerti házacskában bekvártélyozta magát. Olvasott, irt, a kertben sétált, a fenyőligetre vezető ablakokon lebozsátá a görfüggönyöket s az erkélyre, valamint a kis falépcsőhöz vezető ajtókat olyan erősen bezárta, mintha azt akarná, hogy errefelé sohase járjon több ember lába.

Ezen az egy napon át emberi erőt csaknem felülmuló állhatatossággal maradt meg önválasztotta börtönében, sőt látszólag jókedvűen hallgatta meg Griebelné asszonyt is, mikor ez délután eljött látogatóba és elmondta neki, hogy bérgazdáék számára már fölfogadott egy új cselédet. Ez már a napokban belép és azért ő maga kiment a majorba, hogy megvigye a hirt az ott lakóknak... Összezsapta két kezét a szegény beteg miatti részvételében, a ki évek óta ki nem jött az ágyból és kemény sorsát mégis olyan megadással viseli. Alig várhatja már meg azt az időt, mikor majd ő maga ápolja a szegény beteget. Mert, hogy másra nem bizza ezentúl ápolását, az már biztos azok után, a miket ma észlelt és tapasztalt... Bérgazdáék egészen egyedül voltak otthon, az öreg ember, a ki már alig tud támasz nélkül a szobán végigmenni, kinyitotta neki az ajtót, a konyhában tüznek nyoma sem volt, pedig más házakban ilyen

időtájban ozsonnázni szoktak! Igazán csunya dolog attól a nevelőnő-kisasszonytól, hogy ennyire elhanyagolja a szegény öregeket. Biztos, hogy aludt, vagy pedig a felhők közt járt! A mi pedig a cselédleányt illeti, arra nézve sem lehet kétség, hogy hol töltötte azalatt idejét. Semmi kétség, hogy már erősen készül az erdőszhez, mert miután az új cselédleány már holnap megérkezik, a „finnyásnak” nem lesz maradása a majorban. Az ám a derék leány, az új cseléd! Olyan erős, mint a medve, szorgalmas is és egy kézzel hozza rendbe az egész elhanyagolt háztartást. De nem jár ám hófehér ruhában és finom cipőben, hanem olyan viseletben, a mely megilleti a derék, dolgos cselédleányt... Szóval a legfőbb ideje már, hogy odaát rendet csináltak, s ezzel aztán véget ér majd talán az a botrány is, melynek színhelye az erdőszlak!

E beszéd alatt a derék köpcös asszonyság éles szemeivel folyton nézte a földesurat; mert tegnap óta, hogy isten egyik legjelesebb adományát, a Griebel-féle tejeskávét érintetlenül találta az íróasztalon és a padlón szétszórt üzleti leveleket fölszedte, a Szarvas-telepnek új tulajdonosa különös színben tűnt föl előtte, s most is olyan gyanus mozdulatot tett, mintha mind a tíz körmével bele akarna kapaszkodni Griebelné asszonyom fehér-szőke hajzatába. De úgy tett, mintha mit sem venne észre és miután „könnyített szíven”, kiment azzal a megjegyzéssel, hogy a cselédszobát be fogja rendezni az új cselédleány számára.

Mikor lement a nap, csakugyan megtörtént az, hogy egy gyors kéz halkán megforgatta a kulcsot az erkély ajtajában, a zárat visszatolta és nyomban rá az új birtokos lement a kis falépcsőn és az ösvény felé tartott, mely a rozsföld és a kert fala közt volt. Egyenesen az erdőbe ment. Kalapját mélyen lehuzta szemébe, mintha szégyelné magát a suttogó kalásztenger és a sötétlő erdő előtt, a melyek komoly méltósággal nézték legujabb bolondságát. Különös dolog volt is az, hogy Márkus ur, a ki otthon olyan szigorú és minden tekintetben törvényszerető, most mint valami vadász lopózik idegen vadászterületen végig.

Pedig az erdőszlak istállójában áruuló módra mekegett a kecske, a hű házőrző eb pedig oda-szorította orrát a kapuhasadékhoz és tompán ugatott, mert mind a kettő megszimatolta az idegen lehelkedőt, a ki pokolba kívánta őket, mivel könnyen elárulhatják ittlétét.

A sarki ablakok most is épp úgy be voltak aggatva, mint tegnap; csak az éjszaki oldalon jött ki világosság az esthomályba és ezen az ablakon át látta azt, a mi átkot csalt ajkára és szívét szenvedélyes haraggal töltötte be... Semmi kétség, a „finnyáskodó” itt volt tegnap, ott állott a konyhában a tüzhely mellett, a melyből hirtelen fölcsapott a láng és élesen megvilágította alakját.

Kisértés vett rajta erőt, hogy a palánkon átkapaszkodva, ökölcsapással bezuzza az ablakot és fölverje merengéséből, a mely csaknem fátyol gyanánt bocsátkozott a szép leányarcra. De aligha maradt volna ideje ilyen örült dologra, mert a szép cselédleány hirtelen összeszedte magát, a tüzhelyre való vasgyűrűvel letakarta a lángot és a párolgó levesestállal eltűnt a következő pillanatban az egyik ajtóban.

A lehelkedő még egy pillanatig mozdulatlanul állott, aztán kiegyenesedett és kemény léptekkel ment el az erdőszlak ablaka előtt, úgy hogy a házőrző eb már most jogosan hallatta figyelmeztető szózatát. Az egyik ablak megcsörrent, lehet, hogy valaki ki is nézett, de Márkus ur tovább ment az országuton, mint bármely más vándor, a kit cseppet sem érdekel a magánosan fekvő házacska.

Valóban, ideje is már, hogy e kárhuzatos szenvedély rabigáját lerázza magáról! Szégyen és gyalázat arra a férfira, a ki megengedi, hogy a szenvedély hullámai feje fölött összecsapjanak. Most már akarja, megköveteli saját magától, hogy mindennek vége legyen, mintha soha sem létezett volna az a ház lakóival egyetemben, vagy pedig a föld nyelte volna el őket!

Ilyen tépelődések és szenvedélyes lelki viharok közt köszöntött be a hétnek utolsó napja, a melyen az építész elhozta az új majorsági épület tervrajzát. A fűrészmalomban is akadt egy

kis dolga, a hova a földesur elkísérte, aztán ebédre is ott maradt a Szarvas-telepen. Mihelyt azonban kocsija kigördült a kapuból, Márkus ur már is lejött a lépcsőn, hogy a tervrajzot a majorba vigye. Ezt a lépést már megkockáztatta, mert hisz az éjjen át egészen nyugodt lett, olyan nyugodt, mintha szívverése soha sem lett volna izgatott. A megvetés legyőzte benne a szerelmet. S ha úgy is tűnt föl előtte, mintha a nap nem ragyogná már be olyan fényesen a világegyetemet, mint azelőtt, mintha a sötét föld magába szivta volna az összes verőfényes életkedvet, - hát azért férfiu a férfi, hogy az ilyesmin tultegye magát. Mert jobb folyton egy kitárt sirgődröt látni maga előtt, mint bolondja lenni a csalfa délibábnak, a mely egyre csalogat, de soha sem valósít meg semmit ígéreteiből.

A majorsági kertben már hozzáláttak a fű lekasztásához és a virágokkal tarkított fűcsomók egészen a szűk, kanyarodó ösvényig heverték szétszórva. De mást is talált ott Márkus ur: egy hófehér, finom zsebkendőt, a mely ibolyaillatot árasztott. A nevelőnő-kisasszony tehát erre járt és nem éppen lehetetlen, hogy a lugasban ül valami kézimunkával, vagy pedig olvasásba elmerülve.

Ez a körülmény nagyon hidegen hagyta őt, mert nem vágyódott az ismeretség után, csupán az volt szándéka, hogy kalapot emel elmenőben - de még ez is elmaradt.

Az, a ki a fűvet lekasztalta, a lugas nyílásában levő asztal mellett állott és valószínű, hogy el-lankadván a nagy hőségtől, pillanatra ide menekült. A sarló előtte feküdt, az asztalon egy csomó fű mellett, a melyből a cselédleány kikereste a virágokat.

A nélkül, hogy köszönt volna, az asztalra tette Márkus ur a talált zsebkendőt és tekintete gunyosan siklott végig a barna, karcsu ujjakon. Eszébe jutott az új cselédleány, a ki Griebelné asszony által egekig fölmagasztalt ökleivel aligha fog virágbokrétákat kötni.

Aztán tovább ment, mintha a lugas egészen üres lett volna. Morcosnak nevezte az erdész magaviseletét és az is volt e pillanatban minden mozdulata. Olyan uriféle, a mely nem törődik a cselédséggel és nem is veszi soha észre létezését. De mikor az udvarra ért, megint más ember volt. Az a beteg nő soha ne vegye észre, mennyire gyűlöletes előtte az egész major.

Kiterítette a tervrajzot a paplanra és élvezte az örömteljes meglepetést, melylyel a szép rajznak látása a beteget eltöltötte. Valóban csinos egy épület válik ebből! Magas ablakok és üvegajtók, melyek egy verandára nyílnak. Vadszőlő fogja befutni a vasrácsozatot és a verandát tartó karcsu oszlopokat és a rideg majorsági udvar helyébe, mely most a homlokzat előtti tért elékteleníti, csinos, törpe akácfákkal szegélyezett pázsit jön. Leírta, a majd könyező, majd meg örömeiben kacagó betegnek a ház egész célszerű berendezését és nem hozta ki sodrából az sem, hogy a háziur, a kinek fejébe szállt a váratlan szerencse, egészen jogosulatlan és nevetséges ígényekkel lépett föl.

Mert a javithatatlan hencegő megint fölülkerekedett a bérgazdában. Szentül hitte, hogy az ő költségén épül az új ház. Rakott padlatról álmodozott és bársony butorokról, a melyeket a szalonba fog állítani, sőt még azt is keményen kifogásolta, hogy nem lesz diszes behajtó tér egy fogat számára. Közben pedig szenvedélyes gesztusokkal biccegett a szobában és úgy összekapta a toldott-foldott hálókabátot melle fölé, mintha az valami drága prémbunda volna.

A földesur csak mosolygott e fecsegés hallatára és a remegve hozzá föltekintő beteg nő jobbját megszorította, hogy teljesen megnyugtassa. Halkan odasugta neki, hogy Berlinben kényelmes tolokocsit fog rendelni, mely a beteg kényelmes átszállítását az urilakba lehetővé teszi. Aztán gyorsan fölemelkedett és elbucsuzott. Tán a betegszoba zord és fülledt levegője okozta, hogy a vér fejébe szállt és ideges nyugtalanság fogta el egész lényét?... Kivágyódott a szabadba és csupán ezért ment el olyan hamar!

A főkapun is elmegetett volna, de hisz a kőborított országútra izzó hőséggel tüzött a nap, míg ellenben a kertben hűvös árnyékot nyújtott a fásor.

S miért is nem ment volna a kerten végig?

XI.

Jól megfogta a rácsajtót, nehogy csikorogjon s így állott meg egy pillanatig a málnabokortól elfedve, mivel... nos igenis, mivel itt olyan kellemesen hűvös volt! S most meglátta a cselédleányt odaát a letarolt pázsiton, a mint éppen kiegyenesedett, a nevelőnő ibolyaillatos zsebkendőjét kivette zsebéből, hogy arcát beletemesse. Ugy látszik, hogy a cselédleány és a nevelőnő közt nagyon messzire megy a bizalmas viszony, ha még a vagyonközösség is beleértődik!

A leány háttal állott feléje és vállának görcsös mozgásán észrevette, hogy zokog. A következő pillanatban már mellette termett és félig gunyos, félig aggódó hangon megkérdezte:

- Mit sir?

A leány fölsikoltott rémületében, a zsebkendőt elejtette. Csakugyan sirt, mert szép arcán még mindig lepereregtek a könnyek, de tekintetéből a legnagyobb méltatlankodás szólt hozzá. Nem válaszolt a hozzá intézett kérdésre, hanem fölvette a sarlót, mintha folytatni akarná munkáját, figyelemre sem méltatván a mellette álló férfiut.

- Hát nem kapok feleletet? - kérdezte ez visszafojtott lélegzettel.

A leány erősen küzdött magával, mielőtt így válaszolt:

- Nem addig, míg be nem bizonyíthatom önnek, hogy súlyosan megsértett!

- Ezt akarná bebizonyítani? - Erőltetett kacagás jött ki torkából. - Szeretném látni, hogyan fogja ön ezt bebizonyítani!... De annyit mondhatok önnek, - e szavakat heves szenvedélylyel ejtette ki, - hogy térden állva kérnék öntől bocsánatot, ha erről meg tudna győzni.

A szenvedélyes hang meglepte a leányt, bámulva és kételkedve nézett föl hozzá, miközben élénk pír borította el arcát. Végre pedig lesütötte tekintetét, mintha valami büntudat nyomná lelkét.

- Hisz tudtam! - mondá erre megvető hangon a férfiu, - ön tegnap este az erdőszlakban volt.

- Ön is, - válaszolt nyugodtan a cselédleány.

Ez a nyugodt magatartás meglepte a férfiut és azonfölül lelke mélyéből restelte, hogy a leány rajtakapta a leselkedésen.

- Nem tudtam, hogy az erdőszlakban ellenőrzik a sétálókat, - mondá, zavar és kimondhatatlan harag közt ingadozva.

- Az ilyesmihez az erdőszlakban levőknek sem idejük, sem pedig kedvük. Hanem a kutya ugatott...

- S ekkor ön kinézett, nem jön-e még haza az, a kit ön oly epedve várt, - válaszolt gunyosan a földesur. - A vacsora már készen volt és az erdősz ur azonnal a terített asztalhoz ülhetett. Milyen jó dolga van is némely embernek!... De úgy látszik, hogy ön is már egészen otthonos leendő otthonában.

A cselédleány nagy szemeket meresztett rá, de aztán mintha megértené szavainak jelentőségét, nagyon elpirult és ajkai körül gunyosoly jelentkezett.

- Csak nem fogunk tán a vadászlakba költözni? - kérdezte.

- Mi nem, ha uraságát érti ezzel! Azt hiszem különben, hogy Francz Ágnes kisasszony nagyon elégedetlen volna, ha nem maradna számára egyéb menhely, mint volt komornájának hajléka.

- Az erdészlak a gróf ur tulajdona, - válaszolt egy mosolyt leküzdve a cselédleány, - s egyáltalában nem értem, hogyan jutnék én odáig, hogy az erdészlak fölött rendelkezsem... Egyébiránt én sem maradok Thüringiában és ha Ágnes kisasszony innen elmegy, én is másutt keresem kenyeremet a nagyvilágban.

Olyan bámulattal nézett rá Márkus ur, hogy jó ideig tartott, míg nehezen kinyöghette:

- Szeretnék hitelt adni e szavainak, ha nem tudnám biztosan, hogy annyira hazug és álnok!

A leány ajkai reszkettek, ámbár láthatólag egykedvűen fogadta ezt az újabb sértést.

- Nem vitatkozom önnel, - mondá. - Miért hánynék borsot a falra? Az ön tekintete el van homályosítva s nincs jogom ahhoz, hogy megmondjam *a teljes igazságot*... Fájdalom, bizonyos tekintetben később is joga lesz arra, hogy elmondja rólam, hogy hamis játékot üztem önnel szemben.

- Valóban azt tette! A kacérságnak álnok játékát üzte, a melyet valószínűleg a szalonokban jártas urnőjétől elsajátított.

- Ezt a ráfogást visszautasítom! - mondá erélyesen a cselédleány és szilárdan tekintett a férfiúra.

Ez gunyosan föl kacagott.

- Szeretném tudni, mint gondolkozik erről a témáról az erdészlakban tartózkodó ur.

- Ha kíváncsi rá, megmondhatom. Azt mondja naponta magában és fennhangon: „Hála az égnek, hogy már betelt a rettenetes nélkülözések ideje a majorban.” Őt is elfogta a megváltás üdvérsége, miként engemet.

- S ez a vigasz elegendő neki, hogy elfelejtse, mily kegyetlenül játszott ön vele?

A cselédleány büszkén hátraszegezte fejét s meglátszott, hogy nagy megerőltetésébe kerül annak a rideg feleletnek visszafojtása, mely már ajkain lebegett. De mégis leküzdötte fölindulását és csaknem teljesen nyugodtan kérdezte:

- Játéknak nevezi ön azt a kemény mezei munkát, melyet mi két hű bajtárs módjára közösen magunkra vállaltunk?... Weber Frigyes nagyon derék ember, a kinek örök hálával tartozom. Meg is ígértem neki, hogy még a tengeren tulról is eljövök lakodalmára.

- Ez természetes!

- De még két évig tart, míg olyan állása lesz, hogy elveheti menyasszonyát, a kivel katonakorában Magdeburgban megismerkedett, s a ki most is ott tartózkodik.

A földesur arca úgy kiderült e szavakkal, mintha az egész tavaszi napfény elárasztotta volna azokat ragyogásával.

- S ön eljönne tengeren tulról? - kérdezte csaknem ujjongva; - hát oda akar menni a nevelőnkisasszony?

- Lehet, hogy odamegy, - mondá egykedvűen a cseléd leány, miközben ujjáival végigsimított a kasza élén, mintha ki akarná próbálni életét.

- Ne tegye ezt! - kiáltott ideges indulatossággal a férfiú, - még megvágja a kezét!... Dobja már el ezt a köznapi munkaeszközt! Hisz épp olyan kevés szüksége van rá, mint urnőjének a virágfestésre.

A leány lebecsátotta a sarlót, de eszéágában sem volt, hogy eldobja magától.

- Addig maradok meg helyemen és addig dolgozom, míg eljön a helyettesem, - mondá komoly hangon. - S hogy miért mondjon le urnóm kedvenc művészetéről, azt már éppenséggel nem tudom fölfogni.

- Hisz azt mondta, hogy tengeren tulra mennek. Pedig ez a legegyszerűsebb út a gazdagsághoz és a gyémántherceghez, a kiről az efféle hölgyek folyton álmodnak.

A leány kicsinylően mosolygott.

- Az ilyen gazdag ember azt hiszi, hogy a vagyonon kívül nem is létezik egyéb eszmény! - mondá keserű hangon.

Márkus ur fölkacagott.

- Tán nem helyes ez a nézet?... Pedig mindennap történik olyasmi, a mi mellette bizonyít. Szerezzen egy ilyen nevelőnőnek sok gyémántot, rendezzen be számára egy palotát, vegye körül minden lehetséges élvezettel és szépnek találja, habár olyan csunya, mint maga az ördög... Nem hiszi azt, a mit mondok?

- Miért nem hinném... ha ön mondja? Az az egy, a kire én gondolok, szintén kissé különc. Mert csakugyan a legnagyobb vakmerőség részéről, hogy megengedi magának a rokonszenvek és ellenszenvek fényűzését! Azt is tudom, hogy a gazdagságról ugyanazt a véleményt táplálja magában, mint ön... a nevelőnőkről. Nem is tartja érdemesnek, hogy rágondoljon!

A leány éles válaszából mély ingerültség volt kiolvasható, de Márkus ur úgy tett, mintha nem érezné a benne rejlő fullánkot.

- Ugyan kérem, ne engedje magát ennyire félrevezetni! - mondá nevetve. - Ön nagyon jó leány, valóságos csoda a saját társadalmi körében, de urnőjének legbensőbb lényét még sem ismeri. Megcsalja önt! Azért is el vele abba az Eldorádóba, a melyet megkíván szíve. Őszintén kívánok neki sok szerencsét az utra. Legyen olyan boldog, a milyen csak lehet, föltéve, hogy - árnyékát itthagya... Ugy-e, ön nem megy vele? hogy itt marad a Szarvas-telepen?

A könyörgés, mely ott reszketett a férfiu hangjában, nem jutott el a leány szívéig.

- Itt maradjak? - kérdezte rideg gunynyal, - s tán arra várjak, míg a sors megkönyörül rajtam?

- Talán előbb jönne el, hogy magával vigye, semmint ön gondolná! - válaszolt sajátságosan szakadozott hangon a férfiu. S úgy tetszett, mintha ebben a hangban egy dobogó szív megszólalna. Közelebb lépett a leányhoz, a ki nagyon megijedve és elsötétülő arccal hátrált előle és mintegy önkénytelenül védekezve fölemelte a villogó sarlót.

- Ugyan tegye már félre ezt a csunya játékszer, - zugolódott a férfiu. Gyorsan a sarló után kapott. Villámgyorsan történt ez a mozdulat, a férfiu hátratántorodott, a leány pedig fölsikoltott és messzire eldobta magától a sarlót.

- Én vagyok az oka? - hebegett elsápadva és halálra ijedve.

- S ha így volna? Nem volt tán igaza? - válaszolt amaz, mielőtt zsebkendőjét véres keze körül csavarta. - Csak megkaptam azt, a mit megérdemeltem. Hisz már az első napon tapasztalhattam... tudja, amott a hidon a fűrészmalom mellett... hogy a thüringiai rózsákat erős töviserdő védelmezi, s mégis olyan ostoba voltam, hogy nagyon közel mentem egy ilyen rózsához!

Gunyosan meghajtotta magát és folytatta:

- Így ni, szép különcködő leány, most már ki van egyenlítve a számlánk!

A cselédleány nem válaszolt. Mintegy magába összezsugorodva állott ott és leirhatatlan rémülettel nézte a fehér foulardkendőt, a melyen nagy piros foltok mutatkoztak. Ez a látvány úgy tetszik elvette eszméletét, mert a következő pillanatban úgy futott a ház felé, mintha kergették volna.

Márkus ur mély lehangoltsága dacára is fölkacagott. Ez a hősnő, a ki igazi bátorsággal állotta meg helyét az élet sulyos küzdelmeiben, nem tud vért látni és cserben hagyja áldozatát. Érezte, hogy a seb nem komoly és hogy a kis érvágás nem fog neki ártani... hisz ugyanis napok óta forrón és lázasan kergetődött a vér ereiben, elhomályosítva gondolkodását és zürzavart okozva eszméiben... Valóban szégyenletes dolog az, a mi rajta megesett! Hogy kikacagnák barátai, ha most meglátnák! Nem is gondolhatott erre, a nélkül, hogy újból elfogja a düh!

Pedig azt is elérte, hogy a megvetés páncélja, mely szívét akarta megvédelmezni, már nem használ. Istenem, milyen nyomorult védelmi eszköz is az ilyesmi! Egyetlen szomorú tekintet a cselédleány szeméből és lepattant a páncél, eltűnt a gőgös megvetés. S az az üde humor is hová lett, a melylyel más körülmények közt le szokta rázni lelkéről a terhet. Nem maradt belőle semmi!

A mint elhagyta a kertet és a fenyvesligeten keresztül a magános ösvényen hazafelé tartott, hatalmasan küzdött magával és a csalódás fájdalmas érzésével... Egy pillanattig ujjongott lelke, mintha egy végtelen boldogságnak verőfénye hirtelen átmelegítette volna szívét: a leány ártatlan volt és szabad, nincs senkinek sem joga szívére. Mindez bebizonyult, de mit használt neki? Csak most győződött meg, hogy nincs semmi kilátása arra, hogy valaha megnyerhesse magának. Itt nem használ semmiféle önámító biztatás és reménykedés, mert a leány mitsem akar róla tudni. Ezt a saját józan belátása mondta el neki himezés-hámozás nélkül. Ha tehát nem akarja még „azt a kis önbecsülést” is elveszteni, akkor férfiasan kell leküzdeni az örült szenvedélyt, mely szívében tombol...

XII.

A pavillonbeli kis szobában nagyon meleg volt. Rég nem esett az eső és hetek óta felhőtlen kék égen szállt föl-alá a nap, lassanként az izzásig átmelegítvén a háztetőket, falakat, facsucokat és még a termő talajt is.

Márkus ur teljesen osztotta a mai napon Griebelné asszony véleményét, a ki nem egészen költői módon ugyan, de az igazságnak annál inkább megfelelően azt tartotta, hogy az ilyen alkalmatlan időben a kék égboltozat, a mely a legcsekélyebb felhőcskét sem engedi fölülkerekedni, nagyon hasonlít a gonosz ember mosolyához, a ki gunyt üz embertársai szenvedéséből. Neki is úgy tetszett már, hogy e mindent fölemésztő hőségben, a melytől az áldásos terhes kalászkok fáradtan lekonyították fejüket és a lombozat elhervadt, mintha gunyakajt hallana, a mely neveti ezeket a tehetetlen emberi lényeket és egyéb földi alkotásukat, mivel mit sem tehetnek sorsuk ellen, akármit mért is rájuk végzetük.

Sebe nagyon fáj és még jó volt, hogy egyéb figyelem mellett mindig ott talált egy üveg friss vizet kis Monbijou-jában. Legalább nem kellett az urilakba átmenni, a hol okvetetlenül Griebelné asszony körmei közé jut, a mi egyenlő volna egy hosszú inkvizícióval és részletes leírásával annak az ütközetnek, a melyben sebet kapta. Már szerencsét kívánt magának, hogy észrevétlenül eljuthatott menhelyébe és éppen bemártotta sebesült kezét a vízbe, mikor utolérte végzete. Lelkendezve és nekipirult arccal tört be hozzá a jószívű kövér asszonyság, hogy az ozsonnakává kérdését tisztázza vele.

Nem volt az az asszony, a ki sok teketóriát csinál egy kis sebből, de azért kétkedve rázta bölcs fejét, mikor az új földesúr úgy mellesleg megjegyezte, hogy tollkésével megvágta magát.

- Igazán megfoghatatlan előttem, Márkus ur, - mondá szokott száraz modorában, - hogyan vitte ezt ön végbe. Ha még az egyik ujját vágta volna meg, nem szólnék semmit, de a jobbkezeének vastag husába hogyan vághat bele valaki...

Elszaladt, hogy kötszert és árnikát hozzon és megszegyenítve hagyta ott az új földesurat, a ki már most világosan belátta, hogy nincs semmi talentuma a föllentésre. Erre is születnie kell az embernek!

Ismét mély csend uralkodott a kis szobában. Az erkélyre vezető ajtó nyitva maradt és néha egy kis szellőcske jutott be, de az is olyan forró volt, mintha egyenesen Afrikából jönne. Márkus ur a sarokban álló kis divánon ült és előtte hevert egy kis utikészlet, a melyből kivett egy darab tapaszt. Röviden akarta elintézni a seb ügyét, nehogy Griebelné asszony valami nagy dolgot csináljon belőle, de már ismét belemerült gondolataiba. Homlokát az egészséges balkézével támasztva, földézte lelke elé az előbbi jeleneteket. Maga előtt látta a szép leányarcot, a mint ez halálra vált rémületében, mikor a kibugygyanó vért megpillantotta.

- Attól tartok, hogy még megbolondulok e leány miatt! - dörmögött magában és kétségbeesetten markolt a hajába.

Ekkor úgy tetszett neki, mintha könnyű léptek osonnának végig az erkélyre vezető lépcsőn. Tán a házi orvos volt az, a ki látogatóba jött, mert emberi lény nem szokott ilyen időtájban ott járni. A házhoz tartozók közül senki sem merte a földesurat háborgatni és Griebelné asszony - az egyetlen, a kiben megvolt erre a bátorság - gondosan kerülte a filigrán alkotású lépcsőt, a mely csak nyögve birta volna el testének súlyát.

Márkus ur föltekintett és dacára a nagy meglepetésért, mely érte, azt hitte, hogy álmodik. Mégis csak emberi lény volt az, a mely feljött a kis lépcsőn és most megállott az ajtóban. Ő volt az, a dacos, finnyáskodó, a kinek arca még mindig nagyon sápadt, jóllehet odakünn minden emberi arcot pirosra fest a nagy hőség. Hozzá jött, lakásába! Hisz maga mondta, hogy nem ad semmit a szigorú szokásra, a külső formákra és a gonosz nyelvek rágalma.

Sajátságos érzés fogta el a fiatalembert. Boldog volt, hogy ismét láthatja és neheztelt ezért a lépésért, mely annyira tulmegy a társadalmi szokásokon. Aztán meg attól is tartott, hogy Griebelné asszony váratlanul be talál toppanni és olyasmit mond, a mi nem volna hizelgő a vendégre nézve. Kitelik ilyesmi Griebelné asszonytól.

Fölpattant üléséből, arcát mély pír borította el és csaknem udvariatlanul szólitotta meg a fiatal leányt, a ki reszketve és habozva közeledett.

- Mit kíván tőlem? - kérdezte.

E hangra, e megszólításra úgy tetszett, mintha a leány összeroskadna. Önkénytelenül belekapaszkodott az erkély rácsozatába, jobbkezeével eltakarta arcát, de aztán mégis összeszedte magát.

- A... bérgazda szépen megköszöni a könyveket és új olvasmányt kér, - mondá hebegve és két könyvet nyújtott feléje, a melyet a karján csüngő kosárból kivett.

Tehát úgy jött, mint gazdájának küldöttje! Mily furcsa, hogy a földesúr mindig elfelejti, hogy csak cselédleány. Ha gazdája megparancsolta, ellenmondás nélkül kellett idejönnie és az ellen Griebelné asszony sem tehet semmi kifogást.

- Nincs más könyv kéznél, - mondá nyájasabban, - s azért kérem, várjon egy pillanatig itt, míg áthozom a könyvtárból.

Véres kezét kendővel letakarta és éppen ki akarta nyitni a kertre vezető ajtót, mikor a leány gyorsan odalépett hozzá.

- A könyvek ráérnek, - mondá gyorsan és nagy zavarban, - az volt a parancs, hogy az erdészt bizzam meg a könyvcserével és ő ma este el fog jönni az új könyvekért. Én... én másért jöttem...

Kinos zavarában elfedte arcát két kezével és lesütött tekintettel, sóhajtva folytatta:

- Hisz a könyvcseré csak ürügy volt arra, hogy idejöhessek... Bizonyára ön is kitalálta már azt... Nem bírom el lelkemen, hogy fájdalmat okoztam önnek és jóvá akarom tenni, amennyire tőlem kitelik!

Minden feledve volt e percben, a mit Márkusz úr még csak az imént tervezett, és gondolt. Tulzott erkölcsi érzése, Griebelné asszony föllázadó illemtudása és a saját haragja. Hogy is gondolhatott volna még ezekre a csekélységekre, mikor fülébe csengett az édes hang és maga előtt látta a bűbajos, halvány leányarcot! Önkénytelenül kitárta karjait, hogy szívére vonja a reszkető alakot, hogy ott megvédje minden vihar ellen... De ez a gyors mozdulat az erkély lépcsőjére üzte vissza a leányt és úgy látszott, mintha halálosan meg volna rémülve szavainak e nem várt hatásától.

- A házba siettem, hogy kötszert hozzak, - mondá érdesen és sötétre váló, visszautasító arckifejezéssel. - Mire visszatértem, ön már nem volt ott... Nem tudom, én vagyok-e a szerencsétlenség oka, de mindenesetre vigyázatlan voltam és ez hozott ide... Nem akarok senkinek sem adósa lenni széles e világon... bárki legyen is az...

- Vagy úgy!... Nagyon köszönöm részvétét! - válaszolt keserű mosolylyal a fiatalember, mialatt visszatért az asztalhoz. - Megnyugtatózására mondhatom, hogy ön egészen ártatlan a balesetben és csak én vagyok a hibás. Miért is kaptam a sarló után. Egyébiránt, a mint látja, már azon voltam, hogy az említésre alig érdemes sebet beragaszszam.

- Ez nem elég! - mondá gyorsan a cselédleány és már újból a szobácskában termett. - A seb meglehetősen mély és ha nem gondozzák, meggyulad. Van egy szerem, a mely a gyulladásnak elejét veszi és a gyógyulást siettet.

Levette a karján csüngő kosárka fedelét és kivett belőle egy csomó kötszert.

- Ha megengedi, bekötöm sebét, - szólalt halkán, - értek némileg ehhez a mesterséghez.

- Ments Isten! Mit gondol? Csak nem fogadhatok el öntől ilyen áldozatot? Soha, szép finnyás! A ki tudja, mint én, hogy mily kellemetlen önre nézve az efféle emberbaráti szolgálat, az nem folyamodik másodszor jószágához. Gondoljon csak a fűrészmalom melletti hidra, a hol először is a keresztényekhez illő irgalmat kellett emlitenem, mielőtt rászánta magát arra, hogy bajomon segítsen. S most menjen szépen haza, vagyis inkább az erdőszlakba és mondja meg az erdész urnak, hogy ma este eljöhet a könyvekért. Készen fogja találni.

De nem ment el, sőt úgy tett, mintha nem neki szóltak volna e gunyos és elkeseredett szavak. Odalépett az asztalhoz, kibontotta a kötszert, kivette a dugót egy kis üvegcséből és mindenféle előkészületet tett. Olyan gyorsan és ügyesen cselekedte ezeket, akár csak az orvos betegével szemben.

- Nem bánom akárhogy kegyetlenkedik is velem, - mondá szelid, de mégis szilárd hangon, - nevezzen bár tolakodónak, vagy vessen meg még inkább, mint eddig, de én nem megyek el innen, mielőtt kötelességemet teljesítettem volna.

- De én mitsem akarok tudni kötelessége teljesítéséről! Visszautasítom és ha kívánja, megadom önnek azt a bizonyítványt, hogy mindent megtett, a mi öntől tellett. Meg van már most nyugtatva?

A cselédleány fejét rázta e haragos szavakra, aztán szelid hangon így válaszolt:

- Az imént nagyon haragos voltam és megsértettem önt heveskedéssel. Teljesen igaz van, ha a betegápolótól mindenekelőtt önuralmat kíván és azért is bocsánatot kérek öntől meg gondolatlanságomért.

Kis, barna kacsóját a férfi felé tartotta, de ez nem figyelt e mozdulatra, hanem félig haragosan, félig nevetve visszavágott:

- Sok hühó semmiért, ennyi az egész! Nem érdemes ezért a kis bőrhorzsolásért annyi szép szót vesztegetni... S ha mégis uralkodnék annyira magamon, hogy megkísérelném dokorkodását, nem győzném türelemmel, mert nagyon türelmetlen természetű vagyok.

- Tegyük meg hát a kísérletet! - mondá szelid kérdés hangján a leány.

Ennek a kérő hangnak csodás hatása volt. Márkus ur elfordította fejét és odanyújtotta a leánynak megsebesült jobbját.

Ugy látszott, hogy már sokszor gyakorolta az efféle ápolónői és emberbaráti cselekedetet, mert olyan biztonsággal járt el, akár csak egy kirurgus.

Az új földesur ismét felé fordította arcát és hangjából kihallatszott a csodálkozás, mikor kérdezte:

- Hol tanulta ön ezeket?

- Egy olyan intézetben, a hol a betegápolónőket kitanítják. Csak annyi ismeretet akartam megszerezni, hogy a vidéken, a hol néha nagy távolságra kell az orvosért küldeni, az első segínyt nyújthassam... De úgy látom, hogy mégis el kell majd küldeni az orvosért, mert a sarló kissé ki volt csorbitva.

A férfi fölkacagott, mikor észrevette, hogy a leány szemében e szavaknál ismét könnyek lopódnak. Különösen jó kedve támadt a seb sajnálása dacára.

- Csak varrja össze bátran! - biztatta, - és a többit bizza az én erős természetemre!

A leány összeharapta fogait és ügyesen, valamint gyorsan kezelte a tűt, noha kissé reszketett a keze... Sajátságos talányszerűség vette körül alakját. Miféle társadalmi osztályhoz tartozott sajátképpen? Beszéde, egész lényé és modora és az akarata ellenére is nyilvánuló tudása a művelt osztályhoz sorozták, de azért a legalacsonyabb cselédi teendőket is végezte és a nevelőnő-kisasszony, a ki jól tudhatta, hogy mi van elrejtve bensejében, mégis szigorúan megtartotta ebben a lealacsonyító helyzetben. Mi volt az, a mi annak az önző lénynek ilyen hatalmat adott e csodálatos leány fölött?

Tekintetét valami varázserő arra kényszerítette, hogy mindig újra fölkeresse ezt a remek szépségű fejet, a mely keze fölé hajolt. Mily szép ez az egyszerűen hátrasímitott haj!... Csupa villamos áramlat, mely hatalmába ejti. Alig tudott lélekzetet venni, mikor őt magához olyan közel látta.

Fehér nyakán ismét ott volt a fekete bársonyszalag, de a szalagcsokra félig fölbomlott. Vajjon mi lehetett a szalag végére fűzve? Tán valami talizmán, vagy emlék, a melyet sohasem hagy el magától?

A féltékeny indulat fejébe kergette a férfinak a vért, legszívesebben a szalag után kapott volna, hogy azt, a rajta csüngő emlékekkel együtt pokolba dobja.

A leány nem is sejtette, hogy miféle erőszakon töri a fejét, különben aligha tekintett volna föl hozzá olyan hálásan. A seb be volt kötve, a leány elbocsátotta kezét és az asztalhoz ment, hogy kötőszert ismét összecsomagolja.

- Köszönöm! - mondá mély lélekzetet véve, mintha valami nagy teher esett volna le lelkéről, - holnap eljövök ismét és utána nézek a sebnek.

Ez ellen nem volt Márkusznak semmi kifogása, de azért egy kukkot sem szólt. Lelkében árulás és gonosz vágyak dultak. Látszólag egészen nyugodtan nézte végig, a mint a leány mindent elpakkolt kosarába, lelke pedig azalatt arról álmodozott, hogy egy hirtelen támadó szél szárnyaira kapja ezt a kis kerti fészket és gyorsabban, mint a gőz, elszállítsa a brandenburgi Márkusznak nyaraló kellő közepébe. Mennyire elmaradna mögöttük az önző urnő varázshatalma, az erdészlak minden rejtélyeivel együtt feledve volna és a szép leány kizárólag csak az ő segítségére és oltalmára volna utalva.

Körülbelül ilyen volt az a gonosz álom, melyet Márkusznak ur ébren és nyitott szemekkel végigálmodott, mialatt mellette állott és magába szította a gyenge ibolyaillatot, a nevelőnőkisasszony illatszerét, melylyel a cselédleány ruhája is megtelt.

S utóvégre, mi akadályozhatná őt abban, hogy hirtelen előálljon és rohamos támadással megkérve a leányt, magáénak nevezhesse?... Nem merete megtenni, mert attól tartott, hogy kosarat kap. Ettől a leánytól kitelik, hogy nem akar urnő lenni a Márkusznak nyaralóban és a hozzátartozó birtokokon, hanem megmarad annak, ami most: egyszerű cselédleánynak.

Márkusznak ur tehát nagyon vigyázott minden szavára. Mert igazán nagy fölsülés volna, ha ő ezt a kosarat kénytelen volna elviselni. Inkább összeszorította hát ajkait és nem mondott egyetlen olyan szót sem, a mely a cselédleány részéről elutasítást provokálhatott volna.

XIII.

Máskor nem bánta, ha Griebelné asszony eljött hozzá látogatóba, sőt szívesen meg is hallgatta beszélgetését, de ma igazán gyűlöletes volt előtte a nehéz cipők csikorgása, a mint a kerti lépcsőn följöttek. Mert észrevette, hogy e zajnál élénk pir futja el a cselédleány vonásait. De azért nem zavartatta meg magát, hanem éppen akkor hozta egészen rendbe a kötöszert, mikor Griebelné asszony belépett.

A kis Lujza is vele jött és a két tálca, a melyet együttesen hoztak, alig volt elegendő, hogy elférjen rajtok a málnaszörp, szelterszviz, kávésedény, arnika, tinktura, és még Isten tudja mi minden, a mit a derék kövér asszonyság nagy sietségében összekaparintott.

- Na?! - kérdezte meglepetésében szélesre nyujtva azt az egyetlen szót és összeráncolt homlokkal állott meg a legfelsőbb lépcsőn, miközben ráncos szoknyáját széthuzta, hogy a vele jött „csibécskét” megfossza a kínálkozó látványosságtól.

- Kissé elkésett, tisztelt Griebelné asszonyom, - mondá a földesur. - Mégsem megvetendő dolog, ha kéznél van az arnika és a kötszer, mint a majorban lakóknál. Ott esett meg rajtam a kis baleset és mivel nagyon félek a bekötözéstől, hát megszöktem... De hiába szöktem! A kirurgus idáig is eljött utánam, hát csak helytállottam kötöszereinek. Nézzen csak ide, leggondosabb ápolónője az egész világegyetemnek! A seb már be is van varrva és szeretném látni azt az embert, a ki a kötést kifogásolná.

- Lehetséges volna? Már be is van varrva? - E szavak után letette a tálcákat az asztalra és a „csibe” is beléphetett a szobába.

- Akkor hát minden rendben van! - e szavakkal nyílt meg a szóáradás zsilipje Griebelné asszonynál. - Lelkemre, a kötés úgy néz ki, mintha a mi heinrichsthali öreg orvosunk készítette volna. Az ám a jeles orvos és híres tudós! Az ilyen kötés láttára el is szégyelheti magát a mi tillrodi borbélyunk, a ki minden áron doktornak cimezteti magát... S ezt te csináltad? - e

szavakat a cselédleányhoz intézte. - De hol is tanulják a ti vidéketeken a cselédleányok az effélét? Még az intézetben sem oktatnak ilyesmire, a hol Lujzácskám mindent megtanul drága pénzért, a mire csak egy leányt oktatni lehet. Ugy-e, Lujza?

- Ugy van, édes mama, - válaszolt a csibe, a ki eddig szótlánul bámulta a szép cselédleányt, - nálunk csakugyan nem oktatnak ilyesmire. De van egy iskolatársnőm, a ki Oroszországba megy nevelőnőnek és az most tanulja a betegápolást az irgalmas nővéreknél.

- Ugy?... Akkor hát már értem! A te kisasszonyod is ott tanulta és te elsajátítottad tőle. - E szavakat a cselédleányhoz intézte Griebelné asszony. - Hát ez mind nagyon szép és praktikus olyan balesetnél, mely a mi urunkat érte. Téged ideküldhetett, a hová ő maga még sem jöhetett el. Mert ez csakugyan nagy blamázs volna a bérgazda házára nézve, ha egy urnak szobájába menne! Volna aztán mit beszélnie való az egész környéknek.

A cselédleány arcát mély pir borította el. A földesur észrevette ezt és nagyon megharagudott a kövér „beszélőgépre”.

- Mit beszél? - mondá éles hangon. - Hol van ebben a józan ész? Szeretném tudni, melyik okos ember fogja természetes érzését, a vidék trécselésétől tartván, elfojtani? Az orvosi segély, bárki gyakorolja is, felette áll a társadalmi, gyakran nagyon is ostoba szokásnak és előítéletnek. Azok volnának csak az igazi mentők, a kik egy vízben fulladt vagy elvérző ember láttára előbb társadalmi illemről értekeznének!

- Az elvérzés veszélye nem volt olyan nagy a jelen esetben, - mondá rendithetlen flegmával és éppenséggel nem érzékenykedve Griebelné asszony. - Tisztelem és becsülöm fölhozott érveit, de kijelentem, hogy nem találták fején a szöveget. Egy nő jó hirnevét az a durva társaság is megkárosíthatja, a melyről szóltam, épp úgy, mint a patkány is lyukat rág a legszebb selyemszoknyában, a nélkül, hogy kérdezné, illik-e vagy nem... Csak hallaná, mit beszélnek a gonosz szájuak a cselédszobában erről itt, - a cselédleányra mutatott, - tudom, égnek állna minden hajszála... De nem akarom megégetni a számat és azért inkább hallgatok.

- Nagyon kérem! - mondá ridegen Márkus ur.

- Istenemre, Márkus ur, ön olyan komolyan veszi a dolgot, mint valami ügyvéd!... Ugy-e, hogy a derék Griebelné most egyszerre csak afféle vén sárkány, a ki gyűlöli a fiatalságot. Elképzélhetem, hogy mi most rólam a véleménye! Pedig nem áll úgy a dolog, mint ön gondolja. Teljes életemben nagyon szerettem a szép, fiatal leányokat, még akkor is, mikor magam is fiatal voltam, sőt annál is inkább, minthogy magam nem tartoztam a szépek közé. Mert én mindig olyan gömböcforma voltam, mint most, de azért csak mégis megtetszettem az én uramnak. Hát a mint mondtam, úgy van. Nagyon fájt mindig, ha egy olyan fiatal leány, a kit szivembe zártam, egyszerre csak olyannak bizonyult, hogy az emberek ujjal mutattak rá. Nem szükséges, hogy félre állj, - e szavakat a cselédleányhoz intézte, - mert a mit mondok, az éppen te rád illik! Most, hogy az a csunya, nagy kendő nincs a fejedén, látom csak igazán, hogy milyen szép vagy. Az ember bejárhat sok vidéket, mig ilyen arcra talál!

Meglepetve hallgatott el egy pillanatra, mert a leány letépte e szavaknál a kendőt nyakáról és fejére vette, úgy, hogy arcát csaknem egészen elborította. De most már szent harag lobbant föl a kedélyes Griebelnében.

- Micsoda? Hát apáca vagy talán, hogy szenteskedni akarsz velem szemben? - kiáltott méltatlankodva. - Vagy talán szégyennek tartod, ha egy becsületes asszony megnézi fizimiskádat?... Ezer ördög, milyen álszenteskedés! Csak azt szeretném tudni, ha vajjon az erdészlakban is ilyen vagy-e?

Hirtelen elhallgatott, mert Lujzácska fölkiáltott e pillanatban. A mint a cseléd leány a kendőt mélyebben arcára huzta, a bársonypántlika, mely nyakát diszította, föloldódott és a szőnyegre

esett. Sem ő, sem pedig a haragos asszonyság nem vették ezt észre, de annál élénkebb figyelemmel kísérték a lecsuszást a földesur és gyorsan föl is vette a szalagot a földről. Egy aranyérem volt hozzáerősítve, a melyet megpillantván Lujzácska, ujjongott örömeiben.

De már a cselédleány is észrevette és gyorsan utána nyult.

- Az arany az enyém! - mondá nyugodtan.

- Ugy? hát csakugyan a tiéd? - kérdezte Griebelné asszony és félre tolta Lujzát, - hogyan jutottál birtokába? Ezt az aranyat úgy ismerem, mint a saját zsebemet. Olyan bizonyos, mint kétszer kettő négy, hogy Lujzámé. Az ilyen ősrégi családi ereklyét nem lehet minden utcasarkon találni. Maga a boldogult főerdészné is azt mondta, mikor leányomnak születésnapján nyakába akasztotta. Nagyon ünnepélyes jelenet volt az és még most is szemembe szöknek a könnyek, ha rá gondolok... S most mondd meg az igazat, hisz nincs benne semmi szégyelni való! Te megtaláltad a ház előtt ezt az aranyat és csak meg akartad próbálni, hogyan állna az efféle disz a te csinos arcodhoz...

A cselédleány nagyon elsápadt a szavak hallatára.

- Talált ékszert, a ki visel, nem jobb annál, a ki lopja! - mondá elfojtott hangon.

- Ne beszélj ilyen bolondokat! - szólott fejcsóválva a kövér asszonyság. - Egy ilyen tapasztalt asszony, mint én, jól tudja, hogy kivel van dolga. Ha lopni akarnál, már külön dolgokra is tehetél volna szert... De fiatal vagy, tán kissé hiu is és ez megbocsátható neked. Nem is haragszom rád, hanem inkább örülök, hogy megkerült az arany... Máskor jobban vigyázz rá, Lujzácska!

- Ez az arany az enyém! - szólott erélyes hangon a cselédleány. - Már évek óta az! A boldogult főerdésznétől került hozzánk... Nézze csak meg jól, - e szavakkal a földesurhoz fordult, - a XII. századból származik és a legrégibb szicíliai érmek közül való.

- Ugy van, - mondá ez és jól megnézte az érmet, - ismerem is ezeket az érmekeket és a fölirata így hangzik: „Sic libi, Christe, datus”...

- „Quem tu regis, iste ducatus”, - egészítette ki a cselédleány a megkezdett mondatot.

A földesur mosolygott, és átadta a cselédleánynak az aranyat.

- Nem volt semmi szükség erre a bizonyításra, - mondá. - Csak azon csodálkozom, hogy önző urnője nagylelkű is tudott lenni és cselédjének átengedé elhunyt barátnőjének ajándékát.

A cselédleány nem válaszolt semmit, hanem a nyakára kötötte ismét a szalagot.

- S én mindezt türelmesen és hallgatva végignézzem?! - kiáltott méltatlankodva Griebelné asszony, - eltűnjem, hogy a bérgazda cselédje az én szemem láttára nyakába köti az én leányom aranyérmét? S mindezt csupán azért, mivel a finnyás elég ravasz volt s jól bevészte emlékezetébe a latin mondást, mely az érmen áll! Az igaz, hogy én nem tudnám elmondani a világ minden kincséért. Az efféle idegen badarsághoz nem értettem soha. Mi közöm a francia tudományhoz!

- Latinul van, édes mama! - nevetett Lujzácska és magához ölelte az idegesen fészkelődő kövér asszonyságot.

- Tőlem kinaiul is lehet! Törődöm is vele!... De most menj el tőlem, te hizelgő macska, mert nem engedem magamat lábaimról leszedni... Nem szép öntől sem, Márkusz ur, hogy egy jöttment cselédleánynak pártját fogja egy becsületes asszonynyal szemben. Annyi bizonyos, hogy ön nem olyan igazságos bíró, mint Salamon király. Mert ha valaki ítéletet akar mondani, hallgassa meg előbb a bizonyítékokat. Csak ne vessen ki, nem is veszem rossz néven öntől, mert hisz jól tudom, hogy a végén mégis csak én fogok nevetni! Ez a leány azt mondja, hogy

az aranyérem a boldogult főerdésznétől származik? de hisz ő csak akkor jött a Szarvas-telepre, mikor a főerdészné már rég el volt temetve. Vagy tán a paradicsomból dobta le az aranyérmet, még pedig egyenesen olyan cselédleány ölébe, a kit életében nem ismert, sohase látott?... S hány ilyen aranya volt az öreg asszonyságnak? Csak tán nem rakosgatta tele az ilyennel magát. Ugy tudom, hogy rendesen csak egyet szoktak viselni...

- Néha kilencet is egy olyan nyakláncon, a minőt én a néném hagyatékában találtam, - válaszolt félig haragosan, félig nevetve az új földesur. - Majd bemutatom önnek később az erre vonatkozó bizonyítékokat. S meg fog győződni, hogy éppen a két aranyérem hiányzik a nyakékból, tehát semmi kétség arra nézve, hogy nem csupán az ön leányát ajándékozta meg a boldogult ilyen ritkasággal. Vagy talán kétségbevonja azt is, hogy a majorban is vannak emberek, a kiket nagynéném kedvelt?

- Dehogyan akarom; - mondá meglepetve és egyszerre lecsillapulva Griebelné. - Tehát csakugyan kilenc darab aranyérem és mindannyi egészen egyenlő?... Hát ezt csakugyan nem tudtam. Mert a mi boldogult urnőnk nem szokta magát ékszerrel teleaggatni. Kinek a kedvéért tette volna? Társaságba sohase járt... Hát akkor már úgy lesz a dolog, a mint ez itt mondta. Valószínű, hogy ezt az aranyérmet a nevelőnőnek ajándékozta a mi néhai urnőnk... De már most azt kérdezem, hogyan kerül ennek a nyakára? Csak nem hihetem, hogy a majorban az a szokás, hogy urnő és cselédleány fölváltva viselik az ékszert?

- De, édes mama, - mondá félénken Lujza, a ki egyre a szép cselédleányt nézte, - tudod-e, hogy a mit te mondasz, nagyon sértő. Máskor nem vagy ilyen kegyetlen. Bizonyos, hogy a majorban lakó hölgyek elajándékozták az aranyérmet és...

- Elajándékozták? - vágott vissza haragosan Griebelné, - azt könnyű mondani! Azok ott olyan helyzetben vannak, hogy nem igen ajándékozzák az aranyakat cselédeknek. Kis liba vagy, édes leányom, és semmi más!... No, ne sirj hát! Tudod, hogy nem nézhetem a könyeket. Annak a szemében ott - e szavaknál a büszkén és mozdulatlanul álló cselédleányra mutatott - nem látsz könyeket...

Nem folytatta, mert a földesur olyan tekintetet vetett rá, a mely bárkit mást, mint Griebelné asszonyt megijesztett volna. Ő azonban cseppet sem ijedt meg, hanem az asztalhoz lépett, mintha semmi sem történt volna és elrendezgette az ott heverő tárgyakat.

Azalatt pedig a cselédleány megfordult sarkán és kifelé tartott. Márkusz hasztalan hajolt előre, hogy arcába nézzen, azokból a vonásokból nem olvashatott ki semmit. Még szempillái sem rezegtek meg, mikor a lépcsőn lefelé haladt.

Lujzácska utána ment és az erkélyről leszólt hozzá könyörgő hangon:

- Ne menjen el haragban, nagyon kérem!

De a leány, a ki éppen az erkély alatt haladt el, föl sem tekintett s meg sem látszott rajta, hogy meghallotta volna a kérlelő szavakat.

- Sose fárasztja magát, kicsike! - mondá élesen a földesur, a ki épp most lépett ki az erkélyre, - ezt az egyet már nem teheti jóvá az ön könyörgése. Nőlogika szerint az ártatlannak együtt kell szenvednie a bűnössel. Hisz engem is semmibe vesznek, mivel azt hittem, hogy az ilyen váddal szemben minden védelem fölösleges.

- Jer be, Lujza, és hadd abba az ostobáskodást! - mondá rövid, száraz hangon Griebelné asszony. - Hadd menjen a finnyás a saját útjára! Még azt kívánná, hogy az ember minden szavát előbb háromszor megmérlegelje, holott a vak is látja, hogy ebben a históriában, már mint az aranyérem históriájában, nem minden történt úgy, a mint kellene... Márkusz ur, ez csak olyan cselédleány, mint a többi és nem kell vele mindjárt úgy bánni, mintha valami urnő

volna, akár mint egyengeti is a derekát és csucsorítja a száját az uri beszédre. Ezzel csak elrontja a cselédségét!

E szavaknál ő is kijött az erkélyre, miközben a kezében levő poharat tisztogatta.

- Csak azt szeretném tudni, - folytatta aztán, - hogy hol szedte föl a nevelő-kisasszony ezt a cselédleányt. Mindig azt a benyomást teszi rám, mintha valami vándor cigánytársaságtól megszökött volna. Ért mindenféleképp, a mihez egy becsületes cselédleány nem is konyit. Idegenszerű kifejezéseket használ és... na, nézze meg az ember! Látja ott a liget szélén? Most esett le a kendő a fejről, de ő észre sem veszi. Hát ez az igazi könnyelmű cigány vér! S nincs-e olyan sűrű fekete haja is, mint a móréknak? Valósággal csillog a napban ez a haj. Igenis karcsu és ragyogó, mint a gyík, ez a kóbor nép. Az örege kilopja a tárcát zsebünkből, a fiatalja pedig az ifjunak szívét keblükből... Csak jól vigyázzon, Márkus ur! még nincs vége ennek a históriának. Megéljük még, hogy...

- Hát várjuk be a végét! - válaszolt kurtán a földesur és a könyvek után nyult, melyeket a cselédleány hozott haza.

- Egyéb úgy sem marad hátra! - mondá szárazon a kövér asszonyság és fejcsóválva nézett utána, a mint a könyvekkel átment az urilakba és őt magára hagyta, ozsonnától és mindenestől a pavillonban. De aztán mégis komolyan megharagudott, mikor megtudta, hogy a földesur egyenesen az erdőbe ment. Hát azt hiszi talán ez az ur, hogy Griebelné asszonynak más dolga nincs a világon, mint a jó kávéját rápazarolni, s ő még meg sem kóstolja? No várhat is, míg újból megkínálják ilyen kávéval!

XIV.

Cigányleány volna a talányos alak? Sátrak alatt töltötte ifjúságát? Ezzel a merész állítással a derék Griebelné olyan eszmét dobott oda, a melyet az új földesur fölkapott és nem tudott tőle teljesen megszabadulni, bár kinevette e miatt saját magát, de leginkább Griebelné asszonyt. Mert a leánynak szellemi könnyedsége és erős jelleme, erős iskoláztatási és művelt környezetre mutattak, nem pedig arra, hogy kóbor nép közt töltötte volna gyermekéveit. Aztán a barna szemek tekintete, a bőr fehérsége sem mutatott arra, hogy az égető nap hevének ki lett volna téve gyermekéveiben. A vadon virága nem volt tehát semmi esetre sem!

S mégis homályos sejtelmek támadtak meg a földesurat, hogy valami rejtély veszi körül a leányt. Hátha azok a látogatások az erdőszlakban is a multra és az azzal kapcsolatos környezetre vezethetők vissza? Tán azok, a kikkel ott találkozik, azelőtti életkörének elemei, a kiktől menekült és most nyomára akadtak és az erdősz, „kipróbált” bajtárs, csupán azért engedi meg házában ezeket az összejöveteleket, hogy jobban megvédelmezhesse a leányt?

Mindez nagyon kalandosnak tetszett és ha arra gondolt, hogy mily kötelességtudó nehéz munkájában ez a cselédleány, s hogy mily végtelen odaadással csüng kenyéradóján, el is üzte magától az efféle gondolatokat... De mégis! Előtte való este ismét meglátta, a mint belépett az erdőszlakba. Miután jó sokáig bekóborolta az erdőt, megint a megszokott ösvényen találta magát. Maga sem tudta, hogyan került oda, bizonyára valami titkos varázserő vonzotta, a melynek lehetetlenség ellenállani!

Késő este volt, mikor odaért az erdőszlakhoz és a két sarki ablak alatt levő padra leült. Ki akarta pihenni a séta fáradalmát. Az ablakokból halványan világító fény terjedt és rá azt a hatást gyakorolta, mint az éjjeli lepkére a gyertyavilágítás. Meg is égette lángján lelkének szárnyait. Fölállott a padra és benézett a szobába. Az egyik függönynek széle kissé félre-csuszott és bepillantást engedett a titokzatos sarokszobába. Olyan mély csend uralkodott az

erdőben, mintha minden életet elfojtott volna a nyomasztó hőség. Jól hallotta, a mint a szobában egy halk férfihang beszélt valakihez és a mit mondott, bár nem érthette meg az egyes szavakat a zárt ablakon keresztül, azt a benyomást tette rá, mintha egy szorongatott lélek könnyitene lelkén és meggyónná azt, a mi bensejében dul.

A lámpafény nem világította meg az egész szobát, hanem nagyobb felét rideg félhomályban hagyta. Csak a leányt látta, a mint csendesen ült, fejét a magas karosszék támláján pihentette és balkezét előrenyújtotta.

Ugy tetszett, mintha valaki fogná kezét és néha reszketett is ez a kéz. Márkus ur mindent elkövetett, hogy megtudja, kicsoda az a másik emberi lény, a ki a sarokban ül és egyre beszél a leányhoz, kezét pedig erősen fogja, mintha már tulajdona volna. De a kiállhatatlan ablakeret elfödte az ismeretlen alakját és a rejtélyes idegen egyetlenegyszer sem tette meg neki, hogy a lámpafénykörig előrehajolt volna.

Bármennyire homályban maradtak is a szobában levő tárgyak, a leány sápadt arca keresztül-világított a szürkületen. Ennek az arcnak kifejezése sajátságosan fájdalmas volt és a szemek, a melyekről Griebelné asszony azt állította, hogy nem ismerik a könyeket, el voltak fátyolozva a hulló könyektől.

Aztán hirtelen fölemelkedett a leány és figyelt. Az egyre közeledő lódobogás, mely a földesurat is nyugtalanította, most már egészen közélről hallatszott. Ideje volt, hogy otthagyja leshelyét és a sűrűbe vonuljon, nehogy rajtakapják a szégyenletes leselkedésen. A következő pillanatban csakugyan bekanyarodott egy lovas az erdőszlakhoz vezető ösvényen.

Lassu kocogással közeledett a paripa és a mint a csillagfényes ég halvány világítása mellett kilépett a tisztásra, Márkus meglátta a lovas alakját is. Csakis ezt, mert vonásait eltakarta a széleskarimájú kalap. Hatalmas, szélesvállu emberfia volt és a mint könnyedén megülte a nyeret, körülbelül azt a benyomást tette, mint a ki éjjeli kalandokra jár...

A mint közelebb jött, az erdőszlak kapuja kitárult és az erdész megjelent a benyilóban. Suttogó hangon üdvözölte az éjjeli lovast, a lovat néhányszor föl s alá vezette az alatt, hogy az imént érkező idegen beosont a házba.

Lehet, hogy még ebben az órában rátalál a földesur a rejtély nyitjára, ha az erdész kutyája bele nem avatkozik a dologba. Hirtelen kirohant a házból, a lovast ugatva ugrándozta körül, míg gazdája lábrugással félre nem lóditotta. Az eb vonitva menekült, még pedig éppen azon bokor felé, a mely mögött a földesur lesben állott.

Mikor az eb őt meglátván, ismét ugatni kezdett, Márkus ur kilépett a bokor mögül és az erdészt figyelemre sem méltatva, az erdőből kivezető ösvény felé tartott, mint olyan emberfia, a ki nem töri fejét semmin, hanem csak véletlenül erre tévedt éjjeli sétája közben. Később, az igaz, ismét visszaosont az erdőszlakhoz, de az éjjeli lovas már eltűnt; a karosszék üresen állott a sarki szobában és az a suttogó, gyónó hang is elnémult.

...Mindezeket elgondolta magában, a mint a nyomasztó délutáni hőségben a pavillon-szobácskában tétlenül hevert. Várta a cselédleányt. Az igaz, hogy tegnap mélyen megbántva távozott el innen, de azt mondta volt: „Eljövök megint, hogy a seb után nézzek!” S Márkus úgy bízott ebben az ígéletben, mintha valami általánosan elismert gentleman becsületszavát adta volna. Csaknem aggódva vigyázott a seb kötésére, bár terhére volt, - de hadd lássa az a leány, hogy bízott ígéletében és hűségesen bevárta.

A külső lépcső ajtaja nyitva állott, hogy az „orvos” akadálytalanul beléphessen. De óra mult óra után és a fenyvesliget mellett elvezető ösvényen nem közeledett senki. Olyan mély, csaknem halotti csend uralkodott, hogy még a légy dongását is meg lehetett volna hallani, de még a legyeknek is tulságos volt a hőség és abbahagyták a röpködést.

A fülledt levegő kristályragyogású volt, az égen a legkisebb ködfelhő sem mutatkozott, de a távolban, az erdőn túl kezdődő láthatáron valami mozogni kezdett. Előbb lassan és bizonytalanul, mint a kisded első lépései és kevés reménységgel biztatott, hogy a szomjas föld vágyát egy kis esővel ki fogja elégíteni. Csakhamar azonban tömörebb lett a barangoló sáv és megjelentek az első felhők. S a mint nyújtózkodtak, csábszerű széleikkel egymásba kapaszkodtak, úgy látszott, mintha cigányok serege készülne megostromolni az eget. Bekerítették a napot, közelebb tolták hozzá egyes szétszéledt csapataikat és nagy furfanggal elzárták tőle a menekülésnek minden útját.

Márkuszt már rég kinozta a türelmetlenség. De a mint a gyülekező felhőket látta, nem bírt tovább magával. Ha bevárja, míg ez a felhősereg az urilak fölött megérkezik, akkor lemondhat arról a reményről, hogy a cselédleányt még ma viszont fogja látni. Ilyen viharban nem jön az ide!

Felkapta kalapját, becsukta maga után az üvegajtót és lement a kis falépcsőn. Abban a pillanatban, a mint a ligeten átvezető ösvényre lépett, ott megmozdult valami. Ugyanakkor Márkuszt szíve is úgy dobogott, hogy csaknem elvette lélekzetét. Pedig a reménykedés hiábavalónak bizonyult, mert nem az jött, a kit ő epedve várt.

Kis szalmakalappal fején futva jött Lujácska és mögötte kocogott nehézkes léptekkel derék, kövér mamája.

Griebelné megállott fele uton:

- Hála az égnek, itt jön Márkuszt ur! - kiáltott, egy fejmozdulattal a fölszálló hegyi viharra mutatván, - Ha ez uton kap meg minket, úgy megmossa a bundánkat, hogy tíz esztendőre is elég... Egyébiránt köszönöm a kérdését. A tillrodi árváknak a holnapi nap tiszteletére olyan vajaskalácsot sütök, hogy megnyalják utána mind a tíz körmüket.

Letette a kosarat az út szélére és egyre növekedő hévvel folytatta:

- Odaát voltam a bérgazdáéknál, hogy mindent megmutassak az új cselédnek, a ki ma lépett be. Nagyon jó volt, hogy elmentem. Az ostoba leány valami gazdag parasztembernél szolgált eddig és csak úgy bögött, mikor itt meglátta az üres ládákat és szekrényeket. Nagynehezen mégis rendbe hoztam az esztét, különösen mivelhogy előbb egy bödön zsirt, néhány sonkát és nélkülözhetetlen dolgot tettem az éléskamrába, hogy legalább némi látszata legyen a dolognak. A mint ott jártunk-keltünk, hirtelen megpillantottuk a nevelő-kisasszonyt. Éppen lejött a lépcsőn...

- De az arcából nem láttunk semmit, mert ezt egészen elfedte a fátyol, - vágott közbe Lujácska. - Hanem a növése az csakugyan pompás. Olyan, mint a jegenye!

- Meglátszik rajta, hogy sohasem erőltette meg a munkával, - szakította félbe leányát száraz hangon Griebelné asszonyság. - Csodálatos, hogy a gőg még akkor is ur marad az ember fölött, ha nincs is egy betevő falatja. Ez a kisasszony, ez a nevelő-frajla ránk sem hederített, hanem úgy ment el mellettünk, mintha ő volna a királynő, mi pedig csak afféle rabszolganép... Bizonyára azért mérges, mivel én beszéltem rá a bérgazdáékat, hogy kergessék már el azt a cigány-fajzatot. Mert addig nem is lesz igazi rend a házban, míg az ott van.

- Kiről beszél ön? - kérdezte hirtelen Márkuszt ur.

- Hát arról a finnyáskodó cselédleányról.

De most már igazán kijött sodrából Griebelné asszonyság, mert Márkuszt ur dühösen rátámadt:

- Ugyan kérem, minek avatkozik mindenbe!... Hát csakugyan fölmondtak annak a leánynak?

- De föl ám! S el is küldték még ma reggel... Hanem azt sehogysem tudom megérteni, hogy mit érdeklí önt annyira a dolog, mert utóvégre is...

Szájtátva bámult az új földbirtokos után, a ki szó nélkül, üdvözlét nélkül hagyta őt ott az út szélén és mint valami rendesen szelíd bolond, a kit hirtelen előfog a raptusa, vágta az erdőszélen elvezető ösvényen. De már is eltűnt a szemei elől az utnak egy kanyarulatánál és Griebelné asszonyság, mikor magához tért csodálkozásából, így szólt leányához:

- Ez vagy maszlagot evett vagy megbabonázták.

Azalatt az új földesur elért az ismert úton a majorba. A mint belépett az udvarba, már hallotta a bérgazda haragos dörmögését. Az öreg ur úgy csavarta sovány teste körül a kopott hálókabátot, mintha az valami római tóga volna.

- Az ördög vigye ezt a gazdálkodást! - mondá, a mint meglátta az új földesurat, - tele van az éléskamara és nyitva hagyják ajtaját, hogy a kinek tetszik, megrakodva odább állott. Aztán egymás tetején hever minden a házban, mert a hugom sétálni ment...

- De hát a cseléd? - vetette közbe dobogó szívvél Márkus ur.

- Az? nem ismeri ki még magát. Hisz alig két órája, hogy a házban van.

- De én a másik cselédre beszélek...

A bérgazda egy pillanatig úgy nézett maga elé a levegőbe, mintha nem értene semmit az egész dologból, aztán elfordította tekintetét.

- A másik? - mondá és a pipaszár végével mindenféle figurát rajzolt a homokba, - az már... elment és magával vitte minden cókmozóját.

De nem jönne inkább be kissé, Márkus ur...

- Nem mondaná meg előbb, hogy merre fordult az a leány? - kérdezte udvarias, de határozott hangon az új földesur.

- Uram, ez bolond egy kérdés! - riadt föl minden igazi ok nélkül a bérgazda. - Hát azt hiszi, hogy törődöm a távozó cselédséggel? Kifizetem a bérét és aztán fel is ut, le is ut!

- De Ágnes, a ki magával hozta a leányt, minden ellenmondás nélkül megengedte volna, hogy elcsapják azt a szorgalmas és derék leányt?

- Az én hugom azt cselekszi, a mit én akarok, mert ebben a házban én vagyok az ur... De nevetséges igazán! Itt állunk, mint két kávéénike és a cselédségről diskurálunk, a helyett, hogy...

- Bocsánat, - szakította őt félbe Márkus ur, - ez a cselédleány nagyon érdekel. Vannak okaim, hogy megtudakoljam tartózkodási helyét. S igazán csodálom, hogy ön így beszél róla, a kinek földjét nyáron a legnagyobb hőségben annyi önfeláldozással mivelte... De ha ön nem akar szólni, majd ő nagyságához fordulok és tőle csak megtudom, hova lett az a cselédleány.

Be akart menni abba a szobába, a hol a beteg feküdt, de az öreg ur hirtelen elállta útját.

- Az ördögbe, uram! - kiáltott csaknem magánkivül; - ne kinozza az én szegény beteg feleségemet az effélékkel. Rá nézve is befejezett dolog már ez az egész história és nem engedhetem meg, hogy újból fölkaparják. Tehát nagyon szépen kérem, hagyjuk abba ezt a beszélgetést.

Az új földesur úgy érezte magában, hogy ez a rideg önzés és hálátlanság fölkaparja epéjét. Ez a cselédleány hogy gondozta és ápolta a beteg asszonyt, hogy törte magát a nehéz munkában, s most „befejezett dolog” az ő további élete ennek a vén egoistának a szemeiben!

Márkusznak valami goromba mondás lebegett a nyelve hegyén. Nehogy szabadon ereszsze, nehogy talán megsértse ezt az öreg embert, megemelte kalapját és gyorsan eltávozott.

- Elveszett idő!

Bosszuságában összeszorította fogait és rézsut kettészelve az udvart, kisietett a kapun.

- Jó lesz sietnie, uram, helyezze biztonságba a bőrét, - kiáltott utána a bérgazda, a ki pipával szájában kilépett a folyosóra és az égre mutatott, a hol sűrű, nehéz felhők tornyosultak.

Mintha hirtelen eltűnt volna minden parányi világosság, olyan sűrű sötétség borult a földre és egy hosszú sóhaj vonult végig a levegőben, mely meg-meglengette a bérgazda hófehér haját.

- Hogyha fiatal nővel találkozik az erdőben, a ki szürkefátyolos, kis kalapot visel, kérem csak kergesse haza. Ide a majorba! - kiáltotta az öreg. - Az az ostoba virágszedés az erdőben. Most az öregek persze, halálra rémithetik itthon magukat miatta!

Az utolsó szavakat csak a falon keresztül hallhatta a távozó, mert már rég a kerítés mentén haladt.

Bosszusága dacára nevetni volt kénytelen. - Hiszen csak találkozni a kisasszonnyal! Bizonyos, hogy nem kergetné haza, ellenkezőleg elállná az útját és fölvilágosítást követelne tőle minden irgalom nélkül, még ha tüzes villámokat szórna is rájuk az égboltozat!

Az országut mind keskenyebb gyalogúttá változott már a rét közelében, mely egyenesen a grófi telephez vezetett. A cselédleány csakis erre mehetett, miután mindenestül, véglegesen elhagyta a majort. Az erdő, a zöld erdő! Hisz a bérgazda is úgy mondta, hogy szereti a cigányéletet, a bolyongást erdők, rétek a vándor...

Parányi fehér pára emelkedik a levegőben, nem-e a pásztortűz füstje az, melyen a vándornép üstben főzi az eddelét!

Ej, nevetséges! Fehér felhőpár az, mely egymást kergeti és fehér színe miatt elűti a koromsötét szemhatártól.

Aztán meg a jól ápolt grófi telepen nem is igen tűrnének cigányságot ő hercegsége hivatalnokai.

De a kocsiuton szabad volt az út, és a vászontetővel bevont kocsi, melyet két oldalt lovas-cigányok kísértek, bátran haladhatott a bükkfa-allée által beárnyalt téren... Csakhogy az ilyen uton nagyon lassan dőcögött a kocsi, ezek a hazátlanok nem sietnek sohasem és egy ügyes gyalogos könnyen utolérheti őket és tudakolhatja, hogy a vászontető alatt csakugyan ott van-e a rejtélyes, szép cselédleány, ismét összeolvadva az övéivel, mert az összetartás még a vándornépnél is olyan törvény, melyet tisztelni kell.

- Ostobaság! - volt a bérgazda szava járása.

De most Márkusznak ur is ezt mondta, mialatt lábával nagyot dobantott.

- Ostobaság! Az a szemérmes, büszke, bátor leány e félmeztelen legénycsoport között, kiélt gazok és vén boszorkánypofák társaságában járná be a világot! Nem érti, hogyan furakodhatik ez az örült gondolat mindig újra meg újra egészséges emberi agyba?!

Megkétszerezett léptekkel sietett tovább. Az erdészlakban *kell* hogy megtudjon valami bizonyosat, és ha a leány csakugyan eltűnt, nos... nos, akkor lerázza cipőiről a port és szünet nélkül addig járja be a földtekét, a míg ráakad.

A villám, mely a bükkfák koronáin keresztül zöldes fényt látszott vetni a vidékre, teljesen megszűnt. Az erdő néma és sötét lett, mintha visszafojtott lélegzettel várná a vihar kitörését. Egész szíve mélyéig hatolt az utolsó napok perzselő lángja. A keskeny, harmatos út most

szinte fakó volt és szélein zizegett a kiszáradt fű és a bokrok sárga levelei lankadtan hajoltak föléje. A kis patak, mely kettészelte az utat, kiapadt és csak gunynak volt fölötte helyezve az a hidat helyettesítő néhány deszkaszál.

Márkus ur keresztülment rajta. Jobbról az erdő sűrű lombja kerítette be az utat mindvégig, de balról kivilágosodott a rét pázsitja, a melyen az erdészlak állott. Még egy ideig eltakarták a faóriások, de néhány lépésnyire tisztán emelkedett ki a veres téglatető.

E látvány fölött meglepetve állott meg az új birtokos. Az éjjeli lovas éppen fölszállt lovára, melyet az erdőőr a kantáránál fogott. És most, nappal, vége volt minden regényességnek! Az a csinos öreg ur, a nyári kabátban, rövidre nyírott, ősz hajával és szarvasbőrkezttyüvel jól ápolt, fehér kezén, szépen megköszönné, ha őt nézné valaki egy cigánybanda vezérének.

Erős trappban nyargalt el a háztól, a kutya előre rohant s az erdőőr oldalt masírozott és néhány pillanat múlva eltűntek az erdőben.

Nos, mitevő legyen most? Az első pillanatban Márkus ur rohamlépésben követte őket - az a zöldkabátos volt az egyetlen, a ki fölvilágosítást adhatott neki, de aztán mindinkább meglassította lépteit; hisz azt még se tehette, hogy azt az embert, a ki sietve elindult hazulról, mint valami utonálló, megrohanja és magyarázatra kényszerítse.

E pillanatban föltűnt neki, hogy a ház küszöbén megjelent egy macska, és rézsut keresztülsétált a folyosón, az erdő felé vezető uton. Itt okvetetlenül nyitva maradt az ajtó, mert a házban valószínűleg emberek vannak.

A sarokablakok alá huzódott. A zöld rezeszek még rajta voltak az ablakokon, de az ajtó csakugyan nyitva volt és Márkus ur egy pillanattig sem habozott, hanem nesztelenül teljesen kitarta azt és belépett rajta.

A folyosónak nem volt ablaka, ezért volt olyan hűvös és sötét. De amott jobbra nyitva állott a kis erkélyszoba, bizonyára azért, hogy betóduljon rajta az a kellemes levegő, és belsejéből kékes fény derengett.

Undort, kezdett érezni saját maga iránt. Ebben a házban, a melyet gyanúsít, ő maga úgy áll, mint egy tolvaj. Ha valami idegen ember talál kilépni e szobából, hogyan tudja elegendően indokolni előtte ittlétét?

Ezek dacára azonban halkán becsukta maga után az előszoba-ajtót és egy pillanattig csendesen figyelt. Az egész házban végtelen némaság uralkodott és abban a bizonytalan fényben minden összefolyt a fiatal ember szemei előtt. De ez csak egy percig tartott. A jövő pillanatban már meglepő fölfedezést tett.

A nevelőnő-kisasszony itt volt, itt a házban! Az ajtóhoz közel, egy kis asztalon feküdt a szürke-fátyolos kis kalap, mellette a keztyű, - mindmegannyi megölő betűje Griebelné asszonyságnak, - a madár meg volt fogva! Valami diadaléret-féle, valami forró bosszuvágy pezsdült föl véreben. Most majd lerántja a „Saisi kép” arcáról a leplet! Meg kell gyónnia, vezekelnie! Neki, magának kell majd segédkezet nyújtani ahhoz, hogy a cselédleányt megtalálja, hogy viszontlássa azt, a kit ő a nyomoruságba, nélkülözésbe magával hozott, hogy aztán kegyetlenül átengedje nyomoruságos sorsának.

Gyors elhatározással a szoba küszöbére lépett. De éppen olyan gyorsan, az ijedtségtől reszkelve, ismét visszaugrott az előszobába.

Az átelleni szoba sarkában - ugyanaz a sarok, a honnan tegnap este az az egyhangú férfimoraj hallatszott - egy ágy állott és az ágyon mélyen alvó férfialak pihent.

Tán a kétes fény festette olyan haloványra azt az arcot, vagy csakugyan a halál lehelte rá azt a halványságot, ezt nem lehetett ebben a homályban eldönteni.

Ezen különben nem is tépelődött most Márkus ur. Ő csak azt a hosszú vereses szakállt nézte szüntelenül, mely a paplan végére elterült. Hogyan kerül ide az az ember, a kit ő meg Griebelné asszonyság nemrégiben az országutról szedtek föl és egy éjjelre elszállásoltak a kastélyba, hogy ott ne vesszen! Hogyan került ide és mióta rejtegeti az a sarok, mely neki már annyi fejtörést okozott.

Mindenekelőtt azonban, mit keresett itt a nevelőnő, a pedáns, dróton mozgó világi hölgy, az erdészlakban, egy csavargó ágya mellett?

Halk nesz, női ruhának a suhogása ütötte meg fülét és most még jobban elrejtőzött a homályban. Előbb meg akarta lesni, tisztába akart jönni a titokzatos hölgy ittlétének céljával, mielőtt elébe állott.

Valami mellékajton, talán a konyhából jöhetett be éppen és úgy hallatszott, mintha valami asztalkán babrálgatna. Halk, egymáshoz ütődő pohárcsengés, aztán ismét suhogott az uszály és most már láthatta a nő alakját.

A karcsu, elegáns alak háttal állott hozzá. Láta a gondosan megfésült fejcskét, a nehéz, vastag hajfonatokat, melyekből néhány karika kilopódzott a halántékra, látta, a mint a hölgy hátranyult és kecses kézmozdulattal fölemelte uszályát, és csodálatos! Ő ezt a hölgyet csak egyszer látta, a félhomályban elosonni nagybátyja mellett, mint egy árnyék, soha életében egyetlen szót nem váltott vele és mégis úgy tetszett neki, mintha már régen, nagyon régtől fogva ismerné.

Mélyen az alvó fölé hajolt és hallgatta lélegzetvételét; egy légy zümmögött a vánkos körül, azt szelid kézzel eltávolította. Ekkor a nő megfordult - és a leselkedő majdnem kövé vált.

És hogyha ez az alak kifogástalanul előkelő volt is, és hogyha a fényes hajkarikák dúsan homlokára hullottak, és bár elegáns öltönye divatosan hozzásimult a karcsu alakhoz, melyet a durva munkásöltöny eléktelenített és rejtegetett, ez mégis ő volt, ő, a bérgazda cselédleánya! Igen, ez a nő, a ki itt magába vonultan, lesütött szempillákkal az ajtó felé közeledett, ez ő volt!

Mintha hályog esett volna le a férfi szeméről, a kinek a megdöbbenéstől elállt a lélekzete!

Az ördögbe! Ugyan szépen félrevezettette magát! Ő ezzel a nővel szemben a bárgyuságig becsületes volt, hitt mindenben, a mit látott, nem mérlegelt semmit, sem jobbra, sem balra és csak azt látta, a mire éppen az orrával rábukkant.

Csak egy parányival több furfangot ha rászabott volna az a mostoha természet, nagyon könnyen megoldhatta volna a Sphinx-talányt, mert ez nem lett volna nehéz földadat, mert most már látta, hogy a keserű, komoly helyzet dacára, egy kis szelid leányhamiskodás is volt a dologban. Természetesen, a saisi képnek lepel mögé kellett bujni, a mig Francz Ágnes kis-asszony cselédruhában kénytelen volt két szerencsétlen öreg ember számára megkeresni a mindennapi kenyeret.

Elválaszthatatlanok egymástól a nevelőnő és a bérgazda cselédleánya.

A két nő „egy szív és egy lélek”, így lett neki elmondva a tiszta igazság, és ő még sem jött arra a gondolatra, még sem tudta kitalálni, hogy ez a kétféle lélek egy testben is lakozhatik, egy fejjel gondolkozhatnak, azzal a gyönyörű, kifejező fejcskével, melyet olyan csábos közelben látott most maga előtt. Ilyen együgyűségre csak egy vén gyermek, egy tehetetlen naiv lélek képes, mint a milyen ő volt!

A bosszuság és csodálat vegyüléke, megtorlási vágy és szánakozó, odaadó gyöngédség változtak szívében és hálát adott az Istennek, hogy megmaradt rejtekhelyén, mert ott még ideje volt, hogy magához térhessen.

Azt a diadalt még sem engedte át a nevelőnőnek, hogy őt ilyen állapotban meglássa. Még a csodálat kifejezését sem szabad észrevenni rajta!

Őt észre sem véve, elhaladt a leány a nyitott ajtó mellett és ő erősen előrehajolt, hogy megfigyelhesse, a mint ismét ott babrált az asztal mellett. Citromot szeldelt ketté és beledobta egy pohár vízbe. Most már tisztában volt vele, hogy miért nem volt szabad a nevelőnő-kisasszonynak keztyű nélkül járnia. Az öreg nagyzó nem tudta volna elviselni, ha valaki megtudja, hogy egy Francz kisasszony, egy magasrangú katona leánya, kénytelen cselédmunkát végezni. Már pedig a legbiztosabb áruló ez a két kacsó itt, melyről nem egyhamar lehetett eltüntetni a nap és a nehéz munka nyomait...

E pillanatban fölzudult odakint a vihar. Mint valami veszélyt hirdető trombitaszó harsogott végig a levegőben, mire fönséges moraj és zugás támadt az erdő fái között. De egyszersmind megreszkettette a ház ablakait is és úgy zörgetett a kapukilincseken, mintha erővel ki akarná azt feszíteni.

Az asztal mellett álló hölgy figyelni kezdett és hirtelen aggodalommal a beteg felé fordult, de annak, a paplanon pihenő kezének még egy ujja sem mozgott, bizonyára a kimerülés mély álmát aludta.

Ezalatt Márkus ur nesztelenül közelebb lépett. Most már teljesen uralkodott érzelmein és midőn a leány megnyugtatta visszafordult, hogy elvégezze megkezdett munkáját, szeme a fiatalember tekintetével találkozott, a ki udvariasan, levett kalappal állott előtte, mélyen meghajtva magát.

A leány az ijedtségtől megrázkódott. S kezéből kiesett a citrom meg a kés, de hihetetlenül gyorsan nyerte ismét vissza önuralmát, sőt úgy tetszett neki, mintha alakja magasra nőne előtte.

Ilyen büszke magatartással hagyta el az asztalt, elment kimért léptekkel előtte és kinyitva az erdőőr szobájába vezető ajtót, kecses mozdulattal rámutatott:

- Tessék, uram, lépjen be! - szólt halk, de zengzetes hangon. - Ön bizonyára menedéket keres a közeledő vihar elől.

A fiatalember rejtett mosolylyal nézte:

- Francz kisasszony? - vágott közbe és udvariasan meghajtotta magát, olyan hűvösen és idegen modorral, mintha ma látná ezt a hölgyet először életében.

- Az vagyok, uram, Francz Ágnes, a bérgazda testvérleánya, - hagyta helyben és tekintete a földet kereste, míg a vér elöntötte bájos arcát. - A nevelőnő, - tevé hozzá éles hangsúlylyal.

Föltekintett és szemében a zavar és az ellenséges dac küzdelme tükrözött.

Ő ezt észre sem vette, teljesen elfogulatlan volt. Az ajtónál megállva, mintegy igazolni akarván magát, mondotta:

- Nem az a cél vezetett ide, hogy a vihar elől menhelyet keressek, az eső engem nem rémíthet, mert lehet, hogy úgy, a mint itt vagyok, már néhány pillanat múlva ismét künn leszek és szembe kell vele szállnom... Egy fiatal leányt keresek, egy irgalmas nővért, a ki tegnap ezt a kötést alkalmazta a kezemre, - jobbjára mutatott; - a bérgazda azt állítja, hogy az a leány eltűnt, eltűnt örökre, igaz az, Francz kisasszony? Csakugyan eltűnt az a leány?

A leány kikerülte a komoly, fürkésző tekintetet és bizonytalan hangon válaszolt:

- Segítségére nem lévén többé semmi szükség, hisz ön maga gondoskodott helyettesítőről.

- És azért elment, a nélkül, hogy visszaemlékezett volna adott szavára, a melyet be kellene váltania? Tegnap azt mondta nekem: „Holnap ismét eljövök, hogy megnézzem a sebet.” Ez nekem annyi volt, mint egy férfiúnak adott szava, mint maga az evangélium - nos, én türelmesen vártam. Órákig mereven néztem a nap reszkető lángjába, mindig azt remélve, hogy a leányt meglátom munkás-öltönyében, fehér kendővel fején, az erdő kanyarulatánál felém közeledni. Hozzá nem nyultam ehhez a kötéshez, abbéli félelmemben, hogy meglazul és az irgalmas nővér majd megfedd miatta. Ime, most elment, el világgá, mintha a szélvész örökre magával ragadta volna, - így mondta a bérgazda; mit kezdjek most én?

- Engedje meg, hogy én váltsam be a leány adott szavát, - válaszolt és kezét jobbra után kinyújtotta.

A férfi arcán járt félénk tekintete, a mely azonban édesen mosolygott.

A férfi nem vette észre, egy izma sem mozdult meg.

- Köszönöm! - szólt visszalépve, - ezt nem fogadhatom el. A kötés érintetlenül marad, a míg rá nem akadtam orvosomra. Hisz már mondtam önnek, hogy utána megyek, és reményt helyezek önben, hogy szives lesz nékem némi utbaigazítást adni, hogy hol találhatom meg...

- Nem, ezt nem fogom soha tenni! - vágott közbe ridegen és elfordult tőle.

- De ez szívtelenség, kegyetlenség, nem keresztényi eljárás! Mivel jobb az a szegény koldus amott az ágyban, hogy őt gondos ápolásban részesíti, tőlem meg megtagadja a fölvilágosítást, mely gyógyírt hozhatna számomra?

A leány nagyon elsápadt és lassan becsukta a szoba ajtaját, melyben a beteg aludt.

- Az, valóban, koldus! - szólt fátyolozott tekintettel. - Egy ember, a ki abba a helyzetbe jutott, hogy még a vánkos sem az övé, melyen halálos betegségét végigszenvedte. Keserű dolog bizony, mikor az ember ezer veszedelmek között, tengereken túl dolgozik, kinlódik, hogy vagyont szerezhessen, hogy végre betegen, halálosan kimerülve, elterüljön szülőháza küszöbén. Édesanyjáért dolgozott odakint, annak számára akart kincseket szerezni. Ő tudta, hogy majd elérkezik az a nap, a mikor a jólét és kényelemből a legnagyobb nyomorba jut majd, és így kiszakította magát az idegenből, hazasietett, azt hitte, hogy talán úgy segíthet rajta. Más ember talán örökre eltűnt volna a föld színéről, látva, hogy mennyire csalódott reményeiben; de ő azt nem tudta megtenni, anyja utáni vágya hazakergette, még jobban, mint kényszerhelyzete. S ime, most itt kell feküdnie, alig ezer lépésnyire a betegtől és akarata ellenére távol maradni anyjától.

- Ez az talán, kinek jövetelét úgy várja a bérgazda, mint a zsidók a Messiást? - szólt erős sejtelemmel a fiatalember, mialatt majdnem elállt a lélegzete.

Némán igent intett fejével.

Ez a történet megrázkódtatta egész lényét. Ez tehát az a nábob? Még alig egy félóra előtt „aranyembernek” nevezte a bérgazda fiát, a ki majd egyszer őt is aranyba fogja ültetni, és hogyha az ember föl is tehetné az öregről, hogy ő se hisz szóról-szóra abban, a mit mond, mégis borzasztóan összeszorult a szíve a gondolatnál, hogy az öregnek egész büszkeségét, reményét ott találták aléltan az országúton és hogy ő maga, az apja küldött ki néhány fillért s egy darab kenyeret a „koldusnak”, a ki a kapuja előtt újra összeesett. „Az aranyembered!” Szegény öreg!

És a családi dráma közepette állott egy leány, egy bátor, okos nő, a ki a szétágazó, ellenséges elemeket erős karokkal összefoglalta és keblében őrizte.

Mindent magára vett. A nehéz munkát, a mindennapi kenyérért való keserű gondokat, a két tehetetlen, öreg ember ápolását, és most itt is feküdt még valaki, a kinek hazajövetelét el kellett titkolnia, csak lopva osonhatott be hozzá.

Minő szívdobogással, reszkette a félelemtől léphetett ki éjnek idején a major kapuján, hogy egész éjszaka itt virraszson a beteg mellett! És ez önfeláldozó cselekedet mellett látta őt meg Griebel asszony és emez útja miatt ítélte el olyan irgalmatlanul.

Lehajtott fővel ott állt előtte és szerette volna átkulcsolni térdét. De e pillanatban le kellett küzdenie a vihart, mely szívében tombolt. Joggal volt megsértve és elkeseredve a sokat gáncsolt nevelőnő, s ő érezte, hogy egyetlen szenvedélyes kitörése a megsértett nővel szemben, örökre elüzi annak közeléből.

- Életben marad az ön unokabátyja? - kérdezte, emberfölötti erővel leküzdve izgatottságát.

- Hála Istennek, életben marad! Az orvos, a ki csak néhány pillanat előtt távozott el innen, kijelentette, hogy már veszedelmesen kívül van. Az este még nagyon aggódott miatta, mert a delirium nagyon is végzetesnek mutatkozott. Ez volt az az egyhangú moraj az este és a derék thüringiai orvos, örült féltékenységében, cigányvezérnek mondotta a sarokszoba lakóját!

- Abban az órában a felelősség súlyos terhe nehezedett rájuk. Ottó hazajövetelét, a szerencsétlen körülmények miatt, a melyekben ideérkezett, el kellett titkolni szülői előtt; de ha meghalt volna... - Hirtelen elhallgatott és arcán fájdalmas visszaemlékezés vonult végig, ki volt rajta fejezve a nagy dilemma, mely előtt még tegnap este állott. És a némaságot fölrazta a hirtelen fölhangzó dörgés, az ablakokat pedig csapkodta a záporosó.

- A zivatar már itt van és az erdőör utban van a tillrodi patika felé, - szólt aggodalmasan.

- A majorban pedig két öreg ember aggódik egy fiatal hölgy miatt, a ki az erdőben virágot keres, - szólt Márkus ur.

Erősen a szeme közé nézett, égő tekintettel, aztán keserűen a vállát vonogatta.

- Ej mit! Hát mi lesz abban, ha azokat a munkakerülő kezeket, melyek festészetükkel és zongorajátékukkal terhére válnak az emberiségnek, ha azokat a vihar egyszer megpacskolja? - szólt, könnyen odavetve szavait.

A birtokos ajkába harapott és merően nézte, hogyan kél szárnyra a vihar s önti magából a záport.

- Én is osztom ezt a véleményt, - szakította aztán meg a csendet, lassan a leány felé fordítva fejét. - De azt már nem értem, hogyan vonatkozhatik ez az ön mondása ezekre a napbarnította kacsókra itt? - És két kezére mutatott, melyek görcsösen fogták az ajtókilincset.

- Szépnek éppen nem mondhatók, az már igaz! - szólt kedélyesen és jobbkezének ujjait ide-oda nézegette. - A bácsi meg is parancsolta szigorúan, hogy ma déltől fogva ne merjem többé keztyű nélkül mutogatni kezeimet az én kedves erdőmnek. Sokat tart az öreg ur a külsőségekre, régi nevére...

Édesen fölkacagott.

- Nem tudja, nem is gondolkozik fölőtte, hogy milyen szomorú helyzetben van ez a név! Hisz a Franczok családjában most egy elzüllött, hajótörött ember kisebbíti a név értékét, no meg egy nevelő is.

- És a mit én még rosszabbnak tartok mindezeknél, van egy bosszuvágyó, engesztelhetetlen elem a családjukban, - egészítette ki neheztelve és kalapja után nyult, mely egy közeli asztalkán feküdt.

- Csak nem akar ilyen zivatarban távozni? - kérdezte a leány, kissé megfélemlítve.

- Ugyan miért ne? Hisz a gazdagnak, a „bibliai gazdagnak” sem árthat, ha egyszer megpacsolkolja a zivatar divatos kalapját. Ez a levegő idebenn fölkorbácsolja véretem! Hisz szívesebben harcolok szélvészszel, záporral, viharral, minthogy szembeszálljak ezzel a szűkkeblűséggel és keserű kifakadásokkal idebenn. És aztán? Ön talán már elfelejtette, hogy én egyedül a leánykám, pardon, az orvosomat jöttem keresni e házban? Nos, itt tehát nincsen; az a bátor, nemes, nagylelkű leány, a ki nem tudta elviselni, hogy fájdalmat okozott nekem és megtagadva saját magát, eljött hozzám.

- Csak a kötelességét teljesítette, - szólt dacosan, reszkető ajakkal és arca lángbaborult. - Önnek igaza van. A munkásruhába öltözött leányt itt nem találja s egyáltalában nem fogja megtalálni többet soha! Nem mondta ő önnek, hogy velem egy szív, egy lélek? Nem kénytelen-e ezek után ő is neheztelni, mint én? Nem kell-e velem éreznie, ha egy leányról, a kiből önérzet van, azt mondják, hogy férfiszívre vadászik? Én tudom legjobban, hogyan küzdött magával, midőn házának küszöbét átlépni készült!

- És mégis átlépte! És mégis eljött hozzám! Ugy cselekedett, mint az igazi nőnek cselekednie kellett! Szívére hallgatott és nem a hideg ész elveire, mely szerint „fogat fogért” kellett volna követelnie! Abban a szívben kételkedni halálos vétek volna, a melyet sohase tudnék magamnak megbocsátani s azért azt mondom, hogy még egyszer el *fog* jönni, mert az irgalom még egyszer össze kell, hogy hozza velem! - És bekötött kezére mutatott.

- Talán emlékszik, hogy én fölajánlottam önnek...

- És ön tudja, hogy én ezt a segítséget határozottan visszautasítom... Várni fogok, sokáig, türelmesen, a míg az én kedves orvosom megkönyörül a betegén. És most Isten nevében távozom. Talán az erdőben inkább a nyomára akadok ismét!

- Önnek most lehetetlen elhagyni a házat!

- Eh mit! A vihar miatt? Nézzen ki, néhány pillanat múlva egyetlen csöpp eső se hull már a földre.

A zápor zuhogása csakugyan hirtelen megszűnt; de ez csak egy kis lélegzetvétele volt az elemeknek, mely alatt szünetet tartottak. Mintha hirtelen elérkezett volna az éjszaka, olyan sötét lett a szoba belseje. A fekete felhőgomoly olyan mélyre ereszkedett, mintha össze akarná zuzni ezt a háztetőt, az erdő fáinak koronáit.

A birtokos könnyen meghajtotta magát és egy kérő pillantást vetett a kilincsbe kapaszkodó kézre. De a kéz még szorosabbra fogta azt.

- Ne menjen! - szólt a fiatal hölgy.

Ez olyan lágyan és melegen hangzott, mint a tegnapi „legyen jó!”

Szemeiben föllángolt a szikra.

- Ha parancsolja, maradok! - válaszolt, de hangja azonban hűvösen udvariasságot fejezett ki. - Én azt meg tudom érteni, hogy ön itt, egyedül, fél a zivatar kitöréseitől.

- Olyan kislelkű nem vagyok! - vágott közbe ingerülten. - Már gyermekkoromban szerettem a vihart és sohase féltem tőle.

- Nos, akkor érthetetlen előttem az ön kívánsága. Ha ezt az én kis irgalmas nővérem ajkáról hallottam volna, úgy meg lettem volna győződve, hogy miattam aggódik, úgy ahogy tegnap *miattam* sietett hozzám...

- Ön csalódik! Ő világosan megmondta önnek, hogy lelkiismereti kényszer alatt, csakis emberi kötelességérzetből tette meg azt a lépést, - vágta oda szinte hevesen és büszkén fölvetette a fejét.

- Ah, ilyen keserűen komoly a véleménye? És önnek volna szive azért, mert könnyelműen ítéltem egy pálya fölött, melyre véletlenül ön is lépett, képes volna ezért engem megfosztani illuzióimtól?

A földre nézett és keze lehanyatlott a kilincsről.

- Nem talál ön egyetlen enyhítő szót sem, a mely megvigasztalna!

A leány arcán látszott a borzasztó küzdelem, mely szívében dult, de ajka néma maradt és sápadt arca szinte merev kifejezést öltött a rákényszerített büszke, dacos kifejezés miatt. Félrelépett az ajtótól.

- Jól van tehát! Így magammal viszem életem legkegyetlenebb csalódását és mardosó fájdalommal szívemben, távozom.

Ezzel kisietett.

Valószínűleg teljesen megfélekedezett arról, hogy beteg van a házban, mert járását éppen nem halkította és izgatottságában nem uralkodott modorán.

Lehet, hogy a köveken fölhangzó léptek kopogása, vagy a becsapódó ajtó nyikorgása okozta, hogy a beteg most álmából fölijedt.

- Ágnes! - szólt egy vágyakozó, szenvedő hang.

Márkus ur csak még annyit látott, hogy a fiatal hölgy hirtelen átrepült a küszöbön a sarokszobába. Látta azt is, a mint egy pillanat múlva kilépett az előszobába, ott aggódó tekintettel követte minden lépését, s a mint összerezsent, mikor végre kilépett a kapun és egyenesen nekitartott a viharnek.

XVI.

Egész testi erejére volt szüksége, hogy föntarthassa magát a viharban, mely, a mint a kaput elhagyta, hatalmas karmokkal megrohanta.

Fölötte és körülötte rémségesnek mutatkozott a szemhatár. A végnélküli sötét felhők ölében bizonyára ezer villám és jégzápor rejtőzött, s a fékevesztett szélvész megréféálhatta volna és kitépve egy ilyen hatalmas fát gyökerestől, őt temethette volna alája, hogy a gyökér helyét elfoglalja!

A négy vörös téglafal között bizonyára nagyobb biztosságban lett volna és más higgadt agyvelejü, normális érverésü ember határozottan visszatért volna oda. De ő! Ments Isten, dehogy ment volna vissza! Kezében volt most a kocka! Jobb segédkezet nem kívánhatott volna magának, mint ezt az ijesztően alázuhanó, hömpölygő fürgeteget! Ajkára egy alig észrevehető, reményteljes mosoly ült ki, mely önkénytelenül a lelke mélyéből sugárzott.

Igy tört keresztül az országuton, minden erejéből harcolva az elemek támadásai ellen, a mig egyszerre egy villám csapódott le előtte, melyet rögtön földet rázó, siketítő dörgés követett, mint a minő csak egy ilyen magas hegyektől körülvelt szűk völgykatlanban csapódhatnak le.

Egy pillanatra elkábult; azt hitte, hogy a villám lábainál csapott le s őt is érintette. A vihar egy másodpercre lecsöndesült, szinte ijedten hallgatódzni látszott, hogy vajjon reszket-e még a

villám szikrája valahol a földön? De aztán újra megnyíltak az ég csatornái s olyan vizesés csapkodta a földet, magával hozva nagy jéggolyókat, mintha elérkezett volna az ítélet napja.

Márkus ur félreugrott a rétről az erdei út melletti sziklafal mögé. Tudta, hogy a sziklán kis odú állott, a hol az erdei munkások el szoktak rejtőzni a zápor elől, a sűrű fenyvesek által védett oduban.

Néhány pillanat múlva elérte a szegényes menhelyet. Három nagy kő képezte a falakat és néhány vékony cserfatörzs volt a tetőzet. Ha tehát a zápor ki nem mossa azt a kis vályogot, mely az egész épületet összetartotta, akkor Márkus ur legalább a legnagyobb veszedelemtől megmenekült.

Jól behuzódott az oduba és borzalommal nézte az örvongó elemek kitörését. Itt volt tehát! Megérkezett, a mit a pap a templomban, a nép utcahosszat, szabad ég alatt kérve könyörgött le az ég urától!

Itt volt az áldás, mely új életet önt majd a kiaszott fűszálra, új életre ébreszti az eltikkadt földet, hogy megérlelje a kalászokat és ismét egy kis kilátást nyújtson kenyérre!

De minő irtóztató harcok között adta ki a természet ezt a nedüt! Oly rémitően cikkázott minden oldalról a villám, oly lelket megrázóan hangzott föl a dörgés, mintha a görög isten mind kiveszítette volna batyujából a villámokat s azok mind e vidékre tódulnának új hazát keresni!

Ugy látszott, mintha ez a vihar szét akarná repeszteni ezeket az évezredek óta összeforrt sziklákat.

A vizesés egy pillanat alatt fényes tótükröt teremtett a síkság fölszínére, megtöltötte a kiszáradt tavacskát, kirántotta a gyomot, parét gyökerestől a rét széleiről s elmosta a partot is, keresztültörve ágas-bogas rejteken, sárgára festve a feketére száradt földet.

Hogy vajjon Griebel asszonyságnak eléggé bevált-e ez a kis „nagymosás”?

Az a kis szikla különben, melyen a három kőfalacska állott, teljesen szárazon maradt, mert a víz kétoldalt lebugyogott a patakba. Még a tető is hősiesen megállta. Csak a mikor a szélvész kissé gyomlálni kezdett a fák között, ömlött be egy kis tenger, a melytől a menekülőnek elmúlt minden tréfára hajló kedve.

Ez csak az erdőben fészkelő vihar tombolása volt. Egy megdühödött fenevad, mely fönnakad valamely zsákutcában! Nem tudott följutni a hegyre és hörgött, a míg elállt a lélegzete. Ezért tartott olyan soká, olyan türehetlen hosszú ideig!

Márkus ur végre égni kezdett a türelmetlenségtől és föl-alá rohant a szűk oduban.

De mégis kezdett lassankint kivilágosodni. A dörgés elhangzott s a zápor lecsillapult. Már-már kibujt az a másik kis világ is a rejtekéből. Madárcsicsergés szólalt a fák között, apró csuszó-mászók suhantak át a vizes leveleken, bogárcsókák csillogtak a vízcseppektől takart fűszálakon, sőt a távolból az emberi lakházak is életre ébredtek.

Távoli kocsizörej hallatszott; a kerekek nyikorogtak a sárban, néhány percre meg is állottak, bizonyára az erdőszlak kapuja előtt.

Vége újra nyikorogtak a kerekek, a kocsi visszafordult és Márkus ur látta, a mint az országútra kanyarodott. Teherkocsi volt, mely bizonyára utközben találta az erdőőrt és hazaszállította, hogy baja ne essék.

A zöldkabátos ur tehát otthon van már! Az ápoló immár fölváltja az ápolónőt. És ha most csakugyan él szívében egy kis aggodalom az iránt, a ki a vihar karjaiba vetette magát, úgy nem veszi tekintetbe a szabályokat, nem törődik a még mindig csöpögő esővel és vízzel

borított utakkal, hanem fölhasználja szabadságát, melyet oly sokszor lenyűgöz a sok, keserű kötelesség, és elsiet keresni őt. Eljön utána!

És csakugyan! Igen. Ő eljött utána! Ugy száguldott errefelé, mint a rab, a ki megszökött börtönéből. Se kalap, se fátyol, sem ernyő, mindaz ott marad az erdőszlakban. Az uszály karjára volt dobva, a karcsu lábacskák csak úgy átrepültek az uton és fejét izgatottan minden irány felé fordította, keresve valakit. Talán azt hitte, hogy egy villámtól sujtott test fekszik valahol az ut mentén?...

Márkusz ur otthagytá oduját és kilépett a sűrű fenyvesek közé, meghuzva magát. A nő lenről jól beláthatott az oduba s ő azt akarta, hogy ne találjon abban senkit. Egyetlen tekintettel át is nézte az odu belsejét és miután tisztában volt azzal, hogy abban senki sincs, lázas sietséggel a gyalogutra tért, mely a Szarvas-telep felé vezet.

Hogy azon az uton ma nem lehet keresztüljutni, arra nem gondolt. Megállott tehát és ijedten nézte ezt a széles viziócsát, melyet a tulságosan megdagadt tavacska kiöntött magából. Közel és távolban semmi átjáró! Kétségbeesetten rohant tovább a part mentén, keresve egy helyet, a hol szűkebb volt a tócsa és valahogy átugorhatnék rajta.

Ezalatt a birtokos lejött a szikláról és nesztelenül közeledett a puha, nedves uton.

Abban a pillanatban ott termett a háta mögött, midőn éppen össze akarta fogni ruháját, hogy átugorjon a tavon.

Villámgyorsan átkarolta derekát és magasra fölemelte a földről.

A leány fölsikoltott. Arca, félig aléltan, a fiatalember vállára borult és meglátszottak rajta a sirás és félelem nyomai. De egyszersmind észrevehető volt, a mint egy mély lélegzetvétellel kiderültek a rémült vonások.

- Nem szokásos emberi kötelességből teszem ezt, - sugta mosolyogva, mialatt keresztül ment vele a vizen. - Nem, annyi felebaráti fölálkozás nincs a lényemben! Én ezt egyedül csak *önnek* és *önért* teszem!

Midőn odaát volt, szeliden, gyöngéden ismét leállította a földre.

- Ön megsértette a kezét, - szólt ijedten és megfogta a bekötözött kezet, látva, hogy a fiatal-ember gyors mozdulattal eltávozott mellőle.

- Oh, én nem sértettem meg magamat! - szólt kétértelműen. Minden higgadt lény meglátta volna szemében az enyelgő mosolyt, de a leány nagy izgatottságában nem vette észre.

- Lehet, hogy e kötés alatt valami nincs rendben, - szólt aztán vállvonogatva, - de hát mit tesz az? Az én erős természetem majd csak kilábol belőle minden segítség nélkül is. De most, kérem, siessen haza! Tudom, hogy az a két öreg ember halálra aggódik a kis „virágkereső” miatt. Az öreg ugyancsak morog majd, ha ön keztyü nélkül megy haza. Elmenjek érte? - s olyan mozdulatot tett, mintha az erdőszlak felé akarna sietni.

A leány tiltakozó mozdulattal nem-et intett és most az ő kisirt szemein is keresztültört egy pajkos sugár.

- De hisz a kalap is ott maradt, - folytatta Márkusz ur, - az esőcseppek úgy csillognak hajában, mint a gyémántok; ön meg fog hűlni, igaz ugyan, hogy azt a szürke fátyolt se respektálták volna valami nagyon! Akkor már csak egészen más a fehér fejkendő, az én kis irgalmasom fehér fejkendője! És most Isten önnel!

Ez utolsó szavak után visszaugrott a vizen és anélkül, hogy csak egyszer is visszatekintett volna, eltűnt az erdő mentén elterülő országuton.

Az erdő alsó részén ma már nem fedezhette föl, a mit óhajtott, azt a rejteketat. De a gyalogutra sem akart térni, mert minden áron ki akarta kerülni, hogy ott találkozzék ismét a fiatal nővel. Inkább a harmadik kibuvót választotta hát és elmenve az erdészlak mellett, oda jutott ki, a hol először találta őt Griebel asszonyság.

Gyorsan lépkedett, nagyon sietős volt az utja. Az eső megszűnt, de az erdő teleszivta magát vízzel és ahányszor sietségében meglökött egy ágat, egész zuhany ömlött rája a lombokról. Ez az aggodalmas óra tömérdek vízzel ajándékozta meg a földet. A puha, füves föld csak úgy uszott a vízben s a kis patak, mely a fűrészmalmost hajtotta, túláradt a víztől.

A patak szélén állott a molnárlegény.

- Ma kenyér esett az égből, Márkus ur! - kiáltott örömmel a siető birtokos elébe, a kapunál meg elébe jött Griebel ur:

- Vége, vége az éhségnek! Jut már az erdei munkásnak is. Lesz burgonya bőven, Márkus ur! Ez volt aztán a locsolás, ezt már szeretem! - szólt elégületen Griebel ur s a csillogó árra mutatott, mely végigbugyborékol az udvaron.

A folyosón meg már Griebel asszonyság állta el az utját, kezében két nagy papirdarabot tartva:

- Nos, Márkus ur, hogy tetszett önnek ez a kis zivatar? - köszöntötte és csipőre tette egyik tenyerét. - Ugy-e bár, ez már egy kicsit másképp dörög és zuhog, mint azon a lapos téstástálon, mint a minő az ön otthona? Hja! Lássa, egy kis nekidurrantáson alól nem adjuk, ez már így divat nálunk és én ezt jobb szeretem hallgatni még a templom orgonájánál is! No, itt meg az öröm, a hála! - s a dobozokra mutatott. Ez ugyanis mazsolaszőlő, melylyel kalácsot sütök a tillrodi gyerekeknek! - Jaj, de szép eső is volt ez, uram!

- Helyesen! Mazsolakalács! S én adom majd hozzá a bort. Hát lakodalmi kalácsot tud-e sütni? - Ezzel a birtokos jókedvében körülfogta a kövér asszonyságot és körbe forgott vele.

- Lakodalmi kalácsot? - ismételte az asszonyság nagyokat pihegve és gyanakvó tekintettel végigmérte a birtokost. - Ugyan hol bujkált Márkus ur, hogy ilyen aranyos kedvében tért haza? Pedig olyan vizes, mint egy kis kutya. Jézus Mária! Hát ez a sártapas az én szépen fehérre sikált padlómon! Tessék, még táncol is, pedig a fél Szarvas-telep földje ott tapad a talpán. No, iszen, a vén Háni majd morog egyet, ha újra előlről kell kezdenie a tisztogatást! Lakodalmi kalács, mondotta ön? Hogy tudok-e én sütni? De tudok ám! Olyat, hogy szétolvad az ember szájában. De hát most azt kérdezem, hogy ki számára készüljön az, a mi csöndes Szarvas-telepünkön? Ki egye azt meg?

- Kicsoda? Hát mindenki, a kinek kedve lesz rá, a ki vendégem akar lenni! Fiatálja, vénje, gazdag, szegény, mind, mind meg lesz híva az én asztalomhoz! A ki kincset talált, annak nem szabad fukarkodnia a hálaadással! - Pajkosan föl kacagott és kacagott boldogan, nem törődve Griebel asszonyság csodálkozó, széles arcával. Aztán fölugrott a lépcsőn és vigan, csengő hangon dalolta „Jer kedvesem!”

„Jer el kis lakomba!” hangzott még a küszöbről, aztán becsukódott a pavillon ajtaja.

XVII.

Rövid idő múlva ismét lejött a lépcsőn és a folyosón végigment a kapu felé. Teljesen átöltözött és dus haját, mely teljesen megázott, simára fésülte.

Nagyon csinosan, sőt mondhatni, ünnepiesen nézett ki.

- Isten bizony, majdnem úgy néz ki, mint valami kérő! - kiáltott feléje Griebel asszonyság a konyha küszöbéről.

Komoly mosolylyal felelt erre a fölkiáltásra és megtámasztotta az erkélylépcső ajtaját, hogy oda is behatoljon ez az édes, üde levegő.

Két óra előtt is itt lépett le a küszöbről, a fakerítésig haladt, aztán egy lépéssel se tovább, volt benső elhatározása. Minő gyöngé báb az ember a végzetrel szemben, ha az belesodorja a viszonyok fejlődésébe!

Nos, éppen elég baja volt a végzetnek az ő gyöngé fölfogásával, a míg végre megértette, a mi körülötte történik.

A végzetnek meg kellett őt ragadnia, oda kellett erőszakolnia az erdőbe, az erdészlakba, a hol olyan kedvesen bontakozott ki a rejtély. Sötét ajtó előtt állott és megbicsaklott abban, hogy neki aztán be kell törnie; képzelete még a cigányhistóriát is lehetségesnek tűntette föl előtte, de afölött, a mi legvilágosabban tárult föl előtte, észrevétlenül siklott el bárgyu tekintete.

Hisz ez különben természetes volt, miután olyan borzasztó ellenszenvvel viseltetett a nevelőnői pálya iránt.

Egy nevelőnő, a ki a saját akaratából fölcserélte kényelmes szalonéletét a munkásruhával, a cselédállással! Még most is félig hihetetlenül csóválta fejét. De nemcsak őt magát, hanem a többieket is félre tudta vezetni. A Szarvas-telep összes lakói hittek benne, hogy az a leány, a ki olyan ügyesen dolgozik a réten, nem más, mint a bérgazda új cselédleánya. Mindannyian növelték benne az örült bizalmat s az egyedüli, a ki be volt avatva és fölvilágosítást adhatott volna: a bérgazda, az éppen mindent elkövetett arra nézve, hogy minél távolabbra vezesse az igazságtól! Egyszerűen megtagadta a nehéz munkában sinylődő leányban az ő rokonát, az a vén róka!

De hisz immár minden megváltozott! A szürke felhő, mely folyton ott sötétlett feje fölött, végre eltűnt és helyébe lépett az ég jótevő áldása s a sötét ajtó, melyet olyan félve csuktak be mindig az orra előtt, most tárva-nyitva állott.

De azért ő most is olyan izgatott várakozásban járt föl-alá, mint két órával ezelőtt, csak hogy nem uralkodott többé körülötte az az ijesztő, az a vihar előtti némaság.

A kiben csak egy parányi élet lakozott, most fürgén tett-vett s a tiszta, illatos levegőben visszhangzott minden legkisebb zaj.

A pavillon teteje alatt fiók-madársereg csicseregve szólitgatta a madáranyt, és az ablakon ide-odarepdesett a tarka pillangósereg, a fehér helyvirág, mint egy-egy hószemecske emelkedett ki a zöld fűből.

Lehet, hogy ott az erdő kanyarulatánál is fehérlik nemsokára egy édes virágszál. Lehet, hogy erre röpi az illatos szellő.

Sőt jönnie kellett, ha nem akart úgy járni, mint a könnyelmű játékos, a ki mindent egy kártyára helyezett.

Istenem! Ha csalódni találna reményeiben! Ha az a büszke leány csakugyan komolyan vette bucsuját, melyet oly komolyan mondott el az erdészlakban és sohasem óhajtana többé utjába akadni? A vér fejébe szállt és lázas nyugtalansággal fent termett ismét az erkélyen! Nem, egyetlen egy lépcsőn sem megy elejébe.

Tenyerét szeme elé tartotta és szivdobogva nézett a leáldozó nap sugarai által bearanyozott alsó erdősor irányában.

A fenyvesek ágai meg-megrezzentek, valami hozzájuk érhetett. Egy árny mind közelebb és közelebb jött, de nem a kis kalapról ide-odalengő kék szalagcsokor, melyet rossz kedvében ma elátkozott, hanem fehér, durva kendő volt az, egy boldogságot rejtegető csuf, eléktelenítő, fehér kendő emelkedett ki az apró törpefenyves-sor fölött.

Az ujjongásnak fékezhetetlen fölkiáltása hangzott el ajakáról és szíve oly vadul, hevesen dobogott, hogy majdnem kettérepedt a saját dobogásától.

Gyorsan bevonult a pavillonba, a leány pedig kilépett az utra. A bő, fehér ingujjakat fölkapta a szél, és úgy látszott, mintha a leánynak is utját állaná és meglassitaná lépteit.

Megint magára öltötte azt a vastag munkásruhát, a kemény kötény eltakarta formás csipőit és keblét elnyelte az a csuf, formátlan, vastag kendő. De a fehér kendőt még sohasem huzta volt oly mélyen az arcába, mint most.

Igy közeledett félénken, remegve és úgy látszott, hogy a pavillont meglátva, lába gyökeret ver, vagy pedig egyet fordulva, visszarohan, hátra sem tekintve többé.

Ez borzasztó pillanat volt, melytől a férfinak, ott a pavilloni szobácskában, elállt a szivverése. De e pillanatnak is vége szakadt. A kis irtalmas nővérben felülkerekedett a bátorság és most már egyenesen erre tartott.

Önkéntelenül eszébe jutott a reggel, a mikor olyan közönyösen jött ugyanezen az uton. Akkor a reggeli napsugár aranyfénye esett reá és kiemelte alakját halványan a sötétzöld környezetből. Most a lemenő nap biborszínű lángja esik reá - így van helyesen! Égető lángba kellett merülnie annak a vágyódásnak, küzdelemnek és epedésnek, mely azon a reggelen kezdődött!

Akkor még hadilábon állott az ő független, szabad természete, az ő zabolátlan vére, a női büszkeséggel, melyet dacosan éreztettek vele, ma ő volt a legyőzött és mégis a vadgalamb önként repült a kalitkába, melyet föllállított a számára!

Mélyen behuzódott a pamlag sarkába, visszafojtott lélekzettel hallgatódzott. Ugy érezte, mintha e pillanatban egész élete üdve, boldogsága egy hajszálon függne.

Egy madár, mely a sűrüből fölrepül, egy denevér, mely kettészeli előtte a láthatárt, egy kis nesz, mely a kastély felől megüti fülét, megijeszthetik és elűzhetik a félénk kis őzikét örökre!

Minél közelebb ért a leány, annál borzasztóbban lüktetett a halántéka. A leány szinte reszkette nézett föl a pavillon erkélyére és könnyörgő tekintetéből látszott a remény, hogy hátha mégis megkönnyítik majd neki ezt a nehéz utat, hátha elébe jönnek onnan föntről. De nem! Egy világ kincséért sem tett elébe egyetlen lépést sem!

Fenékig akarta üriteni ezt a gyönyört, melyet ez a helyzet neki nyújtott. Egészen magától, legbensőbb érzelmeinek az ösztönétől vezetve, egészen idáig kellett jönnie!

Már nem látta többet, bizonyára ott állott már a kis ajtó előtt. Hallotta, a mint kemény köténye odasurlódott a falhoz, hallotta madárlépteit neszét, hallotta azt is, a mint az utolsó lépcsőn odadől a karóhoz és kimerülten föllélegzett.

Fölugrott és odalépett hozzá.

- Én beváltottam szavamat! - rebegte, mintegy magának. Ajka idegesen megrándult és le-sütött, égő tekintete kereste a távolban csillogó kalászkokat.

Keze még mindig görcsösen belekapaszkodott a karóba.

- Én tudtam, hogy be fogja váltani, - szólt a fiatalember.

Fájdalmas, duzzogó tekintettel nézett föl hozzá.

- Igen, ön bizonyos lehetett a dolgában, azok után, a miket a nevelőnőkről tapasztalt, - válaszolt keserűen és fehér kendőjét még mélyebbre huzta, mintha ebben keresne védelmet ő ellene és az egész világ ellen.

Ez a hang és ez a mozdulat tudtára adták a fiatalembernek, hogy még nagyon távol van céljától.

- Én tudtam, hogy az én kis irgalmas nővérem szivecskéje nem tudja elviselni, ha a felebarátja segély nélkül elpusztul, - szólt tartózkodó udvariassággal és az ajtóhoz lépve, helyet csinált vendégének.

A leány gyorsan be is lépett és egyenesen az asztalkához ment, hogy kosarából kivegye a kötéshez való kellékeket.

A férfi kikerülte, hogy reá nézzen, mialatt melléje állott. Csak ha teljesen megőrzi külsőleg higgadtságát, csak az teszi lehetővé, hogy a leány visszanyerje bizalmát és bátorságát, mely után látszólag küzdött.

Látta, mint lüktet a leány vére, mint reszket egész alakja és mennyire képtelen reszkető kezével eligazítani a kötéshez szükséges tárgyakat.

- Milyen ügyetlen vagyok! - hebegte végre és jobbával végigsimitott homlokán. - Nem tudom... ez a levegő megfullaszt!... Milyen nyomoruságos egy teremtés vagyok én! - folytatta.

Lázás izgatottsággal lebontotta fejkendőjét és a nyakába tolta, hogy szabadabban tudjon lélegzeni, aztán a nélkül, hogy föltekintett volna, a bekötözött kéz után nyult.

- Nemsokára vége lesz a kínszenvedésének! - szólt a birtokos, gyengéden meg akarván vigasztalni a leányt, de az ő hangja is megcsuklott a belső izgatottság miatt.

Némán leoldozta a vászonkötést.

- Nos, a második kötéstől legalább megkimélt, ön nem sértette meg újra a kezét! - szólt és fölemelte homlokát. A seb nagyon szépen gyógyul, alig marad majd egy parányi forradás utána.

- Milyen kár! Én egész életemen át örültem volna ennek az emléknek, mint a diák a párbaj vágásnak, melyet az arcára kapott. És ezzel ugyebár vége az orvosi segédkezésnek?

- Az én segédkezésemre legalább nincsen többé szükség, - válaszolt, mialatt összehajtogatott egy tiszta vászonruhát. - A mit még ezentul tenni kell, azt Griebelné asszonyság is nagyon jól elvégezheti.

- Ah, ön nagyon szívélyes! Én tehát kénytelen leszek, bár akaratom ellenére, Griebelné asszonyságot orvosomnak kinevezni. De talán mégis megengedi, hogy közelebbi utasításokért a majorba eljőjjenek.

- Az kárba veszett ut volna, - vágott közbe, a nélkül, hogy föltekintett volna, aztán elment az asztaltól... az ő föladata be volt fejezve.

Gyorsan fölkapta kosárkáját és mielőtt a birtokos szólhatott volna, elrepült mellette, ki az ajtón, le az utcára, mint a rabságból kiszabadult madár, mely a távolba vágyik.

Csak mikor már ott állott az ablak előtt, fordult még egyszer vissza e szavakkal:

- Nos? elég volt most az önmegtagadásból? - szólt és elfojtott büszke dac hangzott ki a szavából. - Ha minden irgalmas tett annyira magán viselné a megalázkodás bélyegét, akkor...

- Miért kinoz engem és saját magát ezzel a kis gonoszszággal, a mely még csak nem is jön a szívéből? - vágott szavába a fiatalember. Kalapja után nyult és egy pillanat múlva már ott

állott mellette az utcán. - Igen, kierőszakoltam magamnak az igazságot, ki veheti ezt rossz néven tőlem? Ön pedig egyszerűen beváltotta adott szavát, hát ez olyan borzasztó? Annak fejében én most lovagiasan hazakisérem; csak ne is szabadkozzék, kérem. Ön talán nem is tudja, hogy a Szarvas-telep el van lepve cigányokkal.

- Ah, ugy! Azok bizony még elvihetnének és kötél táncosnőt faraghatnának belőlem, - szólt félig mosolyogva, félig gunyosan feléje fordulva.

- Valóban, ha nem is a kötélen, de a vászonnal fődött kocsiban már ott láttam önt ma, mindenféle boszorkányok és cigányifjak között. No, de ezt majd egyszer később fogom önnek elmondani, azaz, - javítá ki magát gyorsan, - azaz, ha a majorban egyszer a nap engesztelve küldi majd felém sugarait. Erre persze most még kevés a kilátás és miután tudom, hogy ezzel a félórával a bérgazda cselédleánya is örökre eltűnik szemeim elől, hát föl akarom használni ezt a félórát, a mennyire csak hatalmamban van.

A leány egy futó oldalpillantást vetett reá. A fiatalember nagyon komoly arcot vágott és jóval meglassította lépéseit.

A fiatal pár ott haladt már a fák között, kissé félre az országuttól. A fák ágain még mindig csillogott a víz és millió csepp permetezett le minden lombról. De ez a csillogás a fákon, a vízcseppek a kalászkok koronáin, a megtisztult kis patak tükre, minden, minden a lenyugvó nap biborfényében uszott.

Az elemek kibékültek egymással, az ég és föld, a nap lángja és a víz tükre minden összeolvadt, egymásba olvadt egy ragyogó ölelésben.

- Mit gondol, mibe fog majd Francz ur, ha betegségéből teljesen fölgyógyul? - kérdezte a birtokos, minden előleges bevezetés nélkül. - Csak nem tér ismét vissza Kaliforniába?

Hevesen nemet intett.

- Inkább köveket tördel a thüringiai országut számára! ezt mondta nekem a viszontlátás első pillanatában, - mélyen fűsúlyhajtott, - ön tudja legjobban, hogy minő körülmények között érkezett vissza a szegény öreg „aranyembere” a haza földjére. A mint ő nekem beszélt, ön volt az első, a ki irgalmas volt hozzá és egy éjszakára menhelyet adott neki a kastélyban. A fájdalom és szegény miatt persze nem akart ott megmaradni, inkább éhen akart veszni az erdőben, mint mások könyörületességét elfogadni. Ezt értem. Ezt én nagyon is jól meg tudom érteni! - szakította magát félbe szenvedélyes hangon és mindkét kezét keblére szorította. - Igaza volt! Egymagában elpusztulni nem olyan keserű, mint folyton a megalázó jótétemények nyomása alatt élni!

Néhány másodpercre elhallgatott. Fájdalmasan összevont szemöldökkel, egymásra szorított ajakkal nézett a lenyugvó nap el-eltűnő sugaraiba, és az oldala mellett haladó férfi egy szóval sem zavarta meg ezt a csendet.

- Így vonszolta magát tovább, ki az erdőből, - folytatta fojtó lélegzetvétel között, - míg a major kapuja előtt a karjaimba hanyatlott.

- És ön egyedül el tudta vinni azt az alélt embert a kertészlakba?

- A rémület erőt öntött belém. El kellett tüntetni szülői szemei elől! Az öreg nőt megölte volna, ha fiát ilyen állapotban látja viszont.

- Pedig a major messze van az erdészlaktól.

- Azon a napon végnélkülinek tetszett az út. De midőn odaértem, a leghüségesebb segítségre találtam. Az erdőőr, az a derék ember, játszótársa s ifjúkori barátja volt Ottónak és hol sirt,

hol kacagott a szomorú viszontlátás pillanataiban. De már néhány órával később deliriumban feküdt a beteg.

- És lázálmaiban úgy lármázott, hogy viszhangzott tőle az erdő, - egészítette ki a birtokos tompa hangon, - és az emberek, a kik idekint azt a tomboló kacagást hallották, azt hitték, hogy az erdőőr pajtásai mulatnak így a sarokszoba befüggönyözött ablakai mögött. Igen, tudom, és az a kemény, igazságtalan szó, melylyel egy férfi kegyetlenül rést ütött egy nemes leány szívére, azt egy egész emberélet vezeklése se teheti jóvá, ha ez az élet telve volna is fölláldozó szerelemmel aziránt a leány iránt!

A leány ijedten fordította el tőle arcát és szinte úgy látszott, hogy szeretne kibúvót találni, a merre egyedül elszökhessen, eltemetve arcát az erdő hűs lombjai között.

Kísérője nem olvasta le arcáról ezt a szándékát, mert ebben a pillanatban a legnagyobb nyugalommal, mintha el se tértek volna a megkezdett témától, azt kérdezte:

- Eredetileg miféle pályája volt a későbbi kincskeresőnek?

- Gazdász volt, - válaszolt és kitért a nedves ágak elől. - Régebben az a kilátása volt, hogy megkapja atyja fényes állását a hercegi nagybirtokon, de hát annak már régen lejárt még a lehetősége is. Aztán meg, miután a külföldön ilyen borzasztó hajótörést szenvedett, jóval szerényebbek lettek már az igényei is, mint annakelőtte voltak. Egyszerű munkakör a föld bármely félreeső részében, a hol megkeresheti becsülettel mindennapi kenyerét s a hol öreg édesanyjával együtt élhet, ezek képezik vágyai tetőpontját.

- E szerint itt is maradhatna a Szarvas-telepen!

A leány ismét megállott s az öröm kifejezésével nézett a beszélőre:

- Ön talán bérbeadná neki a majort?

A fiatalember egy oldalpillantással azt felelte:

- Afölött én már nem rendelkezhetem többé.

- Nem rendelkezhetik? - ismételte az utolsó szavakat gépiesen és majdnem elállt a lélegzete a visszafojtott rémület miatt.

Egészen elsápadt:

- Ön eladta eszerint a Szarvas-telepet?

- Hogyan gondolhat olyat? Én majd eladom azt a drága gyöngyöt, mely szerencsés órában érdemetlenül az ölembe hullott? Nem. Inkább odaadom a Márkusz-féle gyárat. Hanem a dolog úgy áll, hogy a major már egy év óta nem is tartozik a Szarvas-telephez.

- És ön csakugyan nem rendelkezhetik többet vele? Hát azok a szegény öregek most megint megkezdjék a küzdelmet egy hajlék után, a melyben lepihenhetnek? - kiáltott föl kétségbeesetten és fejét keblére hajtotta. - Milyen kegyetlenség! Éppen most, midőn ön az öreg-asszonynak az ágya fölött új tetőt csináltatott! Hát jogában volt önnek így eljárnia, anélkül, hogy a mostani lakókkal legalább tudatta volna a dolgot?

- Én előre biztosra vettem a tulajdonosnő jóváhagyását.

- Tulajdonosnő? Tehát a major egy nő kezébe ment át? - Csodálkozva, de kissé fölbátorítva nézett föl hozzá. - Pedig ön az imént azt mondta, hogy a fiatal Francz itt maradhat a Szarvas-telepen; eszerint az új tulajdonosnő is bérbe szándékozik adni a majort?

Fölhuzta a vállát és mosolyogva a leány aggodalmas arcába nézett:

- Én nem tudom; kérdezze meg, kérem, Francz Ágnes kisasszonytól, hogy mi a szándéka.

Megbűvölten állott meg és mintha nem is volna eszméleténél, átengedte magát annak az embernek, a ki mindkét kezét melegén megszorongatva, néhány pillanatig az övében pihentette. A közben elbeszélte neki, hogyan akadt véletlenül a boldogult főerdészné végakarataira és belső zsebéből kihuzta a jegyzetet, a melyben a megboldogultnak saját kézírásával bizonyította be neki állítása igaz voltát.

A meghatottság könnyei peregtek végig a leány arcán, a mint meglátta a nemes nagyszony saját kézírását, de azért még sem érintette kezével a jegyzetet, sőt szeliden eltolta azt magától.

- Uram, ez nem törvényesített végrendelet! - szólt, leküzdve mély megindulását, határozott hangon. - Senkisésem ismerné el örökösének azt, a kinek ilyen végrendelet útján hagyományoztak egy örökséget, sőt minden törvény jogosan megtagadná azt tőle.

- Senkisésem? Ej, hát mit vétett önnek ez a szegény világ, hogy ilyen kegyetlen módon fölteszi róla, hogy csupa gazokból áll? Lehet, hogy vannak emberek, a kik nem tisztelik a hozzátartozójuk végakarátát, ha csak néhány idegen kéz nem firkantott reá néhány tintafoltot, megengedem, sőt tőlem akár jogosnak is tekinthetik eljárásukat, de úgy ahogy én tanultam meg gondolkozni, az én fogalmaink szerint, ilyen esetben törvény elé vinni ezt az írást, magában becstelenség volna! Nem, nem, csak ne rázza a fejcskáját; ne nézzen reám olyan csodálkozó tekintettel, mintha valami vizözön előtti időből származtam volna erre a világra, s onnan merítettem volna ismereteimet a jogról! Lehet, hogy kissé nehézkesek, mint az én egész szellemi házikóm. Hisz ön maga tapasztalhatta, milyen ügyetlen vagyok én, mennyire képes voltam vak bizalommal hetekig félrevezettetni magamat a legvalószínűtlenebb helyzetek által és hogy vettem mindent szinarany igazságnak! Én azt mondom, hogy a legmagasabb ítélőszék a lelkiismeret, az pedig határozottan ön mellett szól.

Mialatt célzást tett arra, hogy őt megcsalták, habár nem szándékosan, csak a helyzetből kifolyólag, a leány mélyen elpirult és meggyorsította lépteit, de a fiatalember mellette maradt és elhagyva az országot, már-már fölmerült szemeik előtt a major.

- Bevallom, hogy a zöld cekkerben talált jegyzet eleinte éppen nem volt kellemes reám nézve, a mennyiben közelebbi érintkezésbe kellett volna lépnem a bérgazda testvérleányával, - folytatta rövid szünet után és arcát ismét beragyogta az a pajkos mosoly. - Én magam elaltattam volna kötelességérzetemet azzal, hogy az egészet át akartam adni hűséges ügyészemnek, de majd csak ha ismét itthagynom a Szarvas-telepet. De ezután tudomásomra jutott, hogy a bérgazdának fia is van s ez már megnehezítette föladatomat. Kénytelenítve lettem megfigyelni a majorbeli viszonyokat, hogy helyesen járhasak el ez ügyben. Azt kérdeztem magamtól, hogy miért nevezett ki az elhunyt egy *leányt* gyámul a két öreg ember fölött és miért bizta ő rá az ilyen gonddal járó örököt, ha a családban férfi is volt?

- Nagyon jól értem én a hűséges, nemes barátnő eljárását, - szólt meghatva a leány. - Ottó mindig engedékeny, lágyszivű volt és gyenge az akaratában. Zsarnok apjával szemben mindig eltűnt a bátorsága és akaratereje, éppen, mint szegény édesanyjának. De most, miután az élet olyan keservesen bánt el vele, miután a tapasztalat megtanította arra, hogy az éhség borzasztó, és hogy csakis erélylyel és takarékoskodva biztosíthatja öreg szülői számára azt, a mi fölött rendelkeznek, most...

- E szerint ön azt hiszi, hogy az öreg nő akarátát korrigálva, az ő javára irassam az örökséget?

A leány egy ideig hallgatott, aztán ragyogó, hálás, gyöngéd tekintettel nézett föl hozzá:

- Nos, igen! - válaszolt aztán határozottan, - ha ugyan nem igazságtalanság tőlem, ha önt hallatlan nagylelkiségében még megerősítem!

A fiatalember fölkacagott és betolta a kertajtócskát, a melyhez éppen most érkeztek.

- Tehát nem szabad önt többé felszólitanom, hogy lépjen a saját földjére, ugy, a hogy terveztem volt, mert ön átruházta jogát másra.

- Oh, ezer örömmel tettem! - szólt belépve a kertbe és ismét feléje fordult. - Nekem semmire sincs szükségem, azt pedig határozottan tudom, hogy itt mindig szívesen fognak látni, - és keblére szoritotta két kezét, - itt örömmel fogadnak, ha egyszer mégis megszáll a vágy egy édes, saját otthon után!

- Azt hiszem, hogy ezt a tudatot elég drága áron szerezte meg magának. De hát nem tudja ön azt, hogy az igaz, erélyes és szerető férj nem szívesen látja, ha feleségének még más otthona is van a férje házán kívül, a melyet nagyon is megszeret?

A leány félrevonult tőle és sápadt arcán keserű fájdalom tükrözött.

- Ezek a viszonyok az én életpályámtól messze ágaznak, - válaszolt sötéten. - Nekem sohasem fogja egy férj meghatározni, hogy mit tegyek, hol járjak! Azt hiszi ön, hogy csak egyetlen falatot is tudnék lenyelni egy olyan férfi asztalánál, a ki azt hihetné rólam, hogy csak a kényelme és külső társadalmi állás kedvéért lettem az övé, és hogy nem a szerelem kergetett karjaiba? Nem! Ehhez képest, édes, becsületreméltó a szegény nevelőnő önkereste kenyere! És én azt a kenyeret fogom enni, a míg csak élek és a míg el nem hagy szellemi munkaerőm!

- Ágnes! - megragadta a leány mindkét kezét és minden szemérmes szabadkozás dacára magához vonta a leányt. - Hát csakugyan ilyen kegyetlenül meg akarná ön büntetni azt a bolondos ifjút, a ki fölületes előítéllettől, egy indokolatlan örültségtől megkapatva, balul ítél meg egy pályát, maga sem tudva, hogy mit beszél? - Arcán ismét pajkos mosoly jelent meg: - Hát azt akarja, hogy itt, ebben a nedves fűben térdeljek le ön előtt és kérjem ki édes bocsánatát? Vagy dobjam azt a kis pénzt, a mi miatt megveti ezt a csunya embert, a vízbe? Ha parancsolja, megteszem! Mindent megteszek önért! Ezentul a nevelőnői pályát zászlómra fogom tüzni és lándzsát törni mellette, a hol csak alkalom kínálkozik! Én az öreg nevelőnök számára építendő menhely számára nagy összeget akarok áldozni, mindezt vezeklés gyanánt, nagy vétkemért! - Ágnes! - és hangjában ismét a komoly szerelem melege rezgett, - ön az előbb külső társadalmi állást emlegetett. Hát ki mondja, hogy én önnek ilyen állást nyújthatok? Az én ereimben nem folyik nemesi vér, sem pedig valamely rám maradt vagy szerzett miniszteri tanácsosi címer. Az én becsületes, derék atyám mint kézműves, vándortarisznyával a hátán, járta be a világot, én egy munkásnak a fia vagyok és gyermekkorom óta szolgálnom, azaz dolgoznom kellett üllő és kalapács mellett éppen úgy, mint most az én többi munkásaim dolgozni kénytelenek a gyáramban. És még most is, ha arról van szó, hogy valami újat próbáljunk, megeshetik, hogy kormos arccal lépnek be feleségem szobájába. Lássá, én sokkal jobb vagyok önnél, én egy pillanatig sem gondolok arra, hogy ön, a tudományosan művelt, finomlelkületű nevelőnő visszariadna tőlem, sőt hiszem, hogy ön becsülni tudná a szorgalmas iparost... Igazam van, Ágnes?

A leány ajkáról egyetlen szó sem hangzott, hanem fejét mélyen keblére hajtva, nagy könnycseppek peregtek végig az arcán.

- Nekem különben egyetlen szót sem kellene többé veszítenem, hanem egyszerűen meg kellene tartanom azt, a mi jogosan az enyém! Már pedig abban a pillanatban, mikor ma átlépte a küszöbömet, ön az én jogos tulajdonomná lett. Édes, észbontó kis arcába nézek és bátran azt mondom szép szemébe, hogy nem az irgalom, sem a lelkiismeretesség vagy kötelesség-érzet, de még adott szava sem indította volna arra, hogy leküzdve női büszkeségét, sértett önérzetét, mégis eljőjön hajlékomba. Az a hatalmas, ellenállhatatlan érzés hozta, vezette hozzám, a mely engem is vasmarokkal kötött önhöz. Mi egymáshoz tartozunk örökre! Nos, engesztelhetetlen, makacs Ágnesem, még mindig küzdeni akar ez érzés ellen?

- Hát hogy küzdjek, ha ön egymásután kiragad kezemből minden fegyvert? - szólt reszkető hangon és arcát a férfi keblére rejtette.

Nem messzire álltak a rózsalugastól és körülöttük ünnepélyes csend uralkodott, úgy, hogy tisztán lehetett hallani a rózsákról alápermetező esőcseppek neszt. És e csendben ők sem váltottak egymással egyetlen szót sem, minden szavuk beleolvadt egyetlen hosszú, forró ölelésbe.

Későbbben aztán, kéz a kézben haladtak a málnabokrok között, az udvar felé. A gyógyfűbokor alá értek, a hol, a mint a birtokos állítja, Ágnes ijedten, azaz irigyen eltakarta karjait a hosszú ingujjakkal, mikor először jött el a majorba Márkus ur.

- Nem volt mégis valami benned a Franczok büszkeségéből, a mely arra készítetett, hogy konokul megmaradj a bérgazda cselédleányának, idegenek szeme előtt?

- Nem, igazán nem! Eleinte mulattatott az az álruha, meg a téves hiedelem és azért meghagytam benne mindenkit. De később, keserű daczból, sértett önértetből éppen az akartam maradni előtted, a cselédleány, azt akartam, de sohase ismerd meg a „nevelőnőt”. De azonkívül *szigoruan* meg is volt parancsolva a titoktartás. A nagybácsi magánkívül volt arra a gondolat-ra, hogy az új birtokos, a mezőn dolgozó munkásleányban az ő testvérleányát megsejthetné, szavamat kellett adnom, hogy nagyon elővigyázatos leszek, a míg... a míg a birtokos ismét elmegy innen. Már hiába, ez gyöngéje a mi öregünknek.

- Nem gyöngéje, hanem rut hálátlanság! - duzzogott a fiatalember, - és a leckét meg fogja kapni, - mormogott magában.

Ezalatt a leány eltűnt szobácskájába, hogy ismét magára öltse a nevelőnőt, a birtokos pedig az öregek lakása felé tartott.

A bérgazda benn volt szobájában és éppen kinyitotta az ablakot, hogy az utcára kirázza a pipáját.

A leányt nem láthatta, de a birtokost rögtön észrevette.

- Uram! ej, hát itt van! És hála Isten megvan mindene, semmi baj! - kiáltott elébe. - Allons! Akkor csak gyorsan erre! A feleségem halálos aggodalmat állott ki ön miatt. Nos, asszony, meg vagy mos már elégedve? Most a két szemeddel látod a mi fiatal szomszédunkat, üdén, egészségesen és még hozzá úgy ki van csipve, mintha skatulyából szedték volna elő! - kacagott föl a bérgazda, mikor Márkus ur belépett a szobába. - Hisz gondoltam mindjárt! Úgyesen biztonságba jutott még idejekorán, annak örülhet! Uram! Ez volt aztán az istennyila! És a mi lányunk csak nem jött haza! Hát tudhattuk mi, hogy ő azalatt az erdőszlakban guksolt? És mégis úgy jött haza kalap, keztyű nélkül, melle meg zihált, hajáról ömlött a víz és egész teste úgy remegett, mint a nyárfalevél. Pedig tetszik tudni, az nála nem szokott előfordulni! Ereiben apja katonavére folyik és bátorságban sincs nála hiány, de persze, egy ilyen vihar az erdőben, az nem tréfa dolog!...

- Tudom saját tapasztalatból, én is az erdőben voltam, - szólt Márkus ur, mialatt az öreg asszony ágyához lépett, hogy közelről üdvözölje.

- Mi az ördög, komolyan beszél? Na, de mondja, uram, a sátán kergette, hogy egyenesen a vihar torkába rohant?

- Midőn öntől elmentem, megmondtam volt, hogy nyomon követek valakit. Nem várhattam be hát biztos földél alatt, míg az eső elmossa a nyomokat. Hisz tudja, hogy az ön cselédleányának a keresésére indultam.

Az öreg asszony keze, mely még most is az övében pihent, hirtelen megrándult.

- Oh, legyen nyugodt! - vigasztalta a beteget, ragyogó tekintettel gyengéden arcába nézve. - Önnek nincs oka nyugtalanzkodnia. Az igaz, hogy nehéz ut volt és nagy küzdelmet is kellett kivívnom, de végre megtaláltam a leányt!

- Megtalálta! - ismételte a bérgazda hebegve és üvegesedő tekintettel nézve maga elé, elejtette a pipáját. - Uram, ön talán bolonddá akar bennünket tenni?

- Férjem, minő kifejezés ez? - szólt panaszosan, ijedt hangon a beteg nő.

- Ugyan hagyja! - nyugtatta meg Márkusz ur mosolyogva. - A félreértések komédiája ime véget ért, és én volnék az utolsó a ki tovább akarnám fölállítani a hálót. Ugy van, ahogy mondtam. Megtaláltam a leányt. Ön ismeri és szereti, de úgy látszik, mégsem tudja, hogy alakjában mennyi a fenség és szépsége mennyire szembetűnő, mert különben egy pillanatig sem hihette volna komolyan, hogy egy ilyen leány, még ha el is ékteleníti a durva munkásöltöny, észrevétlen maradjon. Én figyelemmel kísértem azt a leányt és miután többre becsülöm a nőben a munkaerőt, szorgalmat és erélyt, mint a nagyvilági hölgyek semmittevését, és miután magam is szeretem a becsületes munkát, hát bizony elvesztettem a szívemet!

Az ablaknál álló bérgazda felé fordult, a ki most némán nézett ki az udvarra.

- Én valóban már régen el voltam határozva, hogy cselédjét feleségül veszem, bérgazda ur! Ekkor ön hirtelen azzal állott elő, hogy elbocsájtotta. Így tehát nem csodálkozhatik, ha egyenesen a vihar torkába rohantam, hisz arról volt szó, hogy visszahozzam életem boldogságát. És a mint mondtam, még elértem, ugyan már nem abban az alakban többé, a melyben kerestem, a jelenet köztünk úgy játszódott le, mint a mesevilágban, a hol az utolsó pillanatban vagy a hős, vagy a hősnő átváltozik. Végre kisült, hogy a majorban van az utolsó instancia, a melyhez folyamodnom kell és azért itt állok kötelességszerűen és megkérem öntől Ágnesem kezét.

- Az a kis boszorka! Egy olyan hüvelyknyi kis leány egy egész regényt játszik végig, a melyről az öregeinek egy szikra tudomása sincs! - kiáltott föl a bérgazda, nagy zavarát leküzdeni igyekezően. - De hát önnek adjuk, Márkusz ur! Önnek adjuk! Te is beleegyezel, ugy-e, asszony?

- Még hogy beleegyezem-e, édes öregem? Térden csuszva szeretnék hálát adni a jó Istennek, hogy ilyen szerencsével jutalmazta meg a mi leányunk fölálldozó jóságát! - szólt a beteg mély meghatottsággal.

A bérgazda egyet igazított mellényén, aztán kitárta az ajtót és harsogó hangon szólította Ágnest. A leány mintegy varázsszóra be is repült, bájosédesen, mint egy kis menyasszonyhoz illik, világos nyári öltözékben.

Térdre borult a beteg ágya előtt és fejét annak két kiaszott tenyere közé rejtette.

- Milyen változás, gyermekem! - suttogott az öreg nő zokogva, - nem úgy van-e, mint a bibliában a Bodasz és Ruth története?

- Ugyan, asszony! miféle bolondokat beszélsz te itt össze-vissza! - kiáltott föl bosszusan a bérgazda. - Ne vedd rossz néven, de az a bibliai hasonlat a koldusleányról, meg ez a menyasszony itt, ugyancsak fejtetőre van állítva. Ej mit! csak nem kell megijedni, Márkusz ur! Nem állunk olyan rosszul hozomány dolgában sem, csak hadd jöjjön haza az én kaliforniai aranyemberem!

Ágnes zavartan, könyörgő tekintettel nézett a birtokosra, mintegy segítséget keresve nála, az öreg asszony pedig erőltlenül visszarogyott a vánkosaira, a mig a bérgazda kiment, hogy, a mint mondá, e nap öröme a saját borából kínálja meg a vendéget.

- Istenem, hogy fáj ez! - sóhajtott föl a beteg. - Arannyal megrakottan kellene hazatérnie, hogy az apa szívesen fogadja házába, én meg odaadnám nyomorult életemnek ezt a kis hátralévő részét, ha csak még egyszer viszontláthatnám, térjen bár vissza nyomorban! De ő nem él többé...

- De él! Ön viszont fogja őt látni, még pedig nemsokára! Szavamat adom önnek erre, - vigasztalta Márkus ur és szeretetteljesen fölője hajolt. - Jóra fordul még minden, csak tegye bátran mindazt, a mi szívéet megnehezíti, az én vállaimra!

- Áldja meg az Isten! Áldja meg az Isten ezerszer! - rebegte az öreg nő meghatva és kezeit ég felé emelve, imádkozott.

XVIII.

- Hisz így jól van! - mondaná most Griebelné asszonyság, ha szemtanuja lett volna az események fejlődésének. De hogy tetszenék-e az neki, ha a regény a bérgazda feleségének az áldásával végződnek? Bajosan! Mert először is sértené anyai büszkeségét, hogy Lujzája minden nagyobb föltűnés nélkül letűnnék a cselekvény színhelyéről, aztán meg el nem tudná viselni, ha az olvasó meg nem tudná a körülményt, amugy töviről-hegyire, hogy miképpen került ismét elő a megboldogult nagyasszony ajándéka, az aranymedaillon, melyet az ő Lujza leánya bérmlása alkalmával tőle kapott. De meg azonkívül sokat kellett még dolgoznia a derék, kövér asszonyságnak, hogy mindent a rendes kerékvágásba hozzon, azt pedig nem lehet elhallgatni, azt meg kell mondani, az igazság kedvéért!

A zivatar utáni napon ott állt leánykájával a folyosón és éppen fölszeldelte a hatalmas mazsola-kalácsot, melyet ígért volt, az udvaron, meg a körtefa alatt pedig meghuzódtak a tillrodi gyermekek és nagy áhitattal néztek be a nagy ajtó résein, mert bejönniök semmi szín alatt sem volt szabad. A tisztartóné és leánya olyan hófehér kötényt viseltek, hogy annál már csak a Hani padlója volt fehérebb, hogy engedhetnék már meg, hogy egy olyan nyalánk poronty arra rátegye a lábát!

Az asszony, leánya és a cseléd egyszerre néztek föl arra a két szép sugár alakra, mely most lépte át a küszöböt. Griebelné asszonyság kiejtette kezéből a kést és apró, kék szemeit tágra nyitotta. Ez persze Márkus ur volt, az ő nevelőfia, a hogy ő maga tréfából szokta volt mondani, az ő elkényeztetett kedvence, de milyen másképpen nézett ki most! Alakja kiegyenesedett büszkén és arca ragyogott, mint a napfény! És mellette egy fehér ruha lengett és az a sugár leány, a ki viselte, és a ki karjába csimpázkodott, mintha ennek így *muszáj*na lennie, az szép volt, fején kis gömbölyű, szürkefátyolos kalapjával sötét haján. De hisz ezt a kalapot a derék asszonyság már látta valahol, igen, a tillrodi templomban, a bérgazda templomszékeiben. Ez a fiatal hölgy tehát a bérgazda testvérleánya, a nevelőnő-kisasszony, és annak csak vaknak kellene lennie, a ki most ki nem találja, hogy arra a lakodalmi kalácsra csakugyan szükség lesz! És mindez csak úgy a kék égből pottyant alá, az ember háta mögött végeztek el mindent! Az ember szinte szégyenli, hogy ilyen bárgyu tudott lenni, de az a kis alamuszi se vegye ám észre ő rajta azt a buta álmétkodást. Mind a két kezével lesimitotta hófehér kötényét, aztán előre, meghajtotta magát és a kalácsra mutatva, odakiáltott hamisan.

- Még ez nem az a „bizonyos” kalács, Márkus ur!

A birtokos föl kacagott.

- De nem ám! Előbb megüljük a kézfogót, mint a hogy illik és szokás, a hogy a tisztesség parancsolja, - Ugy-e, Ágnes? - A fiatalember bemutatta menyasszonyát és azalatt a morcos

Haninak mindent el kellett követnie, hogy azokat a kis mezitlábásokat féken tartsa. Mind odatódult az ajtó elé, hogy az arcába nézhessen annak a kedves, fehér ruhás menyasszonynak.

De az éppen nem volt büszke. Rögtön levetette keztyűit és segített a kis Lujzának a kalács-osztogatás körül. A vőlegény pedig gyorsan előhozott egy nagy kulcscsomót és néhány pillanat alatt boros üvegekkel megrakva jött fel a pincéből. Minden gyermek számára megtöltött egy poharat rajnai borral, aztán elővette erszényét és egész tartalmát beleöntötte menyasszonya kezébe, hogy ő osztogassa szét az ezüstpénzt a gyermekek közt. És mialatt az a lépcsőn állott, körülvéve a kapzsi gyermekesereg által és félig nevetve, félig szigorúan a rendet igyekezett köztük föntartani, Griebelné asszonyság szemhunyorgatások között szürcsölte poharából az aranyos italt és okos, apró szeme odatapadt arra a leányra. Az a hófehér mull-ruha ujjá ugyancsak napbarnított karokat takar! - gondolta magában. - Aztán a nyakán, az az aranymedaillon, meg az a szép arc, - no igen, hisz ő már megmondta egyszer, hogy ilyen arcot nem találni többet ezen a világon. De most nem szólott semmit, egyetlen szót sem arról, a mit gondolt, csak egyet koccintott Márkus urral arra a kincsre, melyet talált, a mint ő maga mondá és hozzátette, hogy úgy, a hogy ő ítéli meg a dolgot, Márkus ur nagyon szerencsés egy kópé és bizonyos, hogy nem fog csalódni...

És midőn később a mátkapárral fölment a lakosztályba, mert Ágnes látni óhajtott az erkélyes szobát, rámutatott a boldogult arcképére és titokteljesen azt mondta a leánynak:

- Lássá, kisasszony, ez volt az ő első szerelme a Szarvas-telepen. Ebbe a festett göndörfejbe majdnem belebódult a mi urunk, azok a szőke karikák zavarták meg annyira a szívét...

- A karikák legkevésbé! - kacagott Márkus ur. - Nem, az egész lény varázsa hatott rám annyira, különösen mióta beletekinthettem benső életébe, ennek a különös, ritka nemességű asszonynak a multjába! - szólt nagy komolyan, menyasszonyához fordulva. - Olyan gyöngéd, kedves, látszólag csak gyöngé volt és a mellett erős lelke, mint az acél megállott a viharok között. A jellemnek ez a csodálatos vegyüléke tett ügyessé, hogy téged megértettelek és meg tudtalak becsülni, Ágnesem!

A fiatal leány, a kit vőlegénye e szavaknál gyöngéden magához ölelt, sohasem volt még a Szarvas-telep kastélyában. Az öreg nő nem szerette, ha magányát valaki megzavarta. De annál gyakrabban látogatott ő el a gelsungeni nagy birtokra és ott elég alkalma nyilott megismerni és becsülni tanulni a leányt. Az öreg hölgy ott is mindig botanizált és fölfedezési útjára Ágnes mindig elkísérte.

Meghatottan, könyvelt szemekkel nézett most körül ebben az otthonias szobában, melynek falai végignézték egy asszonyszív fájdalmas kitörését és későbbi rezignációját, elejétől végig való fokozataiban.

Eddig csak félénk tisztelettel nézett föl mindig az erkélyszobára, a mikor arra vitte útja, most bátran átléphette küszöbét, sőt ez a kedves, bizalmat keltő szobácska lesz ezentúl tanyája, a míg érte jön a szeretett kedves, hogy az oltárhoz vezesse.

- Igen, a boldogult főerdészné nagyasszonyom idejében nekem úgy tetszett mindig, mintha az üvegházacska, meg az erkély valami ékszerszobát volna, melyben rezeda és havasi ibolya virult, még karácsonykor is, mint a legszebb tavasz idejében, - szólt Griebelné asszonyság. - Valami különös varázs rejlett a nagyasszony egész lényében, tiszta poézis, a mint az én Lujzám szokta ilyen alkalommal mondani. De azért olyan erélyes és praktikus tudott lenni, hogy párját kellett keresni a világon. A hasznosat és szükségeset végezte el mindig első-sorban, aztán jött a költészet. Hja! ő nem ismerte a felületességet! De igaz! Azt akartam mondani, Márkus ur, hogy itt bizony nem nagy dárídót csaphatnak majd a vendégei, mert a hely egy kicsit szűk...

- Édes Griebelné, ne ijesszen reám! Éppen most akartam önnek még egy vendéget bejelenteni, t. i. a bérgazda fia megérkezett...

- Micsoda? Az, a ki az aranybányákban járt kincseket gyűjteni?

- Igen, az. De szegény nagyon beteg volt és azért jött, hogy itt magához térjen. Aztán meg, én magam is itt maradok a Szarvas-telepen, a meddig csak lehet, önnek tehát segitenie kell rajtunk!

- Ej, no! rajtam ugyan nem fog mulni! Önt elszállásolom odalent magunknál, itt fönn pedig, no, azt csak bizza rám, majd gondoskodom én!

Az erdészlak ablakait már nem takarta a zöld redő és a tillrodi legények, a kiknek az idén nagyszerű eperarításuk volt, naponta látták a fiatal mátkapárt, a mint az erdön keresztül sétálva, ellátogattak az erdészlakba.

A beteg láthatólag jobban lett. Eleinte, igaz, hogy nagyon lehangolt volt, mert azt hitte volt, hogy a földesurral, a ki olyan siralmas helyzetben látta, sohasem lesz többé kénytelen találkozni.

Még mielőtt erőt vett rajta a delirium, könyörögve rimázkodott az erdésznek és Ágnesnek, hogy egy betűvel el ne árulják ittlétét. Egyáltalán nem akart létezni többé soha a Szarvas-telep lakói számára.

De hát ime, az a vállas, derék, nemes férfiu nap-nap után megjelent az ágya előtt és ápolta, fölvaltva a többieket. Aztán meg az a testvéri hang, melyen vele beszélt, végre elűzték szívéből a megalázás keserű érzetét. Az a hír pedig, hogy a major ezentul az ő saját tulajdonát képezi, teljesen új életet öntött ereibe. Attól a naptól fogva ismét visszatérni érezte önérzetét és szellemi munkaképességét.

Ez volt a missziók egyike, melyet Márkus ur levett a leány válláról. A másik, melyet a majorban kellett végeznie, sokkal nehezebb föladat volt rá nézve.

A bérgazda sehogysem mondott le hitéről, hogy fia kincsekkel megrakottan tér majd haza Kaliforniából.

Minden kétkedést valami gunyos megjegyzéssel elűtött és ha le akarták rombolni illúzióit, irigykedést és rosszakaratot látott minden szóban.

Midőn azonban egy napon, azon, a melyen az új földesur először vitte sétálni karjában fogva a beteget, midőn azzal állott elő, hogy fia levelet irt az erdésznek, régi játszótársának, akkor a bérgazda nagyon megszeppent és nem szólt egy szót sem. Hát a fiu huszévi hallgatásából nem lehet többé biztató következtetést vonni, a melylyel homokot szórjon továbbra is az emberek szemébe.

Napról-napra közeledett hír szerint a fiu hazajövetelének ideje és lassan-lassan meg kellett szokniok a gondolatot, hogy a fiu nem tér haza kincsekkel megrakottan, hogy nem hoz magával semmit, mint egy hűséges szívet, telve gyermeki szeretettel és azt a forró vágyat, hogy dolgozzék becsületesen, önfeláldozással, hogy föntartsa öreg szülőit.

Az elhunyt főerdészné végakarata még csak e helyen hozott igazán áldást, mert a mint a bérgazda meghallotta, hogy fia örökölte a majort, kesernyész-édes hangon, de félig-meddig megnyugodva azt mondta:

- Hát Isten neki! Ha már nem lehet másképpen!

De az öreg, beteg nő örömkönyeket sirt és tulvilági boldogság járta át anyai szívét.

Azalatt odakünn is megváltozott minden a Szarvas-telep környékén.

Emberemlékezet óta nem volt olyan élénk a kastély és környéke. Naponta döcögtek a teherkocsik az országuton, melyek az építkezésekhez szükséges kellékeket hordták össze, a major meg egészen el volt lépve munkásokkal, a kik a fenyveserdő egyrészét kivágták, hogy oda is fölépíthessenek mindent, a mire még szükség volt.

A kastélyban pedig fölfordítottak mindent. Ágyakat raktak ki, hordtak, sepertek, rendezgettek. Griebel asszonyság nem győzte eleget megköszönni a véletlennek, hogy az intézetben való építkezések miatt Lujza leányának megvan hosszabbitva a szünideje és így erősen segítségére lehet a munkában.

E zürzavar közepette még küldemények is érkeztek folyton Berlinből, egy tolószék a bér-gazdáné számára, aztán jó, kényelmes karosszékek mind a két öreg számára és később - Márkus ur is föl kacagott, mikor kicsomagolták - egy zongora az erkélyszoba lakója részére. De ennek különben is itt kell majd maradnia, hogy ha a fiatal asszony Thüningiába jön nyaralni, mindig megtalálja az ő kedves hangszerét.

- Most láthatja, Márkus ur, hogy ez így van az életben, az ember változik! - szólt Griebelné asszony összevont szemöldökkel és bölcs arckifejezéssel, midőn helyreállították a zongorát.

- Mindjárt eleinte, világosan megértette velem, hogy ki nem állhatja a zongorajátékot, természetes, hogy az én kicsikémnek egy billentyűt sem volt szabad megszólaltatni, ha ön idehaza volt, pedig néha úgy vágytam az én kedvenc dalaim után. Hja, ez így van! És most ön, a saját drága pénzén, direkte Berlinből hozatott egy ilyen „csinadrattát”, maga segíti fölhozni, izzad és zihál bele, a míg fölcipeli, és óriási fejtöréssel jár-ke, hogy ugyan hová kellene állítani, hogy egyetlen hangocska se vesszen el belőle. És mindez csak azért van, mert szereti azt a két kezet, mely rajta játszani fog! De hát igen, hisz én ezt előre tudtam! A türelem rózsát terem és a szükség törvényt bont. Aztán meg, az élőké az elsőbbség, azoknak van joguk az öröme, a ki meghalt, az szerényen mondjon le. Édes, jó istenem! Hiszen ha minden ember úgy gondolkodnék, mint ön, ha tudniillik minden halott után bezárnák a lakást örök időkre, mindazzal a mi benne van, Istenem! Hisz akkor az egész világ idő múlva egy ócskaságokkal telt bódé volna és az emberek kénytelenek volnának helyet engedni a rongyoknak. Már én sem vagyok valami vadállat és bizonyára respektálom az emberek emlékeit, hisz azért borsóztam be olyan erősen a boldogult főerdész ur slafrokját, hogy bele ne egye magát a moly és bepakkoltam egy ládába, a többi elkoptatott, elfakult lim-lom közé. Az most ott áll a padláson, erősen leszögezve és miattam ott állhat itéletnapig, én ugyan ki nem fogom bontani. A kis mennyezetes ágyacska meg, melyben hosszú, hosszú évek előtt a főerdészék gyermeke pihent néhány hétig, az most jól ki van szellőzve, tisztán bevonva, abban később más gyermek is fekhetik. Ugy ni! Aztán most nézze meg, hogy milyen barátságosan kedves. Most már akár tiz fia is lehetne a bér-gazdának, a kik mind az aranyországból érkeznének ide. - Erre Griebelné sorba föl nyitotta a szobákat és bár igaza volt, mert kedvesebb hajlékot nem is lehetett volna képzelni, Márkus ur arcán mégis egy kis felhő vonult végig, mert eltűnt minden, a mit ő olyan hosszú időn át érintetlenül hagyott, tisztelve a halott emlékét.

- No, ha már most az ön kis felesége, meg azok az apró berliniek ide bejönnek egyszer, nem érzik már a dohos, rossz levegőt, melyet ön erőszakkal őriztetett benne!

Erre a jóízű mondatra Márkus ur arca hirtelen földerült.

Minden azon a reggelen történt, a melyen a bér-gazdák mindenestül átköltözni készültek a Szarvas-telepre. Odafele készen volt minden. Az erkélyen gyönyörű virágok illatoztak, az összes ajtókon pedig guirlandok a legszebb rózsákból fonva, várták az érkezőket.

Márkus ur szobája maradt utolsónak.

Nagyon el lehetek mélyedve a takarításban a kastélybeliek, mert mikor az új lakók befordultak az udvarra, csak Szultán üdvözölte az érkezőket, nagy ugrásokban egyet-egyet vakkantva.

Csak mikor már az új földesur, menyasszonyával karján, átléptek a küszöbön, rohant ki Griebelné asszony, Lujza leányával az előcsarnokba.

- Na, ez szépen sikerült! - kiáltott a kövér kis asszonyság, - egy pillanat még és nem is fogadhattam volna önöket, pedig milyen diszes szónoklatot készítettem magamnak erre az alkalomra! De mindennek ez az oka, ni! - folytatta és egy zsinóron lógó aranymedaillont himbált ide-oda a levegőben.

- Igen, megvan a kis haszontalan! A szekrény mögött bujkált, Márkusz ur. A mint a szekrényt eltoltuk, hogy helyébe tegyük az ön íróasztalát, hát egyszerre csak előkerül! Hani azt mondja, hogy ezt csak az a csuf Róza dugta oda, hogy azt higgyük, miszerint az a szegény ember, a kit az országról ide beszállásoltunk, hogy az lopta el! No nézze meg az ember! Pedig hát az a szegény pára mit sem vétett neki!

- Oh, az nem lehet tolvaj! én azt jól tudtam, - szólt közbe Lujza. - Az egy derék, önérzetes férfiu volt, jóságos, kék szemeiben...

Hirtelen elhallgatott, mert az ajtón éppen akkor lépett be egy sugár, magas, nem éppen szélesvállu fiatalember, kinek beretvált arcán nemes előkelőség tükröződött. A leányka arca lángban égett, midőn meglátta a fiatalembert, a fiatalember szemében mintha látszott volna annak a lángnak a visszfénye.

A fiatalember az öreg bérgazdát vezette karon. Az öreg ur egy pillanatra megállott és mikor kellőképpen kiszuszogta magát, megcsipkedte Lujza kisasszony gömbölyű arcát, a mamának pedig bemutatta fiát, a ki nagy tanulmányutról éppen tegnap érkezett haza. Hja! Előkelő fiatalember nem lehet a nélkül, hogy világot lásson! - tette hozzá nagy fontossággal.

Nyomban aztán megérkezett a tolószék is. Az erdőőr, a ki a széket tolt, most fölkapta a bennülő beteg, öreg hölgyet és csakugyan úgy hozta föl két karján, mint egy gyermeket.

Az ebédlőben fényesen meg volt terítve a vendégek számára.

Attól a naptól fogva víg és boldog élet folyt a kastélyban.

A bérgazda fia reggeltől estig dolgozott a gazdaságban Griebel ur vezetése mellett, a ki gyönyörködve mondta:

- Persze, így már más látszata lesz a majornak!

Az öreg asszonyság is jobban lett ebben az új környezetben, sőt az orvos teljes egészséggel bízta. A bérgazda pedig nem nélkülözvén többé semmit, sokkal szelidebb lett.

Az esték édes, családi körben teltek el, melyhez most már Griebel ur és Griebelné asszonyság is tartoztak, természetesen, bájos leánykájukkal együtt.

Volt zene, tréfálgatás, mulatozás, úgy hogy néha éjfélkor is meg voltak világítva az erkélyszoba ablakai.

Lujzácska egész nyíltan és naivul bevallotta, hogy ő nem akarna többé visszatérni az intézetbe és abbahagyva minden lármás indulót, feltűnő módon csak mélabus, vágygyal teli szerelmes dalokat játszott a zongorán, holdvilágos estéken, úgy a hogy illik.

Márkusz ur elutazása előtti estén - már nem halaszthatta továbbra teendőit - az egész kis társaság együtt volt az erkélyszobában. A bájos menyasszony a teát készítette, Griebelné asszonyság egy asztalkánál vaját kenetetett a zsemlyékre, a bérgazda, a felesége, meg Griebel ur whistet játszottak, mialatt Lujzácska a zongora előtt ült és meleg érzéssel énekelte:

„Szeretlek én egyetlenegy virágom!”

A fiatal Francz úr a falhoz támaszkodva nézte a fiatal leány viruló arcát, szinte elnyelte lángoló tekintetével, ekkor Márkusz úr gyöngéden oldalba lökte Griebelné asszonyomat:

- Nos, kedves nevelőmama, mit szólna hozzá, ha szeptember 15-dikén egy mátkapár helyett mindjárt kettőt esketne a pap a tillrodi templomban?

- Egy kicsit korán volna még, Márkusz ur! - szólt az asszonyság a legkisebb meglepetés nélkül, pedáns szimetriával egymásra illesztve két zsemlyeszeletkét. - Az én leányom még nagyon fiatal, aztán meg az ember becsületes kelengyét is akar készíttetni, ahhoz pedig idő kell. Mit gondol? Azt nem lehet csak úgy felfujni! Különben nagyon nyemre való a dolog! Derék, jószívű fiatalember, jobb vót nem is kívánhatnánk magunknak. No meg az én Lujzám? Az igaz, hogy ügyes, egészséges gyerek, aztán meg Griebeléknél sem éppen üres a ládafia! Én meg az öregem értettünk a takarékosághoz, aztán meg a pamlagon sem henyéltünk soha! Hát, a mint már mondtam, nekünk öregeknek, semmi kifogásunk ellene, de mondja csak, Márkusz ur, - és szemeivel hamiskásan hunyorgatott, - ki hitte volna ezt, mikor én annak a veresszakállunak egy darab kenyeret meg néhány fillért nyomtam a tenyerébe?

Márkusz úr majdnem fölkacagott:

- Hát kitalálta, hogy ő az? Pedig azt hittem, hogy az okos Griebelné az egyszer bekötött szemmel nézi az eseményeket.

- Persze, hogy kitaláltuk, én is, meg az én Lujzám is. Az rögtön ráismert, és ha Francz úr tizszer is levágatta volna a vörös szakállát. Ki hitte volna, ez a kis Lujza, ez az ártatlan, szende csibe, a ki még csak most bujt ki a tojásból? De hát a szerelem, az ösztön megélesíti az értelmet. Az igaz, hogy egyebekben aztán vak, meg siket minden iránt, ami körülötte történik és nem lát semmit, - már mint a szerelemről beszélek, - amig az orrával rá nem bukkan az igazságra. Vagy talán ön másképp járt a bérgazda cselédleányával, édes Márkusz uram?

A TIZENKÉT APOSTOL.

Egy középnémetországi kis város végén, ott, hol az utolsó kis utcák meredeken kapaszkodnak a hegyre, állt a nagy apácazárda.

Rémes épület volt az, beomlott ablakaival, csikorgó verőcéivel és a varjusergekkel, melyek szüntelenül körülszállongták tetejét. A fal kövei közül vastag csomókban nőtt ki a fű s a boltíves kapu fölött a szétomladozott kődíszítmények közül az ifju facsemetéknek egész kis erdeje integetett. Két elaggott pajtás gyanánt, kik egymást támogatják, támaszkodott az építmény és egy ősrégi darabja egymásra a város falának, s ez nagyon előnyös volt a zárdára nézve, mert a fal fölötté vastag lévén, széles hátát földdel terhelték meg és most oly buja növényélet csirázott és virított ott fönn, mintha hire sem lenne a fal köveinek a földréteg alatt.

Az egész csakugyan egy hosszukás virágágy volt, alig lábnyi széles út által elválasztva; de azért olyan tisztán is tartatott, mint egy ékszerszekrény.

Az ut szélein egész koszorúja virított a fehér tollasszegfűnek; liliomok és estikék álltak az ágyon, és a szamóca piros gyümölcse, széles, csipkés leveleivel együtt a vad tömjén közé vegyült, mely a fal szélén lekúszva, óvatosan helyezte el finom indáit a fal hasadékaiba.

A fal mögött volt az egykori zárdakert, jelenleg puszta, elvadult gyepek, hol a zárda lakóinak kecskéi sovány eledelüket kereshették. De szorosan a fal mellett egész erdeje állt a mogyoró- és orgonabokrok, és ezek áthatlan zöld falat alkottak fönn a kis kert hátánál. Az orgonafáknak fehér és lila virágfürtjei tavaszkor az egyetlen kis fapad fölött függtek, s egy öreg gesztenyefa messzire terjeszté ágait egészen az utca közepéig, melynek szegényes házsora itt végződött s csak az utolsó ház hátsó ablaktalan fala látszék.

Idegen láb tán sohasem lépett volna a városnak ezen félreeső, kevésbé vonzó részébe, ha az ódon zárda mellett nem állna egy kincs, a rég eltűnt idők egy drága emléke, a mi asszonyunk temploma, melynek karcsu két tornyát a regék egy egész világa lebegé körül. A templom zárva állt s nem használtatott és a zárdaszüzek utolsó „Miserere” éneklése óta sohasem zengtek szent hangok a hatalmas boltívek alatt. Az örök lámpa kialudt; az orgona szétzúzva hevert a talajon s az elhagyatott főoltár körül fecskék és bőregerek repdestek és a rég kihalt nemzedékek pompás, igényteljes siremlékei vastag porréteg alatt nyugodtak.

Csak a harangok, melyeknek csodateljes, összhangzatos kongása az egész vidéken híres volt, szólnak most is minden vasárnap az árva csarnokok fölött; de fájdalmas kongásuk nem gyűjthette oda a hívőket.

Hogy e pompás építmény mellett gránitfalaival és oszlopaival, a roskatag zárdát állni hagyták, ennek oka a városi hatóság bölcs gazdálkodásában rejlett. Tulajdonképpen rendeltetését már régen elvesztette. Luther hatalmas szava itt is szétörtötte a bilincseket. Az új tanra térített város türte az Istennek szentelt szüzeket, a míg éltek, s miután az utolsó is megboldogult, a zárda-épület a városi hatóság kezelése alá esett, s ez annak egy részét a szegényeknek engedte át menhelyül.

Ez idő óta a rácsos ablakok mögött, halvány apácaarcok helyett szakálás vonásokat, vagy egy szorgalmasan tatorozó és civakodó családanya fejét lehetett látni, míg az udvar esőmosta kövezetén, melyet azelőtt csak a zárdaszüzek halk lépése és zárdai uszálya érintett, egy sereg elvadult gyermek sürgölődött.

A viruló kertecskén kívül még egy nyájas oldala volt az ódon háznak, hol a szem pihenhetett, ha mindezen itt összetorlaszott emberi nyomoruság szemlélésében kifáradt. Azon sarok, mely a város falára támaszkodott, négy, tisztán megmosott ablakot mutatott fehér függönyökkel,

melyek közül az utolsó oly módon nyílt a kertre, hogy kényelmesen lehetett volna ajtó helyett használni és bizonyára annak is szolgált, mert a hétnek bizonyos napjain egészen tárva volt.

Akkor egy kötél volt huzva az ablaktól a gesztenyefáig s teli aggatva finom fehérneművel, s látni lehetett, hogy egy nőalak, kinek föltüzött köténye teli volt ruhacsiptetővel, ki-be járt a nyitott ablakon.

Ezen alak az öreg Hartmann leányasszony volt.

Keresztneve tulajdonképp Zsuzsi volt, de már oly régóta „Szitakötőnek”¹ hívták a városban, hogy sok ember nem is tudta már igazi nevét. S e nevet különös külsejének köszönheté, de korántsem könnyüded gráciája vagy színeinek szépsége miatt, az ilyenek ritkán tűnnek elő egy hatvan éves alakon, de inkább csodálatos, suhanó, félénk járása miatt, melylyel e hosszú, vékony alak az utcákon végigsietett.

Máskülönben inkább denevérhez hasonlított, hajlott, majdnem átlátszó vékony orrával, hamuszín bőrével és nagy, fénytelen szemeivel, melyek többnyire félénken rejtőztek a fölötte vékony szemhéjak alá. Ezen benyomást kiegészíté a fekete polgári főkötő, mely szorosan a homlokhoz simulva, egyetlen hajszálat sem engedett látni s két oldalt elálló csipkefodrokkal volt diszítve.

A Sitakötő egy igen szegény cipész gyermeke volt, ki őt és valamivel idősebb fivérét, Leberechtet, szigorúan és istenfélően nevelte föl, s két gyermekét illetőleg nem táplált merészebb kívánságokat, mint hogy Zsuzsi később szolgálat által keresse meg becsületes kenyerét, és elsőszülöttje egykor a háromlábu széken vele szemközt üljön s a tisztességes cipésmesterséget folytassa.

A csendes, szelid Zsuzsi, kinek eszmeköre számára éppen elegendő léttel bírtak a cipész-műhely és egyszersmind szoba szűk falai, egészen egyetértett atyjával a neki kitűzött életcél tekintetében. De a fiatal Leberecht szárnyai jóval hosszabbra nőttek, sőt annyira, hogy egész a hittudományig értek. Fényes szellemi tehetségekkel bírt, melyeket vasszorgalom támogatá, s így egy ösztöndíj segítségével sikerült neki a hittant tanulmányozhatni.

Már is fényes vizsgát tett s néhányszor a zsufolásig telt templomban gyönyörűen szónokolt szülővárosában, midőn ernyedetlen szellemi tevékenysége következtében a kórággyra hanyatlott, hogy többé föl ne keljen; tüdővészben halt meg.

Zsuzsi, ki fivérét, mint egy magasabb lényt tisztelte, majd összeroskadott fájdalomának terhe alatt, de egy félárva gyermeket kellett ápolnia és nevelnie, s ezért összeszedte magát, erős, becsületes jóakarattal.

Ama gyermekkel pedig így állt a dolog. Egyszer, midőn a fiatal Leberecht már mindennap eljárta a primába és a tisztességes polgárnők Zsuzsit már jó ideje „leányasszonynak” címezték, megtörtént, hogy a gólya „nagyon elkésett és szükségtelen módon” - a mint a megrémült cipész mondá - ismét annak házára szállt; az utolsó gyermek óta, kit holtan hozott volt, kilenc évig maradt el.

Nehéz szívvel és gondteljes lélekkel kereste elő a mesterné az ócska bölcsőt a padlás leg-sötétebb zugából, kiüzte a megrémült pókokat a pici ágyból, vizes ruhával megtörülgeté keskeny oldalait, mire azonnal diadalmasan előtűntek a durván festett angyalfők lángolón piros orcáikkal és ég színű szemekkel, s észrevétlenül csendesen állitá az ágya mellé, nem messze az ócska háromlábutól, melyen a cipész valóságos dühvel egy szerencsétlen talpat kalapált.

¹ Sitakötő, libelle, az állatot értjük.

De az mit sem segített, a bölcsőt még sem kalapálhatta el onnan s később hihetőleg nem is akarta volna azt tenni, mert nagyon csinos volt, a mi benne nyugodott.

Valóban éppen úgy látszék, hogy a vén gólya egy hályogot kapott szemeire, s mintha a fölaggatott kaptafákat a cipész szobájában egy magas, ős nemzetség címerének nézte volna, mert a bölcsőben fekvő gyermek sehogysem illett a nagyon is nem szép cipészcsaládba, s nem is úgy nézett ki, mint egy cipész gyermeke, sőt inkább úgy feküdt ott a durva párnák közt hófehér bőrével, gyöngéd arany színű, finom hajával és nagy kék szemeivel, mint egy kis hercegnő.

De úgy is szerette őt atyja, mint szemefényét, anyja meghalt a kis leány születésekor és testvérei szüntelen csodálták. Mig a fiatal deák ügyes tollal fordításait írta, lábával gyöngéden ringatá a bölcsőt. Ifju képzelete a klasszikus őskor valamennyi nőszépségeit kis hugocskája finom vonásaival diszíté föl, s a gyermek első mosolygása költészetre lelkesíté őt.

Zsuzsi ellenben a leggondosabb testi ápolásban részesíté a kis leányt. Mindig a legtisztábban tartotta őt és sohasem ment valahová a gyermek nélkül, mert az emberek megálltak az utcán, s nem győzték eleget csodálni a kis szőkefejét.

Midőn Leberecht fivére meghalt és az öreg cipész is utána nemsokára elbucsuzott az élettől, akkor Zsuzsi átköltözött az irgalomból neki átengedett lakásba, a régi zárdaépületbe, hol mint finom fehérnemű-mosónő kezdett működni. Nem hozott magával egyebet, mint kis nővérét, az örökölt csekély butorzatot és két szorgalmas kezét.

Hanem a mi leginkább magára vonta a zárda bámészkodó lakóinak figyelmét s különös gáncsolását, az egy csinos üvegszekrény volt zöld gvapjukelme-függönynyel, melyet a Szitakötő az új lakásba vitetett. Ezen szekrény boldogult bátyjának könyvtárát tartalmazá.

Zsuzsi számára ezen irodalmi kincsek csakugyan nem birhattak semmi becsccsel, hiszen ő mit sem értett abból, a mi azokban a könyvekben állt; de elég gyakran látta, mily benső élvezettel rendezte és forgatta szeretett fivére ezen kedvenceit, hogyan nyomorgott, nélkülözött és takarított meg minden fillért, hogy egy vagy más forrón óhajtott művet megszerezhesen.

Minden cimlapon itt állt az ő neve amaz ékes írással, melyet Zsuzsi annyira csodált, minden könyvből egyes papírszeletek kandikáltak, melyeket nevezetes helyeken ő maga tett bele, némelyik még papírral volt beborítva, mely tapasztó ostyával volt gondosan megragasztva, s mind szent ereklyék voltak előtte, melyektől semmi áron sem válnék el, inkább éhen halna meg. De éppen ezért jött indulatba, először életében, midőn a szomszédasszonyok azt javasolták neki, adja el ezeket a haszontalan könyveket.

A Szitakötő ezentul csak munkájának és kis huga nevelésének élt, és Magdolna, ez idő folytán, föltünően szép hajadonná fejlődött. Zsuzsi gyakran titkos örömmel szemlélte őt s lelkében már látta őt mint egy derék, hozzáillő polgár és mester diszes hitestársát. De a sors épp oly kevésbé törődik az anyai gondviselés és szeretet terveivel, mint egy fiatal szerető sziv, és Zsuzsi is csakhamar, és nem a legkellemesebben riasztatott föl gondoskodásának álmaiból.

Nem messze azon várostól, mely e kis történetnek színhelye, élt az akkori időben, magányos kastélyában egy özvegy hercegnő, kinek szolgálatában, miután szenvedélyes műkedvelő volt, egy olasz művész állt.

Ezen nápolyi volt az, ki Zsuzsinak a jövőre terjedő terveit semmivé tette. Szép férfiú volt ő, tüzes fekete szemmel és hollófürtökkel. Egy nap megpillantá a szőke Hartmann Magdolnát, a mint a kerten keresztül ment, egy finom ruhával teli kosarat vive fején.

Az olasz rögtön heves szenvedélyre lobbant, s midőn pár héttel később, miután többször beszélt vele, a hercegi kert árnyas hársfasorában hő szerelmét megvallá előtte, akkor Magdolna sem állhatott ellent s megígéré neki, habár könyek és remegés közt, hogy követni fogja őt pompás, déli hazájába.

Hanem az szörnyű csapás volt a Szitakötőre, midőn ezen elhatározását kinyilatkoztatta, s egyszersmind azt állitá, hogy meg fog halni, ha szerelmesét nem szabad követnie. Zsuzsi jajgatni és kérni akart, de a leány utóljára kimondott fenyegetése következtében elfojtá könyeit s ellenkezés nélkül engedé, hogy egy reggelen, egyszerű esküvés után, Beroaldo szobrász a kocsira emelje ifju szöke nejét és örökre elvigye őt német hazájából.

Tizennégy éven át rendesen jöttek levelek Olaszországból, fölváltva örvendetes és bús, jó és rossz híreket hozva, de a tizenötödikben egy reggel vastag levélcsomag jött Nápolyból, s nem is Magdolna kezeirásával, s midőn Zsuzsi azt fölbontotta, nővérenek egy levele esett ki belőle, melyben Zsuzsit kéri, könyörüljön gyermekén, mert ő már érzi a halál közellétét.

A levélhez egy irat volt mellékelve a hatóságtól, mely tudtára adá, hogy Beroaldo Giuzeppo szobrász nejével együtt forrolázban meghalt, egy nyolc éves leánykát hagyván hátra. A boldogultnak egy barátja magával viendi a gyermeket Bécsig, de oda jöjjön el érte rokona, ha nem akarja, hogy valami nyilvános intézetbe adassék. Egyszersmind megjegyeztetett, hogy a szülők egészen vagyontalanok voltak s a kis leánynak semmi örökséget sem hagyhattak.

Zsuzsi eleintén keservesen sirt, de aztán csakhamar összeszedte magát s rendkívüli erélyt és élénkséget fejtett ki. Elővette boldogult anyja fülfüggőit, valamint az övéit is, melyeket bérmlása napján kapott ajándécul, az ugynevezett szentélyből, egy ócska, vattával bélelt skatulyából; aztán kifejtette a fehér főkötőből, mely anyjának legnagyobb disze volt, az arannyal himzett fejrészt, atyja vastag ezüstóráját és tizenkét ezüst mellénygombot is tett hozzá. Mindezt elvitte az ötvöshez és eladta.

Ezután kinyitotta az üvegszekrényt és kivett belőle, nem könyvet, hanem egy nehéz kis csomagot, remegő kézzel és nedves szemmel. A csomagra fehér papírlap volt tekerve s rajta nagy meredt betűkkel, sok helyesírási hibával ez állt: „Szeretnék ezen pénzért becsületes temetést kapni, hanem sirkövet is, és azon álljon: „Hajadon Hartmann Zsuzsánna.”

A csomagban harminc darab pengő ezüstpénz volt s ez az eladott holmi árával 45 tallérnyi összeget tett.

Egy szép reggelen a Szitakötő ablakain, a fehér kartonfüggönyök helyett kék papírral beragasztott ablaktáblákat láttak s a virágcserepek eltűntek az ablakok párkányairól. Zsuzsi utnak indult a zárda lakóinak végtelen csodálkozására, hogy boldogult nővére gyermekét fölkeresse.

Három hétig maradt el s aztán egyszerre egy szombat délután ismét a zárda-udvarba lépett a Szitakötő; épp oly zajtalanul jött, mint a hogy elment. A zárda nagyja-kicsinye kirohant az ajtókon s körülfogta a jövevényt, ki félénken és kevés szóval, mint szokása volt, elmondá, hogy Bécsben járt s annak bizonyítékául egy kis leányra mutatott, ki ijedten rejté fejét Zsuzsi ruhájába.

De furcsa kis teremtés volt az, a kit az öreg itt magával hozott, valóságos „tatergyermek” (cigánygyermek)², így vélekedtek a szomszédasszonyok, váltott gyermek, a kitől félnie kell az embernek, teljes lehetetlenség, hogy a hófehér, aranyhaju Magdolna ilyen feketesárga majmot hozott volna a világra. Megcsalták a leányasszonyt, azt a gyermek is belátja.

² Svédországban és északi Németország egy részében a cigányt „tatárnak” nevezi a köznép, különösen Németországban a tatár szóból „tater”-t csinált. *A fordító megjegyzése.*

És valóban, a kis leány barna arca, meglehetősen nagy orral és a koromfekete hajnak roppant tömege, mely alacsony homlokát árnyalta, visszariasztotta az öreg Zsuzsit is. De mindennek dacára nem osztozott a szomszédnők kétkedéseiben, mert a kis leány félreismerhetetlenül hasonlított olasz atyjához, kinek vonásait viselé. Az ő csodálatos mély, fényes szemeit is örökölte, melyek szépségét azonban fekete, tulságosan kifejtett szemöldei csökkentették s egész arcát megfosztották gyermekiességétől.

Néhány napi pihenés után, melyek leginkább arra használtattak föl, hogy a kis leány külseje, a mennyire lehetséges, csinosná és tetszővé tétessék, Zsuzsi az iskolába vezette a kis idegent a szokásos cukros sütemény kíséretében. Az első bemutatás, a mint a jó öreg helyesen sejtette, nem igen fényesen ütött ki. A gyermek görcsösen kapaszkodott nagynénje kezébe s köpenye alá rejté fejét, midőn a tanító megszólította. Zsuzsi szelid kérelmeinek és a tanító hathatós beszédeinek nem volt egyéb eredménye, csak hogy a kis leány még jobban eldugta fejét a köpenybe, míg végre a tanító türelme megszakadt s dorgálva huzta ki őt a köpeny alól.

De ekkor az egész osztály hangos hahotára fakadt, mert a hajtömeg, melyet a néni kenőcs és fésű segélyével sok bajjal lesimitott és lekötött, a leányka ellenkezése alatt fölbomlott s most minden irányban szétállt. S a kis leány egyszersmind oly fájdalmasan elkezdett sirni, sikoltozni, hogy a tanító haragra lobbánva, füleit betartotta, és a Szitakötő egész testében remegett.

E naptól kezdve a kis idegen ugyszólván átengedtetett a többi gyermek kinzásainak. Elvetették tulajdonnevét, Maddelénát, mely oly lágyan hangzott, s egyhangulag „Taternek” nevezék, habár a kis leány dühöngött, haragosan kimutatta fehér fogait s lábával toppantott. Rendesen mint egy üldözött vad futott hazafelé s a gyermeksereg lármázva utána, míg az üldözött valamely sarokkőre menekült, s ott keresztbe font sovány karjait szemei fölé tartva, mozdulatlanul megállt.

Olyankor csak hevesen lihegő kis keble mutatá, hogy még élet van benne; akkor sem mozdult, ha a többi gyermekek ruháját rángatták vagy vízzel fecskendezték, türelmesen várt, míg valamely okosabb ember őt megszabadította és kis kinzóit hazaküldte.

A tanítók nem igen oltalmazták. Kevés rokonszenvet éreztek a sajátyszerű teremtés iránt, ki minden kérdésnél rémülten függeszté rájuk komor szemeit és ritkán hagyta magát feleletre birni, legkevésbbé pedig fenyegetések által. Ha azonban felelt, akkor rendkívüli fölfogási tehetség és világos értelem szólt szavaiból; de a kevés szót is rendesen mogorván, idegenszerűen hangzó német nyelven ejté ki.

Mintegy tizenkét év mult el ama nevezetes este óta, melyen a déli születésű kis árva először lépett a nyomor menhelyébe, s itt kezdődik tulajdonképp ezen elbeszélés, midőn egy pünkösdi vasárnapján és pedig éppen mikor a nagy harang mély, hatalmas hangjával belekongott a délutáni harangozásba, egy fiatalember jelent meg a keskeny utca kezdetén, mely a zárdához vezetett. Nyilván idáig követé a harangok hangját. Egy pillanatra megállt, mintegy megigézve ezen csodateljes összhangzat hatalma által.

Két agg anyóka, ünnepiesen öltözve, ezüstpaszomántos főkötőben s a diszes kerekszerű posztóköpenyben, ment el mellette a templom felé, nyájasan köszöntve. Ablakok is megnyitak itt-ott, melyekből ingujjas férfiak és nők, kávécsészével kezükben dugták ki kíváncsi arcukat.

De a fiatalember mindezt nem vette észre. Szemeit a toronyra függesztve, melynek keskeny ablakán át tisztán lehetett látni a lengő harangokat, lassan haladt tovább egészen a falon lévő kis kertig. Ott, a gesztenyefa árnyában, a falhoz támaszkodott s mozdulatlanul hallgatá a harangok harmóniáját. Egyszerre gyenge fuvalom támadt s egy fehér lap lebegett le a fal széléről s éppen lábaihoz esett; e pillanatban fönn egy nőalak suhant a kerten keresztül, a nyitott ablakban eltűnve.

A jelenség futólag és nesztelenül lebbent el, mint egy árny. A fiatalember csak finomul idomított fejének hátsó részét, pompás fekete fonadék-tömeggel, és egy szép gömbölyű meztelen kart látott, mely az ablak keresztfáját átölelte, míg a karcsu test a szobába hajolt; hanem ezen egyetlen mozdulatban annyi ifjui kecs, oly kigyóyszerű hajlékonyság volt, s az észlelő lenn az utcán kétségkívül hozzátartozó kecseljes arcot is következtetett, mert azonnal nagy érdeklődéssel szemlélte a fehérfüggönyös ablaksort, de az egyikben csak a Szitakötő arcéle volt látható, a mint mélyen orrára nyomott szemüveggel s a zsoltáros könyvet messzire tartva, délutáni imáját olvasta.

Az idegen fölvette a lapot, mely még mindig lábainál hevert. Egy nő arcképét tartalmazá, mely futólag, de szabatosan rajzónnal volt odavetve; csodaszép, de igazi német arc, világos hajtól körülveve, a nápolyi nők diszes fátyola alatt. Ezen lap bizonyára a fal szélén álló kőasztalról esett le, mely mindenféle papirokkal és könyvekkel volt fődve.

Ezen jelei a magasabb szellemi foglalkozásnak, a hevenyészett magas kertecskével együtt, teli virágillattal és bogárzsongással, eléggé fölűnők voltak e roncsolt, nyomorult környezet közepett, majdnem mint egy elszórt rege, mely a durva valódiságba tévedett.

A harangkongás ezalatt hatalmasabb lendületet nyert, annak jeléül, hogy végéhez közeledik. A fiatalember ismét föltekintett a torony ablakára, de a lengő harangok helyett most egy világos alak jelent meg a keskeny nyílásban, ugyanazon jelenség, mely előbb oly hirtelen végigsurrant a falon. Alig vette azt észre az idegen, midőn a zárdát és a templomot megkerülte s a torony ócska lépcsőzetén fölment. Midőn fölért, első pillantása az ablakban lévő alakra esett, s meglepetve állt meg. Fiatal leány volt, a ki mozdulatlanul, összetett kezekkel a párkányon ült. A csúcsíves ablak, finom kőfaragványaival, szűk keretként vette őt körül és a sötétké égről odakünn, mely csak nagy távolságban egy széphajlásu, gyöngéd lilába mártott hegy ormán pihent, csodálatraméltó arcél emelkedett ki, tiszta és hibátlan idomu s elragadtató kifejezés által lelkesítve.

Az idegen tekintete, mely mozdulatlanul és bámulva volt ráfüggesztve, tán némi delej erővel birt, mert a leány egyszerre befelé fordítá fejét. Sötét szemei nagyra nyitak s egy pillanatra rámeredtek, mintha rémet látna, de aztán egy kiáltással leugrott az ablakról, kezeibe rejté fejét és föl s alá kezdett futkosni ama keskeny téren, mely a harangok és a fal közt szabadon maradt, mintha halálos ijedelmében kijárást keresne.

De miután úgy látszék, mintha zavarában a zugó harangok közé akarna rohanni, odaugrott egy öreg ember, ki karját megfogta, s hogy tullármázza a harang zugását, hangosan kiáltott fülébe. De ő kirántotta magát s villámgyorsan, elfordított arccal rohant el az idegen mellett, le a lépcsőn, hol nemsokára eltűnt a lenn uralkodó homályban.

Mindez egy pillanat műve volt. Egyidejűleg a harangok utolsó kongásai majdnem kábitó erővel zúgtak, hogy kevésbé utána gyenge, szabálytalan csengésben haljanak el, mely végre, mint bús suttogás a léggel összevegyült. Aztán csendesen és sötétén függtek ott a harangok, megkötözött szárnyakkal, gyászolva a hangok gazdagsága fölött, mely bennük rejlik, mert hallgatniok kell a kicsiny emberek akarata szerint odalent. De még sokáig elhangzásuk után, midőn már a leggyengébb hang is elrezgett, úgy van, mintha láthatatlan élet áradna ki belőlök, mintha az elvált hangok szellemei halkkal vonulnának az ár után, mely hatalmasan hullámozik kifelé és millió ágra szakadva verdesi az ember keblét, s körülzugja a megátalkodott kedélyt, mely hevesen küzd és görnyedezik a visszautasíthatatlan intés hatalma alatt, s összhangzatosan egybeolvad ama tükörsima árral, melyet „tiszta lélek”-nek nevezünk.

A férfiak, kik a harangozással voltak elfoglalva, ezalatt leszálltak a gerendákról s köszöntve mentek le, a lépcsőn kabátjukat fölhuza. Az az öreg ember pedig, ki a leánynyal beszélt, udvariasan vette le süvegét az idegen előtt, miáltal tiszteletreméltó hófehér haja láthatóvá lön és sajtós jósziúséget kifejező hanggal kérdé:

- Ugyan mit tett az ur a Lencsinek, hogy annyira magánkivül volt? Csak egy hajsza hja, hogy a harangok agyon nem ütötték.

- Hát én ugy nézek ki, mint egy leányüldöző, vén Jakab? - kérdé a fiatalember mosolyogva.

Az öreg bámulva tekintett föl.

- Az ur ismer engem? - kérdé az öreg, vizsga tekintetet vetett az idegen arcára, vastag, fehér szemöldeit összevonva s kezét oltalmazólag szemei föl tartva, hogy jobban láthasson.

- Ugy látszik, én hivebb emlékezettel bírok idevaló barátaimat illetőleg, mint kend... Hogyan feledhetném el azon embert, ki gyermekkori csinyjaimban támogatott, ki annyi almát rázott számomra a fáról és örömet türt engem, mint második lovast atyám pejpáripája hátán, midőn azt usztatni vitte! - vizonzá az idegen, nyájasan nyujtván kezét az öreg embernek.

- Jézusom! - kiáltá az öreg ember. - Ugyan hogy is lehet az ember olyan vak! Igen, bizony, az a vénség, a vénségem. No, ez ugyan nagy öröm!... Nem hittem volna, hogy még egyszer lássam vén napjaimban a fiatal Werner urat. És milyen nagy és derék lett. Most jönne csak a boldogult édesmamája, majd nagy szemeket csinálna, ha szive kedvencét meglátná! De most már csak nálunk marad?

- Egyelőre igen! De most mondja meg nekem, kicsoda az a leány, a ki ott ült az ablakban?

- Hát a Lencsi, a Szitakötő unokahuga.

- Mit, a Tater?

- Ejnye no! hát még azt is tudja?... Igen, a gonosz gyermekek annak nevezték el: de a taterből szép leány lett. Csakhogy azt nem tudják az emberek, mert mindig a falak közé bujik s nem is tűnik föl annyira ilyen szegényes öltözetben... S olyan ostoba emberek is találkoznak, a kik azt hiszik, hogy nincs helyén az esze, minthogy néha olyan különös. Az igaz, néha olyanokat beszél, a mit az ilyen magamféle ember meg nem ért; de abból nem következik, hogy bolond. Lássa, Werner ur, - folytatta az öreg kemény, nagy kezével végigsimitva szemein, - ő mindig olyan szegény teremtés volt, oly elszigetelt, anya, apa nélkül... Eleintén rá se néztem, ha a toronyba fölött, a többiek csak bagolynak nevezték, mert mindig csendesben bevonult egy sarokba; hanem egyszer láttam, a mint fejcskáját az egyik harangba tette, mely éppen elhangzott, s ugy cirógatta azt, mintha valami kedves élő lény lenne; ekkor megsajnálta. Hozzá mentem s megszólítottam, de ő rémülten nézett rám s lerohant a lépcsőn, mint egy vadmacska. De később mégis csak megismerkedtünk. Jóbarátok lettünk s annyira megszoktam azt a kis bohót, hogy azontul a nóm minden vasárnap a toronyba hozta föl a kávémat, mert otthon rendesen meghagytam hűlni; hogy a kis leány is ivott belőle, azt gondolhatja.

- E szerint ma megfosztottam kendet a kávé-órától, mert ugy látszik, a leány nem jön vissza, - mondá Werner s kihajolt az ablakon. Mélyen lent feküdt a kis kert, de ott, ugy a mint a kis utcában, halálsend uralkodott. A nap heve megszorult a szűk sarokban s minden élőlény a hús falak mögé vonult.

- Magam is azt hiszem, - felelé az öreg, - ma nem jön többé, nagyon megijedt; csak szeretném tudni, hogy miért?... Igaz, ő mindig kerüli az embereket, de máskor zajtalanul teszi, ugy hogy azok észre sem veszik. Nem tudom, mi lelta őt ma; ön pedig, Werner ur, bizony nem ugy néz ki, hogy félni kellene öntől!

Az öregnek tekintete e szavaknál tetszőleg futotta végig a fiatalember föltünően szép, tekintélyes alakját, miközben az kivette tárcáját, s megmutatta Jakabnak a talált rajzot.

- Oh, ez a Lencsi boldogult édesanyja! - mondá amaz. - Azt a képet a kis leány maga rajzolta emlékezetből.

- Mit, - kiáltá Werner bámulva, - az a fiatal leány?

- Igen ám, ő úgy tud festeni, mint bármelyik festész. „Ülj ide, Jakab”, így szól néha, midőn itt fönn együtt ülünk. „Lásd, itt jön a fényes napsugár, s az éppen fejedre esik, így akarlak lerajzolni”, és egy negyedóraig sem tart, s már ott állok én, vén fickó, a papiron, úgy, hogy az emberek hangosan fölkacagnak, annyira el vagyok találva... Sok éven át lakott itt a zárdában egy vén festész. Azt mondják, hogy jól értette a mesterségét, hanem kijött a divatból, az előkelő emberek azt mondták, ő nem adja meg az illő értelmet az arcoknak. Édes Istenem, gyakran nagyon nehéz dolog is lehetett az, mert olyasmit festeni, a mi nincs, az bizony éppen mesterség, mintha olyan haranggal akarnék harangozni, melynek nyelve nincsen.

No hát, az az öreg ember észrevette, hogy a Lencsiben rejlik valami; elővette őt s megmutatta neki, hogy csinálják a képeket, s nemsokára segített neki az alkalmi verseknél és keresztelési meghívásoknál, mert a köznép úgy szereti azokat, ha szépen ki vannak festve. Az öreg egy pár év előtt meghalt és Lencsi folytatja most az üzletét, mi által sok garast keres.

Az öreg Jakab beszédközben bezárta a kisebb ablakokat, lerázta a port kabátjáról és süvegéről, mely itt minden lépésnél fellegként szállt föl, s azután elhagyá a tornyot a fiatalemberrel, de ez előbb még egyszer megcírógatá a pompás nagy harangot. Több utcákon haladtak keresztül s végre egy nagy, kissé komor kinézésű épület - Werner háza - előtt álltak meg. Itt a fiatalember így szólt:

- Arra már öreg vagy, édes Jakab, hogy a lovakat usztatni vinnéd, az almafát magam is meg tudom rázni, mert van egy pár erős karom, a mint látod. Hanem szükségem van férfi-fölügyeletre kertemben és házamban, egy hű, becsületes arcra, mely minden pillanatban visszahívja boldog gyermekségem óráit. Ha akarod, jó öreg, akkor minden órában beköltözhetsz feleségeddel együtt házam csinos udvari lakásába. Örömemre szolgál, hogy öregségedre gondoskodhatom rólad. De azért nem tiltom el, hogy vasárnaponként meglátogathasd a harangokat és félénk kedvencedet a toronyban.

Jakab úgy nézett rá, mintha álmodnék. Remegve ragadá meg Werner kezét, de nagy örömeben nem tudott egyebet szólni:

- Oh, uram, akarok-e!... Ezer örömmel, igen! De most csak hadd menjek haza hamar... Mit szól majd erre az én öregem, magasabbat ugrik örömeben, mint a milyen ő maga, ha vén lábai még elbirják!

S azzal elszaladt lefelé az utcán. Werner pedig megfogta a fényes rézgombot a ház kapuján és csengetett. Azonnal megjelent fönn a rézsutos tükörben, az ablakban, egy öreg hölgy arca, gögös, kemény vonásokkal, nagyon keményített hófehér főkötővel körülvéve, s épp oly hirtelen el is tűnt és azonnal megnyílt a kapu szárnya, amaz előkelő nehézkességgel, melylyel tömör kapuszárnyak a régi és gazdag házakban megnyilni szoktak.

A fiatal Werner igen vagyonos, tekintélyes szülők egyetlen gyermeke volt, de már tizenöt éves korában elvesztette azokat. Egy öreg nagybátyja, ki az egyházi rendhez tartozott s egy távoli városban lakott, magához vette őt. Ott kitűnő nevelést kapott. Az ottani gimnáziumot látogatta, később az egyetemet és aztán Olaszországba ment, mi ifju vágyainak legforróbb célja volt.

Werner kitűnő festési tehetséggel bírt s ott egészen a művészetnek élt, vagyona által független lévén. De miután hat évet töltött a déli ég alatt, egyszerre föltámadt a honvágy s visszatért Németországba, hogy legalább egy ideig azon a helyen éljen, hol egykor boldog s különösen az anya által gyöngéden szeretett gyermek volt. Egy öreg, özvegy nagynénje lakott házában hosszú távolléte alatt s rendben tartotta azt, s így kényelmes otthont lelt, midőn visszatért, habár nem az anya hú karjai fogadták, s habár az anyai szemek ama szeretetsugára rég elhunyt, mely gyermekségét megdicsőítette.

*

A ki Zsuzsi leányasszonyhoz akart menni, annak a komor, omladozó épületekkel körülvett zárda udvarán kellett keresztül haladnia. A jobb szárnyban volt egy ajtó, melynek magas boltíve egy művészi vésőnek még igen szép nyomait viselé; de az ajtón egyes deszkák hiányzottak, mi sajátságos ellentétben állt a roppant zárral és vaspántokkal, melyek örök időkre voltak csinálva. Ezen bejárás pincszerű csarnokba vezetett; ezen mély folyosó végén ferde, nyaktörő lépcső vitt az első emeletre. Ott lakott Zsuzsi, s ott világos és verőfényes volt; a tiszta, habár kicsi és szűk lakószobácskában óriási kályhájával és fehérre sikált fenyőbutoráival, azonnal megfeledezett az ember a rémletes bejárásról.

A tárt ablaknál, mely a falra nyílt, ült Magdolna. Lábainál állt egy kosár, éppen kivasalt fehérneművel s ujján a gyűszű és egy darab ruha ölében mutatták, hogy a fehérnemű kijavításával foglalkozik. De a tű pihent. Ha az ember e magas szűz alakot szemlélte, akaratlanul kérdőleg emelte tekintetét a szoba tetőzetére, vajjon igazán oly alacsonyan, oly ferdén, oly füstösen marad e szép fő fölött, mely oly büszkén emelkedett vállairól, kifejezésteljes homlokával és csodálatos szemeivel.

Az ódonszerű szekrény, üvegajtaival és zöld függőnyeivel, nyitva állt. A könyvsorok bent már nem látszottak olyan ujnak s nem is álltak ott oly szép feszesen, mint az előkelő könyvtárak jól rendezett csapatai, melyek kitűnően felszereltetnek, de igen ritkán vitetnek a csatába, itt ellenben csak egyesek futólag, vagy félig voltak betéve, tán, hogy valami gyors gondolat következtében azonnal kéznél legyenek.

Tiszteletreméltó nevek álltak a kis vörös címjelzőkön, nevek, melyek előtt az egész világ meghajol, s melyek itt, a világnak egy szegényes zugában, működésük egész áldását egy, az ugynevezett világból tökéletesen kizárt kedélybe hintették. Az öreg festész sokoldalú műveltséggel bíró ember volt. Ő figyelmeztette először a leányt a drága kincsre, mely a kis szekrényben rejlik s ő maga adta kezébe a könyveket, a mint szigorú sorfolyamatban legjobban használhattak rendkívüli gyorsasággal fejlődő, tüzes szellemének.

Azon néma megegyezés következtében, mely Zsuzsi és az öreg ember közt fönnállt, ez utóbbi mindig annak kedélyes, meleg szobácskájában tölté a hosszú téli estéket s fölolvast Magdolnának, Zsuzsi fáradhatatlanul pergő rokkája bizalmas kísérete mellett, avagy megmagyarázta neki a helyeket, melyeket meg nem értett.

De mint olyan ember, kiről a háládatlan világ megfeledezett, az öreg festész nem volt elkeseredés nélkül. A legtöbb társadalmi intézménynek elszánt ellensége lévén, gyakran metsző gunnyal kelt ki ellenük és kiáltó színekkel festé azoknak nevetséges oldalait és ellentéteit. Hogy ezen vetés buján kelt ki oly fiatal szivben, melynek forró érzete mindenfelől a világnak visszaütő korlátaihoz ütődött s így önmagában kellett elhamvadnia, nem is lehetett másként. S így történt, hogy míg a leány szelleme lelkesült örömmel lépett az eszmények birodalmába, melyet öreg barátja a nagy szellemek műveiben előtte föltárt, kedélye egy sötét démon: az emberek iránti legmélyebb bizalmatlanság hatalmába esett, az elkeseredett öreg élettapasztalataiból és saját szomorú gyermekségéből merítve.

Magdolna az ablak fájára támasztá fejét. Nem vette észre, hogy kívülről egy kis szőlőág behajol s hizelgőleg simult hajához; a merész kis verebet sem látta, mely egészen közel tipegett vállához s kenyérmorzsát keresett, mit gyakran szokott kapni tőle. Ábrándozva tekintett maga elé s lefüggő kezében több összefűzött papírlapot tartott. Régi elsárgult lapok voltak ezek, több verset tartalmaztak, melyeket az elhunyt Leberecht keze ékesen irt volt, magas lendületű, hő költemények, mély szenvedéssel és fájdalmas lemondással teli. A cimlapon állt: „Friderikához.”

Lassu léptek jöttek föl künn a csikorgó lépcsőn s fölriasztották az ifju leányt gondolkodásából. Az ajtóhoz sietett s a belépő Zsuzsánnától elvett egy üres ruhakosarat, levette köpenyét, melyet gondosan a szögre akasztott, aztán odatolta az öreg cipész támlányát s behozta az ozsonnára való kávé a konyhából. A koros hajadon nyájasan nézte sürgés-forgását, de mégis valami elégedetlen, bosszankodó vonás tünt föl ajkai körül, melyet sehogy sem tudott elnyomni. Miután a fekete polgári főkötőt, kimélés végett, egy tarka karton háziföveggel cserélte föl, így szólt:

- Hallod-e, Lencsi, Schmid asszonynyal találkoztam. Erővel akart nekem tíz garast adni, mert te sehogy sem akartad elfogadni, a mint mondta. Lásd, édes leánykám, - folytatá az öreg, - a bibliában így áll: „Osszad meg kenyeredet az éhezővel”, azt elég sokszor mondta nekem boldogult atyám, ámbar rajtunk sohasem történt meg, hogy mások e mondattal törődtek volna, pedig néha mi is elég nagy szükségben voltunk. No, mitsem tesz, én mindig Isten szava szerint tartottam magam, a mennyire lehetséges volt, de mindennek megvan a maga határa. Te egy egész napig szorgalmasan dolgoztál Schmidné gyermekének gyászversén, sokkal szebb rózsákat és más egyebet festettél rá, mint sok más gazdagabb emberek megrendeléseinél és most el sem fogadtad a pénzt, mit elég keservesen kerestél... Tíz garas nekünk sok pénz, Lencsi, és Schmidné gyermeke bizonyára éppen úgy megdicsőült volna, ha egy kis puszpángkoszorut tett volna koporsójára, a vers és a fehér selyemszalagra festett virágok helyett.

- Néni, azt kegyed nem mondja komolyan! - viszonzá a leány, és vonásai, melyeket előbb szelid nyájasság lelkesíté, szigorú kifejezést nyertek. - Nézzen rám, néni. Tudja-e még, hogy Schmidné majd vérig tördelte kezeit s oly kétségbeesetten jajgatott és sirt, midőn Isten a kis leányt, szeme fényét, egész boldogságát e világon, elvette? Nem tudja-e magának képzelni, hogy abban még valami csekély vigasztalás, fájdalmas öröm rejlik, ha azt, a kit el kell temetnünk, legalább addig, a míg szemeink előtt van, a legmagasabb külső diszszel, a mit képesek vagyunk neki adhatni, szeretetünk minden látható kinyomatával tulhalmozhatjuk? S hát ebben a szegény anya ne érezhessen éppen úgy, mint a gazdag? Ne haragudjék, nénikém, de én nem fogadhattam el azt a pénzt, melyre ama szegény könyei hullottak.

- Igen, most megint úgy beszélsz, mint egy könyv és arra olyan magamféle ember nem tud mit felelni. De, Lencsi, ha mindig úgy fogsz cselekedni, akkor nem jutsz semmihez egész életedben sem!

- Azzal ne gondoljon, néni, - viszonzá az ifju leány a keserűség egy árnyalatával. - Ön legjobban tudja, hogy hány gyászverset fizettek már nekem, a nélkül, hogy okom lett volna a fizetés el nem fogadására. De a néni nem fogadta el a pénzt Schmidnétől, nemde?

- Természetes, miután te nem akartad elfogadni, akkor még annál kevésbbé fogadhattam el én, de mégis bosszankodtam, s mindjárt el is mondtam ezt Jakabnak, ki éppen odajött. De az egy hajszállal sem jobb náladnál; „igaza van Lencsinek”, - mondá s otthagytott engem.

Zsuzsi tekintete most a kéziratra esett, mely még az asztalon volt.

- Mi az ott? - kérdé.

- Egy kézirat Leberecht nagybátyámtól, - mondá a leány. - Egy könyvben volt egészen fönt a szekrényben. Eddig még nem nyitottam föl kapcsait, de ma, midőn a szekrény belsejét akartam kitakarítani, leesett s kinyílt és ezen írott füzet hullott ki belőle.

- Igen ám, - mondá az öreg, s mély megindulás fejeződött ki vonásain. - Szép versek ezek, a boldogult Leberecht tán könyveiből írta le azokat. Betegsége alatt gyakran kívánta, hogy tegyem az ágyára ezen füzetet, míg végre ő maga betette azt e nagy könyvbe, egy nappal halála előtt.

- Zsuzsi néni, szeretett-e Leberecht valami leányt? - kérdé Magdolna hirtelen.

Zsuzsi, ki minden megindulása dacára, éppen egy darab zsemlyét akart a szájába tenni, oly bámultan állt meg, mintha azt kérdezték volna tőle, kék-e az erdő és zöld-e az ég.

- De milyen bolondokat hozasz te elő! - mondá végre. - Leberecht, az a csendes, komoly férfi, sohasem nézett se jobbra, se balra s mindig szépen, illedelmesen járt a maga útján, az nem!

- De hát azért mégis szerethetett volna.

- Igen, de kit?... Akkor ugyan elég szép polgárleány volt és a székek a templomban a nők oldalán mindig tömve voltak, ha ő prédikált, de nem nézett egyikre sem. Nem is járt sehova sem, s egész nap otthon ült. Csak minden héten egy párszor ment el a tekintetes Werner polgármester ur házához s órákat adott a fiunak.

- Leányok is voltak ott?

- Igen, egy volt; - no, de csak nem hiszed, hogy Leberecht olyan bolond lett volna Friderikába beleszeretni, ki a legbüszkébb leány volt az egész városban?... Nem, azt Leberecht nem tette volna soha, habár elég magasra vitte, mert ő mégis csak egy cipész fia volt s arról nem feledkezett meg soha. De akkor rosszul is járt volna, mert az egész Werner-család szörnyű kevély volt. No, hiszen elég gazdagok és előkelők is voltak!... Hej! nagy házat vittek azok! Néha, szombaton eljött az inas és meghitta „Leberecht urat” vasárnapra ebédre. És Leberecht el is ment mindig és magával vitte hegedűjét is, azt mondták, hogy igen szépen tudott hegedülni; no, én nem értek hozzá. Ebéd után mindig hegedült a család körében és Friderika énekelt... De sok bosszúsága is volt ott, mert az a fiu, kinek latin órákat adott, sok bajt okozott neki, gonosz, haszontalan egy fickó volt az... De azért mégis előkelő ember és polgármester lett belőle.

- Hát Friderika szép volt?

- Szép volt-e?... Azt elhiszem!... Hiszen te ismered őt, ez a mostani öreg Bauer tanácsosné volt a szép Friderika. Most ugyan nem igen látszik meg rajta, az ő arca is éppen olyan ráncos, mint az enyém... de akkor, - hej akkor!... Egyszer láttam őt, a mint valami esküvőre ment és azt nem felejttem el soha. Nehéz selyemruha volt rajta hosszú uszályával, mely csak úgy suhogott utána, a ruha kék volt, mint az ég és magas hajdisze teli volt tűzve piros rózsával; oly frissek voltak, mintha a rózsatőn nyílnának. Igen, nagyon jól emlékszem, akkor Leberecht már vége felé járt. Én még egy kis örömet akartam neki szerezni s leültem ágya mellé és leírtam neki a nászmenetet és Werner Friderikát; hiszen azt olyan jól ismerte; elmondtam neki, milyen vidám és büszke volt, s milyen derék ur vezette őt. És ő erre olyan szemeket csinált, azt a tekintetet nem feledem el, a mig élek, azután mélyen elrejté arcát a párnák közé és másnap reggel meghalt. Mindig azt hiszem, hogy még egyszer eszébe jutott az a sok bosszúság, a mit a gonosz Werner fiu neki okozott.

Magdolna mélyen megindulva tekintett az öreg hajadonra, ki oly nyugodtan és minden sejtelem nélkül beszélt el, hogyan adta ő mindenekfölött szeretett fivérének, tudtán kívül, az utolsó haláldöfést.

Az öreg, elbeszélése alatt föltette szemüvegét s balkezére huzott egy lyukas harisnyát, melyen most szorgalmasan dolgozott, tűvel és pamuttal.

- Friderika azután Bauer tanácsoshoz ment nőül, - folytatá a Szitakötő, - és akkor de sokat beszéltek a városban az előkelő vőlegényről; bizony sem a király, sem a császár nem állhatott volna meg mellette. De a gög megelőzi a bukást, s a napot csak este kell dicsérni. A tanácsos ur nem szenvedhette kezében a pénzt, mindent ki kellett adnia és midőn meghalt, akkor nem találtak semmit, és Friderika nagy pénzesládájában táncot jártak az egerek. És még hozzá egyetlen leánya is meghalt, első gyermek-ágyban s veje elszökött, mert mindenféle gazságot követett el. Akkor sajnáltam őt, de minden szerencsétlensége sem törte meg gögjét, olyan büszkén és feszesen tartotta magát, mint azelőtt és a gyászruhában is csak úgy nézett ki, mint máskor.

- Unokaleányát, Antóniát, ismerem az iskolából, - mondá Magdolna, s keserű vonás tünt föl ajkai körül. - Mindig olyan feszesen befűzve ült a helyén, s ruháján sohasem látszék egyetlen foltocska sem és sárga haja olyan simára volt fésülve halántékain, hogy úgy fénylett, mint a tükör. Nagyon előkelő magatartása volt, úgy, hogy a többi gyermekek nagy tisztelettel tekintettek rá. Én gyűlöltem őt, mert ő árulta el a tanítónak a legkisebb hibát is, mely az osztályban történt, s oly eléggülten mosolygott, ha kemény büntetések következtek. S az meg éppen fellázította a véretem, ha őt, mint egy jóerkölcsű gyermeket, példának állították elémbre.

- Hja, Lencsi, olyan a világ folyama. Az én időmben is csak úgy volt az, akkor is mindig legokosabbak voltak a tanácsosok leányai és a legjobbak is, tán már olyan a fajtájuk... Hanem azt elhiheted nekem, ha Bauer tanácsosnénak nem volna olyan unokaöcscse, mint a fiatal Werner ur...

Kopogtatás szakítá őt félbe s tán előbb várta volna az ég leszakadását, mint azt, a mit látott. A fiatalember, kinek neve még félig ajkain lebegett, belépett, mélyen meghajolva az alacsony ajtóban s nyájas üdvözlés után a templom kulcsát kérte, mely mint hallotta, Hartmann leányasszony őrizete alatt van.

Zsuzsi meghajtott magát s nagyra mereszté üvegszemeit; de az ifju leány most nem kiáltott föl, mint multkor a toronyban, nem is akart elfutni, karcsu alakja lassan emelkedett föl a székről, sőt úgy látszék, mintha szemlátomást nőne. Arca hófehér lett, egészen az összeszorított ajkig; de szemeiben, melyek a belépőre irányultak, haragos villám lobbant föl.

Mig Zsuzsi a mellék-kamrába sietett a kulcsért, Werner Magdolnához közeledett. A lenyugvó nap fénye e pillanatban vonásaira esett, s mintha márványból lennének faragva, oly szilárdak, nemesek, de épp oly hidegek és nyugodtak is voltak azok. Ugy tett, mintha az ifju leány visszautasító magatartását észre sem venné s udvariasan mondá:

- A multkor megijesztettem önt, a mint sajnálattal kellett látnom.

- Gyönyörűt álmodtam éppen s nem valék arra elkészülve, hogy embert lássak.

- Szomorú dolog az, ha oly gyöngédtelenül fölébresztik az embert.

- A kiábrándulással ismerős vagyok, mióta gondolkodni tudok.

- Ily ifju, és már ilyen elkecsereedett?

- Tapasztalatdús, akarta ön mondani?

- Nem, azt éppen nem akartam mondani; mert akkor ismernem kellene elébb ezen tapasztalatokat, de én igen keveset tudok multjáról.

- Nem is érdemes azt közelebből megsejmelni.

- De ha én mégis e fáradságot venném magamnak?

- Akkor nemsokára meggyőződnek arról, hogy már nagyon is soká beszélt velem.
- E pillanatban könnyen jöhetnék azon gondolatra, hogy elkeseredettségét udvariatságnak vegyem, mely engem kiutasít.
- Ha ön tán tudja, hogy egy szegény, jelentőség nélküli leány tapintattal is bírhat, akkor szükségtelen azt mondanom, hogy olyan udvariatság e pillanatban nem gondolható.

Magdolna e párbeszéd alatt az ablak párkányára támasztotta balkezét. Félig elfordulva állt, csak fejét hajlítá büszkén a beszélő felé. Felelete oly gyorsan következett arra, a mit ő mondott, mint a villám; csak szeme és orcáinak hirtelen színváltozása árulá el gyors gondolkodását, benső fölindulását; arca különben nyugodt maradt.

Zsuzsi ezalatt aggódva tipegett ide s tova, néha-néha félénk tekintetet vetve a társalgókra. Magdolna magatartása, rövid feleletei sehogy sem tetszettek neki. Honnan is vett ez a fiatal leány annyi bátorságot, hogy ezen urnak, ki oly előkelően és oly finom kabátban állt előtte, mindenre, a mit mondott, oly hirtelen és röviden feleljen.

A szerencsétlen koros hajadon egy szót sem értett abból, a mit beszéltek. Csak úgy zugott fülében, míg végre az a szerencsétlen „kiutasítani” őt Lencsi bohó eljárása iránt, fölvilágosította. Gyorsan hagyá el a jótékony homályt a kályha mögött, melyet az imént fölkeresett volt, s a szigornak egy árnyalatával, mely azonban nem igen sikerült, mondá:

- Ugyan, Lencsi, mi jut eszedbe, hogy olyan udvariatlan vagy ezen ur iránt?
- Legyen nyugodt, Hartmann leányasszony, - felelé Werner higgadt mosolylyal, míg nagy kék szemeit Magdolnára függeszté. - Én a kincásók egy neméhez tartozom s nem hagyom magam olyan könnyen visszariasztani, ha arról van szó, hogy aranyat találhatok.

Uristen, hiszen ez még a Lencsinél is zavartabban beszél! „Kincásó”, azt mondta; tehát olyan, a ki a gonoszszal tart... Szegény Szitakötő! feje szédült és gyorsan vonult vissza rejtekébe, mert még egy megpróbáltatáson kellett keresztülmennie.

- Ha ön aranyat keres, uram, - szóla Magdolna, ironikus tekintetet vetve a szűk szobácskára, füstös tetejével és fehérre meszelt falaival, - úgy bizonyára már meggyőződött arról, hogy varázsereje rosszul jelölte a helyet. Azonban ön hihetőleg ismeri a mondát, mely szerint e zárdának földalatti folyosói vannak, melyeknek egyikében a tizenkét apostol, tömör ezüsből van elrejtve, míg valami szerencsés ember föltalálja s napfényre hozza őket. Ha tanácsomat elfogadná...

- Megértettem a nyájas intést. De miután eddig semmi legkisebb vágygyal sem bírok e holt kincsek után, e szerint azon apostol tanítványának vallom magam, kinek csodateljes tanában új élet tárul föl számomra, ki mindenkor bejárja a világot és kedves hirt hoz. Ő fényes világosságot gyújt egyszerre a szegény halandók keblében, kik addig a sötétségben jártak.

Zsuzsi azt gondolá sötét zugában, hogy ez már csakugyan istentelen beszéd; mert a tizenkét apostol, a kiket minden keresztény ember már az iskolában könyv nélkül tanul, már régen a mennyországban van, és most már nem történnek csodák és jelek.

Hanem bölcsen elhallgatá elmélkedéseit, s azzal elégedett meg fölindulásában, hogy kötőjével ledörzsölte a vastag rozsdát a templom kulcsáról, de később higgadtabb vérrel, keservesen megbánta ezen tisztítást, mert az egy tiszta köténybe került.

Magdolna a fiatalemberre nézett, midőn így beszélt mély, csengő hangján. Inkább széles, mint magas homlokán, mely azonban simán és szilárdan domborodott, mintha ércből lenne, csodálatos értelmesség és nyugalom terült el; s egész arca ugyanazon jelleget viselé, csak finom és igen mozgékony orrcimpáinak könnyü vonaglása és ajkain alig észrevehető remegése engedték sejteni bensejének magasabb hullámlását. Most is föltűnt ama sajátos vonás, a

szemek különös fölcsillámlásától kísérve, és Magdolna, ki minden gondolkodása dacára, sem fődözheté fel szavainak értelmét, ezen egyetlen mozdulatban lelé beszédének kulcsát, - guny volt az, rut guny. Ő szándékosan beszélt ily homályos képekben, mire ő mitsem tudott felelni, hogy első, gyors feleleteiért meglakoltassa. Déli vére föllázadt. Kedvetlen, hirtelen elfordult, s a vékony kíváncsi kis szőlőindát letörve, mondá:

- Az ön apostola igen részrehajlónak látszik, a mi kegyének bizonyítékait illeti. Legalább szegény zárdánk mellett eddig csak úgy ment el, pedig éppen itt fölötte szükség lenne egy kis napfény nem egy megterhelt lélek számára.

Most valóban pajzán mosoly jelent meg a fiatalember ajkain.

- Igazán? Eddig elment mellette? - kérdő. - Így hát bátran állithatom, miszerint szivemből óhajtom, hogy mielőbb vonuljon be ide.

E szavakkal lehajolt, hogy arcát láthassa. Magdolna heves mozdulattal fölemelkedett, mi által hosszú fonadékainak egyike kiszabadult s az ablak kerestfáján megakadt.

- Lám, e szép haj! - mondá Werner, a fonadékat megszabadítva. De Magdolna arcát hirtelen lángoló pir borítá el. Haragos villámokat szóró tekintetet vetett a fiatalemberre s két szökéssel künn volt az ajtón.

Werner bámulva nézett utána. De Zsuzsi most előlépett rejtekéből s félénken mondá, a templom kulcsát odanyujtva:

- Kérem, Werner ur, ne vegye rossz néven, hogy a Lencsi úgy elszaladt. De szép hajáról nem is szabad annak a leánynak szólani. Ő jól tudja, hogy kiskorától fogva mindig a szegény rút cigánygyermeknek nevezték, s hollóból soha életében nem lehet galamb, azt is tudja ő. Itt a szomszédok nem feledhetik el boldogult hugom arany színű haját, de bizony én magam sem, és azért sokszor meghallotta Lencsi is, hogy annyira elütött a fajtól. Ő nem szenvedheti koromfekete haját, s ha néha úgy előreesik egy fonadéka, hát szinte megijed tőle. Ő nem tekint tükörbe az egész éven át, s nincs is a háznál. De minek is? Ha vasárnap ünneplő főkötőmet ferdén teszem föl, Lencsi majd megigazítja.

Werner mosolygott s hallgatva vette át a kulcsot. A Szitakötő elkíséré őt a lépcsőig és addig hajtogatta magát, a míg el nem tűnt benn a sötét folyosóban. Mindjárt ezután visszajött Magdolna is a szobába. Arca lángolt s vonásai heves fölindulásra mutattak.

Zsuzsi aggódva nézett rá, a mint hallgatva leült az ablakhoz s ismét föl akarta venni munkáját, de különben oly szilárd keze remegett és a gyüszű, olló és munka mindenfelé hullott le az asztalról. Midőn lehajolt értük, valamit mormolva ügyetlenségéről, mondá Zsuzsi néni:

- Hadd el most, Lencsi, mert ilyenkor úgy sem lehet semmit dolgozni. De hogy is tudsz te mindjárt annyira megharagudni? Hiszen nem is bántott meg téged.

- Kigunyolt engem! - kiáltá most a leány kitörő indulattal, s lángoló szemeiben könnyek csillogtak. - Kigunyolt engem! Óh! e szivtelenek, kik ott állnak pénzhalmaikon s gögösen és gunyosan tekintenek le azokra, kik, a mint vélik, a porban vonszolják tova nyomorult lételüket! Mert én kezeimmel keservesen keresem kenyeremet, azért rosszabb vagyok annál, kit a szerencse aranybölcsőbe helyezett, ki kényelmesen szemléli finom ujjait s azt véli, csak arra valók ezek, hogy előkelő testét kiegészítsék. Másképpen nevet és sir-e a gazdag, drága csipkékbe göngyölített gyermek, mint az, ki durva párnák közt nyugszik? És a haldokló gazdag megtörő szeme más mennyországba tekint-e, mint a koldusé? Én örömet tekintek föl csodálattal a szellemi nagyságra, alázattal hajlok meg az erény előtt, tisztetem a tehetséget, de sohasem fogok a mammonnak hódolni, mely durván és nehézkesen akarja talpát mindenki és minden nyakára tenni, és hidegen, kiméletlenül lép oda, hol a szegény szivében a leg-

lágýabb, legmelegebb pont rejlik! És ezért utolsó leheletemig védelmezem magam, ha olyan hatalmas jön és azt hiszi, hogy engem megsérthet.

Magdolna elhallgatott ezen szenvedélyes kifakadás után. Zsuzsi, kinek szokása volt, mindent, a mit az ifjú leány ilyen fölindulásában beszélt, megértetlenül hagyni, fülei mellett elzúgni, hiszen tulajdonképp nem is ezen füleknek volt az mondva, ismét fölvette munkáját s a hallgatás pillanatát fölhasználva, mondá:

- Lásd, Lencsi, úgy van az, ha az ember olyan vakmerő feleleteket ad az előkelő uraknak. Szépen, udvariasan kellett volna magad meghajtani s egyebet semmit, úgy volt az én időmben, és azért nem is bántott meg engem soha senki.

- Néni, - kiáltott az ifjú leány szinte magánkívül, - ha csak egy keveset szeret engem, akkor ne beszéljen nekem ilyeneket! Nem gondolja meg, hogy engem azzal fájdalmasan sért?... Ugy feleltem neki, a mint felelnem kellett! Mit keres ő itt szegény lakunkban? Jött-e valaha csak egy is az urak közül személyesen a kulcsért? Ő azok egyike, kik a nyomort megszemlélik, hogy aztán jobban leirhassák. Csak arcába kell tekinteni. Olyan lehetett nagynénje, az öreg Bauer tanácsosné, fiatal korában, érc- és jégből való vonások ezek, azokon ugyan megtörhetik más szívek heve és érzelme, megértetlenül és észrevétlenül.

- Az mind meglehet, a mit te mondasz; ahhoz én nem értek, - vélekedék Zsuzsi néni, - de ő mégis szép uriember, s milyen jó is az öreg Jakab iránt, - folytatá. - A vén ember nem tud hova lenni örömében új lakása miatt, s kezet kellett adnom rá, hogy ma este, alkonyatkor oda jövök veled, nincs nyugta, a mig mi nem láttuk új otthonát.

Magdolna nem felelt. Halkal helyezte vissza a költemény-füzetet a nagy könyvbe, s midőn kapcsait bezárta, egypár forró köny gördült le a vén könyvre, hiszen ottbenn feküdt, mint halott a koporsóban, egy megtört szív egész kinja és gyötrelme!

Werner háza, a város legszebb és legszélesebb utcájában, hajdan szintén zárda volt. De miután magánbirtokká vált, jelentékeny változásokon ment keresztül. Az egész szárny, mely az utcára nyult, lerontatott, s helyén tekintélyes lakház emelkedett oly tömör, vastag falakkal, hogy minden ablakfülke egy kis szobácskát képezett.

A földszinti ablaksor ama bizonyos sűrű, kidomborodott rácsozat mögé bujt, mely rendesen bizonyos tiszteletet gerjeszt s tudtára adja a szemlélőnek, miszerint az ő föladatuk tetemes tőkét és értéktárgyakat őrzeni, de egyszersmind azoknak biztosított létezését is elárulhatni.

A hátsó épületek közül néhányan, melyek a tágas udvart környezték, megmaradtak régi alakjukban, szilárdságuk miatt, ugyszintén a magas, rendkívül erős zárdakert fala is, melynél még itt-ott óriási őshársfáktól árnyalt kőszobrok álltak érintetlenül, különféle szenteket ábrázolva.

Az éj ma korán beállt. A város fölötti eget sötét, nehéz viharfelhők takarták. A lég nem is mozdult, de a kertekből a virágillatnak egész áradata hullámozott a csendes, tikkadt utcákra.

Éppen kilencet ütött az óra, midőn Zsuzsi Magdolna kíséretében Werner háza előtt megjelent, a Jakabnak ígért látogatást megteendő. A nagy kapu szárnya csak könnyen volt behajtván, és a keskeny hézagon át oly vakító fényár áradt ki, hogy Zsuzsi nem határozható el magát, ezen fénycsikot önhatomulag kitágítani és félénk alakját az előkelő légkörben ott benn általa megvilágíttatni. De Magdolna nyugodtan tolta hátra a kapu szárnyát s követé nagynénjének gyorsan besurranó alakját, a magas boltozatu kapu alatt az udvarra vezető ajtóig.

Egy átelleni földszintes kivilágított ives ablak mutatta nekik az utat Jakab lakása felé. A függönyök nem voltak behuzva s szabad belátást engedtek a kicsiny háztartásba. Az öreg Jakab az ódon falióra előtt állt s nagy gonddal huzta föl azt; neje csendesen ült a kis fényesre

csiszolt lámpa előtt a tiszta asztalnál és kötött. Mellette a magas támlájú karszék előtt volt a nyitott énekeskönyv, melyből Jakab hihetőleg az esteli imát olvasta volt fel.

A vendégeket örömmel, de szemrehányásokkal is fogadták, mert olyan nagyon későn jöttek, és Jakab mondá, ő már jól ismeri az ő éjjeli hollóját, a Lencsit; az nem tűrheti a napfényt és csak éjjel jár, mint a kísértet; mire Magdolna azt felelé, hogy a néni még jobban fél a világosságtól, mert sehogy sem akart a kivilágított előcsarnokba lépni.

- De ma szörnyű világos is van odaát, nagy teaestély van a tanácsosné ő nagyságánál, - mondá Jakab s ajkai körül könnyű guny játszott, mi arcának néha oly sajátságos jelleget kölcsönzött.

- A tanácsosné asszony három napig sütötte a tortákat, pereceket és kappanokat, síkáltatott és szőnyeget poroltatott, melyekből egy porszem sem hullott, mert mindennap megveretnek...

- Legyen meg minden embernek a maga öröme, - mondá Jakab felesége incselkedőleg, - és ha az ott fönn szereti a tisztogatást és a vizet, akkor te nem vagy ellensége a sörnek, - hagyd abba!

E szavakkal egy habzó sörrel teli kis kőkorsót tett az asztalra s a mellett könnyedén férje vállára ütött, mert nagyon jól volt együtt a két öreg. Aztán levett egy időbarnította sarokállványról három szépen kifestett csészét, egy fényes cukorszelencét cinből, egy tányért zsemlyével; mindez előcsapata volt a kedélyes kávénak, mely nemsokára csakugyan párologva állt az asztalon.

Magdolna mindez előkészületek alatt, míg Jakab neje élénken beszélt s kérdéseket intézett Zsuzsihoz, mintegy kifáradtan ült le egy alacsony padra, nem messze az öreg Jakab karszékétől, s állát kezére támasztva, mozdulatlanul mereszté szemeit az átelleni, fényesen kivilágított ablakok sorára az emeleten, melynek szárnyai a tikkasztó hőség miatt nyitva álltak.

Mit lát az ifjú leány!...

A fehér függönyöket dagasztja az éjjeli szellő, mely halkal végigsuhant nedves szárnyaival a földön; tán a hatalmas dagályra gondol, mely hazája tengerpartján zug? Távol, távol leng a sajka, és fehér vitorláit dagasztja a szél... avagy a pompás folyondárok tömegéből ott az ablakban, távol a déli ég alatt az atyai ház merül föl verőfényes falaival és alacsony ajtajával, melyből éppen aranyfürtű anyja lép ki azokkal a világos, szelid szemekkel?

Ott fönn egy megvilágított falon, melyet a kristálycsillárok fénynyel árasztanak el, függ egy fiu életnagyságu képe olajba festve; szép büszke gyermek, fénylő szemekkel és csodálatos derült homlokkal szőke fürteinek tömege alatt... és a kék szemek oly legyőző hatalommal sugárzanak, hogy a hon és az atyai ház messze, messze eltűnnek a távolban, - ezt mondja az a két ábrándos fekete szem ott lenn a szegényes szobáscsában.

Egyes zongorahangok hatottak most onnan át és az ablakok egyikébe egy alak lépett; a szőke Antónia volt, az öreg tanácsosné unokája. Egészen fehérbe volt öltözve. Meztelen, vakító fehér és igen szép idomu vállait valóságos zománca a tüllnek és csipkének vette körül, és fehér, szőke fején gyöngéd rózsakoszoru volt. Igen csinosan és elegánsan nézett ki.

Alig vonult vissza az ablakfülkébe, midőn Werner lépett hozzá. A csillár fénye vakítóan megvilágítá arcát, mint a fiu képét; a hasonlatosság e kettő közt csodálatos volt, csakhogy a vézna gyermekből magas termetű férfi lett, fonséges magatartással.

Kezei közé vette a fiatal leány kezét, mintha valamire kérné őt. Ugy látszik, ő nem akart engedni kérelmével, de végre, midőn karját az övébe fűzte, vele ment s legyezője mögött nevetett, midőn bizalmasan hajtá fejét s valamit sugott neki.

Magdolna látta a kis jelenetet, a nélkül, hogy csak megmozdult volna, de erősen összeszorítá fogait, mintegy heves fájdalomban. Szikrázó szemei követték az ifju hölgyet, ki, egy hangjegyzettel kezében, a zongorához lépett. Ezután nemsokára meglehetősen kemény, éles hang szólalt meg, mely egy bensőleg szép dalt minden értelem nélkül adott elő.

- Ő rosszul énekel, - mondá Magdolna. - Hangja vékony és szintelen, mint haja.

Midőn a hang elhallgatott, valóságos tapsvihár zugott át a csendes udvaron. De Jakab Magdolnához hajolt s kezét édelgőleg fejére téve, mondá:

- Nem de, Lencsi, a mi harangjaink ott fenn jobban értik. Ha azok elkezdik, akkor mindjárt tudja az ember, miért nyitják ki szájukat, de abból a cincogásból ott fönn senki sem okosodik. Bizony nem tudom, mi örömet lelnek az emberek abban, ha ilyen késsel metszik füleiket.

De Jakab rosszul járt nevével és Zsuzsival. Ők nagyon szépnek találták az éneket s nem győzték eléggé csudálni ama fiatal hölgyet ott fönn, a mint koszorus fejével hol ide, hol oda hajlongott és szemeit az égre emelte; sőt azt állították, hogy éppen úgy néz ki, mint egy valóságos angyal, midőn mindjárt az ének befejezte után az ablakhoz lépett, hol Werner magas alakja ezalatt mozdulatlanul állt.

És midőn kezét bizalmasan karjára tette, s kecses pajzán mozdulattal egy óriási virágcsokrot emelt arcához, hogy a virágok illatát beszívja, akkor úgy vélekedett a két öreg asszony, hogy annak nem is lehet szíve, a ki rögtön bele nem szeretne.

- Ejnye, hagyjátok békével, - mondá Jakab és az ironikus mosoly ismét megjelent ajkain. Ti akkor vagytok megindulva, ha a vénasszonyok a templomban mellettetek ordítanak, hogy az ember majd megsiketül. S ha ilyen fiatal leány, mint az ott fönn, fehérbe van burkolva, akkor azt hiszitek, hogy valamennyi angyal csak koldusgyerek hozzá képest!... Az a leány ott fönn egy hajszállal sem jobb az öregnél, azt mondom nektek. Egyikük sem tudja, hova legyen a gögtől s ha a kis leány most olyan szépet tesz és hizeleg, akkor nagyon is jól tudja, hogy miért. Ő olyan szegény, mint a templom egere, s az nem is lenne rossz, ha itt befészkelhetné magát, mint a moly a gyapjuba s gazdag asszonynya lenne. De Werner ur nem esett feje lágyára, ő tiz falon keresztül is látja, mit akarnak ezek a jó emberek.

Jakab orrához emelté a burnót-csipetet, melyet egész beszéde alatt ujjai között tartott, s aztán folytatá:

- S azt ne is képzeljétek magatoknak, hogy az én ifju uram egy idevaló leányt veend nőül; azt én jobban tudom. Ma estefelé még egy keveset söpörtem abban a szobában, a hol ő fest, ejnye no, minek is nevezi csak?

- Mütterem, - mondá Magdolna, a nélkül, hogy fejét megfordítaná.

- Igaz! és ott az asztalon egy nagy kép volt, csak rajzolta, a mint te mondod, Lencsi, nem tarkára befestve. Nem vehettem ki az arcát, mert olyan közel nem akartam menni; de annyit mégis láttam, hogy nő, kinek fején olyan fehér kendő volt, mint a milyet anyád viselt Olaszországban, Lencsi. Hát éppen akkor jött be Werner ur. Nevetett, midőn hosszú nyakamat látta. De aztán hirtelen letakarta a képet kendővel s így szólt hozzám: „Hallod, Jakab, most még éppen nem szükséges, hogy te ezt meglásd: azonban valamit mondok neked: ez itt a papiroson lesz egykor az én feleségem.” Hiszen hat évig volt Olaszországban és ott nagyon csodálatosan szép nők vannak, a mint mondják.

Magdolna a legnagyobb figyelemmel, de mozdulatlanul hallgatá Jakab beszédét. A falra támasztá fejét, összetett kezei térdein nyugodtak s hosszú pillái mélyen le voltak eresztve halvány arcáira, mintha aludnék.

Ezalatt ott fönn folytonosan zenéltek. Antónia még néhányszor engedett a kérelmeknek, sőt egy olasz dalt is énekelt, mire az öreg Jakab azt mondá, hogy az éppen úgy megy, mintha valaki lebuknék a lépcsőn s kezeit, lábát és nyakát kitörné. A fiatal Werner már régen elment az ablaktól s úgy látszék, hogy a szobát is elhagyta, mert többé nem volt látható.

Éppen midőn ott fönn négy kéz nem éppen a legművészből módon dolgozott a zongorán, megkopogtatták Jakab ablakát, s midőn az öreg kinyitotta, Werner inasa egy kosárka gyönyörű narancsot nyújtott be, urának köszöntésével. Az inas még hozzátette, hogy már előbb kellett volna átjönnie, de eddig a tea fölhordásával volt elfoglalva, most pedig bort kellett kínálnia.

Jakab sugárzó arccal tartá oda Magdolnának a kosárkát.

- Lásd, Lencsi, - mondá, - ennek nagyon örvendek a te kedvedért. Tudod-e még, hogy akkor majdnem beteg lettél, annyira vágytál az ilyen sárga gyümölcsért?

- Igen, - felelé a leányka, ráemelve szemeit, melyek könnyben usztak. - Tudom én azt, jó öreg Jakab. És te ismét meggyógyítottál engemet, mert drága pénzen vettél nekem egy narancsot, s elhoztad a toronyba. Akkor úgy tetszett, mintha egy pillantást vettem volna hazámba, boldognak éreztem magam. De most bármi kincset ígérhetnél, én a világért sem nyulnék ezen gyümölcshöz.

Jakab bámulva nézett rá, de Zsuzsi néni, ki minden egyszerűsége mellett a mai jelenet után megérthetőnek találta a leány visszautasítását, jelentősegesen rántá meg kabátja sarkát s pislantott rá szemeivel. Jakab e szerint hallgatott, elővette kését és fölbontott egy narancsot a két öreg asszony számára.

Odaát a házban csendesebb lőn. A zene elhallgatott, a hangok zsongása is elnémult, de a helyett mennydörgés hallatszék, az éjjeli szél erősebben fújt a nyitott ablakokba s kikergette a függönyöket, fehér hattyuk gyanánt, a koromfekete éjbe s becsapott egy pár ajtót.

Zsuzsi félni kezdett és indulni akart, s nemsokára a két nő-alak egy kendőbe burkolva sietett az udvaron keresztül.

A nyitott üvegajtóban, mely a lépcsőt az előcsarnoktól elzárta, állt Antónia, a tanácsosné unokája.

Éppen sorban megcsókolta bucsuzó, köpenyekbe és csuklyákba burkolt barátnőit, s éppen nevetve fordult futásnak, mert néhányan közülök ingerkedőleg emlegették „igéző unokafivérét”, midőn Zsuzsit és Magdolnát észrevette, kik ijedten, gyorsan akartak visszavonulni.

Az ifju leány fölhuzta fehér-szőke szemöldeit, még egyszer pislogva tekintett oda, mialatt fölötte gögös vonás tűnt föl szája és orrcimpái körül, s aztán intett egy inasnak, ki lámpással kezében uraságára várt, s azonnal durva hangon kérdé, mit keres a két nő itt? Midőn azok hallgattak, a fiatal leány betanult hanyag mozdulattal a lépcső felé fordult, s egy elkényeztetett előkelő gyermek hangján kiáltott föl:

- Nagymama, idegen emberek vannak az előcsarnokban!

Az öreg tanácsosné, ki egy nagyon kövér, vastag urral beszélgetve, lassan jött le a lépcsőn, meggyorsítá lépteit, s midőn leért, haragosan megrázva a hamis hajfodoritást nagy főkötője alatt, akkor hirtelen köréje gyűltek a csuklyákba burkolt fiatal barátnők, mint a bárányok hűséges pásztoruk köré, kétségbevonhatatlan utálattal a jámbor, ártatlan vonásokon, végtelen kíváncsiság kifejezésével vegyítve. Még az inas is oda csatlakozott a nyájhoz, s a tetőzetről sugárzó lámpafény dacára a két bűnös feje fölé tartá lámpását, már előre megfosztván őket a lehetőségtől, hogy bűnös szándokaikat jótékony homályba burkolhassák.

Az öreg hölgy minden habozás nélkül megfogta a fekete kendőt, melyet Zsuzsi fejére kötött volt, s lehuzta azt.

- Hiszen ez a Szitakötő, - mondá kemény, pléhcsörgésű hangon. - Hát kicsoda az a kisasszony ott? - folytatá, kiaszott ujjával Magdolnára mutatva. - Hiszen az úgy beburkolja magát, mint maga a rossz lelkiismeret... Azonnal szóljatok, mit kerestetek itt?

Magdolna most is hallgatott és Zsuzsi ijedtében nem tudott szólani.

- Nos hát, nem tudtok felelni? - kérdé szigorral a vastag ur, hihetőleg valami hatalmas hivatalnok, kinek homlokából, szemeiből, orrából, sőt, alighanem kabátja zsebeiből is a jog kandikált ki. A kérdéssel egyidejűleg erősen koppantott botjával a kőtalajra és szemei szinte keresztülfurták a szerencsétlen vén leányt. Ezen egyesült működések végre megoldották Zsuzsi megdermedt nyelvét s hebegve adta elő, hogy ők Jakabnál voltak.

- Oh, kedves Egon, - kiáltá az öreg tanácsosné, e pillanatban megfordulva, a lehető leglágyabb és legszelidebb hangon, midőn az ifju Werner a lépcső felső végén megjelent; - itt van legnagyobb bizonyítéka annak, hogy jóakaró tanácsom nem volt alaptalan. Ezzel a Jakabbal valóságos bajt kötöttél a nyakadba, magamról nem is szólok. Azon ürügy alatt, hogy Jakabot meglátogatják, éjnek idején mindenféle nép jön a házba, s jövőben kénytelen lesz az ember minden ezüstkanálón rajta tartani a kezét.

Ezen undorító befejezési fordulatra Magdolna hirtelen a beszélő elé lépett. A kendő fejről vállaira esett, s úgy állt szikrázó szemmel, eszményies fejét magasra emelve, az öreg asszony előtt, ki ijedten és elbámulva nézett rá.

E pillanatban Werner is ott termett. Lángoló pir borítá arcát, s midőn beszélni kezdett, hangja remegett, mintha haragra lobbant volna.

- Mi jut eszébe, néni, - kiáltá, - hogy ezen nőket úgy minden ok nélkül sértegeti? Bűn az tán, hogy ismerőseiket meglátogatják? Már többször kinyilatkoztattam, nagyon tisztelt nagynéném, hogy Jakabot békével kell hagyni, s e pillanatban kénytelen vagyok nyilatkozatomat akképpen kiegészíteni, miszerint akarom, hogy azok is bántatlanul maradjanak, kikkel ő közlekedik.

E szavakkal az ajtóhoz ment, kinyitá azt s könnyű meghajlással jóéjt kívánt a két nőnek, kik gyorsan kiosontak.

Nemsokára ezután erős vihar tört ki, s midőn a sárga villámok körülcikkázták az ódon zárdát és fényökkel eltöltötték Magdolna kis hálósobácskáját: akkor megvilágították a leányt is, a mint halványan, kezeivel turva fölbomlott gazdag haját, ágyán ült, - erősebb benső viharok martaléka, mint az volt, mely kün a falakat rázta.

*

- Jaj, édes Istenem, Jakab, milyen baj van ezzel a Lencsivel! - így sóhajtott Zsuzsi néhány nappal a főtebb leírt esemény után, midőn Jakab szobájába lépett.

- Nos, hát mi történt vele? - kérdé Jakab ijedten.

- Hát gondolta volna ön azt, Jakab, hogy az a leány így bánjék velem vénségemre? - viszonzá Zsuzsi, és forró könnyek hullottak szemeiből. - Én egész életemben szegény gyötrött teremtes voltam, - folytatá, - de én mindent türelemmel vettem magamra, a mit az Uristen rám rótt; de most már az csak mégis sok. Ez most már a legrosszabb, a mit még megérnem kell; a Lencsi el akar menni, erővel el akar menni a széles nagy világba és én most megint egyedül maradjak. Most már hatvan éves vagyok s napról-napra várhatom boldog kimulásomat, s egy emberi lény sincs velem, ki szemeimet befogja. Oh, jaj!

- De hát hogy jutott ez egyszerre a leánynak eszébe? - kérde Jakab bámulva.

- Én nem tudom, - viszonzá Zsuzsi, szemeit kötője sarkával törölgetve, - de olyan, mintha ki lenne cserélve azon este óta, melyen az öreg tanácsosné odaát olyan goromba volt velünk, no, ott sem marad el majd a büntetés. A leány se nem eszik, se nem iszik, és tegnap este, midőn gyertyagyújtás előtt, csendesen ültünk egymás mellett, akkor átölelte nyakamat, úgy mint gyermekkorában tette, ha valamit adtam neki, vagy lefektettem őt az ágyba. - „Édes, jó néném, - mondá, - ugye, szeret engem? Hiszen én azt jól tudom, szeret engem úgy, mintha saját gyermeke lennék, és a jó, igazi anya minden áldozatot meghoz gyermekének s nem kérdi, nehéz-e vagy könnyű, és a néni is éppen úgy tett velem mindig, és ha az ilyen anya tudja, hogy gyermeke nagy fájdalmat szenved, s belátja, hogy csak úgy gyógyulhat meg, ha elválik tőle, akkor - azt is megteszi, ugye, néni?”

- Oh, Jakab, - szakítá félbe Zsuzsi elbeszélését, s a könnyek újra hullottak szemeiből, - én ugyan még nem tudtam, mire fog az menni, de annyit mégis észrevettem, hogy már többé nem akar nálam maradni és keservesen sirt. Ő csak annyit mondott nekem, hogy már nem tarthatja ki itt, az emberek nem jók hozzá; valami idegen városban fog magának szolgálatot keresni. Hiszen ő ért a dologhoz és szentül igéri nekem, hogy minden garast, a mit keres, nekem fog küldeni. Az én beszédem nem használt semmit, mintha csak a szélnek szóltam volna, s midőn gyertyát gyújtottam, akkor elővette takarékpénztárát és megolvasta a pénzt, hat tallér volt, milyen keservesen kereste ő azt! Azt mondá, hogy ez ugyan nem sok, de arra mégis elég, hogy valamely más nagyobb városba érjen. Oh, Jakab, az Istenre kérem önt, - fordult az öreghez, - beszélje le azt a leányt erről! Én nem fogok békével aludni egy éjjel sem, ha tudom, hogy Lencsi idegen emberek közt van, hiszen ő olyan sajátságos; senki sem lesz annyi türelemmel iránta, mint én, és rosszul fognak vele bánni.

Jakab neje nagyon gyakorlati természetű lévén, más oldalról tekinté e dolgot, s azt vélé, hogy tán szerencséjére szolgálna ez Lencsinek. Hiszen Zsuzsi sem fog örökké élni és akkor mégis csak idegen emberek közé kellene menni a leánynak. De erről sem Jakab, sem Zsuzsi nem akartak hallani, és az előbbi megigéré a buslakodó koros hajadonnak, hogy még aznap este eljön a zárdába s helyreállítja Lencsi fejét, a mint ő kifejezte magát.

Zsuzsi csak igazat szólt, azt mondván, hogy Magdolna olyan, mintha ki lenne cserélve. Hol maradt mozdulatainak ruganyossága? A főnek ama biztos, büszke tartása, melynek mindig föl kellett tűnnie rajta, s mely, a kifejezésteljes vonásokkal és sajátságos öntudatos tekintettel egyetemben, nagy szellemi erőre engedett következtetni? Az ifju leány magaviselete még a zárda lakóinak is feltűnt; mert ma, midőn a ruhakosarat egészen a külső kapuig vitte nénje után s aztán lassan visszatért az udvaron keresztül, akkor a szomszéd, egy szorgalmas takács, kinyitá ablakát és kiáltá:

- Nos hát, Lencsi, te tán azért vagy olyan szomorú, mert a rossz gyerekek lerántották állványáról azt a régi szűz Mária-szobrot odaát a keresztfolyosóban, mely előtt te olyan gyakran ültél merengve?

Magdolna fölrezzent, mintha álomból ébredne föl; de a takács folytatá:

- Ugy van, ha még nem tudod, akkor csak menj be oda, én ma reggel láttam meg.

Magdolna a takács tudósítása következtében kinyitotta az ajtót és már távolról látta a szűz Mária-képet a földön feküdni állványa előtt. Még néhány héttel azelőtt, midőn a fiuk egyike fölmászott s éppen a faábrázatot fekete szemöldökkel és szakállal készült ellátni, oly szenvedélyesen dorgálta meg az ifju vandált és oly haragos szemmel nézett rá, hogy az ijedten megfutamodott.

De ma csöndesen és türelmesen emelte föl a megszehégtelenített képet, letörlé a földet ábrázatáról és gondosan támasztá föl a sarokba állványa mellé. Aztán lassu léptekkel ment ki a nagy, nyitott iven át a gyepes térre, mely, köröskörül bezárva a zárda és templom által, elhagyottan terült el a verőfényen.

Hányszor suhant ő végig ezen a gyepen, hogy ügyesen és gyorsan egy pár, a falból kiálló kövön fölkapaszkodják a nyitott templom ablakáig, melyben eltűnt. Aztán egyedül volt a rémesen csöndes templomban; semmi se háborítá őt, csak saját lépteinek visszhangja, vagy a madárnak csiripelése, mely künn az orgonafán ült, kíváncsian bedugta fejét a komor, hűs csarnokba s aztán ijedten elszállt, hogy ismét a verőfényben fürödjék.

Itt, e hatalmas oszlopok alatt föllélegzett s a szűk szoba falai által elnyomott szellemének szárnyai nőttek. Képzelete előidézte amaz idöket, melyekben még a tömjén füstje hullámoztatta e tért, hol a Hora hangzott és pompás misemondó ruhák csillogtak az oltár előtt. Halvány apácákat látott a széztuzott orgona mellett ülni és remegő szinpompat vetve a karcsu oszlopokra és fölvitték azt az oszlopfő művészi faragványaira, melyeket tán a rég elhamvadt művész utolsó vésőütése óta aligha érintett emberi kéz.

Órákig tudott ülni ama régi Madonna-kép mellett és honába képzelte magát vissza, hol ezeket látott bensőleg imázva ily kép előtt térdelni; hol atyja sohase ment el mellette anélkül, hogy tiszteletteljesen le ne vegye kalapját és hívőleg keresztet ne vessen.

De Magdolna, úgy látszik, e pillanatban nem gondolt mindezekre. Ugy volt, mintha borzadva rettenne vissza a sötét templomfalaktól és mintha először érezné az elhagyott imola hálaszerű csöndjét, mely úgy feküdt ott a napfény izzó aranyában, mint egy óriás hulla bibor és aranytakaró alatt.

Magdolna háttal a templomnak egy öreg almafa alá ült, melynek elkorhadttörzsén csak egyetlen, de terebélyes sűrű lombozatu ág ringatózott. Magasra nőtt fűszálak, melyeken aranyzöld bogarak szorgosan futkostak föl s alá, térdeire hajtották viritó, tollszerű hegyeiket, és lábainál nagy bokor mezei szegfű illatozott.

És ha ő majd elhagyja nagynénjét, a zárdát, a várost, ha kimegy a széles, nagy világba és gyötrő gondolatokkal teli feje más eget, a hová tekint, idegen arcokat lát, melyeken semmi ismerős nincs; heves szívvvel áll egy emberár közepett, mely figyelem nélkül hullámozik tova, mely mitse vett el tőle és mitsem ad vissza: igen, éppen azt akarta ő; egyedül lenni, mitse hallani az elmúltakról, semmiféle szeretetteljesen s aggódva kérdő tekintettel nem találkozni, feledni, feledni!

Ebben rejlett egy hirtelen fölrázott szív meggyógyulása, mely soha nem sejtett új érzelmek óriási viharában, egész bensejét szétrombolással fenyegeti. Az öreg néne könyei ugyan nehezen hullottak a mérlegbe s rángatták lelkének ezer finom szálait; de milyen kicsi volt e fájdalom ahhoz a kinhoz képest, melyet magára kell vennie, ha itt marad!

Mily szörnyen szenvedett az utolsó hetekben! Azt vélé, hogy önmagát kell megvetnie, mert nem tudott gyűlölni ott, a hol gyűlölnie kellene. Mily készséggel varázsolt szíve fényes dicsosozort az ő képe köré, midőn őt és nagynénjét a multkor gögös rokona előtt védelmezte! Utána való nap a zárdaudvarban találkozott vele, midőn a kulcsért ment Zsuzsihoz. Jéghideg arca, magatartása, előkelő nyugalma s az a néhány közönyös szó, melyet hozzá intézett, újra mutatták neki, mily balgaság az, e hideg szívről élénk részvétet tenni föl. Ő egyszerűen háziuri jogait akará képviselni elbizakodott nagynénje ellenében, s ezért nagyon közönyös volt előtte, ki volt e leckének előidézöje.

Egy madár, mely soká sétálgatott egy galyon feje fölött, hirtelen elszállt. Magdolna nem figyelt rá; de midőn egyszerre finom szivarfüst illatát érzé, akkor ijedten rezzent föl és körültekintett. Egy férfialak, háttal fordulva felé, ült egy nagy, mohos kövön és rajzolt. Ez a férfialak Werner volt...

Annyira elmerülve látszék lenni munkájába, hogy Magdolna, kinek szive hevesen dobogott az ijedtségtől, remélhető, miszerint őt nem is látta s észrevétlenül távozhatik.

Halkal emelkedett föl s árnyként suhant el a lefüggő ág alatt, szemeit aggodalom teljesen függesztve a szorgalmasan rajzolóra. De alig távozott néhány lépésre, midőn Werner, anélkül, hogy föltekintene, átkiáltott:

- Bocsássa meg, hogy birodalmába betolakodtam!

Ezután feléje fordult és megemelté szalmakalapját, mely könnyen ült sötétszőke fürtjein.

Magdolna arca és magatartása egy pillanat alatt megváltozott, a félénk ijedtség eltűnt és sötét dacnak adott helyet.

- Birodalmam? - viszonzá keserűen. - Egy talpalatnyi földet se nevezhetnék annak itt, anélkül, hogy a nagyérdemű városi hatóság bele ne szólna.

- A mi azt illeti, én sem akarom őt birtokában megrövidíteni, - viszonzá Werner, egy nem sikerült vonalat egykedvűen eltörölve a gummival. - De azt nem hihetem, hogy ama titokteljes levegőt is lefoglalta, mely a régi templom körül lebeg s e birodalomban, úgy vélem, mi találkozunk. Én nem ülhetek egy pillanatig sem e kövön az átelleni sötét falakkal szemközt, anélkül, hogy ne merülnének föl azonnal titokteljes alakok, melyek amaz iveket, fürkéket és oszlopokat megnépesítik. Amaz ablaknyíláson ott, mely egyetlen egy üveggel se bír, például mindig látok egy nőalakot ki- és bebujni, valahányszor oda tekintek; tán valami szerencsétlen fiatal apáca árnya, ki nem értette meg egészen ezt a szép életet és most nyugtalanul keresi a visszautasított boldogságot; mit vél ön erről?

Magdolna érzé, hogy a vér arcába szökött. Werner kétségkívül őt leste meg, midőn a templomba bebujt azon az ablakon. Ezen kiméretlenség nagy indulatba hozta őt, de meglehetősen higgadtsággal mondá:

- Nekem ebben semmi véleményem sincs. A zárda rémalakjai eddig nem tartottak méltónak arra, hogy előttem megjelenjenek. De mindenesetre azt javasolnám amaz apácának, hogy a jövőben maradjon szűk hajlékában, mert tán egy árny sem veszi közönnyel, ha idegen szem hatol működésébe és lényegébe.

Finom mosoly, mely azonban ismét hirtelen eltűnt, jelent meg a fiatalember ajkain. Figyelmesen tekintett a kérdéses ablakra, gyöngéd vonalakban vetve a papírra annak szép, tiszta, hegyes ivalakját s nyugodtan mondá:

- Bizonyára nem, főleg ha ezen árny, eltelve keserű világnézlettel, minden ártatlan emberben, a kivel találkozik, ellenséges alakot lát, kivel minden tétova nélkül tüzzel és karddal harcolnia kell. Jaj nekem, ha ama mennyei ara is úgy gondolkodik! Akkor tán a legközelebbi találkozásakor ama szomorú esetben jutok, oly bosszunak esni áldozatul, melyet a föld lakói a tizenhatodik században találtak föl.

- Mily könnyen gunyolódhatik a szomorú élettapasztalatok fölött az, a ki a boldogság ölében ül!

- Kétségkívül nagyon könnyű, nem éppen igazságos és tán kissé könnyelmű is, de én tán még bűnösebbnek találom ezen veszélyes elbizakodottságnál az olyan ifju lélek magaviseletét, ki szomorú tapasztalatok és kiábrándulások után minden érzeteit magába zárja és nem mutatja

magát másként a szörnyűségesen elromlott világnak, mint tetőtől-talpig fölfegyverkezve... Ah, világosan olvasom arcáról, hogy ön nem osztja véleményemet!

Werner letette a rajzönt s a rajztáblára támasztá könyökét, mely térdein állt és szarkasztikus mosollyal méregette az ifju leányt.

- Jól van tehát, - mondá, - ön azon egyszerű oknál fogva ügyvéde ama léleknek, mert ön éppen úgy cselekednék, vagy tán már cselekedett is. De azt nem látom be, mi jogosítja föl arra, hogy az összes emberiségnek csak úgy odadobhassa a harc keztyűjét. - Ön itt igen szűken korlátolt darab földön áll. Odaát vége van a zárda falainak, aztán jön egy pár utca, kevés, igen kevés emberrel, továbbá következik egy kevés mező és erdő valami magányos falu tornya hegyével, vagy egy utmutató hosszú karjával, és ez után magas vonalat képeznek a hegyek, melyen át nem hatolhat a szem; fogadni mernék, az ön lába és szeme sem jutott e látkörön túl!

- És ezért megbocsáthatatlan elbizakodottság az tőlem, hogy az emberek és a világ fölött ítéllettel bírok, - szakítá őt félbe Magdolna, gunyos hangját utánózni akarván, de az övé észrevehetőleg remegett.

- De vannak még más utak is, - folytatá, - melyek a szűk láthatáron és korlátolt viszonyokon túl vezetnek, s ezért bátorodom azt gondolni, hogy az emberiség erkölcsi hibái mindenütt ugyanazok, hiszen a hold is feltjaival a legkisebb pataokban éppen úgy tükröződik vissza, mint a megmérhetetlen nagy tengerben.

- Különben, - folytatta kis szünet után, mely alatt mélyen föllélegzett, - arra kérem önt, ne fogadjon időnek előtte; mert én már egyszer átléptem e hegyeket s azon pillanattól nagyon jól tudom, mit érezhettek amaz első, szerencsétlen emberek, midőn a paradicsom bezáródott utánuk, akkor cseréltem el déli hazámat a hideg északkal.

- Oh, hiszen ön akkor még kis gyermek volt!

- De nem olyan gyermek, ki gondatlanul futkos honi földjén, ki, a mindennapi látás következtében, nem bir környezete szépségének vagy rútságának fogalmával! - viszonzá Magdolna hevesen. - Oh, én tudtam, hogy az én hazám szép!

A tenger habjai érinték lábaimat, s fölöttem susogott a babér sötét lombja, és a napfény, mint lángol az ott! mily szép a hold, midőn ünnepélyesen emelkedik! Ott van világosság és tűz, ott van élet!

Azt a halvány léget odafönn „égnek” nevezik itt. Ha vasárnap a templom harangjai elnémultak, az emberek elhagyják házaikat, s meggondolt, lassu léptekkel ballagnak ki a város kapui elé s elbeszélnek egymásnak mindazt, a mit szomszédjuknak nem kellett volna tennie, s hébe-korba azt mondják: „ejnye, milyen kék ma az ég!” Oh, otthon, órákig hevertem az ajtó előtt, a fák alatt! Hallgattam a tenger zugását, a mint a parthoz ütődött: s fölöttem a lombokon remegő aranyfény terült el, halkal mozogtak és a mély, pompás kék látható lön, az az ég, melyet én szép angyalokkal teli képzelek magamnak!

Ide vonszoltak engem, hol a nap oly hidegen néz rám, mint az emberek szemei; hol a hó nesztelenül hull le a földre, álnokul megfojtva az utolsó virágokat. Egy szilaj, durva gyermek-sereg közé dugtak engem. Azon gyermek, kit addig csak egy gyöngéden szerető anya lágy keze érintett, kit atyjának szeme hiven és folytonosan őrizett, mert az egyetlen volt, a ki megmaradt neki, pajkos gyermek-sereg által üldöztetett és bántalmaztatott, mert szegény, idegen és rút volt, s mert nem akart olyan lenni, mint ők, kik egy nyomorult almáért verekedtek, s egymásnak szemére kölcsönösen hányták szülőik hibáit és hiányait.

Keservesen tanultam ismerni a szegény és gazdag közti különbséget. Amaz aranyhit, hogy a kenyér az égből hull, megtört a jó, öreg néni gondteljes homlokán, ki keservesen küzdött a napi kenyérért, s kit a szomszédok megszólaltak azért, hogy engem, a terhet, nyakára vett vala.

Oh, hányszor lázadt föl forró gyermeki szívem!

Ha egyedül valék, akkor a földre borultam, sirtam és sikoltva híttam holt atyámat...

Magdolna ismét a fa alá lépett beszéde alatt. Lángoló szemét a templomra irányozva, úgy beszélt, mintha megfedkezett volna hallgatójáról s mintha akarata ellen bugyogna napfényre az eddig csak bajjal fékezett gondolat-ár, nem ügyelve rá, miféle parton zug. Utolsó szavainál hevesen karolta át a fa törzsét s kemény kérgére szorítá homlokát.

Werner mozdulatlanul hallgatott. Tán attól félt, hogy egy mélyebb föllélegzés vagy egy tekintet által megriasztja azt a lágy hangot, mely, félig megtörve a bú és öröm által, itt föltárta előtte egy szűzies lélek mélységeit. Midőn Magdolna elhallgatott, lassan, s nem fordulva feléje, mondá:

- S a szeretetnek egyetlen egy sugara sem deríté föl gyermeki életét?

- A néni anyailag és gyöngéden szeretett, szíve teli van irántam szeretettel, - viszonzá Magdolna gyorsan s megindultan, - de kenyérkeresetről kellett gondoskodni, s nem maradt ideje annak észlelésére, mi történik bensőmben. S egyrészt bizonyos félelemmel volt heves természetem iránt, mi később arra birt engem, hogy minél higgadtabb legyek irányában, nehogy bűt okozzak neki.

Aztán egy kis szép leány ült mellettem az iskolában, szelid hanggal, melyet én leirhatatlanul szerettem; e gyermek megszánt engem, játszott velem, sőt egyszer elvitt magával szülői házához. De aztán félénk lett és került engem, s midőn egykor epedve ültem a házelőtti kőlépcsőn, egyszerre kijött egy szolgáló s durván mondá, menjek utamra, a titkárnő asszony nem engedi, hogy leánykája minden jött-ment gyermekkel játszszék.

Gyakran, midőn az iskolából hazamentem, egy fiuval találkoztam, ki komolyan és büszkén veté hátra fejét és mégis oly szeliden tudott nézni kék szemeivel. Olyan aranyfürtjei voltak, mint anyámnak és azért mindig utána kellett néznem, a míg csak láthattam. Tiszteletteljes félénkséggel szemléltem őt s azt véltem, hogy ama szépkötésű könyvekben, melyeket hóna alatt vitt, csodadolgok állnak.

Ő sokkal idősebb volt nálamnál s előkelő szülők gyermeke; de én azzal nem gondoltam, hiszen úgy nézett ki, mint anyám, s azért jónak kelle lennie és szálnalmas szívvvel birnia.

De midőn egyszer egy sereg szilaj gyermek kövekkel dobált és üldözött, s gunyos rivalgással vett körül, ő elment mellettem. Egy kis leányt vezetett kezénél fogva, világos szemmel és szintelen hajjal s gondosan ügyelt rá, rokona volt és Antóniának hitták, ki megvetőleg mutatott rám, de ez nem fájt nekem, hanem a fiuról azt hittem, ő megvéd s elkergeti a gonosz gyerekeket, oh, mennyire fájt, midőn ő távolról megállt, az utálat kifejezéseivel vonásain s a kis leányt magához szorítva, mintha látásom is ártana neki.

Valóban, ő még rosszabb volt üldözőimnél; mert csak egy szavába került volna, hogy engem ama megsebesítéstől megóvjon, melynek helyét most is karomon viselem.

Ugy éreztem, mintha e pillanatban szívem megfordult volna, s a fiu iránti gyűlölettel lett teli!

Magdolna egy lépést tett előre. Mindig hangosabban és hevesebben beszélt, és szemei, melyeket most szilárdan függesztett a fiatalemberre, lángoltak, mintha amaz érzélem csak most tört volna ki.

Werner föltekintett. Halványabb volt, mint azelőtt, de higgadtan vette föl a rajzönt s meglehegyezte, kérdezvén:

- És még most is gyűlöli őt?

- Oh, inkább mint valaha! - tört ki hevesen Magdolna ajkain. - Nem akarok vele találkozni soha! A méregcseppet, mely pusztít, nem szokták áldani.

E szavakkal megfordult s a keresztfolyosón fölsietett a szobába, hol magára zárta az ajtót. Ott állt most egy ideig az ablaknál, lélegzet nélkül, merev tekintettel s ismétlé magában a történeteket.

Ő heves természete által elragadtatta magát, azon férfi előtt, kit ő maga szivtelennek és gőgösnek nevezett, hogy lelkének sebeit leleplezze; ő, ki eddig sokkal büszkébb volt, mint hogy idegen fülek előtt egyetlen panaszt is kiejtsen. Ő elbeszélte neki egy élményét, mely, habár gyermekéveiben érte, mégis nagy befolyást gyakorolt legbensőbb lételére, s mely a legujabb időben ismét a leghevesebb küzdelmeket idézte elő bensejében.

Nagynénje sem tudta meg soha, mily kegyetlenül ragadtatott el a szegény gyermektől lelkének egész napfénye, egy a távolból bálványozólag imádott lényért való rajongása. De Magdolna sem akará magának bevallani soha, hogy a növekvő leány később kitörölni igyekezett amaz eseményt emlékéből s örömeset idézte elő gyermekségének eszményképét büszke, fűrtöktől körülhullámzott arcával, ábrándos álmaiban.

Hiszen még e pillanatban is hevesen küzdött azon tudat ellen, hogy egyetlen gondolatja sincs lelkének, mely nem lenne az övé, egyetlen érzelme sincs keblének, mely nem szólna róla, sőt, hogy életének minden egyes fonálával hozzá van kötve, hozzá, ki csak gunynyal, jéghidegséggel lépett eléje.

És most sok olyan eset osont ki ajkain, mi ama legbensőbb titokból jött, és pedig előtte, kinek soha, de soha nem kellett volna felőle tudnia.

Azon hűség, melylyel megtartotta gyermekségének ama történetét, a szenvedélyes fölindulás, melybe elbeszélése alatt jött, okvetetlenül elárulta neki, mennyire el van telve vele az ő lelke.

Az nem került ki figyelmét, hogy Werner fölismerte önmagát ama fiu leírásában, ámbár szigorúan uralkodott vonásain, e nyugodt, hideg arc elhalványult egy pillanatra, kétségkívül megharagudott azért, hogy egy leány elég bátorsággal bír, neki, az elkényeztetett, előkelő embernek, nyíltan a szemébe mondani, hogy őt gyűlöli.

Ez diadal volt számára, fényes bünhődés mindazon kinokért, melyeket szíve annyiszor szenvedett e gőgös szemek és gunyos mosoly miatt. Igen, ő egy pillanatra megfeledkezett önmagáról és leányi büszkeségéről, de azért győzött is, és most mégis keservesen megsíratta e győzelmet; sőt úgy volt, mintha alatta sir tátongana, melybe ő maga könnyelműen betaszította lelkének legkedvesebb birtokát.

Az ellenkező gondolatok tömkelegéből, melyek fejében zsongtak, csak egy lépett világosan és tisztán lelke elé, s ő mint utolsó mentő-horgonyt ragadá meg azt; most okvetetlenül el kell mennie, el, el messze innen. Az nem ért semmit, hogy ő egy másik, közeli városba menjen, neki többé nem szabad e hon levegőjét szivni, annak egét látni maga fölött; a tenger válaszsza őt el tőle, az terüljön el köztük, el akart menni, el, messze, messze.

Mintha e gondolat szárnyat kölcsönözne neki, s most már nem is hagyná őt nyugodni sehol, úgy sietett ki a szobából s gépiesen tért ismét a keresztfolyosóba. Egy tekintetre meggyőződött róla, hogy Werner elhagyta a kertet.

Szünet és nyugalom nélkül futkosott föl s alá, minden gondoskodása egyetlen pontra irányult: hogyan szerezzen magának utiköltséget, míg végre kimerülten azon állványra ült, mely évszázadokon át a Szűz Mária szobrát hordozta volt. Behunyta szemeit s a falhoz simult, mely üdítő hűvösséget lehelte lángoló testére.

Mély csend uralkodott ama szűk sarokban, melyet a fuvalom sem mert háborítani; még a folyondárok indái sem mozogtak, melyek fönnt az oszlopfejeket körülfogva, végeiket szabadon s pajzánul hagyták lelőgni.

Csak néha, midőn a leány fölrezzent, s gyorsan megváltoztatta helyzetét, hallatszék halk recsegés a fal mellett, s akkor az állvány is könnyedén megrezzent. Mélyen elmerülve gondolataiba, Magdolna eleintén nem ügyelt ama különös neszre: de egyszer erősebben nyomott meg egy kiálló helyet a fal alsó részén, és ugyanazon pillanatban, kellemetlen csikorgás közt, mely a falból jött, erősen lőn megrázva az állványnyal együtt.

Ez rémesen hatott rá. Fölugrott s a kertbe futott ki. De csakhamar visszajött. Hiszen a nap oly éltető meleggel, oly aranyosan világított be; a fecskék, melyeknek fészkei a zölddel bevont oszlopok közt függtek, vigan, csiripelve, háborítlanul repdestek ki meg be, és a kert falán tul vig gyermekkacaj hangzott.

Magdolna szégyelte magát megrémülése miatt s bátran kezdé a dolgot vizsgálni.

Az állvány fölött, egy messzire kiálló kő mellett volt valami gömb, gömbölyű és tömör, a melyet még itt-ott nagyon régi ajtókon láthatni. Eddig észrevétlenül maradt, mert a szobor egészen eltakarta. Ezt a gömböt lökte meg Magdolna karjával.

Akaratlanul eszébe jutott a tizenkét ezüst apostolról szóló monda, melyek hajdan a zárda birtokában lévén, most is valamely földalatti folyosóban vannak elrejtve.

A nép ajka természetesen nem mulasztotta el a fekete ebeket, tányérnagyságu tüzes szemekkel, örül helyezni a ki- és bejárás elé, mely eltűnik, ha avatatlan halandó szeme érinti.

Hát ha most előtte van ama titoknak megoldása? Ha tán ő lenne hivatva azon kincs föl-emelésére, melynek becséről és nagyságáról a monda hihetetlen dolgokat regélt?

Milyen elégtételt adna az neki, ha aztán ezen pénzkevény városi uraknak, és főleg ő neki, megvetőleg lábaik elé dobhatná ezen ezüstitömeget, csak annyit tartván meg magának, hogy e várost elhagyhassa.

De hiszen mindez oly mesés, oly nevetséges volt! Csak fölcsigázott képzelet varázsolhat ilyen fellegvárakat a való közepett. Hanem az észnek ezen okoskodása dacára, Magdolna mégis megragadta a gömböt. Többször kísérté meg eredmény nélkül azt megfordítani, s végre erősen taszítá vissza a fal felé, és lám, több négyszög kölemez, melyek úgy néztek ki a nélkül is, mintha minden pillanatban ki akarnának esni a falból, hangos zörgéssel s hatalmas port verve, lassan előretolódott.

Széles nyílás jelent meg a falban, és Magdolna látta, hogy a kölemezek korántsem oly vastagok, mint kívülről látszék, sőt inkább vékonyra voltak hasítva és ügyesen egy tölgyfa-ajtóra erősítve, melyet most könnyen lehetett jobban kinyitni.

Közvetlen Magdolna lábainál nyolc-tíz kijárt lépcső vezetett a mélységbe. De ott lenn aranyzöld homály uralkodott, mintha a nap sűrű zöld lombokon sütné keresztül. Az legkevésbé sem nézett ki rémesen, s Magdolna e szerint gyors elhatározással ment le a lépcsőn.

Midőn leért, keskeny, elég alacsony folyosót látott maga előtt, melynek balról, szorosan tetője alatt, keskeny, de hosszú nyílásai voltak, melyeken át világosság és friss levegő hatolt be. A folyosó kétségkívül a zárdafallal párhuzamosan ment, mely, az eleven zöld fallal egyetemben, eltakarta a nyílásokat a szem elől. A folyosó talaja finom homokkal volt behintve, s a falak

oly simák és erősek voltak, mintha csak évtizedek s nem évszázadok vonultak volna el fölöttük.

Magdolna előre lépdelt. A folyosó meredeken vonult lefelé és egyszerre jobbról egy másik folyosó tűnt föl, mely a legmélyebb sötétséggel tátongott rá. A leány ijedten sietett tovább, mindig a zöld vezércsillagokat követve, melyek oly vigasztalólag sugárzottak be a főfolyosóba. De egy darabon ezek is elmaradtak. Erős megrázkódás feje fölött azt gyanította vele, hogy most egy élénk kocsizörgéssel és sürgő-forgó emberekkel teli utca - hihetőleg a vásártér - alatt van. A folyosó itt hirtelen jobbra kanyarodott, s midőn a sarkot megkerülte, ismét eléje sugárzottak a fénycsillagok.

Magdolna most már jóideig ment előre, de sehol, sem a földön, sem a falakon, nem látta semmi nyomát sem a zárda kincseinek. Lába elmerült a lágy, lisztszerű homokban, s nem érintett sehol valami más tárgyat, csak a szelelő-nyílásokban ott fönn tűnt föl néha egy arra suhanó gyík fényes pikkelyes teste, ez volt az egész.

Még néhány lépés és Magdolna egy ajtó előtt állt, mely éppen úgy nézett ki, mint az, a melyen bejött. Magdolna tétovázva állt meg. Itt kétségkívül a rejtvény meg lesz fejtve, de hogyan?

Hátha az az ismeretlen helyiség itt előtte, teli van ragályos, mérges levegővel, mely ha lehelete érinti, őt rögtön elkábitja és okvetetlenül halálát idézi elő!

Itt lenn nem akart meghalni, e gondolat borzasztó volt. Egy lépéssel hátrált.

De most újra átvonult lelkén mindaz, a mit ma már szenvedett. Hiszen alig egy órával előbb, semmi ár sem látszék neki elég magasnak, melyért visszanyerhetné lelke nyugalma, és ha mindjárt itt lenn meghalna is, borzasztóbb lehet-e azon gondolat ama tudatnál, hogy ezentúl tán hosszú, annyira örömtelen verőfény nélküli életet kellend átélnie e gyűlölt helyen?

Üterei hevesen lüktettek. Ugy érzé, mintha vihar tombolna feje fölött s fekete szárnyát lebegtetné szeme előtt.

Megfogta a gömböt, visszanyomta azt; erős recsegés, csörgéstől követve, kábitá el fülét, - egy sugár, mintha a nap egész fényhatalmát itt akarná kiárasztani, vakítá meg szemeit, előre tántorodott s kezeivel eltakará arcát, míg háta mögött újra mennydörgésszerű zaj hangzott, mely a földet megrázkódtatá lábai alatt.

Végre föltekintett.

- Hol van ő?

Előtte gyönyörű virágcsoporthoz voltak; fölötte kövecscsel behintett téren állt, s egy szökőkút halk sutogása üté meg fülét, melynek ezüst viz-sugara felett nem messze pompás hársfák képeztek sűrű lombtetőt; s ő maga tiszta, a bokrokon keresztül csillogott.

Az első pillantásra az egész környezet vakitónak és tündérinek tűnt föl az ifjú leány előtt, ki egy szűk folyosó gyenge félhomályából kilépett. Nem csoda, ha gazdag képzelete előtt a regvilág meglepő megfajtái lebegtek.

De egyetlen vizsga tekintetét vetett maga körül, s a képzelet magasra emelt szárnyai lehanyatlottak s nagy ijedtségnek adtak helyet.

Nagy ég! ő idegen birtokon állt, valami gazdag, előkelő háztulajdonos kertjében.

Egy szellős kerti házban, a virágágyakon tul, kecses leánycsoport ült. Hanyagul hátratámaszkodva a székeken s munkát tartva kezeikben, csevegtek. Míg mások egy közeli rózsabokrot fosztogattak, s nevetve tüzték fürtjeik közé a pompás centifoliákat. Galambokként röpködtek a bokrok közt, könnyű fehér ruháikban, és Magdolna egy pillanatra mintegy megigézve állt a

kedves kép előtt, mély ijedelmének dacára. De aztán vissza akart menekülni, a sötét folyosón keresztül.

Megfordult, de sem ajtót, sem nyílást nem lehetett látni a falon, hanem egy nagy szentkép komoly kőarca meredt rá, hatalmas, hullámozó zöldmohos szakálából.

Remegő kezekkel tapogatódzott a falon, valami gömböt vagy más eszközt keresve, mi által az eltűnt ajtót ismét föltalálhatná. Szétturta a csalányt a szobor lábainál, megtapogatta a papi köntös minden redőjét s végre kétségbeesetten rángatta meg a kőszobrot is, mely merev szemeit haragosan tartotta felé irányozva, hasztalan, itt a visszavonulás el volt vágva és előre nem mehetett a nélkül, hogy a ház lakóival ne találkozzék.

Ama jelenetre Werner házában kellett gondolnia. Szegényes öltözete, melyet most kendő sem takart, ma is hasonló lealázásoknak tehetné őt ki.

Belátta, hogy egyelőre nem adnának hitelt elbeszélésének; hiszen az olyan hihetetlennek hangzik; s a míg képes leend annak igazságát bebizonyítani, mennyi megaláztatáson kell keresztülmennie!

Még egyszer az ifju leányokra tekintett; azok oly kedvesen, oly ártatlanul néztek ki, fiatalok voltak, mint ő, tán, ha bátran odamenne hozzájuk s elbeszélné nekik kalandját, hitelt adnak neki s megtartják őt a háznál, míg beesteledik, vagy valami felöltőt adnak rá, hogy az utcán hazamehessen.

Gyorsan lépett a kövecses uton, mely a kerti házhoz vezetett; de alig ért az első virágágyhoz, midőn rémülten megállt.

Egy nagy vasrács-kapuból, éppen átellenében, lépett ki fekete selyemruhában, hatalmas kulcs-csomaggal gondosan eléje kötött fehér kötényén, Bauer tanácsosné, unokájától követve, ki, valamint az utána jövő cseléd, csészekkel és süteményes kosárákkal teli tálcát vitt. Magdolna nem kételkedhetett, a földalatti folyosó a két zárdát összekötő ut s ő Werner kertjében volt.

Szive majd megállt ijedtében; de most egyszerre vigaszteljes gondolat merült föl agyában.

Hiszen e házban lakik jó, hűséges öreg Jakab barátja is; sikerülend lakásába jutnia, aztán mentve lesz. A magas lakóház ablakai néhány gesztenyefa lombján keresztül csillogtak egy alacsony tető fölött, mely bizonyára a hátsó épület volt. Most már tudta, milyen irányban kell haladnia, s egy keskeny mellékutra tért, mely sűrű facsoportozaton vitt keresztül.

Nem haladt messzire, midőn egy kis épület előtt állt, mely a ház hátsó falához támaszkodott, s fönn nagy ablakokkal volt ellátva.

Félig összevont zöld selyemfüggönyök rejtették el belsejét, hová néhány, mind a két oldalon virágedényekkel diszitett lépcső vezetett. E szoba tán összeköttetésben állt a hátsó épülettel, vagy legalább az udvarra nyílt.

Magdolna gyorsan belépett; benn ugyan senki sem volt, de más kijárással sem birt.

A fal mellett, hol ablakok nem voltak, sötét-piros párnákkal ellátott kerevet vonult el.

A szoba közepén állt egy letakart festőláb és az asztalon tarka egyvelegben könyvek és rajzok heverték.

Ez kétségkívül Werner műterme volt.

Magdolna egy pillanatig mintegy megigézve állt ott; szétnézett azon helyiségben, melyben a bevont függönyök miatt, zöld homály uralkodott.

Itt működött és alkotott ő, és itt volt, a mint az öreg Jakab mondta, azon olasz leány arcképe is, kit Werner jövődöbeli nejének kijelölt.

Ha a lepelnek csak egy sarkát fölemelné, mely a festőlábra van takarva, akkor tán megláthatná annak vonásait, kinek sikerült e büszke szívet meghódítani.

Nem, és ha angyali vonások lennének is, ő nem volna képes a leplet fölemelni.

Valami nesz a háta mögött, elrémité Magdolnát; megfordult. A legalsó lépcsőn egy öreg szolgáló állt, portörölővel és seprővel kezében, egészen meg volt dermedve bámultában, míg tekintete pókként futotta végig az ifju leány alakját.

- Ejnye, lássa csak az ember! - kiáltá végre, - ez mégis csak szemtelenség, így fényes nappal a házakba belopózni. A ki koldulni akar, arravaló ott elül a kapu- és előcsarnok, ott kell szépen megállni és várni, míg az emberek jönnek, de nem kell csak úgy beszaladni egész a kertig, hiszen olyat a cigányok sem tesznek. No, megállj, azt majd mindjárt megmondom a nagyságos asszonynak!

- Kérem önt az Istenre, édes jó asszonyság! - könyörgött Magdolna halálra ijedve.

- Ej, mit, én nem vagyok asszonyság! - viszonzá az öreg bosszusan. - S ha tán hizelegni akar nekem, akkor ugyan téved, annyit mondhatok! A büntetést bizony nem kerüli ki, - folytatá a seprővel toppantva. - Bár csak itt lenne inkább maga az ifju ur.

- Hát mit akarsz tőlem, öreg Katica? - kérdé e pillanatban Werner hangja. Éppen a sarkon jelent meg s épp oly bámulva nézett a szobába, mint előbb a vén szolgáló.

Magdolna szoborként állt ott s kezeibe rejté arcát. Werner egy ugrással fönn volt a lépcsőn.

- Ön Jakabot keresi és eltévedt, nemde? - kérdé gyorsan.

Magdolna hallgatott.

- Ej, mit, az öreg Jakabhoz nem járnak a kerten keresztül, Werner ur! - mondá az öreg bosszankodva. - Ez a szeles leányasszony itt bizonyára jól tudja, miért tévedt el!

- Nem kértem véleményedet, Katica, - viszonzá Werner szigorú hangon. - Most menj vissza a házba és ne szólj senkinek, hogy e fiatal hölgyet itt találad, majd én magam szólok erről nagynénémmel.

A szolgáló szó nélkül távozott.

- Most, - fordult Werner Magdolnához, - mondja meg nekem, mi vezette önt ide hozzám?

Az ifju leány e pillanatban a világért sem beszélte volna el, hogy jutott ide. Ő az indokokra gondolt, melyek arra készítették, hogy a mélységbe leszálljon. Általán véve érzé, hogy nem beszélhet vele hosszabb ideig a legnagyobb fölindulás nélkül; hiszen most is alig birta fejét feltartani és alig birt vonásain uralkodni. S ezért röviden felelé:

- Én nem akartam önhöz jönni, s úgy hiszem, nem is szükséges magamat ittlétem miatt ön előtt védelmeznem. Ön megelégszik azon nyilatkozatommal, hogy csakugyan tévedés által jutottam ide.

- Hát ha én korántsem elégszem meg ezen nyilatkozatával?

- Akkor szabad azt gondolnia, a mit akar.

- Oh, mindig harcra készen, a legkinosabb helyzetben is!

- Ha ön kinosnak találja helyzetemet, akkor magától értetődik, hogy engem mielőbb kiszabadít abból. Könnyű lesz önnek nekem olyan utat mutatni, melyen észrevétlenül távozhatom.

- Ön nem akar találkozni azon hölgyekkel ott künn?

Magdolna hevesen rázta fejét.

- Akkor hát fölötte sajnálom, hogy nem segíthetek önön. A mint látja, e szobában csak ezen egy kijárás van. Okvetlenül a kerten kell keresztül mennie, ha az udvarba akar jutni, és nézzon oda, - ezzel kissé félrevonta az egyik függönyt, - a hölgyek éppen ott sétálnak a kert ajtaja előtt!

- Ugy hát legyen legalább annyi kimélettel irántam és hagyjon itt magamra, míg a hölgyek eltávoznak a kertből.

- Azt sem tehetem. Ezen ajtónak zárja ma reggel elromlott és azért nem lehet azt jól becsukni. Ha önt egyedül hagynám itt, akkor nem lenne biztonságban hasonló bántalmak ellen, mint a melyet előbb kellett szenvednie az öreg Katicától. Azon már nem lehet változtatni, itt kell maradnom, mint védelmezőjének.

- Jól van, akkor hát inkább tiszteres igaztalanságot akarok tűni odakünn, mint hogy még egy pillanatig itt benn maradjak! - kiáltá Magdolna magánkivül s az ajtóhoz rohant.

Ugyanazon pillanatban kívülről Wernert nevéen szólították.

- Mi tetszik? - kiáltá izgatottan, s egy ablakot kinyitott.

- Eső kezd esni, - viszonzá Antónia. - De mi nem akarunk fölmenni a meleg, tikkadt levegőjü szobákba és igen szépen kérünk téged, engedd meg, hogy kissé itt maradhassunk műtermekben.

- Fölötte sajnálom, de ezen helyiségnek márványtalaja van. Vigasztalhatatlan lennék, ha a hölgyek náthát kapnának s azért kénytelen vagyok beleegyezésemet megtagadni.

- Tőlem is, kedves Egon? - kérdé Antónia a legolvadozóbb hangon.

- Tőled is, drága Antónia.

- De az valóban nem szép öntől, Werner ur, - szólalt meg egy másik női hang, - Ugy szeretttük volna látni a szép olasz nő arcképét, melyről Antónia beszélt nekünk!

- Ah! E pillanatban igen kedves kémlelési tehetséget fedeztem föl kecses unokanővéremnél! Igen ám, megvallom tehát: egy angyali szép olasz nő van itt, de legkisebb kedvet sem érzek azt valakinek megmutatni, azon egyszerű okból, mert egyedül magamnak akarom megtartani.

- Oh, milyen udvariatlanság! - kiáltott egyszerre valamennyi, s gyorsan elsuhtak, mert már nagy cseppek kezdtek hullni. Kis idő múlva becsapták a kert ajtaját.

Most Werner is hirtelen megfordult s visszavonta a szobába Magdolnát, ki éppen ki akart lépni az ajtón. Csodálatos változás történt rajta. Hová lett vonásainak márványsimasága, szemeinek hideg nyugalma? Az ifju leány kezét az övében tartva, remegő hangon mondá:

- Önnek nem szabad e szobát elhagynia, a míg nem teljesítette egy kérésemet.

Magdolna bámulva, ijedten tekintett föl. De Werner folytatá:

- Néhány órával előbb kinyilatkoztatta előttem, hogy engem gyűlöl, most arra kérem önt, ismételje itt azt a néhány szót!

Magdolna hirtelen kirántá kezét, alig hallhatóan rebegve:

- Mirevaló az?

- Azt majd azután magyarázom meg önnek, - ismételje!

Az ifju leány heves izgatottsággal iramlott beljebb a szobába, hátat fordított Wernernek, s néma gyötrelem közt tördelte kezeit.

Egyszerre megfordult, szemeire nyomta összekulcsolt kezeit s elfojtott hangon szól:

- Én nem tehetem azt!

Akkor érzé, hogy két kar hevesen átölelte.

- Te nem teheted azt és miért nem? mert szeretsz engem, Magdolna! Igen, te szeretsz! - kiáltá Werner örömittasan s levette kezeit szeméről. - Hadd lássam szemeidet! Hát olyan érzélem az, mit szégyelned kell? Nézz reám, mily boldog és büszke vagyok azt mondva: szeretlek, Magdolna!

- Az lehetetlen!... Ama jéghidegség, mely engem kétségbeejtett...

- Csak éppen olyan volt, mint a te visszautasításod, mely engem azonban korántsem ejtett kétségbe, - szakítá őt félbe Werner mosolyogva. - Gyermek, rosszul tanultad be a képmutatást. A mit ajkaid keserü, metsző szavakban ellenem vétettek, azt szemeid jóvá tették.

Én szerettelek azon pillanat óta, midőn a toronyban láttalak. Az öreg Jakab elbeszélései, melyeket tőle kicsaltam, a nélkül, hogy észrevette volna, föltárták előttem egész benső világodat s fölismertem, hogy én vagyok hivatva a drága kincsnek föltalálására ki mellett százan mentek el a nélkül, hogy észrevették volna. De azt is tudtam, hogy ugyan vigyáznia kell azon madarásznak, ki e ritka madarat meg akarja fogni, mert félénk és bizalmatlan szemmel tekint a világot. Ezért vettem föl a hideg nyugodtság vértjét s kerültem minden heves indulatot abban, a mit mondtam, úgy mint vonásaimban. Számtalanszor észleltelek, mikor te nem is sejtetted közellétemet. A csendes templomban, a zárda kertjében, Jakab szobájában, hol az én narancsaimat visszautasítottad, és a kis kertben, honnan virágot dobáltál a szomszéd gyerekeknek.

- Akarsz-e nőm lenni, Magdolna?

Magdolna magasra emelkedett föl karjaiban s odanyújtá neki mind a két kezét, sugárzó szemekkel, de egyetlen szó nélkül.

S így kötöttet meg a frigy két emberi sziv között, melyekről csak kevés pillanattal azelőtt minden idegen észlelő azt hitte volna, hogy épp oly kevésbé egyeznek meg, mint a jég a tüzzel.

Magdolna most már nem is titkolta többé szerelmese előtt, mennyit szenvedett ő az utolsó időben s elbeszélte neki földalatti kalandját, s a mellett nem hallgatott el egyetlen gondolatot sem, mely ott lent fejében támadt vala.

- Tehát ama mesés tizenkét apostolnak köszönhetem, hogy gyorsabban értem el boldogító célokat, mint remélni mertem! - kiáltá Werner nevetve. - Hát te tudod-e még, mit kívántam neked legelső beszélgetésünk alkalmával, mely oly viharosan végződött?

- Bizonyára - azon apostol...

- A szerelem!

- De az a szép olasz nő, a kiről Jakab azt mondá...

- Hogy nőül akarom venni? - szól közbe Werner mosolyogva. - Jól van, majd megmutatom neked azt a kis nápolyit, visszataszító vonásaival és rut hajával, mely annak dacára szétszakíthatatlan hálóra vonta szivemet.

Werner levette a leplet a festőtábláról. Ott ült egy kedves leány egy toronyablak párkányán s epedve, ábrándozólag tekintett a távolba.

A nápolyi nők fátyolszerű fővege fődé kékes-fekete fonadékait; fehér csipkekendő simult nyakához, eltűnve a lángpiros füzőben, mely karcsu derekát szorítá. A kép még nem volt befejezve, de látszék rajta, hogy remekmű leend.

- Lásd, édes leánykám, ki félénken kerüli a tükröt, mert azt hiszi, hogy megijed önmagától, az te vagy! - mondá Werner. - De gyakran kedvetlenül dobtam félre az ecsetet, mert ama sajátságos varázst, mely oly hirtelen felgyújtotta bennem a lángoló tüzet, semmiféle festék nem állithatja elő.

Erős zápor verte most az ablakot. E pillanatban az öreg Jakab szaladt arra, olyan sebesen, a mint öreg lábai birták. Fehér, fődetlen haja lebegett a szélben s lihegve lépett a szobába.

- Akartam... - kezdé akadozva.

- Utána nézni, rendben van-e minden, öreg Jakab? - esék szavába Werner mosolyogva. - Bizonyára minden rendben van - folytató, Magdolnáját eléje vezetve, - minden, csak a kihirdetés és a menyegző van még hátra. Jakab, mit gondolsz, ugy-e szép menyasszonyt választottam magamnak?

Jakab szoborként állt ott. Először mintegy elmezavartan kapott fejéhez és aztán mosolygott mint olyan, a ki egy tréfában akar részt venni, melyet nem ért.

Magdolna közelebb lépett hozzá, s nem tudván szólni nagy üdvöztető boldogságában, némán karolta át nyakát.

Csak akkor ébredt föl merevségből, és szemei könnyel teltek meg, midőn mondá:

- Oh, hiszen itt vagy, te szerencsétlen gyermek! Odaát ül a nénéd s majd kisírja szemeit. Midőn hazajött, nyitva találta az ajtót és te sehol sem valál az egész zárdában. Mindenki téged keres, és én miattad először mulasztottam el kötelességemet, mert csupa ijedtségből és aggályból nem is hallottam az égháborut, és az eső szépen felmoshatott volna itt. Most jöjj velem; a néni azt hiszi, hogy legalább is szerezcsenországban jársz már. Az Isten irgalmáért, hogy is jöttél te ide?

- Hiszen már mondtam neked, mint arám, - szóla Werner nyomatékosan.

- Oh Werner ur, - mondá esdőleg az öreg ember, - ne beszéljen így. Ez a leány nem érti a tréfát, a mint már sokszor mondtam önnek.

- Tudom, édes Jakab, s igazán félni tudnék, ha nem érteném olyan igen nagyon komolyan! - kiáltá Werner nevetve és szívére szorítá a leányt.

Mindenfélét kell az embernek tanulni elhinni a világon, s így Jakab is végre azon boldogító meggyőződésre jutott, hogy Werner valóban nőül akarja venni az ő kedves Lencsikéjét.

Midőn Zsuzsi hitetlensége is, mely még sokkal tovább tartott, s melyet ő folytonos fejcsóválás és visszautasító kézmozdulatok által nyilvánított, legyőzetett, akkor oly örömteljes megindulás és meglepetés volt Jakab szobájában, hogy a vén falak bizonyára soha életükben nem láttak hasonló jelenetet.

Mit gondolt Werner nagynénje és Antónia ezen eljegyzésről, mely oly váratlanul jött, mint villámcsapás a derült égből, azt képzelheti magának az olvasó, miután e két egyéniséggel megismerkedett.

Én részemről alig hiszem, hogy a tanácsosné asszony nagyon kész lett volna unokaöccse menyegzői ünnepélyére kappanokat sütni, ama szerencsétlen szőnyeget kiporoltatni, és a házat a padlástól a pincéig kitakarítani, a mint nagy estélyei alkalmával tenni szokta, s úgy hiszem, Antónia mielőbb valamely távoli barátnőjéhez utazott el.

Bauer tanácsosné később egy másik lakásba költözött, melyet unokaöccse bérelt ki számára.

De helyette a Szitakötő ment Werner házába lakni és hiven őrzé azt Jakabbal együtt, míg az ifju pár mindjárt a menyegző után Olaszországba utazott.

A földalatti folyosó bejárását, mely kertjébe vezetett, Werner befalaztatta.

Enyelegve mondá, hogy a boldogság ezen az uton jött hozzá, s örök időkre el kell vágni a visszavonulás lehetőségét.

Általánvéve annyira megittasult boldogságától, hogy nem is gondolt arra, miszerint a földalatti folyosó valami figyelmet érdemelne.

Másoknak kutatásai nem mérkőzhettek az eredmény tekintetében Magdolna földalatti utazásával; mert mitsem találtak ott, hol az ifju leány, saját vallomása szerint, ezüstöt keresett és aranyat lelt.

Rege asszony tehát ismét ott guggol a zárda zugaiban, szürke palástjával takarva a rejtélyes tizenkét apostolt.